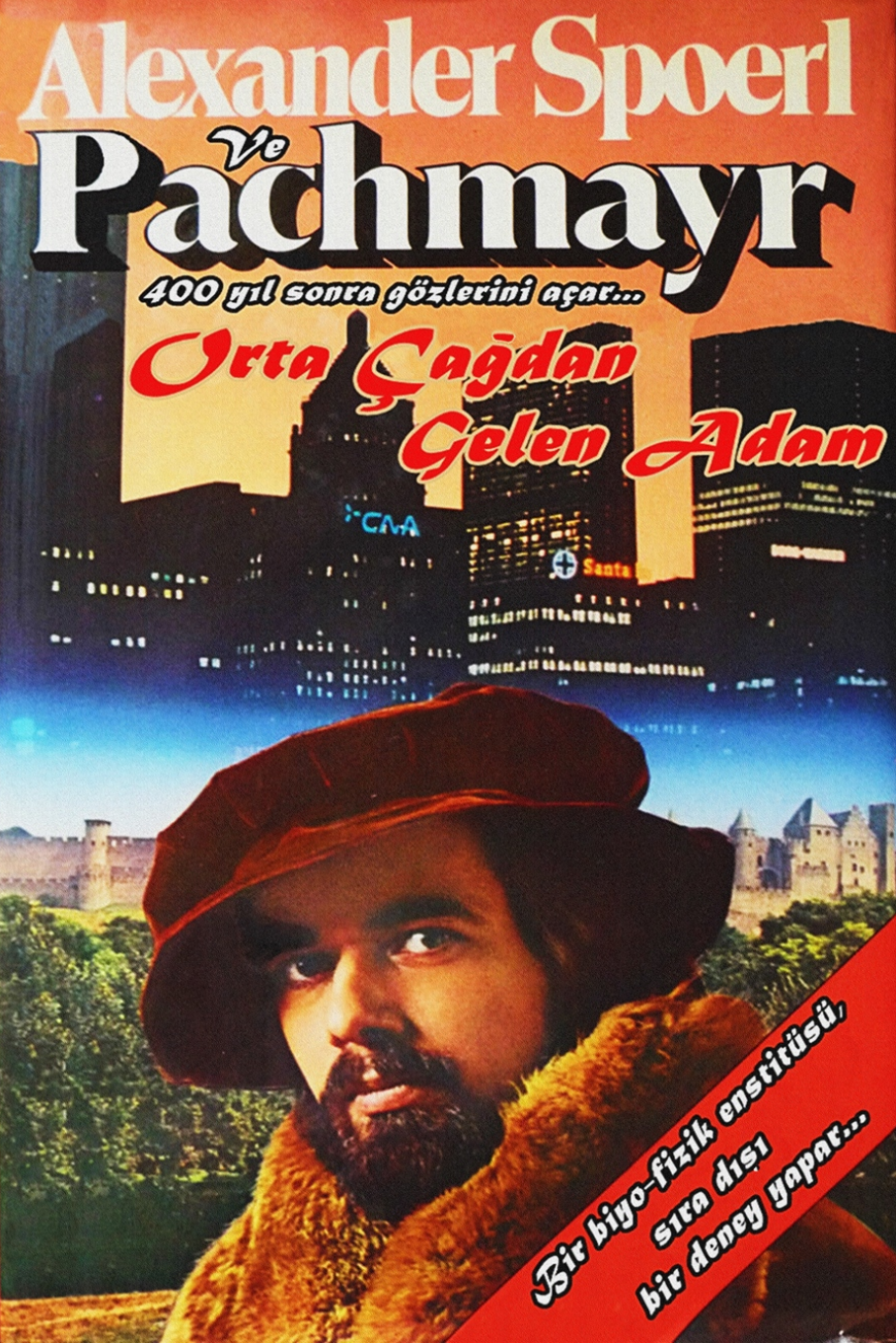
Alexander Spoerl

Ve Pachmayr

400 yıl sonra gözlerini açar...

Orta Çağdan Gelen Adam

Bir biyo-fizik enstitüsü, sıra dışı bir deney yapar...

ALEXANDER SPOERL

ortaçağdan gelen adam

Türkçesi
Çağdaş Bozdoğan

Milliyet
YAYINLARI
çağdaş dizi

ALEXANDER SPOERL ● ORTAÇAĞDAN GELEN ADAM

ÇAĞDAŞ DİZİ: 7

ORTAÇAĞ'DAN GELEN ADAM

Valentin Pachmayr panayıra giderken öldürüldüğünde yıllardan 1544'dü.

Aradan dört yüzyıl geçti. Bir biofizik enstitüsü, olağanüstü bir deney yaptı. Deney başarıyla sonuçlandı.

Ve Pachmayr, gözlerini açtı.

Yirminci yüzyıla Ortaçağ'dan gelen bir konuktu şimdi.

MİLLİYET YAYIN LTD ŞTİ YAYINLARI / 533
ÇAĞDAŞ DİZİ / 7

PACHMAYR — LEBENSLAUF EINER LEICHE

Copyright: 1975 - Verlag Ullstein GmbH
Türkiye'de yayın hakkı: Milliyet Yayın Ltd Şti / ONK

Birinci baskı: Mayıs 1977

alexander spoerl

ORTAÇAĞ'DAN GELEN ADAM

Türkçesi: ÇİĞDEM BOZDOĞAN

Milliyet
YAYINLARI

GİRİŞ

Televizyon gibi, günlük gazetelerin de çoğunu skandal öykülerinin oluşturduğu günlük olaylar dışında haberlere yanaşmadıkları bir sırada kimsenin bilmediği bir şey oldu. Bu haber gazetelerde yayımlansa bile hiç kuşkusuz inanan olmayacaktı. Bu yüzden çeşitli gazetelerin yazı işlerindekiler de bu konu hakkında bilgi sahibi olsalar bile bu haberi vermemeyi yeğ tuttular.

Uzun bir süre ben de sustum. Ancak şimdi artık her şey geride kaldığına, Pachmayr yaşamadığına ve kurum da bu 'konuyla' ilgilenmeyi bıraktığına göre bu inanılmaz olayla ilgili anılarımı sizlere iletebilirim.

Lütfen tüm anlatılanların inanılmayacak kadar gülünç olduğu gibi bir kanıya kapılmayın! Bu son derece ciddî bir konuydu ve bu yüzden de ciddiyetle ele alınması gerekiyordu.

Çünkü örneğin ölmeniz gerekli olduğu bir anda 'kurum' ölümünüze engel olabilir, sizi yaşamınızı sürdürmeye zorunlu kılabilirdi. Böyle bir şeyi nasıl karşılayacağınız ise gerçekten kuşkulu!

Olaydaki isimler tarafımdan değiştirildi. Yaşayan hiç bir bireyi sözkonusu etmek istemiyorum. Yaşamayanları ise konu zaten ilgilendirmiyor.

Aslına bakılırsa sözkonusu olan —herşeyi yeniden gözden geçirince bunu daha iyi anlıyorum— zaten kuşkulu bir konu: Yaşam!

Toni Düwell
1 Mart 1973

1

Zamanın geldiğini düşündükleri her an telsizle aranıyordum, çünkü onlar telefonumun bozuk olabileceğinden korkuyorlardı. Telsizi alınca asansörü kullanamıyordum. Asansörün bozulabileceğini düşündükleri için merdivenlerden inmem gerekiyordu. İşte dört yıldır böyle sürüp gidiyordu yaşamım! O zamandan bu yana aradıkları anda bulabilmeleri için sürekli olarak onikinçi kattaki dairemde yaşıyordum.

Adım Toni Düwell. Dört yıl öncesine dek gazeteciydim. Aslında sürekli olarak onikinci kat-

taki dairemde kalmamın nedeni bu değil, ama bunun karşılığında bana gerçekten iyi para ödüyorlar. Evet kazancım iyi, ama ben bu parayla ne yapabilirim, bunu bilemiyorum. Sürekli evde kalmak ve telsiz beklemek zorunda olan birinin para ne işine yarar? Onlar —kurumdakilerden söz etmek istiyorum— ruh denilen bir şeyin olduğuna inanmamakla birlikte ölen bir bireyin, arkasında bir tür enerji kuvantı bıraktığından yola çıkıyorlardı. İşte onların amacı bu tür bir enerji kuvantını ele geçirmekti. Böyle bir enerji kuvantının 'çekirdeğinde' sahibinin eski varlığıyla ilgili yapı planının gizli olduğuna inanıyorlar ve içinde bu planın bulunduğu bir kuvantın dünyasal varlığını yeniden kazanabileceğini savunuyorlardı. Bunun için yalnızca biraz yardım gerektiği kanısındaydılar. Kısacası enerji kuvantı yakalanabilen bir bireyin yeniden canlandırılabileceğini düşünüyorlardı. Bunu nasıl ele geçirebileceklerini de biliyorlardı. Bu iş için sayısız elektronik aygıtları ve dev antenleri vardı. Ancak dünyasal varlık için gerekli bazı temel yapı taşlarının olması şimdiye dek amaçlarını gerçekleştirmelerine olanak tanımadı. Bu yönden yıllarca evrene radar dalgaları yollayıp, böyle bir enerji kuvantıyla bağlantı kurmaya ve bir sineği parmakların arasında tutarmışcasına böyle bir kuvantı yakalamaya çalıştılar.

İlk yıl bu konuyu ben de düşünüyordum. İkinci yıl bir kuvantla bağlantı kurmayı başardılar, ama onu yakalayamadılar. Ondan sonraki yıllarda ise bu konuyu düşünmeyi bıraktım. Nasıl olsa paramı saniye şaşmadan ödemeyi sürdürüyorlardı. Eğer karşılığında hiç ama hiç bir şey yapmak ge-

rekmiyorsa, belirli tutarda para karşısında insanın aklı da duruyordu.

Ölülerin arkalarında bir çeşit enerji kuvantı bıraktıklarıyla ilgili kuramı çılgın bir Macar ileri sürmüştü. Anlayamadığım bir nedenden ötürü bu konu bilimsel değer taşımasa, onlar da bu saçmalıkların ardını çoktan bırakmış olurlardı hiç kuşkusuz!

İşte yine telsizle arandım.

Merdivenlerden yukarı, dama koştum. Bu arada kravatımı düzeltiyordum. Telsiz çektikleri bu anlardan birinde çalışma saatim gelmiş olabilirdi. İşte o zaman yeniden diriltilen zavallının karşısına şık çıkmak istiyordum.

Hemen dama koşmam gerekiyordu. Arabanın trafik sıkışıklığında takılıp kalacağından, tramvayın ise elektrik kesilmesi sonucu yürüyemeyeceğinden korkuyorlardı. Bu yüzden beni almaya helikopter yolluyorlardı. Hem de bir değil, üç tane! Ne de olsa aralarından biri içinde ben olduğum halde düşebilirdi. Böyle bir durumda öteki iki helikopterin ne işe yarayacağından hiç söz etmemişlerdi bana.

Telsiz çekmeleri bu enerji kuvantını yakaladıkları anlamına geliyordu. Kuvantı hemen diriltme-kabinine kapatıyorlardı. Acaba bir insana ait olan bu kuvantın duyguları, sezgileri var mıydı? Varsa ne tür duygulardı bunlar? Kuvanta amonyaktan oluşan plasma tanecikleri fışkırtıyor, buna büyük albümin moleküllerini ekliyorlardı. Kuvant bu temel yapı taşlarından plana uygun dünyasal gövdeyi inşa edecekti. Tabiî bu karışıma fazlasıyla su da katıyorlardı. Ne de olsa insan vücu-

dunun % 82'sini su oluşturuyordu. Hepsi, kuvant ve yapı taşları bir araya gelince düğmeye basıyorlar ve yapma bir «yaratılış-şoku» meydana getiriyorlardı. Evrendeki büyük oluşum patlamasını andırır bir şeydi bu şok! İşte bu yöntemle tam dört yıldır bir ölüden yeniden yaşayan bir varlık elde etmeye çalışıyorlardı.

İlk helikopter dama inmişti bile. Yerime oturmama yardım ettiler.

Eğer bu kez başarabilirlerse, çoktan ölmüş biri dünyaya yeniden gelecekti. Aslına bakılırsa bunu yapmalarındaki neden diriltilene yeni bir sevinç, yaşama sevinci sunmak değildi elbette! Yeniden yaşama döndürülen bu ölü, görkemli bir deney aracı sayılabilirdi. Bugünün dünyası karşısında şaşkına dönecek, ne yapacağını bilemeyecekti. İşte bu şaşkınlık bile tüm giderlere değerdi.

O zaman benim görevim de başlayacaktı. Yeniden yaşama döndürülen bu bireyin şaşkınlıklarını ve bu konulardaki düşüncelerini hiç bir şeyi atlamadan kaleme alacaktım.

Kurum beni diriltilenle ilgilenmek ve onu konuşturmakla görevlendirmişti. Dört yıldır bana böyle bir deney canlısının günümüz yaşamını ne gözle gördüğünü kaleme almam için para ödeniyordu.

Çünkü kimse, hiç kimse günümüzün nasıl olduğunu bilmiyordu, ama bunu öğrenmek istiyordu!

Evet, buna ne demeliydi?

Hepsi günümüzün ilerlemelerinden, günümüz yaşamından gurur duyuyorlardı. Ama gurur kendisiyle birlikte belirli bir kuşkuyu da getiriyor-

du. İşte onlar da bu kuşkularını yenmek ve zamanımızı başkasından öğrenmek istiyorlardı.

Bu görevi ise kurum yüklenmişti. - Helikopter yere çizili beyaz, tebeşir haçın tam ortasına indi. Pervane birkaç dönüşten sonra durdu.

Acaba kuvant şu anda neler hissediyor? diye düşündüm. Bu arada çayırı geçip, büyük beton yapıya doğru ilerliyordum.

Girişte projenin yöneticiliğini yapan Shultz'a rastladım. Bir an durup, başını oldu dercesine salladı. Bunu daha önce de üç kez yapmıştı; «evet, bu kez başardık» anlamına geliyordu. Shultz gerçek anlamda bir düşünce makinasıydı; yani yalnızca % 82 su ve büyük albümin moleküllerinden oluşma bir gövde! Projesinin gerçekleşeceğine inandığı için iyimser de sayılabilirdi. Bana el sallayarak, seslendi:

«Henüz erken. Kısa da olsa hücrenizde geçirecek zamanınız var.»

Hücremdeki divanın üzerine uzandım. Başka bir şey yapamazdım burada. Nedense buraya girince kalbim çarpmaya başlıyordu. Ve yeniden düşünüyordum: Ya bunlar deneyi başarıya ulaştıracak olurlarsa? O zaman kurum dilediği anda benden de arta kalan enerji kuvantını evrenden alıp, diriltme hücresine kapatabilecek ve beni yeniden yaşama başlamak zorunda bırakabilecekti. Bu bir gelenek halini aldığı takdirde ise ölümde bile rahatlık bulmayacaktı insanoğlu. Aslında yaşam gerçekten güzel, ancak bilançosu kötü çıkıyor. Bireyin birçok mutlu anı oluyor. Yine de bunlar ancak birkaç dakika, hadi bilemediniz bir çeyrek saat sürüyor ve bunların arasını üzücü,

sıkıcı olaylar dolduruyor. Yaşamaktan mutluluk duyuyorum ama yeniden yaşamak istemem.

Ne var ki buradakiler ölümü bile kuşkulu duruma soktular.

Bacaklarımı yeniden divanın üstüne topladım. Bu ufak hücrede başka bir şey yapmak olanaksızdı zaten. Yeniden bilgilerimi toparlamaya çalıştım:

Kurum Valentin Pachmayr adında birinin kuvantını yakalamıştı. 1511 yıllarında Nürnberg'te ilk kez yaşama gözlerini açan Valentin, aynı adı taşıyan bir fıçı bağlayıcının oğluydu. 1514 yılında un, bakır, balmumu, samur kürkü ve biber ticareti yapmak üzere Augsburg panayırına giderken onu çekemeyen Ansbacher kontunun süvarileri tarafından öldürülmüştü. — Yaşam öyküsü şöyle sürüyordu: «Dökümhanedeki iki büyük teneke tezgâhını ele geçirdiyse de bundan dolayı belediye meclisinin sürekli hoşgörüsüzlükleriyle, serzenişleriyle karşılaştı.» Demek o zamanlar da biri tekel kurmaya kalkışınca toplum kuşkulu davranmaya başlıyordu.— «Yine de suçlanmasının nedeniyse Götz von Berlichingen'in bir subayının sırf taşkınlıktan Valentin'in ağabeyi Melchior'un iki elini birden kesmiş olduğunun anısıydı. Bu olayın Nürnberg'te yarattığı öfke bir türlü belediye meclisi üyelerinin anılarından silinmemişti.»

Diriltme hücresinde yaşama döndürülmeye çalışılan enerji kuvantı Pachmayr hakkındaki bilgilerimiz bu kadardı. O anda plazma taneciklerini fışkırtıyorlardı.

Daha önce de birkaç kez Pachmayr'ın ku-

vantını hücreye kapatmayı başarmışlardı. Ancak albümin veriminde hep bir yanlışlık yapılıyordu. Gerçi bu konuda ilerlemeler kaydedilmiş, yeni elementler eklenmişti ama deney amacına bir türlü ulaşmamıştı. Bir önceki kez kuvantın çevresinde et birikimi olmuştu ama bu bir tüccara değil, dev bir bifteğe benziyordu.

Bunun üzerine deneye yeni baştan başlamak amacıyla Pachmayr'ın kuvantını evrene geri yollamışlardı. Daha sonra karışımdaki elementleri değiştirmiş ve kuvantı yeniden yakalayarak, hücreye kapatmışlardı.

Bu kez ortaya çıkan salamı andırır bir gövdeydi. Ancak bu yeni gövde anlaşılmaz da olsa bazı sesler çıkarabiliyordu. Böylece kurum yakaladığı enerji kuvantının gerçekten Pachmayr'a ait olduğunu ve biraz önce sözünü ettiğim yaşam öyküsünü öğrenme olanağı bulmuştu.

Ayağa kalktım. Bu şeytanca deneyin hiç bir zaman gerçekleşmemesini diliyordum!

Bu arada 'bütün bunlar bir düş olsa' diye düşünüyordum. Bir düşün ardından birey uyanabilir ve düşü tamamen unutabilirdi. Böyle bir göreve evet dememeliydim. Ancak bu zamanda başka birinin evet diyebileceği bir şeye kimse hayır demeyi başaramıyor.

Hücremin kapısından bakınca dışarda kurumun harıl harıl çalışan adamlarını görüyordum. İşte ameliyat arabası yeniden etten, kemikten bir vücut halini alan Pachmayr'a oksijen vermeye, ya da onun yeni vücudundaki çatlakları dikmeye gidiyordu. Bu arabayı silahlı bir muhafız birliğini taşıyan zırhlı bir araba izliyordu. Bir program

hatası sonucu, Pachmayr bir canavar olarak yaşama döndüğü takdirde, muhafız birliği otomatik silahlarının tetiğini çekmek zorunda kalacaktı.

Şeytan götürsün bu deneyi!

Acaba şeytan diye bir şey var mıydı?

O'Connor bana bir keresinde şeytanın varolduğundan söz etmişti. Ona göre ölü ruhların çoğunu şeytanlar oluşturuyorlardı. Tabiî o böylece her şeyden önce azizlere taş atıyordu. Neyse, O'Connor patlamak üzere hazır bir barut fıçısından farksızdı. Bu deneyin amonyak miktarının ayarı ona düşüyordu. O'Connor'a kalsa, şeytanca suçlar işleyenleri ölümle değil, sonsuz yaşamla cezalandırmalarını önerebilirdi yasaları koyanlara... Böylece evrende şeytanca zekâ taşıyan kuvantların bulunması önlenecekti. O Connor, bizleri böylesine rahatsız edici, kötü yaratıklar yapanın evrendeki şeytanca enerji kuvantları olduğundan kesinlikle emindi. O zamanlar O'Connor'a şöyle demiştim: Suçluları sonsuz yaşamla cezalandırmak şeytanca bir düşünce! O da bunu üzülerek onaylamıştı. O günden bu yana da bu konuda konuşmamayı yeğ tutuyoruz.

Hücremde bir aşağı bir yukarı dolaşarak, beni kumanda odasına çağıracak hoparlör sesini beklemeye koyuldum. Orada bazı zorluklarla karşılaşmış olmalıydılar. Gittikçe bu zorlukları asla yenememelerini istediğimi daha kuvvetle seziyordum. Bana kalırsa bunu yapmamalıydılar. Olmamalıydı böyle bir şey! Pachmayr'ın kuvantını yeryüzüne getirip, ona yeniden can vereceklerine onu evrende dolaşmaya bırakmalıydılar. Yeniden yaşayıp, safra kesesi, sinir, kalp hastalıklarıyla

uğraşıp da ne yapacaktı? Üstelik onun yeniden dünyaya açılan gözleri de renk renk çiçeklerle canlanmayacak, çevreye bakınca dehşetle faltaşı gibi açılacaktı.

Koridorlarda koşarak, Tschi'nin kumanda odasına açılan kapının tokmağını bastırdım.

Tschi, Pachmayr'a verilecek su miktarını ayarlamakla görevliydi. Bu, beklenilen gövdenin tam % 82'si kadar olmalıydı. Tamamen arınmış ve Pachmayr'ın vücut ağırlığına uygun miktarda olması da gerekiyordu! (Aksiliğe bakın ki Pachmayr'ın ağırlığı bilinmeyen unsurlardan biriydi.) Eğer Tschi yanılır da en ufak bir hata yaparsa, Pachmayr ya ayakları üzerinde duramayan bir pelteye ya da yürümekte büyük zorluk çeken beton kadar sert bir gövdeye dönüşecekti.

Tschi işinde en ufak kusuru bile bağışlamazdı. Bu konuda saygı duyulan, hatta neredeyse korku uyandıran bir kızdı o. Tamamen arınmış, ancak içinde bulunması gereken tüm minerallerle zenginleştirilmiş bir suyu türlü düğmelerle deney hücresine gönderiyordu. —Odasına girdiğimde kumanda tablosunun başında değildi. Masasının üstünde oturuyordu. Gerçekten ufak göğüsleri vardı. Beni görünce yerinden kıpırdamadı bile. Bir heykel kadar cansız, hareketsiz kaldı.

«İçerde değil mi?» diye sordum.

Uzun, ince kirpikli göz kapaklarını kapadı.

«Demek daha su verilmedi?»

Tschi masanın üstünden kapırdamadı bile.

«Bugün niçin bu kadar uzun sürdü bu iş?»

Tschi gözlerini kapadı.

«Sonra son kez niçin bir insan değil de bir salam oluştu?»

Genç kızın dudakları vücudunda dayanılmaz bir acı varmışçasına kasıldı.

«İnan bana Tschi, salama karşı değilim. Ama bir insan salama dönüşür, konuşmaya kalkışır ve üstelik insana 1511 yılında doğmuş tüccar Pachmayr olduğunu söylerse, bu kadarına sinirlerim dayanamıyor.»

Tschi başını döndürerek, pencereye baktı.

«Neyse, hepimiz görevlerimizi yapıyoruz, değil mi Tschi?»

«Görev mi?» diye sordu.

Allah kahretsin, görev miydi bu? Neydi bu görev denilen? Karşılığında para kazanılan mı, kişinin doğru bilip yaptığı mı?

O odada kapının üstüne ufak bir hoparlör yerleştirilmişti.

«Bay Toni Düwell, bay Toni Düwell, lütfen merkeze gelin!»

«Tschi daha suyunla işin var mı?»

«Tanrı beni bağışlasın.» diyen genç kızın derin bir soluk alınca o ufak göğüsleri de kaybolmuştu. Çağırılmıştım. Dışarı çıktım.

Koridorda başkaları da koşuşuyorlardı.

Ya Pachmayr'ın kuvantından gerçek bir insan vücudu oluşursa? Böyle bir şey olduğu takdirde dünyamızın temsilcisi olarak onun karşısına ilk çıkan ben olacaktım.

Koridorlardan birinde yalnız kalmıştım. Ötekiler kendilerini kurum işlerine öylesine kaptırmışlardı ki görünmeleriyle kaybolmaları bir oluyordu. Hepsinin acelesi vardı. Bana yasak olan sağdaki koridora saptım. Bu yol Tschi tarafından elektronik olarak yönetilen su musluklarının ol-

duğu bölüme gidiyordu. Zavallı bir ölünün enerji kuvantına yeniden gerekli % 82 oranındaki suyu vermek üzere buraya çeşitli musluklar, ionize kapları, filtreler ve kurum tarafından gerekli görülmüş daha bir sürü boru ve kap yerleştirilmişti.

Orada kimse bulunmadığı için bana kimse engel olmaya da kalkışmadı. Kurumdakiler burada beklemeye gerek görmeyecek kadar iyi niyetli kişilerdi. Ama ben... Açılabilecek tüm muslukları açarak, tüm filtreleri çıkardım, yan muslukları da açtım ve buranın düzenini altüst ettim. Artık hiç bir şey olmayacağından kesinlikle emindim. Pachmayr'ın öte dünyadaki rahat yaşamının sürekliliğini sağlamış, Pachmayr'ın kuvantıyla yapılan deneyin sonuca ulaşmamasını garantilemiştim. Gizlice yeniden geldiğim koridora çıktım. Tschi artık dilerse tüm düğmelere basabilirdi. —nasıl olursa bundan hiç bir sonuç çıkmayacaktı!—

Parmaklarımın ucuna basarak ıssız koridorlardan geçtim ve merkez deney salonuna gittim. Tam dört yıl boyunca bana her ay aksatmadan para ödemişler, buna karşılık ben her şeyi altüst etmiştim. Zaten herşey altüst olmamış mıydı? Bir suç işlemiştim ama vicdanım rahattı.

Bizi böylelikle insanlığa büyük yararımız dokunacağına kandırmışlardı. Bu uğurda hayvanları da canlı canlı parçalamıyorlar mıydı?

Hiç kuşkusuz Tschi de benimle aynı düşüncedeydi. Ancak o hiç bir zaman bunu söylememişti. Ama yine de böyle düşündüğünden emindim. Aksi takdirde âşık olabilir miydim ona?

Merkez salona açılan çelik kapı ardına kadar

açıktı. Benim içeri girmemle birlikte kapandı. Herhalde son gelen bendim. Daha sonraları bu belki de dikkat çeker, kuşku toplardı. Ama o anda hiç ama hiç bir şeye aldırmıyordum. Yalnız bu denli neşeli olduğumu farketmemeliydiler.

Salonun ortasında kumla kaplı bir zemin üzerinde diriltme —kabini duruyordu. Hücreye yılanı andırır kalın kablolar ve hortumlarla uzanan fişler hücre duvarlarındaki prizlerde son buluyorlardı.— Salonun çevresi, bir tıp amfisini andırır biçimde tribünlerle çevriliydi. Yerim ilk sıradaydı. Her oturulacak yerin önüne ufak birer alıcı yerleştirilmişti. Bu monitörlerde diriltme kabininin içinde olup biteni görebilecektik. Hemen yanımda bu projeye vurulmuş bilim adamlarından şef-biyolog Vazary oturuyordu. Projenin o gün başarıya ulaşacağı korkusundan alnında terler birikmişti. Onun diğer yanında ise şef-psikolog Maurois vardı. Bu kutsal anda yasak olmasına rağmen sigarasını tüttürüyordu. Onun hemen yanıbaşında ise diriltilenin ilk tıbbi muayenesini yapacak olan Ben Schalit oturuyordu.

Bütün bu insanların burada boşuna oturduklarını düşündüm. Bunu düşünmek bile beni neşelendiriyordu. Üstelik tribünler de bu projede çalışan öteki bilim adamları ve emekçilerle doluydu. Niçin bu kadar çok insan bu boş deney için çalışıyordu? Kimbilir belki de böylece iki yüzden fazla kalifiye işçinin çalıştığı önemli bir projenin gerçekleştirildiğini söylemeyi amaçlamışlardı. Ancak şurası gerçekti ki bütün bu insanlar burada boşuna oturuyorlardı!

Proje yöneticisi Shultz'un bizim tam önümüz-

de, kum zeminde özel bir masası ve koltuğu vardı. Onun hemen yanıbaşında yine özel bir koltukta iyice kamburlaşmış bir halde O'Connor oturuyordu. Onun önünde Shultz'dan fazla olarak bir kumanda tablosu ve bir mikrofon duruyordu. Shultz'un ona söylediğini yapması gerekiyordu, ancak Shultz konuyu ne teknik ne de biyolojik açıdan anlıyor, buna karşılık üretim yönetmeni olarak bu işi bilen O'Connor sorumluluğu taşımıyordu.

Önümdeki monitörde diriltme-kabininin boş iç kısmından başka bir şey görmüyordum. O anda bir kıvılcım parladı. Kimbilir belki de bu Pachmayr'dı. Bu işten anlamıyordum. Pachmayr yeniden canlanana dek konu beni hiç ama hiç ilgilendirmiyordu. Ancak yeniden dirilen, eksiksiz Pachmayr'a dünyamızı tanıtabilirdim.

O anda bir «pip» ve arkasından «püp» sesi duyuldu.

Acaba Pachmayr'ın kuvantı yeniden Pachmayr olamadığı için acı çekiyor muydu?

O'Connor mikrofona eğilmiş, durmadan emirler yağdırıyordu. Bu emirlerden hemen hiç birini anlayamıyordum. Bu arada önündeki kolları da birbiri ardından çeken O'Connor dilediği kumanda odasına bağlanıyordu. - İkinci sıradaki beşinci kol Tschi'nin bulunduğu odaya bağlıydı. Sıra suya gelmişti. İşte şimdi Tschi hiç bir şeyin farkına varmadan düğmelerine basacaktı.

Gözlerimi yumdum.

Ah keşke kulaklarımı da kapayabilseydim! Monitör'ümün ufak hoparlöründe iç parçalayan bir inilti, çığlık, bağırma, tepinme, haykırma duyuldu. İnsanca belirtilerdi bunlar!

O anda salonda büyük bir gürültü koptu. Vazary'nin sol dirseğini kaburgalarıma gömmesiyle gözlerimi açtım.

Monitör'üm diriltme kabininin içinde sıhatli, yapılı bir adam gösteriyordu. Adam kabinin duvarlarını kırmaya çabaladıysa da başaramayınca bundan vaz geçti ve şaşkın şaşkın çevresini incelemeye koyuldu.

Eğer öldükten tam dört yüz yıl sonra sunî olarak halısız, möblesiz, bir çelik kabinde yeniden dünyaya dönsem hiç kuşkusuz ben de çevreme böylesine bir şaşkınlık, böylesine bir merak içinde bakardım. Peki ama bu herif niçin dirilmişti? Olmamalıydı bu! Suları birbirine katmış, filtreleri çıkarmıştım. Yoksa-insanın oluşumu için bile belirli bir oranda pisliğe mi gerek vardı? Eğer öyleyse bunun —bu dirilmenin— suçlusu bendim.

Silahlı muhafızlardan biri diriltme-kabinine doğru ilerledi. Kolunun altında otomatik tabanca olduğu halde kapının çelik sürgüsünü açtı.

«Hey Düwell, sıra sizin! Uyuyor musunuz?» diyen Shultz'un sesi salonda yankılandı o anda.

İşte görevim başlamıştı. Kumların üstünden zorlukla kabine ilerledim ve içeri girdim. Pachmayr'ı görünce onu hemen rejisör Waldheimer'den öğrendiğim şekilde bir reveransla selâmladım.

Pachmayr gerçek bir insanla karşılaştığı için mutluydu. Fısıldadı:

«Tanrı İsa'yı korusun!»

Gerçi tanrı değildim, ama yine de kekeledim: «Amin!»

2

Bu «İsa» sözcüğüne hiç birimiz hazırlıklı değildik. Bunun dışında her durumu bilgisayarın da yardımıyla hemen orada, kum sahada çözümleyebilirdik. Diriltilenin tüm sorabileceklerini bilgisayarlarda hazırlamıştık. Tüm yanıtları ezberlememiştim. Ama hangi bilgisayarın aklına «İsa» sözcüğü gelebilirdi? Bu yüzden «Amin!» demem tamamen hazırlıksızdı.

İşte Pachmayr, dört yüzyıl önce yaşama gözlerini kapayıp, bugün yeniden dirilerek aramıza dönen Pachmayr, karşımdaydı.

«Dostum!» dedi gülümseyerek. «Yeniden

dünyasal gövdesi içinde bir insanla karşılaşmaktan sevinç duyuyorum. Ancak bana çok yorgun, ezilmiş göründünüz. Bunun nedenini sorabilir miyim?» (*)

Ben Shalit'in ekibiyle yanımıza gelmesi gerekli değildi. Pachmayr herhangi bir anti-şok tedavisine ya da muayeneye gereksinme duymuyordu. Aslına bakılırsa umduğumuzdan çok iyi sayılırdı. Benimle birlikte kabini terkederek, kumun üstüne çıktığında da herhangi bir yorgunluk, eziklik belirtisi göstermediği gibi gördüklerinden dolayı dehşete kapılmış da değildi. Ancak çevresine karşı ilgisiz de sayılmazdı. Elini omuzuma koyarak, fısıldadı:

«Öte dünyaya göçümden bu yana gördüğüm ilk düş bu! Bana niçin böyle birdenbire yeryüzünde yaşadığım sırada olduğu gibi düş görmeye başladığımı açıklayabilir misiniz, dostum?»

Pachmayr'ın duygu dünyasını elimden geldiğince gözetmem, onu büyük şoklardan sakınmam gerektiği öğretilmişti bana. Hiç değilse her türlü deney ve sorguya göğüs gerebilecek dayanıklılığa getirilinceye kadar bu konuda özellikle dikkatli davranacaktım. Ancak Pachmayr'ın bakışlarında öylesine bir dürüstlük okunuyordu ki ona aynı şekilde dürüst, doğru karşılık vermekten kendimi alıkoyamadım.

«Düş görmüyorsunuz, Pachmayr; çünkü... yeniden dünyaya döndünüz.»

(*) Pachmayr'ın konuştuğu eski Nürnberg şivesini elimden geldiğince bugünün diliyle iletmeye çalışacağım.

Zamanımız insanlarından birine böyle bir şey söylenecek olsa hiç kuşkusuz kalp krizi geçirirdi. Ancak Pachmayr bu açıklamayı büyük bir kayıtsızlıkla karşıladı:

«Tanrı'nın işine akıl sır ermez!»

Bizler yalnızca nedenleri açıklanabilene inanabiliriz. Aramızdan hangimiz yeniden diriliş tekniğini anlayabilirdi? Ama onun inançları henüz öylesine sağlamdı ki herhangi bir açıklama gereğini bile duymadı. Çünkü herşeyi sevgili Tanrı'sına bağlayabiliyordu.

Kumun üstünde birkaç adım ilerledik. Herşeye rağmen Pachmayr'ın da bilmek istedikleri vardı.

«Peki Tanrı niçin bu iş için beni seçti?»

Bu sorunun karşılığı da bilgisayarlarda hazırlanmamıştı. Hangi programcının aklına insanoğlunun yaratıcısı Tanrı gelebilirdi? Hiç bir programa sığmayacağı apaçık belliydi bu sorunun! Yine yanıt bulmakta tek başıma, yardımsız kalmıştım.

«Bakın Pachmayr,» diye söze başladım. Sözcükler kendiliğinden dudaklarımdan dökülüyorlardı. «Tanrı sizin cennete mi yoksa cehenneme mi gitmeniz gerektiği konusunda kararsızlığa düştü. Ne yapacağını bilemediği için de sizi yeniden sınamak için yeryüzüne gönderdi.»

Ancak bu yanıt Pachmayr için yeterince açık değildi:

«Peki ama niçin herşeyi bilen, herşeye gücü yeten Tanrı böyle bir sınava gerek gördü?»

Aynı soruyu ufak bir çocukken ilkokuldaki din dersi öğretmenime yöneltmiştim. Öğretmeni-

miz dinsel soru ve yanıtlarla karşılık vermişti bu soruma.

«Niçin insanoğlu yeryüzünde yaşamaktadır?»

«Tanrı'nın bizi sınayabilmesi için!»

Ancak Pachmayr'a aynı yanıtı sunmam olanaksızdı. Yetersizdi böyle bir açıklama. Böylece ilk aklıma geleni söyledim:

«Yüce Tanrı'mızın eskisi kadar güçlü olmadığının kanıtı bu Pachmayr! Çok yaşlandı artık. Acaba onun kaç yaşına bastığını bilebiliyor musunuz?»

Ancak 'ölümden', dönen Pachmayr başını hayır anlamına salladı.

«Size inanmıyorum. Tanrı yaşlanmaz. Eğer yaşlansaydı günün birinde ölecek kadar yaşlanacağı sonucuna da varmamız gerekirdi. Oysa Tanrı ebedîdir.»

İşte yine yaş tahtaya basmıştım. O anda bilgisayarı yardımıma çağırmayı isterdim, ama sorulduğu anda karşılık veren bir elektronik beyne sahip değildik. Bu çıkmazdan kendimi kurtarmaya çabalayarak, açıkladım:

«Tanrı'nın her şeyi bildiğinden kuşkumuz yok, Pachmayr! Ancak yine de bizi sınamasının nedeni, bizlerin de böyle olduğumuzu anlamamız; onun ise bize kendimizi tanıtmakta kendi üstünlüğünün bilincine varmak istemesi.»

Görkemli bir yanıt sayılabilirdi bu. Kötü din öğretmenlerinin açıklamalarıyla uzak yakın bir ilişkisi yoktu.

Yanıtım umulan etkiyi hemen gösterdi: Pachmayr bu konuyu düşünmeye koyuldu. Ancak bu olmamalı, Pachmayr düşünmemeliydi. Bu yüzden

onu düşünmekten alıkoyarak, başka bir konuya yöneltmeye çalıştım.

«Benimle bir kadeh şarap içmeye ne derdiniz dostum?»

O anda tavandaki hoparlörden bana kalırsa tamamen gereksiz bir ses duyuldu:

«Ölü ve rehberinin yavaş yavaş çıkışa doğru ilerlemeleri gerekmektedir. Lütfen sessiz olun! Deney şimdiye kadar kusursuzdu, Roger!»

O anda Pachmayr yeniden durarak, bana döndü.

«Bana yeniden yaşadığımdan söz etmemiş miydiniz? Niçin yukardan gelen sesler ölü olduğumu söylüyorlar?»

«Aptallar da ondan!» diyerek, Pachmayr'ı ileri doğru iteledim.

Ancak o daha fazla yürümek istemiyordu. Olduğu yerde kalarak, sordu:

«Niçin çevredeki duvarlarda çocuklar oturuyor?»

«Bunlar çocuk değil, bilim adamları Pachmayr. Çok, çok fazla düşünmeleri gerektiği için olgunlaşmamış görünüyorlar. Bu denli düşünmek gelişmeyi engelliyor.»

Tabiî bu yanıt da programlanmamıştı.

Pachmayr bir heykelden farksız bir şekilde olduğu yerde kalakaldı.

«Peki ama dostum, bu bilim adamları niçin sürekli işkence altında yaşıyormuşçasına ezik, bitkin görünüyorlar?»

Evet, niçin böylesine asık suratlıydı bilim adamları?

«Ancak onlardan istenildiği şekilde düşün-

dükleri zaman ilerleyebiliyorlar da ondan. Bu inan bana işkenceden farksız bir şey, Pachmayr!»

Yeniden salonun çıkış kapısına doğru ilerlemeye başladık. Ancak kısa süre sonra yolumuz muhafız birliğinin turuncu üniforması içinde bir genç tarafından kesildi. Muhafız subayı gözlerini bana dikerek, açıkladı:

«Proje yönetiminin selâmları var. Eğer böyle programınızın dışında yanıtlar vermeyi sürdürecek olursanız, işinize son verilecektir. Çenenizi biraz tutmanız gerekiyor.»

Shultz'a baktım. Yüzü kireç gibi bembeyazdı. Küçük masanın gerisinde, oturduğu yerde beti benzi solmuştu. Kimbilir belki de beni seçmekle hata etmişlerdi. Bakışlarımı yeniden oturduğum tribünün tarafına yönelttim.

Hemen yanımdaki boş koltuğa Tschi oturmuştu.

Tschi gülümsüyordu.

Acaba bu gülümsemenin nedeni deneyin başarıya ulaşmış olması mıydı? Yoksa onu böylesine sevindiren bilgilerimizdeki artış mıydı? Artık insanın oluşumu için gerekli olanın arınmış değil, bir parça pislik karıştırılmış su olduğunu biliyorduk!

Salonun kapıları açıldı. Dışarda gece karanlığı bastırmıştı bile.

Yapılı iki atın çektiği bir araba bizi bekliyordu. Bu aracı taşıt müzesinden ödünç almışlardı. Atları nereden bulduklarını ise bilmiyorum. Ancak hayvanlar oldukça şaşırmışa benziyorlardı. Pachmayr'ı arabaya bindirdim. Ve araba kayın ağaçlarıyla çevrili bir yolda ilerlemeye başladı.

Proje yöneticisi Shultz bunu bile düşünmüştü: Dört yüzyıl geriden bugüne döndürülen birini doğrudan doğruya uygarlığımızın ve motorize dünyamızın içine atamazdık.

Ritmik nal sesleri arasında Pachmayr derin bir soluk alarak yumuşak koltuğa gömüldü. —Kayın ağaçlarının çevrelediği bulvar bittiğinde ufukta şehrin ışıkları göründü.

Pachmayr pencereye doğru eğildi.

«Şuraya bak! Ne yangın!»

Onu sakinleştirmek amacıyla fısıldadım:

«Yangın değil, şehrin ışıkları onlar.»

Ancak o anda Pachmayr'ın sakinleşmesi olanaksızdı.

«Şehrin ışıkları mı? Bu denli çok sayıda mum yakıldığına göre bu gerçekten çok zengin bir şehir olmalı!»

Şaşırmaktan yorulmamıştı hâlâ!

Bir ya da iki hafta içinde ona bütün bu enerji tüketimini göstermek, onu bu üretim alanlarına götürmek ve onu ne denli ilerlemiş olduğumuza inandırmak için tüm bu tüketimi açıklamak zorunda kalacaktım.

Bunu düşününce cesaretimin kırıldığını, kendime duyduğum güvenin sarsıldığını seziyordum. Kurumun düşüncesine göre diriltilen bu adam yalnızca bir deney aracıydı.

Yeniden yaşama döndürülen bu ölünün gördükleri karşısında umutsuzluğa düşmesi veya sevinmesi kurumu ya da beni ilgilendirmezdi. Onu diriltmemizin nedeni yalnızca, 1540 yıllarının görüş açısından zamanımızı öğrenmekti. Savunma uzmanları, bilim adamları ve sosyologlar bilmek isti-

yorlardı Pachmayr'ın düşüncelerini. Ancak halk bunu hiç bir zaman öğrenmemeliydi, öğrenmeyecekti. Önemli olan Pachmayr'ın yeni dünyevî gövdesinin bize tüm bilgileri sağlayacak kadar dayanmasıydı. Bugüne dek tam üç milyar Mark harcanmıştı onun için. Böylesine yüksek bir tutara malolmuştu Pachmayr vergi ödeyicilere! Bu yüzden yeni yaşamı hemen son bulmamalı, bu tutarı karşılayacak kadar sürmeliydi.

Arabayı çeken atlar ufak bir koruya daldılar.

Yeniden yaşama döndürülen Pachmayr için zamanın koşullarına uygun, WC'siz bir ev yaptırmıştık. Bu evin yapımı taslağıyla tamamen rejisör Waldheimer uğraşmıştı.

Şimdi artık görevim Pachmayr'ın iyice uyuyup, dinlenmesini sağlamaktı.

3

Ancak uyku sorunu da öyle kolaylıkla çözümlenmedi. Her şeyden önce arabadan inmemiz gerekiyordu. Bu konuda iri yarı bir adam olan Pachmayr elverişsiz giysilerine rağmen benden çok daha çevik olduğunu gösterdi. Kurum bana karanlıkta dar, tahta araba merdivenlerinin nasıl bulunacağını öğretmeyi unutmuştu. Zorlukla basamakları bularak, aşağı indim.

Koruluktaki düzlüğe yerleştirilen, bay Waldheimer tarafından hazırlanan evin taslağı gerçekten kusursuzdu. Hanla çiftlik evi karışımı bir şeydi bu! Kimbilir belki sahne stilinde özel

bir yeri vardı bu yapının? Hatta evin üstüne ay ışığının düşmesi bile düşünülmüştü. Ellerinde kova ya da sepet taşıyan kızlar telaşla etrafta koşuşuyor, uşaklar da bir şeyler taşıyorlardı. Her şey kusursuz bir opera sahnesini anımsatıyordu insana. Kurum hizmetçi kızları ve uşakları şehir balesinden getirtmişti. Elbiseler ise tiyatro müzesinden alınmışlardı. Yaşama gözlerini yeniden açtığı bu ilk günlerde Pachmayr'ın kendini onbeşinci yüzyılda, kendi evinde yaşıyormuş gibi hissetmesi gerekliydi.

Pachmayr şaşkınlık içinde çevresine bakınıyordu. Daha sonra koca gövdesini bana çevirerek, hizmetçi-uşak takımını işaret etti ve seslendi:

«Bana öyle geliyor ki burada bunları düzenleyecek, yönetecek birinin eksikliği çekiliyor.»

Buranın yönetmeni O'Connor'du. Ama o da işleri reji asistanlarından birine bırakmıştı. Aramızda kalsın: O'Connor aslında son derece tembeldi.

Yine de birçok şeyi düşünmüş sayılabilirdi. Örneğin evin önündeki avlunun tam ortasında çıkrıklı bir kuyu vardı. Teneke çatılı bu kuyunun unutulmamış olması gerçekten çok hoştu. Ne o, yoksa yanlış mı görüyordum? Buranın güvenliği ve düzeniyle ilgilenen bir kuruluş kuyunun hemen iki metre ötesine kırmızı boyalı bir musluk yerleştirmişti. Yangına karşı elbette!

Pachmayr evi tepeden tırnağa süzdükten sonra parmağıyla çatıyı göstererek sordu:

«Dostum, bana çatıdaki o üç kalın telin ne işe yaradığını söyleyebilir misin?»

«Evin yıkılmamasını sağlıyorlar.» dedim ivedilikle.

İçerisi mumlarla aydınlatılıyordu. Elbette şömine de yapılmıştı. Ancak O'Connor daha sonraları Pachmayr'a elektriği ve elektrik ampulünü kolaylıkla gösterebilmemiz için eve elektrik hattı da çektirmişti. Aslına bakılırsa elektrik idaresinin kabloları yerin altından geçirmesi de düşünülebilirdi.

Pachmayr başını salladı.

«Tipik bir çiftlik evi! Ama sorarım sana dostum, tarlalar çayırlar nerede?»

Kuşkusuz bu kimsenin aklına gelmemişti.

«Biraz sabırlı ol, Pachmayr!» dedim derin bir soluk alarak. «Onları da göreceksin. Evden biraz uzaktalar da.»

Evin girişine giden taş merdivenlerden çıktığımız sırada herkes gibi onbeşinci yüzyıl giysileri içinde olan televizyondan alınma arabacı yanımıza koşarak, hafifçe omuzuma vurdu.

«Arabayı ve atları garaja mı koymam gerekiyor?»

Hemen arabacının kırdığı potu düzeltmeye çalıştım.

«Arabalığa! Atları da ahıra!»

«Ne oldu? Ne diyor?» diye sordu Pachmayr o anda.

«Hiç. Misafir işçilerden de.» Böylece durumu biraz olsun düzeltmeyi amaçlıyordum.

Girişte baleden gelen hizmetçi kızlar ve uşaklar tarafından güzel bir reveransla karşılandık. Hiç değilse şömineyi yakmayı unutmamışlardı.

«Bundan böyle yuvanız burası olacak, Pachmayr!»

Hizmetçileri ve uşakları teker teker selâmlayarak ilerledi. O anda kültive inci kolyesini takmaktan vazgeçememiş bir hizmetçiye gözü takıldı. Kıza doğru ilerledi:

«Ooo, ne kıymetli mücevherleriniz var!»

İki, üç inciyi parmakları arasına alıp, yoklayarak, bana döndü. Bakışlarından bunun nasıl olabildiğini sorduğunu anlayabiliyordum.

«Özel bir isteğimde bana karşı çok uysal davranmıştı da...» dedim.

«Zaman nasıl değişiyor!» diye inledi. «Benim zamanımda bu tür uysal kızları evden kovarlar, ailesinin yanına ya da manastıra gönderirlerdi.» Ancak yine de genç kıza «küçük orospu» deyip, arka tarafına hafifçe vurmaktan kendini alamadı. Ondan hoşlandığı belliydi.

Bu olayı not defterime kaydettim. Pachmayr'ın bir tek anını bile kaçırmamam gerekiyordu. O uyuyunca bütün bunları banta geçirecektim.

Kimbilir burada daha ne kadar aksilik çıkacaktı? Onu hizmetçilerin yanından uzaklaştırmak amacıyla koluna girdim.

«Beraber bir kadeh şarap içmeye ne dersin, Pachmayr? Sana sunabileceğim gerçekten nefis bir şarabım var!» Bana en yakın uşağa dönerek, tiyatrolarda gördüğüm şekilde seslendim.

«Hey sen, bize şarap ve gümüş kadehleri getir! Haydi çabuk!»

Uygunsuz, bozuk bir şekilde emrettiğimin bilincindeydim. Pachmayr da bunu farketmiş olmalıydı ki koca gövdesi hafif bir irkilmeyle titredi.

Hizmetçi kızlar odadan dışarı koştular. Uşaklar ise yavaş yavaş dışarı çıkıyorlardı. Araların-

dan biri önceden hazırlanmış kadehleri getirerek, bizlere toprak bir testiden şarap sundu.

Bunu daha başka bir şekilde ifade etmem gerçekten olanaksızdı. Kendimi tamamen oynadığım role kaptırmıştım.

Ve böylece saat de iyice ilerledi. Pachmayr durmadan «dünyamızın bugün nasıl olduğunu» soruyordu. Ancak tabiî burada sözünü ettiği kendi küçük dünyasının bugün nasıl olduğuydu.

Ancak şimdi Shultz'un beni niçin yıllarca Nürnberg hakkında çeşitli kitaplar okumaya, bu şehri tüm ayrıntılarıyla öğrenmeye zorladığını anlayabiliyordum. İki büyük otobanın geçtiği, büyük bir istasyonu olan bir şehirdi Nürnberg! Oraya hiç gitmemiştim. Zaten gitsem de neye yarardı ki! Bu bir zamanların tüccar Pachmayr'ının yaşadığı Nürnberg değildi, nasıl olsa!

Pachmayr yılmadan soruyordu. Bir başka öğrenmek istediğiyse, Welser ticarethanesinin Augsburg, Köln ve Floransa pazarlarından alınma borç senetlerini kırıp kırmadığıydı.

«Olabilir!» dediğimde Pachmayr'ın yüzü asıldı.

Ardından, Nürnberg belediyesinin ticarethanelere ve küçük esnafa ait atölyeleri satın alarak, tekel durumu yaratmayı yasaklayan yasayı çıkarmayı başarıp başaramadığını sordu.

Neredeyse ona kartel yasalarından söz edecektim, ama bunu yapmamayı yeğledim.

Daha sonra bana bu arada nüfusun ne kadar arttığını, buğday ve kuyu sularının yetip yetmediğini, kışın yakacak odun bulunup bulunmadığını sordu. Tabaklanacak deri olup olmadığı da ilgisini çekiyordu Pachmayr'ın.

«Belediye meclisi,» dedim. «El tezgâhlarının satın alınmasını ve tekeli yasaklamayı başardı.»

Son olarak da belediyenin, Nürnberg şehrinin vatandaşların asla bilmemeleri gerekecek derecede borcu olmasına rağmen, yeni katedralin yapımında çalışan taş oymacılarına ve öbür zanaatkârlara paralarını ödemeyi başarıp başaramadığını öğrenmek istedi.

Hangi katedralden söz ettiğini bilmiyordum. Hoş Nürnberg'te bir katedral olup olmadığının bile farkında değildim ama bu gibi çatışmaların genellikle nasıl sonuçlandığını bildiğim için bu soruyu yanıtlayabildim:

«Tabiî paranın tamamını alamadılar. Ama yine de hoşnut kalacakları kadar bir tutar verildi.»

«Zaten sanatkârlar hep hak ettiklerinden fazlasını istemişlerdir.» diye mırıldandı. «Aslında Tanrı'mız ve Efendimiz için yapılan bir eve ne denli para dökülse azdır! Yine de bazı katedraller gereğinden de yüksek yapılıyor. Bilmem beni anlayabiliyor musunuz?»

Başımı salladım. Günün yorgunluğu ve Palatinat şarabı bana ondan çok daha fazla dokunmuştu. Ne de osla o henüz doğmuştu. Bense yılların yorgunluğunu sırtımda taşıyordum. Artık yatmaya gitmenin zamanıydı!

O anda Pachmayr şarap dolu seramik testiyi masanın üstüne vurarak, bağırdı:

«Az daha karımın ben öldükten sonra kiminle evlendiğini sormayı unutuyordum. Kiminle evlendi o?»

Kurum bana böyle bir soruyu nasıl yanıtlaya-

cağımı öğretmemişti. Yine yalnız kalmıştım ve başımın çaresine bakmam gerekiyordu. Hakkında hiç ama hiç bir bilgim olmayan bir kadını ne yapabilirdim? Gönderirdim giderdi! Gülümsedim.

«Dul eşiniz de sizin hemen ardınızdan öldü.»

Buna pek üzülmemişe benziyordu. Yalnızca onun ruhunun şu anda nerede olduğunu bilmek istedi.

Zaman kazanmaya çalışıyordum.

«Onu da yeniden yeryüzüne döndürmemizi ister miydiniz?»

Kadehinden büyük bir yudum aldı.

«Aslında ondan hoşnut değildim ama yine de ona yeryüzündeki ilk yaşamımda söyleme olanağı bulamadığım bazı şeyleri söylemek isterdim.» Sonra yavaşça ekledi. «Sonra eğer izin verilirse onu iyice dövmek de istiyordum.»

Herhalde şarabı fazla kaçırmıştım. Bu yüzden büyük bir rahatlık içinde karşılık verdim:

«Zaten isteseniz de onu yeniden diriltemeyiz, çünkü onun ruhu cehenneme gitti bile.»

Kadehi yeniden hızla masaya çarptı. Hemen doldurdum. Hiç birşey söylemedi. Sağlığı yerindeydi. Üzülmüş gibi bir hali de yoktu.

O anda kapının önünde bazı gürültüler duyuldu. Televizyondan alınan arabacı ile baleden bir uşak eski, neredeyse tonluk bir sandığı sürükleyerek içeri getirdiler.

«Bay Düwell, bu sandıkta bay Pachmayr'ın giysileri var.»

O anda sırtımdan aşağı niçin soğuk terlerin boşandığını sanırım anlayamayacaksınız. Kurum Pachmayr'ı bir diriltme kabininde ondan arta ka-

lan enerji kuvantından da yararlanarak iç ve dış organlarıyla diriltmişti. Hepimiz Pachmayr'ın çırılçıplak olarak dünyaya döneceğini sanmıştık. Kabinde giyinik bir insan bulacağımız hiç birimizin aklına gelmemişti!

Bu fiziksel açıdan da biyolojik açıdan da olanaksızdı. Ancak gerçek onun giysileriyle dünyamıza döndüğüydü. Hatta ayaklarında zamanın ucu kalkık keçeli ayakkabıları bile vardı. Pachmayr odanın ortasına bırakılan sandığa dikkatlice baktıktan sonra içkisinden bir yudum aldı. Ve gülümseyerek açıkladı:

«Demek yol eşyalarım da geldi. Tanrı gerçekten çok düşünceli! Şükürler olsun sana Tanrım!»

Elimle uşaklara dışarı çıkmalarını işaret ettim. İçkimden bir yudum daha alarak, bakışlarımı bu eski sandıktan uzaklaştırmaya çalıştım. Ona onun ve çağdaşlarının önce kayın ağacının altında, sonra kuyu başında, sonra zifaf gecesinde (Evliliğin bedensel birleşmesini tayin ve tespit etmekle görevli rahibin önünde elbette!), daha sonraları hamilelikte, doğumda ve ortak çocuklarında hiç kuşkusuz zevk aldıkları, yaşadıkları kadınlar hakkında niçin böyle kötü düşündüklerini sormak isterdim. O zamanın insanını mutlu eden her şeyde kadının da parmağı vardı hiç kuşkusuz!

Ancak kafam hâlâ sandıktaydı. Allah kahretsin! Pachmayr için her şeyi yapmıştık. Enerji kuvantını yakalamış, ona albümin, amonyak, su fışkırtmış; oksijen, bir parça nitrojen, helium ve jod vermiştik. Peki ama niçin bu elementlerden

birdenbire keçe, brokar, ipek ve yünden oluşma bir giysi de ortaya çıkmıştı?

Neyse, bunu düşünmeyi Shultz ile Tschi, Vazary ve ötekilerden oluşan ekibine bırakmalıydım.

O anda Pachmayr'ın yeni bir sorusunu duydum.

«Dostum, burada sıcaklanıyor musunuz?»

Mendilimle alnımda biriken terleri sildim.

«Birden sıcak bastı. Herhalde şarabı biraz fazla kaçırdım, Pachmayr!»

Çoktan uyumuş olması gerekiyordu. Biraz da olsa dinlenebilmesi için şarabına luminal katmam öğütlenmişti. Aslına bakılırsa dinlenmeye ondan çok gereksinme duyan bendim. Mavi gözleriyle, kıvrık kirpiklerinin arasından bana öylesine saf, öylesine güven dolu bakıyordu ki programa karşı gelerek, luminal kutusunu yeniden cebime attım. Bu hiç de kolay bir iş değildi. Giymek zorunda kaldığım 15'nci yüzyıl giysilerine henüz alışamamıştım.

Pachmayr masanın başında ayağa kalkmış, esniyordu.

—Tanrı'ya şükür!—

«Peki Berlichingen dükü ne oldu?»

«Bir süre daha gücünü çevresinde kabul ettirdikten sonra imparatorun ordularına yenildi.» Bunun Goethe'nin bir eserinden alındığını gizledim elbette!

Pachmayr neşe içinde dişlerini temizliyordu. Ön dişlerinden birinin doldurulması gerekiyordu. Sol köpek dişi ise sallanıyordu. Arka dişlerinden biri ise çürüğünü benim bile görebileceğim haldeydi. Hemen bir dişçiye götürülmeliydi.

Bu arada mumlar da yana yana iyice küçülmüşlerdi.

Pachmayr huzur içinde oymalı yatağına çıkmıştı nihayet. Yatmadan önce hizmetçi kızlardan birinin verdiği ıslak bezle yüzünü sildi. Hizmetçi kız daha sonra bir ara bana yatmadan önce yastığı kokladığını ve bundan da hoşnut kalmadığını açıkladığını anlattı.

«Bu tüyler sağlıklı kazlardan alınmamış.» demişti.

Zamanımızda sağlıklı kaz olabilir miydi?

Onun hemen yanındaki odada yatıyordum, ama uyumuyordum. Ev ve çevresi tel çitlerle çevrelenmişti. Girişte güvenlik ve koruma birliğinin üniformalı muhafızları nöbet bekliyorlardı. Pachmayr tam üç milyar mark'a malolmuştu. Elimizden kaçmamalı, kaybolmamalıydı. Aslında Pachmayr'ın sağlığını kontrol etmeleri için kuruma çoktan haber iletmiş olmam gerekirdi. Ancak onun kadar rahat oturan birinin kalp atışlarının normal olmayacağına inanamıyordum. Çatıya yerleştirilen dört televizyon kamerasının sürekli olarak Pachmayr'ı izlediklerini, kurumda en azından kırk kişinin alıcıları başında onun bir tek hareketini bile kaçırmamaya çalıştıklarını düşünerek biraz olsun kendimi rahatlatmaya çalıştım. Benim yatağımın başucuna da Pachmayr'ın en ufak bir kaşınmasını bile kolaylıkla görebileceğim bir televizyon alıcısı yerleştirilmişti. Kurumdakiler bununla bir insanı anlamak olanaklıymışçasına onun kaç kez kaşındığım, bunun kaçında sağ, kaçında sol elini kullandığını bilgisayara verecekler ve bundan bir sonuç çıkarmaya çalışacaklardı hiç kuşkusuz!

Pachmayr yeniden yatağından kalkarak, odasına sızan ay ışığında pencereye gitti. Ve pencereden dışarı tükürdü. O'Connor bu tükürüğü düşünmemişti işte!

Dışarda çakıl taşlarının üstünde lastik ayakkabılarla dolaşıldığını duyuyorum. Bunlar güvenlik ve koruma birliklerinin adamları olmalı!

Pachmayr aşağı yukarı seksen kilo ağırlığındaydı. Demek diriltilen her kilo 380.000 marka malolmuştu.

Bundan şu sonuca varılabilirdi: Eski insanlar da antikalar ya da büyük sanat dehaları gibi değerliydiler!..

Mumlarımı söndürdüm. Çok daha başka şeyler düşünmüştük, örneğin dehşete düşmüş bir insan. Peki ama ne bulmuştuk? Tanrı'ya ve yaratılışa şu anda rahatlıkla horlayabilecek kadar inanan bir herif!

O anda yatağımın başında telsizin sesini duydum. Uzanarak, düğmeye bastım. Arayan Tschi'ydi.

«Bunu niçin yaptın?» diye sordu.

«Ne yaptım ki? Pachmayr'a birşey olacağından korktuğum için onun daha fazla içmesine engel olmaya çalıştım.»

«Onun dirilmesinin tek nedeni senin suya pislik karıştırman, Toni! Niçin yaptın bunu?» dedi Tschi mini telsizden.

O anda Shultz'un sesi duyuldu.

«Biraz daha disiplinli olmanızı rica edeceğim. Lütfen özel konuşmalarınızı başka zamana bırakın. Tamam!»

O anda Shultz ile telsiz kanalından biraz soh-

bet etmek isterdim. Ancak onun bu konuya «proje projedir, hümanite değil!» diyebilecek kadar dar bir açıdan, akıl almaz bir soğukkanlılıkla baktığını biliyordum. Ne de olsa Shultz bir Amerikalıydı!

4

Kurum çalar saat kullanmamı yasaklamıştı. Bu işi bahçedeki horoz yüklenmişti! Bu hayvana pek güvenemiyordum. Oldukça kötü bir gece geçirdim. Uyku bile sayılmazdı bu. Birkaç saat sonra gözlerimi açarak, ilk horoz bağırtısına kulak kesildim. Ne var ki ötmüyordu. Bu tüylü yaratık sonraları başıma belâ açacaktı ama tabiî o sırada bunun farkında bile değildim. Yavaş yavaş sabah oluyor, hava aydınlanıyordu. Dışarıda karatavuklar bağırmaya başlamışlardı bile. Hiç kuşkusuz bunlar Pachmayr'ın yaşadığı devirlerde özgür orman hayvanlarıydı. Ne var ki bugün artık uysal

ev hayvanları bile sayılabilirlerdi. Karatavuklara küfrü bastım. Biraz daha uykuya gereksinme duyuyordum. Monitör'e bir göz attım: Pachmayr ufak bir bebek gibi huzur içinde uyuyordu. Yeniden arkamı döndüm.

Bir süre Tschi'yi düşledim. O anda telsizin çağrısını duydum. Ne yazık ki bu Tschi değildi. O'Connor alarm veriyordu. Heyecanla monitör'e baktığımda Pachmayr'ın ıstırap içinde olduğunu gördüm. Yüzü kireç gibi bembeyaz kesilmişti. Soluk almaya çabalıyordu!

O anda telsizde bir ses duyuldu :

«Ben Schalit yolda!»

Baleden getirtilen hizmetçi kızların hepsi «zamanın» giysileri içindeydiler. Telâşla çevrede koşuşacakları yerde mutfakta, bakır tencere, kuzine, ocaklar ve «zamanında» mutfakta saklanan lâzımlığın arasında, koyu bir sohbete dalmışlardı. Bir tiyatronun kulisini andırıyordu mutfak. - Ne yazık ki aralarında Kızılhaç'ta eğitim görmüş olan hizmetçi kız yoktu. (Daha sonraları onu samanlıkta iri, yarı kapı nöbetçilerinden biriyle yakaladık.)

Demek Pachmayr'a yardıma koşmak, onun üç milyara malolan gövdesinin en üst kısmı olan başını tutmak bana düşüyordu. - Gerçek isteğimin ne olduğunu bilemiyordum: Ona sunacaklarımızı yaşamaması için yeniden öte dünyaya mı dönmesini istiyordum, yoksa yaşamını sürdürmesini mi? Bu kısa sürede ona oldukça ısınmış, hatta sevmeye bile başlamıştım.

O anda bir uşak beni hasta odasına çağırdı. Tel çitin ön kısmındaki kapıda çözümleyemedik-

leri bir sorunla karşı karşıya kalmışlardı. Nöbetçiler Ben Schalit'i içeri bırakmıyorlardı. Giriş izni olmasına rağmen çitten içeri ancak bir ata binerek girebilirdi. Ben Schalit ise ata binmeyi bilmiyordu; yalnızca zırhlı araç kullanabiliyordu.

Birkaç saniye sonra Ben yanımdaydı. Yürüyerek gelmişti. Hizmetçi kızlar hemen onun giysilerini değiştirmesine yardım ettiler. Artık o İsrailli bir doktor değil, gerçek bir Alman kaplıca doktoruydu. Ben, Pachmayr'ın göğsünü dinledi, nabzını saydı, tansiyonunu ölçtü. Daha sonra bir sandalye isteyerek, Pachmayr'ın dilini çıkarttırdı, gözlerini yokladı. Neden sonra başını sallayarak, açıkladı:

«Spazm!»

Pachmayr'ın rengi bu teşhis üzerine daha da soldu.

«Bu dışarıdan gelen, korkunç bir salgın mı? Bulaşıcı bir hastalık mı? Nasıl bir şey?»

Bunu açıklamak da bana düşüyordu.

«İçkiden sonra midede olan bir çeşit rahatsızlık.»

Pachmayr yine anlayamamıştı.

Evet, bugünün dünyasının Pachmayr'a ilk sunusu buydu işte!

Ben Schalit sevgiyle onun omuzuna vurdu. Onu sakinleştirmeyi amaçlıyordu.

«Şarap içtin, değil mi?»

Ona sunduğumuz şarabın en değerli içki olduğunu sanıyorduk. Dokunmayacağından neredeyse emindik.

Dışarda Ben gerçeği açıkladı. Pachmayr'a do-

kunan ona verilen ilaçlar olmuştu. Pachmayr'ın mide ve barsak yapısı ve dayanıklılığı bizlerden farklıydı. Onbeşinci yüzyıla özgü alışkanlıkları olan biri, günümüz besinlerinden ölebilirdi bile. Ben'in yanında epeyce ilaç olmasına rağmen, bunlardan hiç biri sarhoşluk spazmına ve bulantısına karşı değildi.- Yeni bir program hatasıydı bu!- Zaten eğer yanında ilaç olsa bile bir onbeşinci yüzyıl insanında bunun ne gibi bir etki yapacağını bilemeyecekti. Bu yüzden süt verilmesinin daha doğru olacağını söyledi.

Tanrı'ya şükürler olsun! Waldheimer inek almayı unutmamıştı.

Hemen ahıra koştum. Hayvanın sütünün nerede olduğunu biliyordum. Ancak ne yazık ki hiç bir kurum bana bu hayvanı sağmayı öğretmemişti.

İnek sağmayı benim gibi balenin kızları ve televizyondan getirtilen uşaklar da bilmiyorlardı.- Bu yüzden bu işi denemek de bana düştü. İki avucumla hayvanın memesine bastırdım. Ne var ki elde ettiğim süt yerine kulakları sağır edici bir inek bağırtısıydı.

Bu arada Kızıl-haç eğitimi görmüş olan hizmetçi kız samanlıkta basılmış ve ahıra getirilmişti. Durumu görür görmez dışarı koştu. Geri döndüğünde elinde bir dezenfeksiyon ilacı vardı. İlaçla hayvanın memesinin uçlarını temizledi. Herşeyin steril olması gerekiyordu!

Bacaklarımın arasından sürekli bir düdük sesi duyuluyordu. Giysilerimin doğru dürüst cebi olmadığı için telaşla ufak telsiz alıcısını «zamana

uygun» bir kasık torbasına (*) atmıştım. Dikkati çekmediğim bir anda alıcıyı çıkararak düğmesine bastım.

«Bayan Tschi yolda. Lülfen bekleyin! Lütfen bekleyin!»

Tschi inek sağmayı cangıllarda geçirdiği yıllarda öğrenmişti. Sütü kalaylı bir bakır kaba sağdık.

Pachmayr bu arada kendini daha iyi hissetmeye başlamıştı. Sütü görünce gülümseyerek, bir yudum aldı. Ancak bir an sonra süt kabını kızgınlıkla masanın üstüne bıraktı. Kaşlarını çattı ve iyice derine gömülmüş gözleriyle beni süzmeye başladı. Bir yandan da söyleniyordu:

«Dün bana zehirli şarap içirdiniz. Bundan dolayı sizi suçlamıyorum, dostum. Şaraba zehir katan hiç kuşkusuz şarabın yapıldığı manastırın hain papazlarıydı. Ancak bir şeyi öğrenmek istiyorum. Siz buna süt mü diyorsunuz? Bu kireç kokuyor, sonra sudan farksız, dostum!»

Normal bir ineği, «süper-ineğe» dönüştürecek sunî yemlerden alacak parası olmayacağını düşünerek, ineği özellikle fakir bir çiftçiden almıştık. Demek zaman inekleri bile değiştiriyordu!

Neyse ki Tschi hâlâ mutfaktaydı. Süt dolu bardağı ona götürmemi istedi ve bardakla birlikte ahıra koştu. Daha sonra Pachmayr'a vermem için bardağı yeniden elime sıkıştırdı. Bu kez

---

(*) Zamanımız insanı için: 15'inci yüzyıl erkekleri kasıklarına bağladıkları bu torbada çeşitli şehvet ilaçlarını olduğu gibi, sevgililerine sunmak istedikleri şekerleme ve meyvaları da taşıyorlardı. Elbise ya da zırhın altına bağlanan bu torba devrinde vazgeçilmez bir alışkanlıktı.

sütün görünüşü gibi, kokusu da Pachmayr'ın hoşuna gitmişti. Bardağı bir dikişte boşalttı.

Tschi'yi yakalar yakalamaz merakla sordum:

«Allahaşkına süte ne yaptın?»

«Hiç, yalnızca birazcık inek pisliği kattım.» diyen Tschi yanımızdan ayrıldı.

Mutfakta onbeşinci yüzyıla uygun şekilde yapılmış sandalyelerden birine oturarak, derin düşüncelere daldım: Niçin insana zevk veren, insanın hoşuna giden, ona yaşadığını anımsatan her şeye bir parça pislik katılması gerekiyordu?

Peki ama bu sağlık tedbirleri, sterilizasyon sonucunda ne elde edecektik? Kimbilir belki böylece bir Amerikalı yaratmayı başarırdık.

Benim görevimse bir Amerikalıyı değil, ruhunu sağmak istediğimiz bir insanı yaşama bağlamak, onun yaşamasını sağlamaktı.

Bu anlamsız süt olayı normal pragramımda bir saatlik bir gecikmeye yol açmıştı. Aslında şu anda Pachmayr'ı adım adım günümüz uygarlığına alıştırmaya başlamış olmalıydım.

Kahvaltı servisi başlamıştı. Ama o berber istedi.-O'Connor projeye bunu da katmayı unutmamıştı. Berber içeri girdi, prinç su kabında traş sabununu köpürttü ve deri bir kayışta usturasını biledi.

Zamanımız horozu ötmemişti hâlâ!

Odama çekildim. Pille çalışan bir traş makinesini yanıma almama izin verilmişti. Tam traş olduğum sırada traşı bitmiş Pachmayr odaya girdi. Eski, sallanan bir masanın üstüne çökerek, seslendi:

«İşine bak sen!»

«Pratik, değil mi?» diye sordum. Niçin Pach-

mayr yeni yaşamının hemen başında elektrikli bir traş makinesiyle tanışmasındı?

Sonunda Pachmayr dayanamayarak sordu:

«Niçin bu işi yapıyorsunuz?»

«Sakallarımı temizlemek için. Traş oluyorum.»

Pachmayr elini traşlı yüzünde gezdirerek, mırıldandı:

«Aynı iş için benim bu denli çaba sarfetmem gerekmiyor.»

«Ama sizin yerinize bir başkası çalışıyor, Pachmayr.»

«Niçin siz de birini getirtmiyorsunuz, sevgili dostum? Eğer bir berberiniz olsa yalnızca oturup, biraz sabretmeniz traş olmanıza yeterdi. Bunun yerine siz yanağınızda sinek avlarmışçasına bir alet gezdiriyor, çaba sarfediyorsunuz.»

«Pachmayr, bu tür hizmetleri başkasına yaptırmak için birini tutmak gerekiyor. Hizmetkârlar değişik insanlardır. Bu tür emekçilere çok para ödemek gerekir. Elimdeki bu makine ise usturayla iki traş fiyatına alınabiliyor.»

Pachmayr şaşırmıştı.

«Makineler bu denli ucuzladı mı?»

Yoo hayır, böyle bir şey ileri sürülemezdi. Yine de ona bir hizmetkâr bulmanın makine satın almaktan çok daha zor olduğunu ve pahalıya malolduğunu anlattım.

«Niçin? Çok mu yiyorlar? Çok mu içiyorlar? Yoksa onlar da mı saraylarda oturuyorlar?»

Bugünün iki odalı bir evi hiç kuşkusuz Pachmayr'ın yaşadığı devrin saraylarından çok daha kullanışlı, çok daha konforluydu. Ancak ona bunu açıklamak için henüz çok erkendi. Bu yüzden

gülümsedim.

«Bugün artık hizmetkârlar özel hizmetler görmedikleri takdirde hizmetkâr olarak çalıştıkları zamandan çok daha fazla kazanabiliyorlar, Pachmayr. Bu yüzden de insanlar yerine, makinelere hizmet ediyorlar. Bilmem beni anlayabiliyor musunuz?»

«Herşeyi kolaylıkla anlamamasını sağlamalısınız.» diye öğretmişti Shultz bir zamanlar. «Zamanımızla arasındaki uzaklığın korunması ve çeşitli şeyler karşısında şaşkınlık göstermesi bakımından önemli bu.»

Gerçekten de Pachmayr beni pek anlayamıyordu. Hoş ben kendim de anlayamıyordum ya! Pachmayr merakla sordu:

«Peki ama size makineler olmasa da hizmet edebilecek insanların makinelere hizmet etmeleri için makineler yapmanızın, insanların yapabilecekleri işleri makinelere yüklemenizin anlamı ne?»

Traş makinesini durdurdum. Pachmayr'dan kısa bir süre için izin istedim. Hemen ahıra koşup, kurumla bağlantı kurmayı amaçlıyordum. Ancak Pachmayr nereye gidersem arkamdan geliyordu. Artık mutfaktaki lâzımlığa oturmaktan başka çarem kalmamıştı. Hiç değilse orada beni yalnız bıraktı.

Kuruma bu insanın yerine geçen, ancak hizmet bekleyen makine çıkmazını Pachmayr'a nasıl açıklamam gerektiğini sordum.

O'Connor Vazary'ye bağladı. Vazary sorunu çözümlemeyi Shultz'a bıraktı.

Shultz ise zaten üç saat kaybettiğimizi, Pachmayr'a bisikleti tanıtmaya başlamamın gerektiğini bildirdi.

5

Elbette kahvaltıda da bazı güçlükler çıktı: Kurum Pachmayr'a «onun devrine» uygun bir kahvaltı hazırlatmamıştı. Bu en modern yöntemlere göre astronotlara uzay yolculuğundan önce verilen türde bir kahvaltıydı: Portakal suyu (Pachmayr bunu içerken ilaç alırmışçasına yüzünü buruşturdu), mısır ve buğday unundan yapılma ufak çörekler (Bunları yerken beni kurtar dermişçesine gözlerini bana dikmişti) ve üstünde ananas olan az pişmiş bir biftek (Pachmayr bunu yerken hiçbir şey demediyse de başını isteksizce salladı) oluşturuyordu bu kahvaltıyı.-Neyse kısa-

cası Pachmayr hoşnut kalmadı kendine sunulanlardan!

Bu yüzden de baleden iki kız onbeşinci yüzyılın hizmetçi giysileri içinde odaya girerek, dansedermişçesine kahvaltı sofrasını toplamaya başladıklarında bundan sevinç duydu.

Ve farkına bile varmadan kızlardan birinin arkasına hafifçe vurdu. Aptal balerin o anda öfkelenerek, bağırdı:

«Görürsün sen!»

Pachmayr gülüyordu.

«Birşey göreceğim filan yok. Eğer sen temiz bir kız olsaydın, öyle bir davranış karşısında çığlık atman gerekirdi.»

Hizmetçi kız isterik bir çığlık atarak, uzaklaştı. Eh ne de olsa ona rolünü iyi oynaması için para veriliyordu.

Ancak Pachmayr bundan da hoşnut kalmamıştı. Gülümseyerek fikrini açıkladı:

«Eğer temiz bir kız olsaydı, poposuna vurulur vurulmaz bağırırdı. Ona bunu yapması gerektiği söylendikten sonra değil!»

Tavanın dört köşesine yerleştirilen televizyon kameraları bizi izliyordu. Birden bunu farketmem bana görevimi anımsattı.

«Haydi, Pachmayr biraz dolaşmaya çıkalım. Ancak gezintiyi sizin zamanınızdaki gibi atlarla değil, çelik taşıt araçlarıyla yapacağız. Bu gezintiden hoşnut kalacağınızı sanıyorum.»

Yüzünü astı, dudakları kasıldı. Ne de olsa ona şu ana dek hoşnut kalacağı, gerçekten iyi bir şey sunamamıştım. Önce kötü, ağır bir şarap; sonra tatsız, sudan farksız bir süt; onun lezzet

anlayışına göre iğrenç bir kahvaltı ve arkasına hafifçe de olsa vurulmasına izin vermeyen bir hizmetçi!

Ben bile umutsuzluğa düşmeye başlıyordum. Eğer bana kalsa Pachmayr'ı hemen elektrik ampulü ya da bu türden basit bir şeyle tanıştırırdım. Ancak uzman bir psikolog olan Maurois önce basit mekanik yasalarla işleyen aygıtların gösterilmesi gerektiğini savunmuştu.

Evet dışarıda iki bisiklet bizi bekliyordu.

Bunlardan birine binerek pedalları çevirdim, Pachmayr'ın etrafında birkaç kez döndükten sonra biraz uzaklaştım ve yeniden geri dönerek, onun tam yanıbaşında durdum. Bu gösteriden sonra Pachmayr'ın düşüncesini sormak hakkımdı sanırım:

«Buna ne dersiniz, Pachmayr?»

«Oh, usta bir cambaz olduğunuzu rahatlıkla söyleyebilirim.»

«Yanılıyorsunuz Pachmayr! Bu taşıtla bizler, daha doğrusu bazılarımız, caddelerde dolaşır, gideceğimiz yerlere gideriz.»

«Peki ama bunu niçin yapıyorsunuz, sevgili dostum?»

«Bir yere daha çabuk gitmek için.»

«Demek gününüzde zaman sıkıntısı çekiliyor?»

«Pachmayr, bildiğiniz gibi zaman paradır. Sizin devrinizden bu yana da zaman gittikçe pahalandı.»

«Öyleyse sizler yoksullaştınız?»

Atıldım:

«Her neyse, bu taşıtla bir yere gitmek çok daha çabuk ve kolay oluyor.»

«Atla gitmekten daha mı çabuk?»

«Hayır ama hiç kuşkusuz yürüyerek gitmekten daha çabuk!»

Pachmayr homurdandı:

«Zaten şehrin içinde ata gereksinme duymuyorum. Nasıl olsa her yere kolaylıkla yürüyerek gidebiliyorum.»

«Artık şehirler yürüyerek dolaşamayacak kadar büyüdü.»

«Öyleyse şehirleri gereğinden çok fazla büyütmüşünüz, dostum! Eğer bunu yapacağınız yerde birbirine yakın ufak şehirler yapsaydınız, bu şehirlerde oturanların yürüyerek dolaşmalarını da sağlamış olurdunuz.»

Bu tür bir tartışma kurumun hazırlıklarına ters düşüyordu. Bu yüzden ikinci bisikleti göstererek, seslendim:

«Siz de binmek istemez miydiniz, Pachmayr?»

Futbol - ya da spor federasyonundan iki atlet getirtmeyi de unutmamışlardı. Onbeşinci yüzyıl giysileri içindeki atletler Pachmayr'ın bisikletinin arkasından koşacak, düştüğü takdirde onu tutacaklardı.

Ancak Pachmayr bisiklete kolaylıkla bindi ve ilk yirmi metre biraz sağa sola yalpaladıysa da asla düşmedi. Böylece federasyondan getirtilen atletler de boşuna onun ardından koşmak zorunda kaldılar.

Bu arada ben de bisiklete binmeyi göstermek gerekmeyen maymunları düşünüyordum. Demek yaratıklar evrimlerini tamamladıkça onlara eğerde denge sağlamayı öğretmek gerekiyordu.

Bisikletime atlayarak, onun ardından gittim.-

300 metre kadar sonra yol hafifçe meyilleniyordu. Pachmayr'ın yokuşu çıkmak için kuvvetle pedalları çevirdiğini görebiliyordum. Sonra birden bu çaba ona anlamsız gelerek, bisikletten indi. Aracı döndürdü ve yeniden üstüne atladı. Böylece eve döndük.

«Evet düşünceniz?» diye sordum yeniden. Bu da programda yazılıydı.

Bisikleti yere yatırmış, kapının yakınındaki tahta banka oturmuştu. Bitkin görünüyordu. Şaşkınlık içinde doğanın kucağında yaşamayı ve temiz havaya alışmayı bir türlü başaramayan tavukları izliyordu. Ne yapacaklarını bilemiyorlardı zavallı hayvancıklar. Pachmayr derin bir soluk aldıktan sonra fikrini açıkladı:

«Bak dostum, doğru dürüst yapılmış, akıllıca planlanmış bir şehirde bu demir parçasına gereksinme duyulmaz. Yok eğer bununla Ansbach'a gitmeye kalksam, yolda hiç kuşkusuz soluğum kesilir. Durmadan çaba harcayıp, pedal çevirmem gerekmeyen bir arabayı ya da atı bu araca yeğ tutarım. Aslında araba için de yol olması gerekli! Ama atla her türlü engeli ve çukuru aşabilirim, üstelik yokuş yukarı çıkarken soluğum da kesilmez.»

«Ama Pachmayr, bunun asıl yararlı yönü bu!»

Beni anlamamıştı. Açıkladım.

«Bakın Pachmayr, uzun süredir insanoğlunun yeterince terlememekten hasta düşüp, öldükleri bir devirde yaşıyoruz.»

«Böyle yaşamayı nasıl başardığınızı anlayamıyorum. Bana kalırsa terlemek için böyle bir araca binmek zorunda olan biri aklı başında bir

insan olamaz. Biraz kendini bilen yapmayacaktır bunu!»

Kurum beni Pachmayr'a insanların yorgunluğa dur dedikleri, makineler sayesinde daha az terledikleri bir devri göstermek, ona ilerlemeleri tanıtmak üzere programlamıştı.

Bisikletler kadırıldı. Atletler de gittiler.

Kurum onlatıncı yüzyılın insanına çağımızı tanıtmanın en kolay, en elverişli yolunun bisiklet olduğunu sanmıştı.

Elimden geleni yapmaya kararlıydım. Bu yüzden de ona atla bisiklet arasındaki farkları açıklamaya çalıştım.

«Bakın Pachmayr, bisiklete yem vermek, onu temizlemek ya da kaşağılamak gerekmez. Sonra bisiklet at gibi terlemediği için bu tür ter kurulama işlemleri de ortadan kalkar.»

Ama o gülümsedi. Bildiğinden şaşacağa benzemiyordu.

«Evet, bisikleti değil ama kendinizi beslemelisiniz. Pedal çevirme sonucunda insan öylesine acıkıyor ki ata vermek gereken kadarı kendine hazırlatman gerekecektir. Üstelik insanoğlunun saman ve arpa yemesi de olanaksız!»

Aslında ona atın ahırda dursa bile koca gövdesinden ötürü yeme gereksinme duyacağını, onun bizden çok daha fazla kalori alması gerektiğini söyleyebilirdim. Ancak ona kalori kavramını nasıl açıklayacağımı bilemiyordum. Açıklasam bile şöyle karşılık vereceğinden kesinlikle emindim: Kalori aşağı, kalori yukarı! At kendisi için gerekli kaloriyi yediği ottan bile alır, ama insanoğlunun bunun için en azından ekmek, sebze, ya da et yemesi gerekli!

Ona belli etmeden içimi çektim. Bisikleti bile kabul etmeyen bu 'diriltilene' sonraları radyoyu, televizyonu, otomobili, jetleri, uzay gemilerini nasıl tanıtacak, onu bunlara nasıl alıştıracaktım?

Bir dakika; ona zamanımızı tanıtmakla, onun büyüklüğümüz karşısında saygı duymasını istemiyor muyduk? Sonsuzluğa ermiş bir ruhu yeryüzüne indirip, ona yeniden yaşam işkencesi çektirerek, herşeyimizi görkemli ve olağanüstü görmesini amaçlamıyor muyduk? Peki ne elde etmiştik? Umduğumuzun tam aksini! Devrimizin acımasız bir eleştirisini dinlemek için tam üç milyar harcamıştık!

Bu arada Pachmayr eve girmişti. Bense hâlâ bankın üstünde oturuyordum. O anda mutfakta çalışan uşaklardan biri geldi. Beyefendi benimle görüşmek istiyormuş! Söz konusu olan Pachmayr'dı. İkinci yaşamının ilk anından bu yana ona her şeyi o denli güzel, o denli kolay göstermiştik ki daha şimdiden kendini gerçek bir «beyefendi» olarak görmeye başlamıştı. Evin efendisi olduğu duygusu benliğine egemendi. Peki ama şimdi ona makineler hakkında ne söyleyecektim?

—İş güç ister, güç parayla sağlanır, pahalıya mal olduğu için güç kullanımından sakınılır. Zamanımızda doğadan sağlanan güçler ve enerji gittikçe azalmakta, tüketimleri çoğalmakta; bunun sonucu olarak da paranın değeri gittikçe düşerek, hayat ve güç gittikçe pahalanmakta!—

Pachmayr bu açıklama üzerinde dilediği kadar düşünebilirdi. Zaten onu yeniden yeryüzüne getirtmemizin amacı da bu değil miydi?

Aslına bakılırsa Pachmayr pek iyiye benze-

miyordu. Günümüzde yaşadığı onaltı saatte bile epeyce ilerleme kaydetmişti. Beni uzun uzun süzdükten sonra sordu:

«Sana bir şey daha sormak istiyordum, dostum? Acaba servetimin ne olduğu hakkında bilginiz var mı?»

Diriltme kabininde tüm giysileriyle yeryüzüne dönmesine rağmen cebi boştu. Kurumdakilerin bu konuyu ayrıntılarıyla düşünmeleri gerekecekti hiç kuşkusuz!

Yumruğunu masif tahta masanın üstüne koyarak ekledi:

«Ebedî yolculuğuma çıkmadan önce çeşitli pazarlardan alınma 6853 florin değerinde borç senediyle, 563 florinlik zamanı gelmiş bir poliçem vardı. Toplam 10 784 florin eden bu tutardan başka evdeki kasamda da 16 000 florin kadar nakdin bulunduğunu anımsıyorum. Değerli möble ve eşyalarıyla büyük bir köşk, bir malikâne de bıraktığım mirasta görünmüş olmalı! Ayrıca gümüş yemek takımlarımın, mahzenler dolusu şarabımın, çeşitli çiftliklerdeki hisselerimin, sığırlarımın, kazlarımın, tavuklarımın ve domuzlarımın da ne olduğunu bilmek isterim.»

Kızarmıştı. Kimbilir belki soluğu kesilmese çok, çok daha fazlasını sayacaktı.

«Tanrım bize yardım et!» diye düşündüm.

«Hiç ama hiç bir şeye gereksinme duymadığınız bir yaşam size sunulduğuna göre, bu eski serveti niçin istiyorsunuz?»

Ancak Pachmayr'ı yatıştırmak olanaksızdı.

«Servetim benim kendi malım olduğu için! Evet, ne oldu onlar? Nerede kaldılar?»

Tanrı'dan yardım diliyordum. Kurumla hemen telsiz bağlantısı kurmam gerekirdiyse de bu olanaksızdı. Bu yüzden ilk aklıma geleni söyledim:

«Eşiniz sizden sonra yaşadığı kısa sürede hepsini yedi bitirdi.»

«Öyleyse bu kahrolasıca karıyı da yeniden yeryüzüne döndürmenizi istiyeceğim sizden!» Pachmayr öfkeden kıpkırmızı bir yüzle bağırıyordu. Bir an yumruğunu hızla masaya indireceğini düşündüm.

Allahtan din dersinde öğrendiklerimden bir kısmı aklımda kalmıştı. Onu biraz olsun sakinleştirmek umuduyla açıkladım:

«Bakın Pachmayr, eğer karınızı gerçekten yeryüzüne döndürmeyi başarsaydık bile, yanında servetiniz olmayacaktı hiç kuşkusuz! Biliyorsunuz göğe çıkan sonsuz yaşamından önce tüm dünyevî servetlerinden arınmak zorundadır.»

Pachmayr ellerini yavaş yavaş dizlerinin arasına indirdi. Bu onun inançlarına uygun bir açıklamaydı. Mırıldandı:

«Tanrımız çok pahalı!»

«Daha ucuz olması olanaksız!» diye doğruladım. Bunun üzerine Pachmayr mutluluk içinde haç çıkardı ve gülümsedi.

Telsizimden düdük sesleri duyuluyordu. Çağırılıyordum.

Bu kez arayan Shultz'un kendisiydi: Verdiğim yanıtlarının tümünün akıl almayacak derecede mantıksız, tutarsız olduğunu söylüyor, aklımı mı kaçırmış olduğumu soruyordu? «Eğer karısı tüm servetini yemiş ve gerçekten cehenneme gitmiş olsa bile paranın Tanrı'ya ulaşmış olması olanaksızdı.» İşte buydu bana anımsatılan!

«Affedersiniz!» dedim. «Eğer Pachmayr yeniden bu konuya dönerse yaptığım yanlışı düzeltmeye çalışırım.»

«Eğer bir kez daha işleri böylesine karıştırır, saçmalarsanız işinize son verileceğini unutmayın, Düwell.»

Artık işime son verilmesini istemiyordum. Pachmayr'a bayağı ısınmış, onu sevmeye başlamıştım. Böylesine dürüst bir dost nerede bulunabilirdi ki?

Programa göre öğlen yemeğinden sonra onu telefonla tanıştırmam gerekiyordu. Ancak elma tatlısını yer yemez yanıma sokularak, yeni isteğini açıkladı:

«Dostum size bir sırrımı açmak istiyorum. Yeniden evlenmeye karar verdim.»

«Aman Yarabbim!» diye düşündüm. İkinci bir kez. Hemen bitişik odaya geçerek, kurumdan telsizle bir gelin istedim. Ancak hepimizin bildiği gibi kurumların elinde hiç bir zaman hazır gelin bulunmaz. Onların sahip oldukları yalnızca çeşitli mikyaslar, bakteri kültürleri, EDV ve bilgisayar programları ve ücret bordrolarıdır.

'Dileğim' etkisiz kalmadı. Ancak bu etki kendini hemen değil, yavaş yavaş gösterdi:

O'Connor: «Bu tıbbî bir konu!» diyerek, beni Ben Shalit'e bağladı.

Ben Shalit: «Bu psikolojik bir konu!» Telsizi Maurois'e bağladı.

Maurois ise konuyu daha çok biyolojik bularak, kanalı Vazary'ye bağladı.

Böylece yeniden O'Connor'a dönmüştüm.

O'Connor'a gelinin zamanımız kızlarından ol-

masının hiçbir sakınca doğurmayacağını söyledim.

Başka nasıl birini düşünebildiğimi sordu.

O anda Pachmayr'ın bu konuda belirli bir açıklama yapmadığını anımsadım.

«Gelininin belirli bir tipi olmasını istemedi O'Connor, ancak güzel olması gerektiğini sanıyorum. Güzel sanatlar müzesindeki yağıl boya tablolara baktığınız takdirde onun yaşadığı devirlerde neye güzel dendiğini anlayabilirsiniz. O devrin güzellik anlayışına uygun biri olmalı bu gelin!»

«Bakarım.» diyen O'Connor neden sonra ekledi: «Gazeteye evlilik ilânı versek nasıl olur? Tabiî Shultz onaylarsa!»

«Pachmayr bende olanaklar elverirse hemen bugün evlenmek istiyormuş gibi bir izlenim yarattı.»

Telsizden bir süre açık olmasına rağmen hiçbir ses duyulmadı. Daha sonra Worosheff adlı, tanımadığım bir Rus bölüm şefi işi ele aldı ve hemen o gün bir gelin yollamayı başarabileceğini açıkladı.

6

Program yine aksamıştı. Hem de önceden düşünülmesi olanaksız bir kadın sorunu yüzünden!

Şu anda kurumdaki ekibin tek eksiksiz toplantı odasında olduğundan kesinlikle eminim.

Yalnızca sevgili Pachmayr'ım saf saf girişte oturmuş, şaşkınlık içinde beni süzüyordu.

«Ne o, bir şey mi oldu dostum?» diye sordu.

«Yok bir şey! Yalnızca senin için bir gelin aratıyorum da.»

Büyük, damarlı ellerinden birini bana doğru uzattı.

«Siz hiç yorulmayın. Benim için çaba sarfet-

menizi istemem! Sonra onunla yaşayacak olan da siz değilsiniz, benim.»

Kadın gelene dek ne yapacaktım Pachmayr'ı?

«Ne dersin biraz dolaşalım mı? Şöyle çevrede biraz yürüyüş yapalım.»

«Evde kalmamız daha iyi. Dışarda hava berbat!»

İşe bakın ki bulunduğumuz yer Münih'in 30 kilometre kadar dışında, ülkenin en güzel, en temiz havalı bölgelerinden biriydi.

Saat 16'ya doğru kurum tarafından telsizle arandım. Arayan tipik bir santralcı kızdı:

«Size şu mesajı iletmem istendi sayın bay Düwell — Aranılan bulundu. Saat 19 civarında Moskova'dan alınacak. 22 ile 22.30 arasında uçakla buraya getirilecek. Adı N. Gorsky, teğmen, 32 yaşında, 1.72 boyunda. Tekrar aranılıncaya dek emrinizdedir. Tamam.»

«Şey... alo... bayan...»

Bayan hâlâ oradaydı.

Ekledim:

«Bayan, sizden teğmen değil bir gelin istemiştim!»

Bayan bu konuda hiç ama hiç bir şey söyleyemiyordu. Şefi de kurumda değildi. Birkaç dakika önce uçakla Moskova yoluna koyulmuştu.

Başka çarem yoktu; hemen Shultz'a haber iletmeliydim.

Ne var ki o da beni dinlemedi bile. Yalnızca bağırdı:

«Düwell, bunda ne terslik olduğunu anlayamıyorum. Ancak anladığım kadarıyla işin içinde siz oldunuz mu daima her işte bir terslik çıkıyor. Lüt-

fen bir kez olsun çıkan terslikleri düzeltmeyi başarın!»

Evet, bir teğmenden gelin nasıl olurdu acaba? Başarılır mıydı bu? Acaba beni olmazı olura çevirecek derece zeki (ya da aptal!) mı görüyorlardı?

Yeniden odaya girdiğimde yüzüm iyice asıktı. Pachmayr uzunca bir süre hiçbir şey söylemeden beni süzdükten sonra, alaylı alaylı göz kırparak fısıldadı:

«Bana öyle geliyor ki gelinimden siz pek hoşnut kalmamışsınız!»

Nedense suçsuzluğumu kesinlikle belirtmek istiyordum.

«Henüz görmedim. Ayrıca beğenmediğiniz takdirde onunla evlenmek zorunda da değilsiniz.»

Pachmayr gülümsedi.

«Eğer namuslu, dürüst bir kadınsa ve ev yönetiminde tutumluysa evlenebilirim onunla.»

Bir teğmenden bu kadarını beklemek gerçekten çok fazlaydı.

Kurumda hâlâ toplantıda olmalıydılar. Hiç biriyle bağlantı kuramıyordum. Bana telsizle iletikleri tek haberse şuydu: «Lütfen bekleyin!»

Zaman son derece yavaş geçiyordu. Sıkılıyordum. Pachmayr ise gittikçe daha kötümser olmaya başlamıştı. Ona biraz daha bisiklete binmeyi önerdim. Programın son noktasında kaldığım takdirde herhangi bir terslik çıkması olasılığının daha zayıf olacağını, hata yapmayacağımı düşünüyordum. Ancak Pachmayr artık bisikletin adını bile duymak istemiyordu. Bana yöneltecek bir sorusu daha vardı:

«Benim için ayarladığınız bu kadın, bakire mi yoksa dul filan mı?»

«Hiç kuşkusuz bakire değil. Onun hakkında öğrenmek istediklerinizi ise görünce sizin anlamanız gerekiyor, Pachmayr!»

Bu görevi daha başında onaylamamalıydım!

Birdenbire pek üstün bir yaşantıları olmasına rağmen dilediklerini yapabilecek kadar özgür olan eski meslektaşlarımı kıskandım.

Sonunda kurumdan bir mesaj geldi: Ona elektrik ampulünü tanıtmayı daha sonraya bırakarak, onu ormanda gezmeye götürecektim. Ne var ki Pachmayr'ın tek istemediği de buydu. Odada bir süre yukarı aşağı dolaştıktan sonra bölgede havanın pek kötü sayılamayacağını, biraz dolaşmanın ikimize de iyi gelebileceğini anlatmaya koyuldum. Bu kez Pachmayr beni şaşırtmak istermişçesine birden yerinden kalktı ve dolaşmaya çıkmaya istek gösterdi. Bu arada kolunu omuzuma atarak, fısıldadı:

«Bunu çoktan beri biliyorum dostum, beni ne yapmanız gerektiğiyle ilgili emir alıyorsunuz! Zor duruma düşmenizi istemem.»

Böylece çam ağaçlarının oluşturduğu korudaki bize gösterilen yolda ilerlemeye koyulduk.

«Niçin bu ormanda yalnızca bir tek tür ağaç var?» diye sordu bir süre sonra.

«Düzenin sağlanması için.»

Bu yanıttan hoşnut kalmayarak, ilerledi. Bir süre sonra yeniden sordu:

«Niçin ağaçlar matbaadan çıkma kitap harfleri gibi birbiri yanına ve arkasına dizilmişler?»

Daha küçük bir erkek çocukken ormanlara

getirilen bu düzenden ben de huzursuz olmuştum. İnsan ister istemez zamanla buna alışıyordu. Ancak bunun Pachmayr'ın da gözünden kaçmadığını duymak beni gerçekten çok sevindirdi!

«Prusya'lı bir kral tüm ormanlara bu düzeni getirdi. Askerlerine de aynı düzeni uygulardı.» (Her nedense o anda aklıma kısa bir süre sonra Pachmayr'a patatesi de tanıtmamız gerekeceği geldi.)

«Bu sağlıklı, gür bir orman değil!» dedi Pachmayr büyük bir bilgiçlikle. Onun haklı olup olmadığını bilemiyordum. Acaba Pachmayr'ın bu düşüncesi orman ve park düzeni konusunda uzmanlaşan kişiler için yeni bir buluş sayılabilir miydi?

Gözleriyle karış karış ormanı, yerdeki yeşillikleri tarıyor, zaman zaman eğilerek toprağı yokluyordu. Arada sırada duruyor, gözlerini ağaçların tepesine dikiyor, kulak kesiliyordu. Ormanda en ufak bir ses bile yoktu. Yalnızca bazen yakından geçen bir jetin ıslığı andırır sesi duyuluyordu.

Pachmayr beni endişe içinde süzüyordu.

«Hiç endişelenmeyin, bunlar zamanımızın çelikten yapma kuşları! Önemli bir şey değil.» dedim. Ona daha fazlasını açıklayamazdım. Jetler programın çok daha ileri bir bölümünde tanıtılacaktı.

Pachmayr içini çekti.

«Başka hayvan kalmadı mı?»

«Yoo var, ama buralarda değil, şehirde, kendileri için yapılmış hiç bir gereksinmeleri eksik edilmeyen bahçelerde yaşıyorlar.»

«Tanrı sizleri korusun!» Pachmayr hafifçe öksürdü.

Üç milyar değerinde biri öksürdüğü anda bi-

le rehberinin huzuru kaçıyor, hatta korkuya kapılıyordu. Niçin Ben Shalit yakınlarda bir yerde değildi? Programa göre Pachmayr'ın çoktan tansiyonu ölçülmüş, irin ve kan tahlilleri bitirilmiş, genel muayenesi yapılmış olmalıydı. Bu gelin konusu kurumdakileri şaşkına çevirmişti besbelli! Geri döndük. Endişelenmek istemiyordum. Kişi ne kadar az düşünürse o denli rahat ve mutlu oluyordu. Olayları kurcaladıkça huzursuzluk, endişe kendini göstermeye başlıyordu. Bir zamanlar yüksek ücretim nedeniyle kurum tarafından iki ayda bir tepeden tırnağa muayene ettirilirdim. Ne denli sağlam olursam olayım daima bir hastalık, aksak bir taraf bulunurdu. - Bir zamanlar insanlar huzur içinde ölüyorlardı, örneğin veremden, kalp krizinden, tifodan ya da herhangi bir başka hastalıktan. Ancak hiç bir hastane onları daha hastalığa yakalanmadan, korkusunu duyacakları kadar derinlemesine, fazla muayene etmiyordu. O devirde de doktorların bilgileri ne denli azsa hastalarının ölümüne dek o denli umut dolu, rahatlatıcı olabiliyorlardı. Hiç kuşkusuz o devirlerin insanları bugünün insanı kadar uzun yaşamıyorlardı ama hiç değilse mutlu yaşıyor, mutlu ölüyorlardı.

Pachmayr'ın yeniden öksürmesiyle birden gerçeğe döndüm. Pachmayr durmuştu.

«Devrinizde hava hep böyle kirli mi?»

O devrin Nürnberg'ini orada yaşamadığım için bilemezdim. Bugünün ölçülerine göre çevredeki hava gerçekten iyiydi. Alplerden gelen temiz bir dağ havasıydı bu! Ülkemizde bulunabilecek en sağlıklı, en temiz havanın bu olduğundan kesinlikle emindim.

«Allah kahretsin böyle havayı!» diyerek yeniden öksürdü.

Onunla birlikte hemen dönüş yoluna koyuldum.

«Kelebek de mi kalmadı!» Bu da dikkatini çekmişti. «Yoksa onlar da mı şehirde yaşıyorlar?»

«Evet!» dedim kısaca. Kelebekler gerçekten de şehirdeydiler; ancak onun dediği gibi orada 'yaşamıyor', aksine cam vitrinlerin gerisindeki iğnelere takılı olarak durdukları yerlerinde para karşılığında onları görmeye gelenlerin hayranlığını topluyorlardı.

Kuruma göre Pachmayr'ın ikinci yaşamının akışı çok farklı olmalıydı: Ona önce bisikleti, sonra elektrik ampulünü gösterecek, büyük bir özenle telefona alıştıracak, günün birinde otomobil, jetler ve sonuçta atom reaktörleriyle tanıştıracaktık. Daha da kötüsü: Onu bugünün insanlarının arasına sokacaktık! Ona durmadan gördüğünü nasıl bulduğunu soracak, aldığım yanıtları kelimesi kelimesine kaydedecek ve kuruma iletecektim. Kurumda bir kez olsun havadan, sütten, kuşlardan söz edilmemişti. Üstelik asıl soru soran Pachmayr'dı. Bense soruları yanıtlamaktan, soru yöneltme olanağı bulamıyordum. O anda yeniden öksürdüğünü duyunca, konuyu değiştirmek amacıyla sordum:

«Birkaç saate kadar yeni gelininizi göreceğiniz için sevinmiyor musunuz, Pachmayr?»

«Haklısınız dostum! İşin başından beri bu evde iyi bir ev kadınının yönetimine gerek duyulduğunu düşünüyordum.»

Hiç kuşkusuz en vasat ev kadını bile bu ko-

nuda rejisör Waldheimer'den daha becerikli davranırdı.

«Sonra,» diye ekledi neşeyle. «İlk kez bugün gününüzün anlayışında bir kadın göreceğim için de çok seviniyorum. Çok merak ediyorum onun nasıl bir kadın olduğunu!»

«Sorunu bu açıdan ele almamalısınız, Pachmayr!» Birden aklıma kurumun gelin yerine emir almış bir subay yolladığı geldi ve kızardım. Sıcak bastığını seziyordum.

Pachmayr'ın ise öğrenmek istedikleri bir türlü son bulmuyordu.

«Çehizi nasıl? Çehiz olarak neler getiriyor?»

«Zamanımız kadınları ancak çok ender durumlarda çehiz getirirler, Pachmayr! Bizler için onların güzel ve günah işlemeye yatkın dişiler olması çok daha önemli.»

«Gerçekten günahkâr ve dinsiz kişilersiniz siz, dostum!» Aslında bana bağırması pek önemli sayılmazdı. Önemli olan öksürüğünün geçmiş olmasıydı. Söz konusu kadın oldu mu kötü havaya dayanmak bile çok daha kolay oluyordu.

Eve yüz metre kala yine bir öğrenmek istediği ortaya çıktı.

«Biraz önce bir sözcüğünüzü anlayamadım, dostum. 'Günah işlemeye yatkın dişi' sözcüğünden ne anlıyorsunuz?»

«Bakın Pachmayr, çehiz hemen tükenebilen bir şeydir. Çehiz tükenir, güzellik geçer, ama kadındaki günahkâr ruh bazen mezara dek kalır. Bugünün kadınları yatakta başlık giymedikleri gibi daha erkeği ona sarılır sarılmaz soyunuyor, ayrıca kanınızın daha da hızla akmasını sağlayacak birçok oyunları da çok iyi biliyorlar.»

Başını önüne eğerek, ellerini göğsünün hizasında yanyana getirdi ve mırıldandı:

«Eğer yüce Tanrı benim için böyle birini düşündüyse ben de ondan adamakıllı faydalanıp, gönlümü hoş etmeye çalışacağım.» - Ve birden hızlı adımlarla eve doğru ilerlemeye başladı.

Arkasından koşarak şaşkınlık içinde mırıldandım:

«Amin!» - Artık bana da yalnızca Pachmayr'ın «yüce Tanrı»sı yardım edebilirdi. Bir Rus subayını alacak, onu olanakların elverdiği en kısa zamanda bir gelinle değiştirecektim.

Pachmayr eve döner dönmez yatak odasına çekilerek, sandığını açtı ve kendisi için dikilmiş giysileri denemeye koyuldu. Giysilerden hiç biri ona uygun sayılmazdı. Hiç kuşkusuz o zamanın insanlarının ölçüleri bile başkaydı.

Yeniden odama giderek, telsizle kurumu aradım. O'Connor'a olanakların elverdiği en kısa zamanda bu teğmeni yoldan geri çevirmelerini söyledim. Ancak O'Connor bildiğinden dönecek adam değildi. Bu Rus subayının Pachmayr'a uygun, kusursuz bir gelin olduğunu ileri sürüyordu. Telsizi kapadım. Hemen ertesi sabah istifamı verecektim.

Baleden getirtilen hizmetçi kızlar bu arada akşam yemeğini hazırlamaya başlamışlardı. - Kurum devrin gerçek anlamıyla canlanması amacıyla evin önüne dokuz kadar tavuk da bıraktırmıştı. Aslına bakılırsa bu tavukların 1544 yıllarındaki gibi yerleri gagalayarak, karınlarını doyurmaları gerekiyordu. Ancak özel bir tavuk çiftliğinden alınan bu hayvanlar yerden yem toplamayı bilmedikleri gibi, yaşamları boyu hiç eşinmeyi öğren-

me gereği de duymamışlardı. Bahçenin bir kenarında oturuyor, üç saatte bir teneke kaplarla önlerine uzatılan buğday tanelerini bekliyorlardı. Birdenbire onlara verilen bu özgür ortamda ne yapacaklarını da bilemediklerinden aptal aptal çevrelerini süzüyorlardı. Demir çubuklar ve yumurtaların kaydığı oyuklar olmadan yumurtlamaya da alışık değillerdi! Onların başına konulan horoz ise bir kez olsun tavuklarına bakmadan kesileceği anı bekliyordu sabırla. Çünkü zamanımız tavuklarına sormak ve öğrenmek yasaktı, ya da onlar genellikle yetiştirildikleri dünyada ünlü «Wienerwald» tavuk lokantalarında böyle öğrenmişlerdi.

Shultz ya da kurumdaki başka birinden herhangi bir mesaj daha gelmedi. Yalnızca formalite gereği bile olsa hiç değilse Tschi beni aramalıydı!

Pachmayr'ın daha yeryüzüne dönemediği, Tschi ile biraz kırıştırdıktan sonra yatağa gittiğimiz günleri nasıl da arıyordum. Ah ne günlerdi onlar!

Bu arada Pachmayr da sevmediği, ancak gerçek bir erkek olarak yeryüzüne döndüğü için gereğini duyduğu kadını bekliyordu.

7

Artık büyük bir ciddiyetle subayın gelmesini bekliyordum. Henüz Münih'e varmamış olması gerçekten büyük şanstı. Hiç değilse böylece stratejimi ayarlama olanağı bulabilmiştim.

Panjurları kapadım. Televizyon alıcımda Pachmayr'ın soyunup, uzandığını görüyordum. O evet, o devrin tüccarları yaşamayı biliyorlardı!

Büyük mutfağa giderek, sordum:

«Akşam yemeğinde ne var?»

«Az gelişmiş ülkelerden getirtilme sebze ve biftek!» Böyle karşılık veren, evde bale ekibinden olmayan tek kadın aşçıydı.

O anda uşaklardan biri hafifçe omuzuma vurdu.

«O devirlerde otobanlar gibi havada karbondioksit ve zehirli gazlar da yokmuş. Üstelik suni gübre açısından da çok fakirlermiş. Hayvanlara ise semirmeleri için iğne yapılmıyormuş. Aynen az gelişmiş ülkelerdeki gibi! Bu yüzden akşam yemeği için gerekli olanları oradan getirttik.»

Bu uşağın adının Paul olduğunu daha sonra öğrenecektim. Hem balede hem televizyonda çalışıyordu.

O anda dışarda çakıl taşlarının üstünde hışırtılar oldu. Bir an sonra uşaklardan biri mutfağa koşarak, soluk soluğa seslendi:

«Bay Düwell, şefiniz dışarda! Sizinle görüşmek istiyor.»

Ona karşı çıkacaktım! - Shultz dışarda uzun otomobilinin yanıbaşında duruyordu. Kişi şef olunca tüm engeller ortadan kalkar, bu birey arabasıyla tüm barikatları aşabilirdi! Ancak Shultz olup olmamasına aldırış bile etmeden bağırdım:

«Herşeyden önce arabanızı buradan uzaklaştırın. Pachmayr her an dışarı çıkabilir.»

Shultz arabasını ağaçların arkasına çekti. Umduğumdan çok daha yumuşak, çok daha anlayışlıydı. Ne var ki - ben de başından bu yana kurumun ve bu diriltme projesinin birbirine kattığı, düşünemediği sorunların tümüne çare bulmuş, onların tüm eksiklerini kapamıştım. Shultz yeniden karşıma geldiğinde ağzında bir sigara vardı. Sinirli sinirli sigarasını tüttürüyordu.

Onu uyarma görevi yine bana düşüyordu.

«Lütfen izmariti çakılların üstüne atmayın!

Pachmayr'ın yanan bir izmarit hakkında bir bilgisi olup olmadığını henüz öğrenemedim.»

«Oldu! Tamam!» dedi gülümseyerek.

«Bakın Shultz, bu evlilik ve gelin safsatası fazla artık! Pachmayr iyice ipin ucunu kaçırdı gibi geliyor bana!»

Shultz izmariti onu uyarmama rağmen çakıl taşlarının üstüne attı. Henüz doğaya alışmamış tavuklardan biri izmariti gagasına aldığı gibi bağırmaya başladı. Gagası yanmaya başlamıştı ama bir tavuk asla yakaladığını bırakmazdı.

Yeniden birbirimize döndük.

«Doğrusunu isterseniz Shultz, burada Pachmayr'la bomboş oturup, beklemekten başka yaptığımız yok. O çoktan umutsuzluğa kapıldı bile. Başına gelecekleri sezdi sanırım.»

«Sizinle telsizle görüşmek istemedim.» dedi dostça. «Başkalarının konuşmamıza tanık olmalarını istemiyordum.»

Sonunda o da bu teğmen sorunuyla ilgilenmeye başladı, diye düşündüm. Shultz beni düş kırıklığına uğratarak, ekledi:

«Bayan Tschi ile aranızda özel bir ilişki var, değil mi?» Ve yeni bir sigara yaktı.

«Buraya bunun için mi geldiniz, Shultz?»

«Pachmayr'ın geliniyle de ilişki kurmanızı istemediğimi size bildirmek istiyorum, Düwell!» - Bu sözlerde dostluktan öte bir tehdit havası seziliyordu.

«Gelin Pachmayr'a gelmiyor mu?»

«Öyle!» dedi Shultz.

Yakışıklı sayılmazdım, genç de değildim. Artık bende pek iş kalmadığını da açıkça belirtebi-

lirdim. Pipomdan öte bir servetim de yoktu. Gazeteci olduğum yıllarda çevremde sevenlerim olduğu gibi oldukça erotik bir yaşantıyı da rahatlıkla sürdürüyordum. Ancak kurum yönetim kurulu beni diriltilecek deney insanının rehberi olarak seçtiğinden bu yana iyi bir evlilik adayı asla sayılmayacağım gibi, herhangi bir uyuşma için çok, çok fazla tembelliğe alışmıştım.

«Beni iyi dinleyin Shultz, şimdiye dek çıkan aksiliklerin hepsinin suçlusu hiç kuşkusuz ben değilim. Ama nedense siz beni suçlamaktan hoşnutluk duyuyorsunuz! Eğer bir gelin yerine subay yollamakta direnirseniz, sanırım yarın kurum benim görevimi yüklenecek yeni birini aramak zorunda kalacak!»

Ancak Shultz gitmişti bile.

Sol arkamda Pachmayr duruyordu.

«Bu acaip herif de kimdi?» - Havadaki sigara kokusunu bundan hoşlanarak kokluyordu.

Pachmayr'ın koluna girerek, onu eve doğru iteledim.

«Günümüzün dünyasının tipik bir erkek örneğiydi.» dedim bu arada. «Bu tip daha çok insan görecek ve tanıyacaksınız. Günümüzün hiç ama hiç bir şeyine yabancı kalmanızı istemiyoruz. Ancak bana kalırsa şimdilik tek düşünceniz gelininiz olmalı, Pachmayr. En geç yarın ya da öbür gün yanınızda olacak.»

«Ben bu akşam geleceğini sanıyordum. Zaten siz de öyle söylemiştiniz. Ne oldu, yoksa bir aksilik mi?»

«Yoo hayır! Bu akşam gelecek olanın size uygun olmayacağını sanıyorum. Ancak onu hemen,

en kısa zamanda gerçek bir kadınla değiştirmeye çalışacağım. Size tam istediğiniz gibi bir gelin bulacağıma inanabilirsiniz.»

Bu arada eve varmıştık. Erken çöken sis nedeniyle 15'inci yüzyıl giysileri içindeki sahte uşaklar şöminedeki ateşi canlandırmışlardı. Pachmayr ellerini oğuşturdu.

On anda telsizden arandığımı duydum.

Pachmayr'ın bakışları sesin geldiği pantolonuma takıldı.

«Bugünün erkeklerinin tuvalete gitmeleri gerekince külotlarının içinden düdük sesi çıkması da bana çok tuhaf görünüyor.»

Düdük sesiyle birlikte koşarak odayı terkettiğime göre, Pachmayr'ın tuvalete koştuğumu sanarak böyle düşünmesinden daha doğal birşey olamazdı.

«Evet Pachmayr, bu çok pratik bir şey!» diyerek, odama koştum.

Pachmayr arkamdan sesleniyordu:

«Ben bunu düdük sesi olmadan da seziyorum.»

Arayan Tschi'ydi.

«Ne o? Kötü durumda mısın?» diye sordu sesimi duyar duymaz. Bu ufak aygıttan Tschi'nin soluğunu bile duyabiliyordum.

«Eğer bir mucize olmazsa, yarın herşey bitecek. Sanırım yeni baştan gazetede iş aramak zorunda kalacağım. Eğer böyle bir durum ortaya çıkarsa, benimle evlenir misin, Tschi?»

«Aklına daha iyi birşey gelmedi mi, Toni?» Gerçekten de o anda aklıma çok iyi bir fikir geldi: «Tschi lütfen aygıtının başından ayrılma ve Pachmayr'ın buraya gelmek üzere olan geliniymişçesine davran!»

Salona girdiğimde Pachmayr'ın Paul'ün sunduğu martini-kokteylini yudumlamakta olduğunu gördüm. Kokteyl Pachmayr'ın başına vurmuştu bile. Diriltilen bu gövde şarap ve biradan başka içki tanımadığı için yeni bir içkiden hemen etkilenmişti.

«Bana dilediğinizi yapabilirsiniz, dostum!» diye bağırdı odaya girdiğimi görünce.

Paul hâlâ salondaydı. Hafifçe eğilerek, kulağıma fısıldadı:

«Gelinin hemen getirilmesinden söz ediyor.»

Pachmayr hizmetçi kızlar, kuyular ve kayın ağaçlarıyla ilgili bir şarkı tutturduysa da bu şarkıyı yarıda kestim:

«Bakın Pachmayr, eğer gelecekteki eşinizle konuşmak istiyorsanız, size bunu sağlayabilirim. Gerçi henüz buraya gelmedi ama onunla konuşabileceğiniz sihirli bir kutumuz var. Bu kutu aracılığıyla her sorunuza yanıt alabilirsiniz.»

«Yakın bir zamanda yeni bir eşim olacağı için elbette seviniyorum.» diye kekeledi Pachmayr. «Ancak onu görmeden onunla konuşmamın ne anlamı var?»

Bu kez onun üstüne gitmeye niyetliydim. Kişinin binlerce mil uzaktaki biriyle ufak bir kutu aracılığıyla konuşmasının inanılmaz bir şey olduğunu, bu sihirli kutuyu denemesi gerektiğini anlattım.

Başını elleri arasına alarak, gülümsedi.

«Peki ama henüz görmediğim bir kadınla ne konuşabilirim, dostum? Kadınların yanında oldukları zamanki konuşmaları bile yeterinden fazla zaten.»

«Pachmayr, bırak kadınlar dilediklerince konuşsunlar! Lütfen binlerce mil ötedeki biriyle onun buraya gelmesine, ya da senin oraya gitmene gerek kalmadan, hiç beklemeden konuşmanın ne denli görkemli bir şey olduğunu anlamaya çalış!»

Ancak Pachmayr beni anlamamakta direniyordu.

«Niçin zaman kazanmaya çalışayım? Tanrı'nın bana armağan ettiği kadar zamanım var nasıl olsa! Durmadan bir tek anını bile kaçırmayacak kadar azalmışçasına zaman kazanmaktan söz ediyorsunuz. Benim zamanım bol, hiç değilse yüce Tanrı'nın bana sunduğu kadar bol!» Acıkmışa benziyordu. «Ayrıca,» diye ekledi. «Yeni eşimin konuşması da beni hiç ilgilendirmiyor, ben bir insan olarak onu yanımda istiyorum.»

Tschi ile telsiz bağlantısını kestim. - Acaba telefon ya da telsiz olmasa daha mı iyi, dünyamız daha mı rahat, huzurlu olacaktı? Uzaktaki kişilerle kısa sürede bağlantı kurmaktan vaz geçilebilir miydi - örneğin iş bağlantılarında da? Bir günde ne çok telefon ediliyor ve ne denli az telefon görüşmesi bir sonuca ulaşıyordu?

Onaltıncı yüzyılın Nürnberg'inden bugünün yaşamına dönen birinin düşünceleri günümüz için hiç kuşkusuz bir ölçü sayılmazdı, ancak kişiyi düşünmeye zorluyordu! Zaten yeniden diriltilmesindeki amaç da buydu!

Peki ama silahlı kuvvetler niçin böylesine bir konuyla ilgileniyorlardı?

Akşam yemeğinde mızmızlanmadı. Ancak arada sırada büyük bir huzur ve inamlmayacak bir doğallıkla geğiriyordu.

8

Duvardaki çalar saat huzur bozucu tik-taklarını sürdürüyor, tahta akrep ve yelkovan yavaş yavaş ilerliyorlardı. Birden, zaman zaman sol bileğime baktığımı farkettim ve bunu bir daha yapmamaya karar verdim. Bu yargımın nedenlerinden biri kolumda saat olmaması, ötekisiyse Pachmayr'ın bu davranışıma şaşırma olasılığıydı. Gerçekten de bu davranışım dikkatini çekmiş olacak ki bir süre sonra sordu:

«Bir ıstırabınız olduğunu görüyorum, sevgili dostum? Sinirleriniz mi bozuk? İsterseniz derdinizi bana açın. Belki açılırsınız!»

O anda uşakların en iyisi olarak, evin bir çeşit kâhyalığını da yapmakta olan Paul bir şişe yıllanmış Bordeaux şarabı getirdi. Pachmayr dudaklarını yaladığı sırada, bu nefis içkiyi başıma diktim. Bu arada kurumun telsizle beni aramasını bekliyordum. Ancak telsizin düdüğü bir türlü çalmadı. Çok zor durumdaydım, hatta pipomu bile tüttüremiyordum! Ancak Bordeaux aklımı başıma getirdi. Doğruca mutfağa giderek, Paul'ü bir kenara çektim.

«Belki siz farkında değilsiniz ama kurum derin düşüncelere dalmış durumda.»

«Elbette!» diyen Paul gülümsedi. «Derin düşüncelere dalmasalar dünyayı heyecana boğan şeyler keşfedebilirler miydi?»

«Beni iyi dinleyin, Paul! Şu anda kapıdaki nöbetçilerle ne telefon ne de telsiz bağlantımız var. Hemen bir bisiklet, ya da eğersiz binebiliyorsanız bir at alıp, kapıya gidin ve oradaki nöbetçilere hiç bir şekilde, hiç kimseyi içeri bırakmamalarını söyleyin. Eğer girmek isteyen olursa, bunu hemen gizlice bana bildirsinler.»

Yeniden salona dönerek, Pachmayr'ın yanına oturduğum anda nihayet dışardaki horoz ötttü. Güneşin batışından sonra ötecek kadar aptal bir yaratıktı bu! Birden Pachmayr'ın beti benzi soldu, sandalyesinden kaltı ve korkudan titreyen dudaklarla mırıldandı:

«Bu bağırtı ne gibi bir uğursuzluğun belirtisi olabilir?»

«Lütfen yerinize oturup, bu gibi şeyleri düşünmekten vazgeçin, Pachmayr. Bu horoz sık sık böyle ötmekte gecikir.»

Ancak Pachmayr oturmayarak, salonda bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı.

«Aslında uyumaya gitmek istiyorum, ama içimde bir korku var.»

Birden tüylerim diken diken oldu: Uzaklardan duyulan bir homurtu kısa sürede gökgürültüsünü andırır bir sese dönüştü ve kısa süre sonra evin tam üstünde bir helikopterin pervanesinin çıkardığı sesi duydum. Paul'ün bir helikopterin bahçeye inmesine engel olması olanaksızdı elbette! Bir an sonra da motorlar sustu ve pencerenin önünde konuşmalar duyuldu.

Hemen dışarı koştum. Aynı anda kurum üniformaları içinde iki adam «gelin»in helikopterden inmesine yardım ediyorlardı.

«Teğmen Natascha Gorsky!» diyen genç kadın hemen küçük, zarif elini başındaki şapkaya götürdü.

Helikopterin heriflerine dönerek, öfkeyle bağırdım:

«Çabuk buradan toz olun!» (Panjurları kapamam ne iyi olmuştu.) Ancak herifler sözümü dinlemeyerek, imzalamam gereken bir kâğıt uzattılar. Bu bir çeşit konşimentoydu. Cep lambalarının ışığında kâğıtta yazılı olanlara bir göz gezdirdim. Malın zarara uğramadan teslimini hemen gerekli makamlara bildirmem gerekiyordu. İyi ama kime? Pek fazla düşünmeden kâğıdın altına telâşla imzamı karaladım.

Natascha'yı elinden tutarak, benimle birlikte tavukların kümesine sürükledim. Bir elimde hâlâ bana ait olmayan cep lambasını tutuyordum. O anda lambanın sahibine aldıracak durumda de-

ğildim, kendi konum dışında herşeye boşveriyordum. Gelini aydınlattım. Kadın subay üniforması giymişti. Alışılmış, batı anlayışında güzel değildi. Eski devirlerin saf, dolgun dişi anlayışına uyduğu da söylenemezdi. Sert, parlak bakışları hemen dikkati çekiyordu. Kimbilir belki de cep lambasının ışığıydı bu bakışların nedeni! Her nedense hafifçe ürperdim.

«Bana uygun giysileriniz var mı?» diye sordu.

«Yanınıza vermediler mi?»

Bunun için zamanları olmadığını biliyordum. Aslına bakılırsa bu benim suçumdu. Kişileri hiç bir zaman telâşa vermemek gerekiyordu. Acele edince herşeyi, Natascha'nın onaltıcı yüzyıl giysileri de olsa, unutuyorlardı.

«Herşeye rağmen size minnettar olduğumuzu bildirmek isterim, bayan Natascha!»

«Teğmen Natascha!» diyerek, gülümsedi. Bu düzeltmede alaylı bir hava seziliyordu. «Ayrıca minnettarlığınıza da gerek görmüyorum, üstlerimden bu görev için emir aldım.»

«Tanımadığınız, aslında ölmüş olan bir adamla evlenmeniz gerekiyor. Bunu biliyor musunuz?»

Başını evet anlamında salladı.

«Yeryüzünün tüm silahlı kuvvetlerinin ortak çalışacağı böyle bir durumda her görevi seve seve yüklenirim, bay Düwell.» Bunu insanı ürpertecek bir ciddiyet ve soğuklukla söylemişti ama yine de bu yanıtın etkileyici olduğunu söyleyebilirim.

Teğmenin bu sert, kendinden emin tavrı üzerinde pek fazla düşünmek istemiyordum. Ancak yanıtında bir nokta yine de dikkatimi çekmişti. Sordum:

«İzin verirseniz, size 'yoldaş' diye hitap etmek istiyorum bayan Natascha. Niçin tüm silahlı kuvvetlerden söz ettiniz, sevgili yoldaşım?»

«Bu sorunuzu böyle bir kümeste mi yanıtlamam gerekiyor?»

«Kurumca gözlenmeyen tek yer burası. Tavukları zararsız ya da hiç değilse ifade gücünden yoksun görüyorlar. Tüm silahlı kuvvetler sözcüğüyle ne demek istediniz?»

Yoldaşım hafifçe gülümsedi.

«Kısa süre sonra silahlı kuvvetler birbirine düşman ülkeler arasında tek anlaşma noktası olacaklar da ondan! Silahlı kuvvetlerin görevi yakın bir tarihte ülkeleri ülkelerle savaştırmaktan çıkıp, sivillerle uğraşmak halini alacak.»

«Hoppala! Yoksa doğuda gelecek hakkında bunlar mı düşünülüyor?»

«Batıdan bazı şeyler öğrenmek zorundayız.»

Kurumun bu deney için bunca parayı nasıl bulduğunu yavaş yavaş anlamaya başlıyordum.

«Size tüm ülkelerin birleşik silahlı kuvvetlerinin onaltıncı yüzyıldan günümüze döndürülen birinden ne öğrenmek istediklerini sorabilir miyim, sayın yoldaşım?»

«Daha bu kümeste ne kadar kalmam gerekecek?»

«Nasıl olsa tavuklar burada değiller. Biraz daha kalmakta sakınca olmadığını düşünüyorum.»

«Ateşiniz var mı?» - Bir sigara yaktı.

«Deney nesneniz bay Pachmayr tipik bir sivil. Bugün artık rastlayamayacağımız kadar tipik özelliklere sahip, bencil, boş bir birey! Bu tür rahat bir bireyin kafasının içinden neler geçtiğini öğrenmek istiyoruz.»

O anda dışardaki çakıl taşlarının üstünde ayak sesleri duydum. Biri elinde bir gaz lambası kümese yaklaşıyordu. Gelen Paul'dü. Kümese girer girmez lambayı bir kalasa asarak, fısıldadı:

«Burada daha uzun kalmanız olasılığına karşı, bay Düwell!» Daha sonra bana bir çeşit çoban torbası uzattı: «Size bir matara konyak, pipo ve tütün getirdim. Yalnız dumanı yüzüme üflememenizi rica edeceğim.»

Bu iki gündür içtiğim ilk pipoydu. Pipomu tüttürdüm ve 'yoldaşımı' gaz lambasının titrek ışığında daha dikkatle inceledim.

«Hoşunuza gidiyor muyum?» diye sordu.

Bu olasılığı ortadan kaldırdım:

«Sizi benim değil Pachmayr'ın beğenmesi önemli.»

«Onun özellikleri hakkında epeyce bilgim var. Öğrendiğime göre ancak başka birinin beğenerek baktığı kadınlardan hoşlanabiliyor.»

«Size beğenerek bakmakta hiç kusur etmeyeceğimden emin olabilirsiniz, yoldaş Natascha.»

Natascha elini farkında olmadan bluzunun ve eteğinin üstünde gezdirdi.

«Moskova'da yeniden bakire olmakla, giysilerimi değiştirmek arasında bir seçim yapmak için yalnızca doksan dakika zamanım vardı.»

«Tabiî bakire olmak daha çok hoşunuza gitti, değil mi?»

«Köpek!» diye bağırdı. Bu yanıt fazlasıyla sert ve kabaydı. - Bu davranışını çok samimî buluyordum. Başka şeyler düşünmek amacıyla gözümün önünde Tschi'nin hayalini canlandırmaya çalıştıysam da başaramadım. «Yoldaşımın» akıl al-

maz bir çekiciliği vardı. Onu bulan bölüm şefi gerçekten kadından anlayan biriydi hiç kuşkusuz!

«Üzerinizde hâlâ üniformanız olmasının pek sakıncası yok, yoldaş Natascha! Pachmayr'a sizin uzak bir ülkeden geldiğinizi söyleyeceğiz.»

Gülümsediği zaman elmacık kemikleri ortaya çıkan kadınların bambaşka bir havaları vardı!

«Acaba saçımı tarayıp, makyajımı tazeleyecek bir yer var mı?»

O anda Paul yeniden kümesin kapısında göründü. Hergele kapının dışından bizi dinlemiş olmalıydı.

«Bayan için ancak bir hizmetçi odası hazırlatabildim, bay Düwell. Nasıl olsa yarın eşinin yanındaki yerine geçecek.»

Paul yerden Natascha'nın ufak valizini aldı. O anda aklıma birşey geldi:

«Bir dakika, size bir sorum daha olacak. Çehiziniz ne durumda?»

Natascha Paul'ün elinden valizini alarak, yere diz çöktü ve valizi açtı. Ben de onun yanına çöktüm. Paul ise valizin içindekileri görmemiz için gaz lambasını tutuyordu. Ancak valizde birkaç makyaj malzemesi ve çamaşırın yanında - altın ya da gümüş paralar, eski Nürnberg florinleri, guldenleri değil - Alman hükümetinin kâğıt banknotları duruyordu.

İçimi çektim. İşte yine bir aksilik çıkmıştı.

«Ayrıca tuvalete de gitmem gerekiyor.» diye belirtti Natascha.

«Mutfakta!» diyen Paul gaz lambasıyla önden ilerledi.

Ben de aynı gereksinme içindeydim. Dışarda

karanlıkta o denli çok ağaç vardı ki aralarından birini seçmek gerçekten çok güçtü. Daha sonra yeniden pipomu yakarak, rahat rahat düşünmek üzere büyükçe bir taşın üstüne oturmaya kalkıştım. Ne var ki ufak bir tavuktan başka birşey olmayan taş hızla kaçtı. Demek oturamayacaktım!

O anda ay bulutların arkasından sıyrıldı ve birden bahçe aydınlandı. Pipomun dumanını huzur ve mutluluk içinde gümüş rengi ay ışığına üfledim. Çakıl taşlarının üstünde yine ayak sesleri duyuluyordu. Evden biri bana yaklaşmaktaydı. Bunun Paul olduğunu düşündüm. Ancak birden ayak sesleri kesildi. Arkamda birinin varlığını sezip de hızla döndüğümde Pachmayr'ı gördüm. Benden üç metre kadar ötede durmuş, gözlerini yüzüme, piponun dumanının yayıldığı dudaklarıma dikmişti. Neden sonra birden ellerini yukarı kaldırarak, eve doğru koşmaya başladı. Bu arada bağırıyordu:

«Yangın! Yangın var! Yardım edin! Yangını söndürün!»

Pipoyu ağaçların arasına fırlatarak, arkasından koştum. Ancak o karşısında masallarda dinlediği canavarlardan biri varmışçasına ürkerek, geri çekildi ve korkuyla homurdandı:

«Bunu dün de anlamıştım. Siz şeytanın uşağısınız!»

Şu anda ne yapılabileceğini bilemiyordum. Şu anda bir adım ilerlemeye kalksam ormana kaçar, belki de bir dikenli tele çarpardı.

Bu kez de yardımıma koşan Paul oldu. Merdivenlerden aşağı atlayarak, Pachmayr'a biraz narkoz verdi. Daha sonra da onu yatağına taşıdılar.

Bense dışarda kaldım. - Bana karşı oynayanlar güvenliğimi sarsacak iki büyük riski sahnelemişlerdi iste: Kadın ve pipo!

O anda telsizin düdüğünü duydum. Eve telsizin başına geçmeye gitmedim. Nasıl olsa ertesi sabah kovulacaktım. Yerime geçirecekleri adamları da vardı. Bu düdük seslerine koşmanın artık ne anlamı olabilirdi ki?

Aslında beni üzen sevgili Pachmayr'dan değil, Natascha'dan ayrılmaktı. Kısa sürede beni öylesine etkilemişti ki...

Sonunda - uzun zamandır yapmadığım şekilde - çayırların üstüne uzanarak, bulutları ve zaman zaman bulutların arasından sıyrılan ayı seyre koyuldum.

Acaba Natascha makyajını tazelemiş miydi? Acaba kadınlar makyajlarını nasıl tazeliyorlardı? Ne olursa olsun görevimi sürdürmeli miydim? Buna evet dersem biraz zaman kazanmalıydım.

O anda birisi böğrüme ayağıyla vurdu. Hemen acıyla doğruldum. Vuran Maurois'ydı.

«Shultz'un selâmları var.» dedi.

«Mesajın geri kalan kısmını tahmin edebiliyorum.» dedim sert bir tavırla.

Maurois gülümseyerek:

«Elbette Shultz ortaya çıkan durum karşısında öfkeden köpürüyor. Ama generallerden biri senden ve tutumundan çok hoşlanmış.» diye sürdürdü.

«Niçin?»

«Generallerin bir şeyi niçin yaptıkları hiç bir zaman anlaşılmaz.»

«Shultz ise köpürüyor, değil mi?»

«Sigara içebilir miyim?»

«İçince neler olduğunu gördün işte.»

Maurois bir sigara yaktı. Beraberce bahçedeki banklardan birine oturduk.

«Toni, şu anda herşey senin Pachmayr'a olanları açıklama şekline bağlı.»

«Hiçbir açıklama yapmayı düşünmüyorum. Ona, gördüklerinin yalnızca bir düş, kötü bir düş olduğunu söyleyeceğim.»

Kurum psikologlarından olan Maurois bu fikrin üzerinde kısaca düşündükten sonra gülümsedi.

«Niçin olmasın? Bizler bile çoğu kez neyin düş neyin gerçek olduğunu kesinlikle ayıramayız.»

«Evet, bizi gafil avlarlarsa da kötü bir şok geçirdiğimizi söyleyerek kandırıyorlar.»

«Bu bugün böyle! Pachmayr'ın yaşadığı devirlerde insanlar çok daha mantıklı düşünüyorlardı.» Yavaşça doğruldu. «Haydi artık ben kaçayım.»

Rastlantıya bakın ki aynı anda kapıda da bir uşak göründü.

«Beyefendi yavaş yavaş kendilerine geliyorlar.»

9

Pachmayr'ı soymadan, olduğu şekilde yatağının üstüne uzatmışlardı. Yatak odasına girdiğimde, yatakta yuvarlanıyordu. Hâlâ şaşkın olduğu besbelliydi. Yine de yüzünün solgunluğu geçmiş, yanakları pespembe kesilmişti. Hizmetçi kızlardan biri durmadan soğuk suda ıslattığı bir süngeri yüzüne bastırıyordu. Pachmayr benim odaya girdiğimi görünce, elleriyle yatağın kenarından kuvvet alarak hafifçe doğruldu ve seslendi:

«Bütün bunların yalnızca bir düş olduğunu anlatma sakın bana, sevgili dostum!»

Şu anda nasıl yeni bir açıklama bulup, lafı değiştirebilirdim?

Ekledi:

«Demir uçuş makinanızın gürültüsünü duydum. Herhalde bununla gelinimi getirdiler. Devir değişmiş bile olsa, gelinimin bana atların çektiği bir arabayla getirilmesini istemeye hakkım yok mu?»

Tanrı'dan yardım diliyordum. Peki bu yanlışlığı nasıl düzeltecektim?

Pachmayr beni yan gözle süzdü.

«Ağzınıza ateş alıp, yüzünüzden duman verdiğinizi de gördüm. Deyyus bundan hoşlandığına göre bunu yapmasına göz yummak gerek!»

«Ben deyyus filan değilim.» diye atıldım. Çiğ bir çıkış olmuştu bu.

«Bakın dostum, işin içine şeytan karışmış olsa bile bu tür şeylere dayanabilecek kadar güveniyorum Tanrım'a. Ancak bana öyle geliyor ki sizler uğursuzluklardan, kötülüklerden korkuyorsunuz. Bense korkmuyorum ve kaçmıyorum! Şeytanı yaratan da Yüce Tanrı! Tanrının gücüne gitmesin, ama şeytandan da Tanrı'mın yarattığı diğer tüm şeylerden olduğu gibi hoşlanıyorum.»

O anda pantolonumun içinden düdük sesi duyuldu.

Pachmayr:

«Ustanız sizinle konuşmak istiyor, dostum!»

Demek bunu da öğrenmişti. Başımı salladım.

«Ama ben şu anda onunla görüşmek istemiyorum.»

«Küstah, saygısız bir hergelesiniz siz dostum!»

«Kimbilir belki de gerçekten öyle!» - O anda kapı açıldı. Gelen Natascha idi.

Pantolonumdan yine düdük sesi duyuldu. Ar-

tık telsizin başına geçmek için çok geçti. Natascha devreye girmişti bile.

Hâlâ tam anlamıyla narkozun etkisinden kurtulamamış olan Pachmayr zorlukla ayağa kalktı ve Natascha'yı hafifçe eğilerek selâmladı.

«Her ne kadar şeytanın kadını olduğunuzdan eminsem de yuvama hoşgeldiniz!»

«Merhaba! Selâm!» diyen Natascha onun yanına sokularak, damarlı zayıf elini uzattı.

Çatıda kameralar Pachmayr'ın bir tek hareketinin, bir tek mimiğinin kurumun gözünden kaçmaması için çalışıp duruyorlardı. Şu anda Natascha'yı da filme alıyorlardı.

«Aşağı inelim.» dedim. «Orası çok daha rahat!»

Aşağı, tahta bir merdivenden iniliyordu. Aşağıda yeniden şarap içmeye koyulduk! Bu şarap fıçıları âdeta bizi zor durumlardan kurtarmak; yalnızlığımızda, terkedilmişliğimizde, çaresizliğimizde bize yardım etmek için yaratılmışlardı. Tabiî kritik anlardan bizi kurtarmada da!

Pachmayr ağzına kadar dolu bir şarap kadehini elinde tutarak, gözlerini tavana dikti. Bu kez bakışlarını yüce Tanrı'sına yöneltmemişti ne yazık ki!

«Tavandaki bu cam gözlerin bizi durmadan izlemeleri şart mı?»

İşte o anda Natascha yine işe karıştı ve ceketinin cebinden tabancasını çıkararak, tavandaki dört kameraya nişan aldı. - Aslında bunu yaptığı için ona içten bir teşekkür borçluydum.- Yere birkaç cam kırığı ve tel parçası düştü. Pantolonumun içinde ise kurumun şaşkınlıktan durmadan çaldığı telsiz düdükleri duyuluyordu.

Tabiî Natascha buna da karıştı.

«Pantolonunuzdaki o telsiz kutusunu fırlatıp atmanın zamanı artık!» Sonra gülümseyerek ekledi: «Batıda gözetlenmeye göz yumamam.»

«Küçük hanım,» diye söze başladı Pachmayr. «Sizin Tanrı'nın evlâdı olmadığınızdan kesinlikle eminim.»

«Hiç kuşkusuz!» diye söze karıştı Natascha. «Ama kimbilir belki de yeğeni. Amcalarımdan biri ise şeytandı. Onun da selâmları var. Eğer bana dayanamayacağınızı düşünüyorsanız, geri dönebilirim. Hem de hemen!»

«Kalmanız için Tanrı'ya mı şeytana mı yalvarmam gerekiyor, küçük hanım?»

Pachmayr oturması için Natacha'ya bir sandalye çekti. Natascha karşısındaki adamı anlayamıyordu. Şaşkınlık içinde oturarak, Pachmayr'ı süzmeye başladı.

Gözgöze bakışıyorlardı.

«Adınız Valentin, değil mi?»

«Öyle vaftiz edildim.» - Pachmayr bunu söylerken neredeyse özür diliyordu.

«Benimle evlenecek, karım olacak mısınız, küçük hanım?»

«Bir dakika!» diyerek söze karıştım. «Buna karar vermek için henüz biraz erken değil mi? Bu denli çabuk olmaz!»

«Önce size dünyanın gerçekte nasıl olduğunu göstereceğim, Valentin!» dedi Natascha.

Pachmayr kadehini kaldırdı. Kutlayacak birşey varmışcasına bardaklarını birbirine vurarak başlarına diktiler. Daha sonra Pachmayr kibarca Natascha'nın elini öperek, mırıldandı:

«Arkadaşımın sözlerine bakmayın siz; onu bu akşam çubuğunu tüttürdüğü sırada şaşkına çevirdim de ondan böyle davranıyor.»

«Bir yeğen amcasıyla da başa çıkabilir.» dedi Natascha göz kırparak. «Çünkü yeğen daima gençtir.» - Ve bir sigara yaktı.

Valentin Pachmayr kibarca Natascha Gorsky'nin dudaklarındaki sigarayı alarak, ağzına götürdü ve içine çekti. Hafifçe öksürdü ve dumanı dışarı verirken mırıldandı:

«Hoş bir tadı var, dudaklarınızın tadı sinmiş küçükhanım!»

«Bari tatlı olsa!» diye homurdandım.

Pachmayr sandalyesini gıcırdatarak bana döndü:

«İyi arkadaşım olduğunuz için kıskançlığınızı da hoş karşılıyorum. Zamanınızın havada demir makinaları, sayısız makinası, büyülü butuları ve daha binbir türlü akıl almaz buluşları var ama - her ne kadar sürekli zaman darlığı çekiyorsanız da - yine de kıskançlığın tadını biraz olsun öğrenmeniz gerek! Güzel bir şeydir kıskançlık! Aynı şekilde öğrenmeniz gereken bir başka konu da bir bakışta bir kadının sevilmeye değer olup olmadığını anlamak! Bir kadınla uzun süre beraber olan erkek ona karşı gerçek bir sevgi duyamaz, bu yalnızca bir alışkanlık olup çıkar. İnsan yaşamındaysa sevgi ile alışkanlığı ayırabilmek gerek!»

Bütün bunları bir daha unutmamak üzere kulağımın arkasına yazmaya niyetliydim. Gözetleme kameralarının hesabı görülmüştü. Mikrofonların hâlâ sağlam olup olmadıklarını ise göremiyordum. Ancak kurumun da bu sözleri dikkatle

dinleyip, bir yere not etmesini diliyordum. Oradakilerin çoğu da bu sözlerden çok şeyler öğrenebilecek kişilerdi.

Neyse, Pachmayr-Natascha ikilisi gecenin geç saatlerine dek cilveleşip, söyleştiler. Sürekli gecikmelere ayarlı horoz bu kez ötmemişti. Sonunda ikisini yalnız bırakarak, mutfağa hizmetçilerin, uşakların arasına indim.

«İşler yolunda gitmiyor, değil mi?» diye sordu aptal balerinlerden biri. Aptalların bir şeyi ilk sezen olduklarını söyleyenler doğru söylüyorlardı.

On anda Natascha mutfağa girdi.

«Seninle biraz daha o kümese gidebilir miyiz, Toni?»

Tabiî hemen onunla birlikte kümese gittim. Ve orada onu uyarmak üzere ilk söze başlayan ben oldum:

«Bir görev aldınız, yoldaş Natascha! Sizden bu görevi yaparken bu zavallı adamı programımızdan pek fazla şaşırtmamanızı rica edeceğim.»

«Program mı? Demek soruna bu denli dar bir açıdan bakıyorsunuz, Toni? Ben sizden tamamen ayrı düşüncedeyim. Valentin'de ne kadar çok şok yaratırsak, ondan o kadar fazla bilgi alabiliriz.»

«Kurumun bu iğrenç amaçlarına gerçekten inanıyor musunuz? Görevinizi inanarak kabullenebiliyor musunuz?»

«Benim bir subay olduğumu unutmayın, Toni. Bana emredilene inanmam gerekir. Aslında siz batıdakiler emredilmeyenlere bile inanıyorsunuz. Haklı değil miyim?»

O anda kümesin kapısında elinde gaz lambası olduğu halde Paul göründü.

«Görüşmeniz uzun sürecekse, buna gereksinme duyabileceğinizi düşündüm de! Pardon!»

Natascha'ya döndüm.

«Pachmayr diriltilinceye dek düşünemeyeceğiniz kadar çok para harcandı. Bu yüzden bile daha epeyce bir süre dayanması gerekir, anlıyor musunuz?»

«Onu seviyorsunuz, değil mi sevgili yoldaşım?»

«Onu yeryüzünün hiç bir kurumunun yeniden dünyaya döndürmemesini dileyecek kadar seviyorum!»

«Öyleyse aslında siz bu görevin adamı değilsiniz. Çünkü bu deneyde önemli olan onun ne kadar yaşayacağı değil, ne kadar bilgi vereceği. Ondan olanakların elverdiği kadar bilgi almaya çalışmalıyız.»

Henüz gagalamayı tam anlamıyla öğrenememiş olan tavuklar yarı aç bir halde kumda oturuyorlardı. Horoz ise niçin hâlâ yolunup, ızgarada dönmediğini anlayamıyordu.

Saat geceyarısına yaklaştığı halde operadan getirilen hizmetçilerin bir kısmı etrafta dolaşıyorlardı. Baleden getirtilen hizmetçi kızlar sahnedeymişçesine abartılmış hareketlerle merdivenleri süpürüyor, kuyudan su çekmeye çalışıyorlardı. Bazıları ise bir şarkı mırıldanarak, parmaklarının ucunda dönüyorlardı.

10

Herkesi yatağa yolladım, tüm uşakları da. Yalnızca Paul benimle kaldı. Mumları söndürerek, benimle birlikte odama kadar geldi.

«Peki ya şimdi ne olacak?» diye sordu odama girdiğimizde.

Bunu bilemiyordum.

Telsizle kurumu aradım.

«Bunu biz de bilmiyoruz.» O'Connor'un verdiği karşılık da benimkinden farksızdı. «Durmadan düşünüyoruz, her ihtimali teker teker ele alıyoruz ama hiç bir sonuca ulaşamıyoruz. Önemli bir faktör eksik!»

Evet, kadın.

«Üstelik artık buradan olanları da izleyemiyoruz.» diye ekledi. «Bu belâ kadın kameralarımızı parçaladı.»

«Peki bir şeyler duyabiliyor musunuz?» - Paul kulak kesildi.

«Önemli birşey değil. Politikadan söz ediyorlar. Pachmayr İsa'dan, kadın ise Marx'tan.»

Aman Allahım!

O'Connor ekledi:

«Elbette bu arada tartışıyorlar da. Kadın Marx'tan söz etmeye başladı mı, Pachmayr İsa'nın aynı şeyden daha önce bahsettiğini savunuyor.»

Birden telsizde kısa bir sessizlik oldu. - Neden sonra birden Shultz'un sesi duyuldu:

«Düwell, lütfen artık Pachmayr'ı yatağa gönderin.»

Acaba Shultz bunu çok kolay bir iş mi sanıyordu?

«Roger.»

Bu arada dışarı çıkmış olan Paul yeniden içeri girdi. Bay Pachmayr'ın odasındaki ışık sönmüştü. Bayan teğmen Gorsky'nin odasındaki mum ise yanıyordu.

Daha sonra yavaşça merdivenlerden yukarı çıkarak, teğmenin kapısını çaldım. Henüz soyunmamıştı. Yatağının kenarına oturmuş, elindeki ufak deftere bir şeyler not ediyordu.

«Girebilir miyim, yoldaş?»

Oturmamı işaret etti. Onun elindeki deftere kısa notlar almasını seyrettim. Neden sonra defterini kapadı.

«Ona karşı pek ileri gitmediğinizi umuyorum.» dedim. Ne de olsa bazı şeyleri bilmem gerekirdi.

Natascha saf bir yüz ifadesiyle yere baktı.

«Ona karşı kurnazca, fakat akıllı davrandım. Aksi takdirde Marx'a inanmayabilirdi.»

Acaba bundan hoşlanmamış mıydı?

«Şimdi de ben bu gülünç İsa öyküsüne kendimi inandırmaya çalışıyorum.» - Alaylı alaylı gülümsedi.

Ondan ertesi gün neler yapılabileceğini öğrenmek istedim.

«Herhalde o çılgın, akılsız kurumun programladığı şeyler değil. Kendimize göre birşeyler düşünürüz.»

Aynı şeyi birçok kez ben de düşünmüştüm.

«O bir insan.» diye ekledi Natascha. «İnsanları bilgisayar programlarıyla anlamak ise olanaksızdır.»

Evet, kadınlar için bunun hiç de zor olmadığı bir gerçekti. Bir kadın en kusursuz bilgisayardan daha da geçerliydi bu alanda.

«Yarın için belirli bir programınız var mı sayın yoldaşım?»

«Evlenmek için yazık olduğunu düşünüyorum yalnızca.» diye belirtti kısaca.

«Nasıl olsa uyuyamıyacağım.» dedim. Peki ama niçin?

O anda kapı çalındı. - Gelen Paul'dü. Sırta asılan çantayı içeri uzattı.

«Matara içinde, şef.»

Böylece Natascha ile konyak içtik.

Neden sonra Natascha hafifçe pembeleşmiş yanaklarıyla ekledi:

«Artık programları ben saptayacağım, Düwell, çünkü ben onu kılık değiştirmiş hizmetkârlar, ti-

yatro dekorundan farksız bir ev ve sersem tavuklarla kandırmaya çalışmıyor, ona dünyamızı bugün olduğu şekliyle tanıtmayı amaçlıyorum. Tanrı'ya inandığı için hiç bir şey onda şok etkisi yapmıyor - ne olarak adlandırırsa adlandırsın bu Tanrı'ya inancı büyük.- Bu yüzden onu birdenbire günümüz yaşamı ile karşı karşıya getirirsek bize istediğimizi daha kolaylıkla verecektir.»

Yatağın kenarından kalkmış, burnumun ucuna dek sokulmuştu.

«Bakın yoldaşım, kurum dediğiniz, dar kafalı aydınlarla dolu bir yer.»

O anda onu alnından hafifçe öpmeyi nasıl da isterdim. Ama yine de hemen odadan çıktım. Bu kadının hakkımda kötü düşünmesini istemiyordum nedense!

Ertesi sabah, üçümüz birlikte büyük bir dostluk havası içinde kahvaltı ettik. Kahvaltının tam ortasında bir konuğum olduğu bildirildi.

«Schmitz.» diye tanıttı yeni konuğumuz kendini.

«Memnun oldum, acaba bana kim olduğunuzu açıklar mıydınız?»

Konuğumuz çantasından bir papaz cübbesi çıkardı.

«Sanırım arkadaşınız yalnızca dinî nihâhi tanıyor.»

«Ya, demek rahipsiniz.»

«Yoo, evlendirme memuru.»

Bir papaz cübbesi giydiği takdirde düğün süresince Pachmayr'ı kolaylıkla kandırabilir, diye düşündüm.

Bay Schmitz bu arada çantasından bir de haç çıkarmaya çalışıyordu.

O anda yeniden telsizin düdüğünü duydum. Olayın başından bu yana belki de ilk kez tam zamanında aramışlardı.

Arayan O'Connor'du: Düğünü ertelememiz gerekiyordu. Bazı hukuksal sorunlarla karşılaşılmıştı. Pachmayr artık ölü sayılamayacağına göre karısı da dul sayılamazdı ve bu yüzden bu evliliğin geçerli olup olmayacağı konusunda düşünülmesi gerekiyordu. İlk görünüşte bu bir çifte evlilik sayılabilirdi ki yasalara göre iki kadınla evlilik kesinlikle yasaktı.

Dışarı çıkarak durumu bay Schmitz'e bildirdim:

«Biraz daha beklemeniz gerekecek. Yarın yeniden uğrayın. Ufak, ancak mutlaka çözümlenmesi gereken bir sorunla karşılaştık.»

Adam biraz şaşırmıştı. Haçı yeniden evrak çantasına koydu. Bu arada Pachmayr kahvaltı masasından el sallıyordu.

Bay Schmitz hâlâ girişteydi.

«Ama bayı bugün evlendirmem gerektiği söylendi.»

O anda Pachmayr heyecanla yerinden doğrularak, sordu:

«Evlendirmek mi? Bununla mı?» Geniş yüzünü Natascha'ya çevirdi.

O anda yine telsizin sesi duyuldu.

Arayan Shultz'du: Evliliğe yeşil ışık yakabilirsiniz. Hukuk danışmanımız Pachmayr'ın dul eşinin artık dul sayılamayacağını kabul etmekle beraber, o ölmüş olduğu için Pachmayr'ın dul sayılabileceği sonucuna vardı. Bu durumda ikisinin evlenmesinde herhangi bir sakınca söz konusu dedeğil.»

«Bay Schmitz, gerekli belge ve araçları çıkarabilirsiniz. O siyah cübbeyi de giyinin. Düğün hemen yapılabilecek.»

Ancak Pachmayr kahkahalarla gülüyordu.

«Onunla evlenmek mi? Zaten karım olmadan kendini bana verdi o. Gerçi bakire olmayan biriyle de evlenmeyi kabullenebilirdim ama bunun için iyi bir çehizi olması gerekirdi. Ancak onun elindeki gibi hangi borsaya ve kime ait oldukları üstünde yazılı olmayan borç senetleri - ya da sizin banknot dediğiniz şeyler - benim gözümde çehiz sayılmaz.»

Onu yatıştırmaya çalıştım. Durumu ayarlamalıydım.

«Banknotların borç senetleri olduğunu söylemekte belki de haklısınız, sevgili dostum. Ancak bunlar devletin borç senetleridir.»

«Demek öyle! Peki ama devletiniz kim?»

«Ben de size tam bundan bahsedecektim. Devlet artık bir hükümdar ya da kral tarafından değil, halkın seçtiği belirli sayıda kişiler tarafından yönetiliyor. Devlet halktır.»

«Halkın devlet olduğuna inanamam. Peki bunlar nasıl insanlar? Hepsi güvenilir kişiler mi? Hepsi mi namuslu? El sanatlarından, sanattan ya da bilimden anlıyorlar mı? Ellerinde istenildiği anda bu borç senetlerini altına çevirecek kadar altın var mı?»

Bay Sshmitz cübbesini yeniden evrak çantasına kaldırmıştı.

«Sanırım yarın gelmem gerçekten daha iyi olacak.» - Yine de ortalıkta kalakalmıştı. Şaşkınlık içinde olduğu yüz ifadesinden okunuyordu.

Elimi Pachmayr'ın omuzuna koydum.

«Ne olur bu denli ayrıntıyı sormasan. Bugün artık banknotlar bir çeşit karşılıklı güven işi olup çıkmış durumda. Başkaları buna inandığı sürece bu güvenden faydalanarak Natascha'nın parasıyla çiftlik, ev, arsa, sığır, koyun ve daha ne istiyorsanız satın alabilirsiniz.»

Gerçi Tanrı'ya inanıyordu ama basılı kâğıtlara hiç güveni yoktu.

«Pachmayr altın nedir ki? Altın da tamamen bir güven işidir.»

Ne var ki Pachmayr altına da inanıyordu.

Schmitz denilen adam, hâlâ olduğu yerde duruyordu.

«Peki Pachmayr, bu çehizi kabul edilebilir görmüyorsanız bile Natascha'ya ne diyorsunuz? Bir kadın istiyordunuz.»

Pachmayr derin derin içini çekti.

«Bugüne dek tanıdığım kadarıyla dünyanız ikinci bir yaşama değmez. Ama bu kadının kusursuz, nefis olduğunu onaylamalıyım.» Gözlerimin içine baktı. «Görebildiğim kadarıyla devrinizde herşey anlamını yitirmiş, tatsızlaşmış ama kadınlarınızda büyük bir ilerleme olduğu gerçek.»

Peki öyleyse?

Bay Scmitz yeniden çantasını açtı ve cübbesini çıkardı.

«Öyleyse artık evlilik merasimine başlayabiliriz.» diyen bay Schmitz'in elinde haç dışında bir İncille, bir dua kitabı da vardı.

O anda Natascha atıldı.

«Hayır olmaz, henüz benimle evlenmemeli. Ona önce bugünün dünyasını, gerçek yüzüyle göstereceğim.»

Pachmayr peçetesinin ucuyla dudaklarını sildi.

«Bugünün yaşamını gerçek şekliyle görmeyi çok istiyorum. Seve seve sizin bana eşlik etmenizi kabullenebilirim.»

Artık bu kadarı fazlaydı. Söze karıştım:

«Hoppala! Ona bugünü tanıtmak benim görevim.»

Natascha atıldı.

«Siz de bizimle birlikte gelebilirsiniz Toni.»

Telsizin düdüğünü bekliyordum. Artık bu işe kurum el koymalıydı. Ancak yine yardım gelmedi.

Natascha beni olduğu gibi kurumu da mat etmişti.

Kimbilir belki de böylece bizler de kendimizi, neler yapabileceğimizi öğrenmiş oluyorduk.

Acaba bunu içtenlikle benimseyebilecek miydik?

Burada yürütülenin felsefi bir deney olmayıp, tamamen pratik, somut bir konu olduğunu aklımdan çıkarmamalıydım.

Nihayet telsizle arandım. Odama koşmak istediğim anda Natascha bu işe de el attı ve yakamdan tuttu.

«Bu saçmalık daha ne kadar sürecek, yoldaş? Sözkonusu objeye - bu kelimelerle Pachmayr'ı kastediyordu - bugünün yaşamını tanıtmayı amaçlarken onu durmadan sürekli yalanlarla bugünden uzaklaştırıyorsunuz. Dün akşam ona söylediklerinizin, gösterdiklerinizin tümünün bir aldatmacadan ibaret olduğunu anlattım.»

«Bayan teğmen!» diye söze giriştim sert ve katı bir sesle. «Bayan teğmen bir an bile tereddüt et-

meden, acımadan kalpsizce birkaç bilgi almak için onu mahvetmeyi bile göze alıyorsunuz. Ondan alacağınız bilgilerin onun yaşamından değerli olacağını sanmam. Sizden gerçekten korkmaya başladım.»

«Bu dürüst bay, sözkonusu ettiğiniz kabalıktan sizin aldatmalarınızdan çok daha iyi anlıyor, Toni!» Birden telsizin sesi duyuldu. Bip-bip-bip! Belki de arayan Shultz'du.

Bu arada Natascha yine saldırıya geçmişti.

«Bu tuhaf giysiler içinde ne deli, ne saçma bir görünümünüz olduğunun bilincinde misiniz? Bol bir pantolon, boynu dantelli gömlek, ucu kalkık ayakkabılar ve bu kolluklarla bir şeye benzediğinizi mi sanıyorsunuz?»

«Ya siz sayın yoldaşım, bu gri-yeşil üniforma, dekolte ayakkabılar, kısa saçlar ve kalçanızdaki kalın deri kemerle çok çekici olduğunuzu; Pachmayr'ın sizin hakkınızda iyi bir şey düşünebileceğini mi sanıyorsunuz?»

«Bana sarıldığını unutmayın.»

«Ama sizinle evlenmek istemiyor, ne haber?»

«Bu 'ne haber' kelimesini hemen geri alın. Alay etmenize dayanamam.»

Pachmayr olduğu yerde oturmuş, ses çıkarmadan bizi dinliyordu. Tanrı'ya içtenlikle inanmayan biri şimdiye çoktan çılgına dönmüş, avaz avaz bağırmaya başlamış olurdu.

Bay Schmitz nihayet gitmişti.

Pachmayr'a döndüm.

«Bunları fazla şaşırmamanız için açıklıyorum, Pachmayr. Şu anda ne cennette ne de cehennemdesiniz. Bu ikinci yaşamınıza kısaca âraf (Günah-

kârların katolik inancına göre ufak günahlarından temizlenene dek öte dünyada cennetle cehennem arasında kalacakları yer) gözüyle bakabilirsiniz.»

Yeniden telsizin düdüğü duyuldu: bip-bip-bip-bip.

Natascha kolumdan tuttu.

«Telsizi içeri alın. Bu düdük sesiyle Pachmayr'ın gittikçe daha çok komiğine gideceksiniz.»

«Düdük çalınca yalnızca dışarı çıkmam gerektiğini sanıyor.»

«Zaten başka bir şey yapıyor da sayılmazsınız, Toni!»

Belki de haklıydı. Bu yüzden telsizi oturma salonuna aldım.

Arayan gerçekten Shultz'du.

«O bayanı hemen uzaklaştırın.»

Natascha'ya döndüm.

«Duyduğunuz gibi çenenizi tutmanız gerekiyor. Burada emirleri ben veririm.»

O anda Pachmayr söze karıştı.

«O kutudan konuşan kim?»

«Shultz.»

«Shultz da kim?» Bilmek istiyordu duyduğu sesin sahibini.

O anda Natascha atıldı.

«Bu buradan epeyce uzakta oturup, bu tür kutular aracılığıyla havadan sesini iletebilen biridir. Nasıl olduğunuzu öğrenmek istiyor, Pachmayr.»

Kutular, havadan ses iletmeler; artık Pachmayr'ın şok geçireceğinden hiç kuşkum kalmamıştı. Ya şok geçirecek ya da büyücülükten ötürü yüce Tanrı'sına duaya koyulacaktı. Ancak Pachmayr bunların hiç birini yapmayarak, mırıldandı:

«Efendinizin size bu tür kutular armağan etmekte hiç kuşkusuz belirli bir nedeni vardır.»

«Efendimiz filan yok!» İtiraz Natascha'dan gelmişti. «Bu kutuları, makineli tüfekleri, atom reaktörlerini, nötron hızlandırıcıları, bilgisayarları, güç makinalarını ve sizin daha bilmediğiniz birçok şeyi biz kendimiz keşfedip, yaptık. Eğer kapitalist ellerde olmasa halkın yaşamını defalarca güzelleştirebilecek bir bilim düzeyine ulaştık.»

Bütün bunlar Pachmayr'ı etkilemiyordu.

«Neleriniz olduğunu ve neler yapabildiğinizi bilmiyorum. Ama bütün bunlar yerine bir 'Efendiniz' olması çok daha kolay, çok daha iyi değil miydi?»

«Bir efendi işçilerimizi doyuramazdı ama.»

Pachmayr homurdandı.

«Bu efendiye bağlı!»

«Sonra,» diye söze karıştım. «Bir 'efendi' sayın baylarımıza kazanç sağlayamaz, kârdan pay dağıtamazdı.»

«Bunu iyice düşünmeliyim.» diye açıkladı Pachmayr.

Böylece nihayet kendi konumuza dönebilmiştik.

«Yanlış rayda ilerlediğimizi sanıyorum, sevgili yoldaşım! Bütün bunları anlamak, kabul etmek istemiyor, yalnızca dünyamızda yaşamaya dayanıyor o kadar.»

«Ona bu âraf saçmalığını söylediğiniz için!»

Pachmayr yavaşça doğruldu.

«Ârafın varlığına hiç bir zaman tam anlamıyla inanmamıştım. Şu anda tek bilmek istediğim cennette mi yoksa cehennemde mi olduğum. Rahip gevezeliklerine ise oldu bitti inanmamışımdır.»

Aslına bakılırsa artık hiç bir şey söylemek istemiyordum. Yine de bir karşılık vermem gerekiyordu.

«Ne cennet ne de cehennem vardır, Pachmayr, olan yalnızca âraf, yalnızca âraf... Âraf ise yaşamın ta kendisi; bu yüzden de hiç bir yere ulaşmıyor.»

Pantolonumun içindeki sürekli düdük seslerine dayanamayarak telsizin düğmesine bastım.

Bu kez arayan tüm tatlılığıyla Tschi'ydi.

«Beraber olduğumuz zaman cennette olduğunu söylememiş miydin?» Daha ben karşılık vermeden bağlantı kesildi.

Pachmayr gördükleri karşısında kurumda amaçladığımız kadar büyük bir heyecana kapılmamıştı. Meraklı da değildi. Girişte bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyordu. - Natascha ile birlikte onu izliyorduk.

Kişinin günahlarının bedelini kiliseye ödemesi gereken, Luther'in İncilin yeniden yazımıyla uğraştığı - Kopernikus'un dünyanın döndüğünü ileri sürmeye cesaret edebildiği - Paracelsus'un hücre hastalıklarına ilişkin kitabını yazdığı - Dürer'in dinsel resimler yaptığı - Nürnberg'te ilk borsanın açıldığı - Almanya'yı Karl V'in yönetip, kiliseden aldığı 20 milyon guldenin yardımıyla kendini Almanya imparatoru ilân ettiği bir dönemde yaşamıştı bu adam. Sonra bir güç onu dünyamıza getirmişti.

O anda Pachmayr yeniden konuşmaya başladı.

«Evlenmek istediğim gerçek. Gününüzde buna gerek duyulmuyorsa bile benim resmen karım olacak bir kadına ihtiyacım var. Yoksa gününüzde de serveti çoğaltmak amacıyla kadına ihtiyaç duyuluyor mu?»

Ona İsa'nın da para istemediğini, ona da insanlar arasındaki sevginin yettiğini anlattım.

Ancak buna pek inanamıyordu, çünkü İsa'dan sonra gelenlerin hepsinde büyük para hırsı olmuştu.

Pencereden bahçedeki hizmetçi kızlardan ikisinin, tavuklara eşinmeleri, gagalarıyla yeri taramaları gerektiğini anlatmak için işaret parmaklarıyla kuma birşeyler çizdiklerini gördüm.

Horoz nihayet kesilmeyeceğine kesinlikle inanmış, aptal bir tavuğun peşinden koşmaya başlamıştı. Ne var ki bu işlerin nasıl yapıldığını tavuk da horoz gibi çok az biliyordu.

Kısacası her şeyde bir tuhaflık vardı.

Sonunda işi ele alan yine Natascha oldu.

«Lütfen şehirden bir araba getirtin, sevgili yoldaşım. Pachmayr'ı şehre götürmemizin çok doğru olacağını düşünüyorum.»

Tanrım bana yardım et!

Ne var ki kurum bile yardıma gelmiyordu. Hiç kuşkusuz yine ne yapacaklarını bilemez bir halde dehşet içindeydiler.

O anda Pachmayr da atıldı.

«Şehrinizi görmek gerçekten çok hoşuma giderdi. Fevkalâde bir fikir bu! Beni bu evde tutsak gibi oturtmanızdan da kurtulmuş olurum böylelikle.»

Telsizle kurumu aradım. Dehşetten bayılan filan yoktu. Hepsi biraraya toplanmış, ilgiyle olayların akışını izliyorlardı. - Maurois'yı aradım. -

«O giysilerinizle şehirde heyecan yaratır, büyük ilgi toplarsınız.» Maurois'yın konuyla ilgili söyleyebileceği bu kadardı.

Kimbilir belki de haklıydı. Halkın ilgisini çekmemiz doğru olmazdı. Yalnızca evlerimizin yeni stilini görüp tanıması için Pachmayr'ı sessizce caddelerimizde dolaştırmalıydık.

Neden sonra Maurois ekledi:

«Önce Shultz'a kurumun taksinin parasını ödeyip ödemeyeceğini de sormalısın!»

Haklıydı. Programda taksi yoktu!

II

Sonunda gelen taksi değil, ufak bir nakliye arabası oldu. Normal sokak giysileri içindeki adamlar birçok kutuları arabanın arkasından indirdiler. Bu kutularda benim için, Pachmayr için normal sokak giysileri vardı. Ancak kutuların sayısı da arttıkça artıyordu.

Pachmayr da evden çıkmış, merakla ufak nakliye arabasına bakıyordu.

«Tekerlekleri çeviren adamlar bu arabanın içinde mi oturuyorlar?»

«Hayır, bu arabaya da hareket veren bir makine, Pachmayr.»

Pachmayr sıkıntıyla başını salladı.

«Makine, makine, makine! Makineye bu denli bağlı mısınız?»

Bağlı olduğumuzu itiraf etmem mi gerekiyordu? Eğer bu itirafa kalkışsam bunun nedenlerini bilmek isteyecek, ben de ona çeşitli ilişkileri - başta insan, makine ilişkisi - olmak üzere ayrıntılarıyla açıklamak zorunda kalacaktım. O anda böyle bir şey yapmaya ise gerçekten halim yoktu. Sonunda kısa fakat kurnazca karşılık verdim:

«Makineler güçten tasarruf etmemizi sağlarlar.»

O anda yüzünde bir alay belirtisi sezildi. Ancak elbette bilmek istedikleri de henüz son bulmuş değildi.

«Peki bu taşıtın içindeki makine gücünü nereden alıyor?»

«İçinde yanan bir çeşit yakıt sıcaklık sağlıyor. Bu sıcaklık da manivelaları harekete geçiriyor ve böylece tekerler dönüyor, araba ilerliyor.»

«Ah evet, elbette!» Pachmayr yine şaşırmamıştı.

Daha sonra kutuların ardından eve döndük.

Paul kutuların hizmetçi ve uşak odalarına dağıtımını ayarladıktan sonra en iyi kutuları oturma odasına getirtti. Birbirimizden utanmadan üstümüzdeki giysileri çıkararak, günümüz stilindeki giysileri üstümüze çektik. Paul ise Pachmayr'ın soyunmasına ve günümüz stilindeki dar pantolonu giymesine yardım etti. Yalnızca Natascha için yollananlar ona pek uygun değildi. Gerçek bir centilmen ve iyi bir psikolog olan Maurois, onun bir kadın olduğunu düşünerek, değişik birkaç giysi

yollatmıştı. Natascha rengârenk bluzları birbiri ardından denedikten sonra aralarından birinde karar kıldıysa da bu kez de seçtiği bluza uygun etek bir türlü bulunamadı. Sabırlıydım. Nasıl olsa onunla evli değildim; evlenmeye de niyetim yoktu. Sonra boyunluk ve pantolonumun içindeki telsizi koyduğum kasık bağından kurtulup, doğru dürüst bir pantolon ve iç, dış cepleri olan gerçek bir ceket giymiş olmaktan mutluluk duyuyordum. Üstelik artık o telsiz alıcısına da ihtiyacım yoktu. Göründüğü kadarıyla artık kurumun değil, Natascha'nın söylediklerini yapmam gerekiyordu. Mokasenlerimi giyerek, Natascha'ya döndüm.

«Artık kurumun sayısız programlarıyla beni şaşkına çeviren bilgisayarlarının adını bile duymak istemiyorum. Sanırım ne yapmak gerektiğini önce bayanlara sormak gerekir.»

O anda Pachmayr söze karıştı.

«Lütfen artık bilgisayarın ne olduğunu açıklayın.»

«Dev bir hesap makinesi.»

Pachmayr'ın yüzünde bir acıma ifadesi belirmişti.

«O kadar çok mu hesap yapmanız gerekiyor?»

Bu taksi de nerede kalmıştı?

«Artık kafamızın almadığı, insan beyninin çözüme ulaştıramadığı kadar çok hesap yapmamız gerekiyor, Pachmayr.»

«Öyleyse dünyanızın çivisi çıkmış dostum.» diye mırıldandı.

Dolgun göbeğinin üstünden iliklediği üç düğmeli ceketiyle 1544'lerin saygıdeğer bir tüccarından çok, devrimizin bakanlarına benziyordu, ama

onun devrimiz adamlarından daha akıllı bir görünümü olduğunu da hemen belirtmeliyim. Paul kravatını bağladı. Bu arada blucin ve dik yakalı kazağını giymiş olan balerinlerden biri ise saçını taradı.

Evin her yanından neşeli sesler yükseliyordu. Hizmetçi kızlar da günümüz giysilerini giymişlerdi ve bundan sevinç duyuyorlardı. Her kılık değiştirmenin, maske takmanın en güzel yönü maskelerin çıktığı, eski kılıklara dönüldüğü andı. - Yalnızca zavallı Pachmayr kendini şu anda üstündeki giysilere çok yabancı hissediyor olmalıydı. Aslına bakılırsa modern takım elbise ona gerçekten yakışmıştı. Oradaki sandalyelerden birine çökerek, bu modern giysilerin ona çok rahat ve hafif geldiğini söyledi. Sonra da ceketinin kumaşını parmakları arasında yoklayarak, kuşkulu kuşkulu başını salladı: «Bu kumaş en fazla on yıl dayanır, arkadaşlar!»

«Zaten daha fazla dayanması da gerekmez.» Yeniden rehberlik görevim ağır basmıştı. Ona hemen devrimizi tanıtmaya koyuldum. «Bizler herşeyi hemen kullanılıp, atılacak şekilde üretiyoruz ki kişilere de yapacak iş olsun ve para kazansınlar. Tipik bir tüketim ekonomisinin temel ilkesi budur, Pachmayr.»

Paul'e telsizle yeniden taksi çağırmasını fısıldadım.

Pachmayr iyice neşelenmişti.

«Demek sizin ticaret anlayışınız bu! Tanrı'nın yarattığı hammaddelerden yaptıklarınızı zamanından önce eskimeden atarak para kazanmaya çalışıyorsunuz. Bence eskimemiş eşyalarınızı

yeniden satın almak yoluyla epeyce para kazanabilirdiniz. Ne dersin dostum, bence bu da kusursuz bir mantık!»

O sırada Paul beni yeniden telsize çağırdı. Arayan Maurois'ydı. Taksi sorunu henüz Shultz tarafından çözümlenmeyi bekliyordu. O anda Tschi de söze karıştı:

«Toni, lütfen o Rus'la kırıştırmaktan vazgeç!»

O sıralar böyle bir şey yapmadığıma şerefim üzerine söz verebilirdim. Ancak Tschi'nin gerçekten çok duyarlı bir sezme gücü vardı. Kimbilir belki de gerçekten kırıştırıyordum. Bunun için ille de kelimeler gerekmezdi. Bakışlar da yeterli olabilirdi. Pachmayr'a gelince, şu sıralar Natascha ile ilgilenmiyordu bile. Durmadan modern takım elbisenin yapısındaki rahatlığı övüyordu. Kollar cekete dikilmişti, pantolonun paçaları ise serbestti. Ayakkabılar ise ayrı ve kalın altlıydı. Üstelik kimse onu değerli taşlarla iyice ağırlaşmış bir başlık takmaya da zorlamıyordu. Pantolon askısı kullanmak ise ona göre gerçekten fevkalâde bir fikirdi. Natascha ona her gün yeni, temiz bir gömlek giyeceğini fısıldadığında duyduğuna inanamayarak, mutluluk içinde gülümsedi.

«Peki şimdi ne yapacaktık?»

Operadan getirtilen delikanlıları çağırarak, biraz müzik yapmalarının mümkün olup olmadığını sordum? 15'inci yüzyıl uşağı rolüne çıkacakları için onlara o devrin müzik aletleri verilmişti. Ellerindeki sembal ve flütlerle Pachmayr'm devrine uygun halk melodilerini çalmaya başladılar.

Paul şapkasından tavşan çıkaran bir sihirbazı aratmayacak şekilde bir şişe viski bulmuş, mü-

zisyenlerin arasında dolaştırmaya başlamıştı bile. Birden 15'inci yüzyıldan kalma melodiler canlanarak, caz parçalarına dönüştü. Hatta müzik aletlerine bir tava ve iki tencere kapağı da katıldı.

Pachmayr bu kötü cazı duyduğunda neredeyse çılgına dönecekti: Yaşamı boyu hiç böylesine kaliteli, böylesine canlı müzik dinlememişti! Eğer bir süre sonra dışarda kuvvetli bir korna sesi duyulmasa cennette olduğunu sanması işten bile değildi. Gelen basit bir taksi değil, bakanlara verilen kurşun geçirmez camlı, uzun siyah arabalardan biriydi. Arabanın ön ve arkasında benekli savaş giysileri içinde yirmi kadar adam ellerinde makinalı tüfekleri motosikletlerinin başında bekliyorlardı.

Gerçi bundan sonra kurumla ilişki kurmayacağıma dair kendi kendime söz vermiştim ama yine de telsizin başına geçerek, Shultz'u aradım.

Shultz Pachmayr'ın üç milyara mal olduğunu, bu yüzden korunması gerektiğini söyledi.

«Biliyorum Shultz, bunu gereğinden çok fazla dinledim. Ama motosikletli bir asker taburu ve vaveylâ ile şehirde dolaştıracağımız ve herkesin durup, merakla el sallayacağı bir durumda üç milyarlık Pachmayr'dan yabancı bir hükümet başkanından daha fazla günümüzü görmesini, dünyamızı tanımasını bekleyebilir miyiz? Bu koşullarda ondan nasıl bilgi almayı, içten duygularını öğrenmeyi bekleyebilirsiniz?»

«Onun sorumluluğunun bana düştüğünü unutmayın.» dedi Shultz.

«Eğer üç milyarı tehlikeye atmayı göze almasalardı size de ihtiyaç duymazlardı, Mister Shultz!»

dedim. Hiç birşey yapamadığımız bir Pachmayr'ı böylesine koruyarak ondan ne elde edebileceğimizi sanıyorsunuz?» - Her yapılanın bir amacı olmalıydı!

Bu saçmalığı yeniden gözden geçirmek üzere evden çıktığımda Natascha bölük başkanını ele geçirmişti bile. Hatta adam elini şapkasına götürmüş hazırol durumunda duruyordu. Natascha en ciddî ve sert tavrıyla emirler yağdırıyordu:

«Bu evin sarılıp, kontrol altında tutulmasını sağlayacaksınız. Tüm sorumluluğu size veriyorum. Lütfen evin etrafını çevirtin ve emirlerimi bekleyin. Soru istemiyorum.»

Motosikletler yıldızı andırırmışçasına dağılarak evin etrafını sardılar. Askerler evde beş Filistin gerillası varmışçasına dikkat kesilmişlerdi.

Böylece Pachmayr'ı görkemli arabaya bindirdik ve bugünün dünyasına yaptığımız yolculuk başladı.

Ancak yolculuğumuz tel örgülerde son buldu.

«Kimlikleriniz lütfen!»

«Karşınızdakinin kim olduğunu biliyor musunuz siz!» diye nöbetçiye hırsla bağırdıysam da bunun pek bir yararı olmadı. Onun üniforması vardı, benimse yoktu. Üniformanın olağanüstü bir etkisi olduğu kuşku götürmezdi: Giyende aklı itaate dönüştürüyordu. İtaat ise hiç kuşkusuz karşısında konuşulmayacak bir şeydi. Laf anlamazdı!

Her şeyde son derece dikkatli olan Paul ceketinin cebine benim için de bir kimlik kartı koymuştu. Bunu nöbetçiye uzattım. Öteki nöbetçiler ise bu arada arabanın burnunda toplanmış, ilgiyle

arabayı izliyorlardı. Bizim nöbetçi, kimliğimi geri vererek, mırıldandı:

«Bu resimdeki siz değilsiniz, bayım.»

Kurumun verdiği kimlikte onbeşinci yüzyıl giysileri içinde resmim yapışıktı.

«Eşkiya mı?» diye sordu Pachmayr son derece kısık bir sesle.

Fısıldadım.

«Keşke öyle olsaydı! Kurtulmak çok daha kolay olurdu, biraz para sorunu çözümlerdi.»

Pachmayr yine alaylı alaylı gülümsedi.

«Doğru dürüst paranız yok ki... Yalnızca kâğıt parçaları.»

Nöbetçi sert bir tonda bağırdı:

«Haydi hemen geri dönün!»

Şoföre açılan pencereyi hafifçe aralayarak, fısıldadım:

«Haydi gaza basın ve bu herife aldırmadan ilerleyin.»

«Böyle birşey yaparsam işimi kaybederim.» diye homurdanan şoför dediğimi yapmadı.

İşte bugünün insanı işine böylesine bağlıydı! Eğer bu bağlılık olmasa çok daha ilerlerlerdik hiç kuşkusuz!

Yeniden başımı pencereden dışarı çıkardım.

«Size verilen emirlere uyduğunuzu anlıyorum, ama sizden bir ricam olacak, kuruma bir telefon edin.»

Herif mantıksızca bir görev bilincindeydi.

«Bunu ancak âcil durumlarda yapabiliriz.»

«Bakın, bu durum da âcil.»

Herif başını salladı.

«Eğer para gerekliyse bu parayı öderim.»

«Bunu hesaplama olanağımız yok.»

Hâlâ orada duruyorduk.

Yavaşça Pachmayr'a döndüm.

«Sanırım size şu anda bugünün dünyasından pek fazla birşey göstermeyi başaramayacağım. Ama yine de size bir şey sormak istiyorum, dostum, hiç değilse şimdi sizin zamanınızla günümüz arasında önemli bir fark görebiliyor musunuz?»

Pachmayr gülümsedi.

«Hayır!»

12

Bir türlü gelmeyen tel örgülerin öte tarafına geçmemizi sağlayacak, Pachmayr için bir kimlikti. Daha doğrusu kurumdan gelecek bir tek sözcük bile onun tel örgülerini aşmasını sağlayabilirdi ama bu sözcük de bir türlü gelmedi. Yine hukukçular bir araya toplanmış, belirli bir yargıya varmaya çalışıyorlardı hiç kuşkusuz: Bölgemiz dışındaki muhtemel bir olayda hiç bir kuruluş Pachmayr'la ilgili sorunları nasıl çözümleyeceğini, Pachmayr'ı ne yapacağını bilemiyordu.

Bu kısa bekleme süresinden de yararlanmak niyetindeydim. «Eski» evin günümüz tekniğiyle donatılmasını istedim.

Evde yapılan değişiklikler sırasındaki tepkilerini ölçmek üzere büyük bir dikkatle Pachmayr'ı inceliyor, arada sırada ufak notlar alıyordum. Pachmayr ise evin yeniden donatımında çalışan ustalara dikkat kesilmişti.

Adamlar aslında hiç bir anlamı olayan yerlere kablolar çekiyor, birbirine uymayan boruları bir araya getirmeye çabalıyor, sık sık kontak ya da su fışkırmalarına yol açıyorlardı. Bazı bazı hiç bir şey yapmadıkları da oluyordu, ama bu iş yapmaları kadar korkunç değildi pek tabiî! Pek bir ilerleme kaydedemediklerini görünce küfrü basıyorlardı. Ancak bu ilerleyememenin suçlusu onlar değil, zamanımızdı. Tüm yapı işçileri gibi onlar da yeni yapıların kurulmasına alışıklardı. Eski, antika sayılabilecek bir dağ evinin yeni teknikle donatımı ve onarımı onlara haklı olarak ters geliyordu. Bu bir çeşit «restore» işlemi bile sayılabilirdi! Pachmayr ise onları seyretmekten çok hoşlanmışa benziyordu; kahkahalarla gülüyor, neşeyle ellerini dişlerine vuruyordu. Bu boruların ve içlerinden üçlü bakır teller çıkan plastik kabloların ne işe yaradıklarını öğrenmek istiyor, ancak bir su borusunun şöminede ya da bir elektrik kablosunun banyo küvetinde son bulmasındaki fecaati farkedemiyordu.

«Hiç kuşkusuz bunlar becerikli delikanlılar!» dedi gülümseyerek. «Ancak iyi bir ustanın yanında eğitilmeleri gerek.»

Gerçi iyi bir rejisör ve dekor hazırlayıcısı olan Waldheimer taslağını çizdiği birkaç dağ eviyle ün kazanmıştı ama ondan teknik ayrıntıları da taslağına yerleştirmeyi beklemek gerçekten çok fazla olurdu.

Tabiî Pachmayr günün birinde - böylesine bir çabayla - hazırlananların ne yararı olduğunu da öğrenmek isteyecekti.

Bu arada elektrik ve su ustaları işlerini bitirmişlerdi. Evin içi savaştan çıkmışa benziyordu.

Bu yüzden yeni bir usta takımı ellerinde boya ve fırçalarıyla eve girerek, duvarlardaki delikleri alçıladılar ve üstünü boyadılar. Onların geride bıraktıkları pislikle daha çok uğraşmamız gerekecekti.

Tabiî bu durumda Pachmayr'ı uygarlığımıza inandırmak da gittikçe güçleşiyordu. Sonunda Paul onu fayansları henüz döşenmiş, yeni tuvaletimize götürdü. Bizlerse dışarda bekliyorduk. Ancak tuvaletin kapısından çıkan Pachmayr'ın yüz ifadesinde bir neşe, bir hoşnutluktan çok sıkıntı okunuyordu. Asık bir yüzle mırıldandı:

«Taşlar ve porselen arasında dışarı çıkmak hiç de zevkli değil! Bu olayın doğallığını engelliyor.»

Bu sözlerin doğruluğunu ister istemez kabullendik. Kimbilir belki de tuvaletlerimiz gerçekten çok fazla imal edilmişti. Tamamen dışkı organlarımıza göre yapılmaları düşünülmüş, kişinin rahat ve huzuru gözönüne alınmamıştı. - Bunu da defterime kısaca not ettim.

O anda ev değişik, esrarlı bir gürültüyle titredi: Şuv, şuv, şuv! Bodrumdaki kalorifer kazanı çalışmaya başlamıştı. Pachmayr'ın beti benzi soldu. O yalnızca normal çıtırtı ve hışırtılarıyla yanan sessiz bir ateşe alışkındı. Isınmak için böylesine bir patırtının gerekliliğini kabullenmek istemiyordu. Ona buna alışması

gerektiğini söyleyerek, bu tür patırtılardan korkmamaya çalışmasını öğütledik.

Salona döndüğümüzde yeni bir gürültüyle irkildik: Bırrrr! Gürültü açık mutfak kapısından geliyordu. Bu buzdolabının çıkardığı sesti. Pachmayr tüm uyarılarımıza rağmen yine korkuyla irkildi. Ona bunun soğutucunun çıkardığı ses olduğunu açıkladım.

«Evin bir tarafında sıcak, bir tarafında da soğuk üretmiye mi çalışıyorsunuz? Oh dostum, gerçekten gülünç insanlarsınız sizler! Bari belirli bir yargıya varın artık, soğuk mu sıcak mı seviyorsunuz?»

«İnsanlar için rahatlatıcı bir sıcaklık, mutfaktaki yağ, et, yumurta ve benzeri besinler için soğuk istiyoruz.» dedim.

Pachmayr yine şaşırmıştı.

«Hizmetçiler yemek hazırlığına girişir girişmez ocağın üstüne koyacaklarına göre yumurtaları, etleri ya da yağları soğutmaya ne gerek var?»

Ona uzun dönemde toptan alışverişin yararlarını ve depolama alanındaki gelişmeleri anlatmak isterdim ama o anda yeni bir gürültü düşüncelerimizi başka bir konuya yöneltmemize yol açtı. Bu kez gürültü elektrikli kahve değirmeninden geliyordu: Tretretretretre!

Pachmayr artık dayanamıyordu. Bizden kaçmak istediyse de ona engel olarak, yumuşak bir tonda durumu açıkladım.

«Röteröteröteröte!» Bu da elektrikli konserve açacağının sesiydi. O anda elektrikli fırının gürültüsü duyuldu: «brrrmmm!» Elektrikli ev araçları yapımıyla uğraşan kuruluş evin donatımında

gerçekten hiç bir şeyi unutmamıştı. Yoksa... bu sesleri Paul'e mi borçluyduk?

«Böööööht!» Bu kez bağıran elektrikli yumurta pişirme aygıtıydı. Yumurtaların istenilen kıvamda piştiklerini bildiriyordu.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi o anda pencenerin önünde sersem bahçıvanın teki elektrikli çim biçme makinesini çalıştırmaya başladı: bıvvtbrrrrara!

Pachmayr dehşetle haykırdı:

«Gerçekten çok gürültülü bir dünyada yaşıyorsunuz, dostum!»

«Bunların hepsi bizim yerimize, bizim yapmamız gereken işleri yüklenen makineler.» dedim. «İnsanın yerine makinelerin çalışması sizi etkilemiyor mu?»

«Şaşırmıyor sayılmam.» diye açıkladı. «Ancak bu makineleri almak için kimbilir ne kadar çalışmanız, neler neler yapmanız gerekiyordur?»

«Yalnızca biraz fazla çalışmamız gerekiyor, Pachmayr.» dedim.

Alaylı alaylı sırıttı.

Pachmayr'ın kimliği de hâlâ gelmemişti.

Onu radyo, stereo pikaplar ve ses kayıt aygıtlarıyla tanıştırdık. Bu kutulardan dinlenen müziğin ünlü bir konser salonunda dinlenenden çok daha iyi, çok daha kaliteli olduğunu Pachmayr da onayladı. Ancak müzisyenleri göremediği için bundan da pek hoşlanmamıştı.

«Müzik dinlerken şık insanları görmek, birkaç dostunla gülüşmek, arada sırada bir etek hışırtısı ya da bir öksürükle irkilmenin de başka bir havası vardır dostum. Yalnızca bir düğmeye

basarak müzik dinlemek insanda bir konsere gitmenin görkemli duygusunu uyandırmıyor.»

Ona gazeteyi göstererek, en son haberleri okuduk. Pachmayr'ın somurtkanlığı yine geçmemişti.

«Bu tür skandal haberlerini borsada kulağına fısıldanarak öğrenmek inanın çok daha hoştu.» - Gazetedeki fotoğraflar bile onu ilgilendirmiyordu.

«Belki tahta klişelerle basılmış resimler bu denli net değildi ama onların anlamını çözmek için biraz hayal gücüne gerek duyuluyordu ki, inanın bana dostum, hayal olmadan gerçek de olmaz.»

Belgelerin «gerçek» olduğu hiç kuşkusuzdu - ancak bazen yazılı olsun, sözlü olsun hayallerde canlandırılanlar çok daha fazla yaklaşıyorlardı gerçeğe.

Bunu kalemimi iyice bastırarak, not defterime kaydettim.

Natascha onu büyük bir soğukkanlılıkla televizyonun önüne oturttu. Televizyonda da yanan tankerler, ölüm kusan makineli tüfekler ve futbol maçlarıyla ilgili son haberler veriliyordu.

«Komşumun şu anda ne yaptığını öğrenmeyi yeğ tutardım!» dedi Pachmayr sıkılarak.

İşte onbeşinci yüzyılın - belki daha sonraların da - insanları böyleydi. Onların görüş açıları dışında akan kan onları zerrece ilgilendirmiyordu. Ama komşunun karısını dövmesi bile gereğinde handa geçirilen uzun bir akşamın tek konuşma konusu olabiliyordu.

Sinema filimlerini de mantıksız buluyordu. Ona ancak mantıksızın gerçeğe yaklaşabileceğini

açıkladım. Ne var ki Pachmayr gerçeği özellikle görmek de istemiyor, kişinin her an gerçekle karşı karşıya bulunduğunu, dünyayı gerçekte olduğundan çok daha başka bir gözle görmenin hoşuna gideceğini savunuyordu. Hayal ürünleri içinse cam objektifli bu pahalı makinelere gerçekten hiç gerek yoktu.

Ona bu tür aygıtlar alan insanların çoğunun hayal ürünleriyle uzak yakın ilişkileri olmadığını açıkladım. Pachmayr ise bu tür aygıtlar alan insanları bilmek bile istemiyordu. Daha sonra da uyuyakaldı.

Yalnızca traş makinesine alışabilmişti. Ancak bazı bazı elektrikli traş makinesi birden bozulup, çalışmazsa geri kalan sakallarını ne yapacağı gibi bir korkuya kapılıyordu. Pachmayr tanıttığımız her aygıtta bir bozulma olasılığını düşünmekten kendini alıkoyamıyordu. Onu avutmak yine bana düşüyordu.

«Konu endişelenmeye gerek olmayacak kadar basit Pachmayr, yeni bir makine alırsın olur biter.»

Böylece Pachmayr daha görmeden dünyamızı anlamaya başlıyordu!

«Demek dünyanızda atmak için makinelere gerek duyuluyor!» dedi gülerek.

«Pachmayr, unutmayın ki sizin çağınızda insanlar bile atılmıştı. Yaşamınızın ilk yıllarındaki grev-kırma sözleşmelerini düşünün bir!»

«Ama bu yalnızca o devrin insanlarını ilgilendiriyordu; üstelik atılanların çoğu da gerçekten yoksul ve zavallı kişilerdi. Güçsüze kim acır?»

O anda Natascha söze karıştı.

«Yani bu kişiler daha mı az yoksulluk çekiyorlardı?»

Pachmayr heyecanlanmıştı.

«Elbette! Hatta yoksulluk çekiyorlardı bile denemez. Eziyet edilmeye, horlanmaya, yoksulluğa öylesine alışmışlardı ki ezildiklerini fark bile etmiyorlardı.» Acaba Pachmayr o devirlerin Nürnberg'indeki «ilk kapitalist sistem belirtilerini» mi savunmaya çalışıyordu?

Natascha yine söze karıştı.

«Tavşanların avcılar tarafından vurulmaya alıştıkları gibi mi?»

«Öyle bayan, aynen öyle!» Pachmayr gülümseyerek Natascha'nın sözlerini onayladı.

Artık bu tür tartışmalara dayanacak sabrım kalmamıştı. Birden Pachmayr'a dönerek, sordum:

«Bana zamanınızla zamanımız arasında gördüğünüz en önemli farkları sayabilir misiniz dostum?»

Pachmayr derin bir soluk aldı.

«Gerçek anlamıyla bir fark gördüğümü söyleyemem. İnsanlara yardım ettiğiniz kanısıyla onların daha duygulu, daha alıngan kişiler olmalarına yol açmışsınız. Bu evde çalışanlara bakınca bugünün insanının gerçekten bizlerden daha bilgili, çok daha bilgili olduğunu kabul etmeliyim. Yaşamlarının daha da iyileşebileceğine inanıp, bu yönde çaba sarfediyor, ancak bu arada varolmaktan duyulan sevinci de kaybediyorsunuz. Kişinin yaşam standartını yükseltmek için gösterdiği çaba daima bir başkasına bağlı olduğu için insanoğlu gittikçe daha sertleşiyor ve küstahlaşıyor. Bu da kendiyle birlikte gittikçe artan bir mutsuzluğu

ve insanların hemcinslerine duydukları çekemezlikteki artışı getiriyor. Gününüz insanının zaman kazanmak için makineye ihtiyacı var, ancak yine de zamanını nasıl geçireceğini bilemiyor. Bunu bugün gelen ustalarda farkettim. Sizin yüzlerinizden de aynı şey okunuyor.»

Bu deneye tam bu noktada son verilebilirdi. Pachmayr bugünün insanının en önemli özelliklerini özetlemişti işte.

Ancak soluk alıyordu ve bunun için de yaşamını sürdürmeye hakkı vardı.

Kısık bir sesle sordum.

«Sizin deyiminizle maddeye bağlı bu kısır döngüden kurtulmanın çaresini biliyor musunuz, Pachmayr?»

Biraz düşündükten sonra gülerek belirtti.

Tanrı'nın bir yıldırımıyla her şeyin mahvolmasından başka çare yok. Ya da belki yalnızca çok az kişinin yaşamayı başarabileceği bir tufan da yeterli olabilirdi.»

Kimbilir belki de Natascha onu tel örgülerin dışındaki günümüz kargaşalığının içine götürdüğü zaman Pachmayr'ın bu düşüncelerinde belirli bir oranda değişiklik olurdu!

O anda evin önünde ufak bir araba durdu.

Paul kulağıma hemen dışarı çıkmam gerektiğini fısıldadı.

Gelen Tschi'ydi. Natascha ile Tschi arasındaki fark buydu işte: Natascha kalbimin hızla çarpmasına, Tschi ise içimde tuhaf bir sıcaklık sezmeme neden oluyordu. Acaba hangisine karar vermeliydim?

Ancak o anda sorun ben değildim. Önemli olan

Valentin Pachmayr'dı, ya da deney! Daha doğrusu kurum!

Geniş bahçe yolunun asırlık ağaçları arasında Tschi'nin neredeyse uçacakmışçasına ufak bir görünümü vardı. Onu sevgiyle öptüm. Bana kurumun yolladığı bir zarf uzattı.

«Birbirimizi görebilmemiz için beni elçi olarak yolladılar, Toni.»

Gerçekten duygulanmıştım. Şaşkınlıktan titrek bir sesle sordum:

«Tschi gerçekten bu işi bırakmamı istemiyor musun? Böylece yeniden beraber olurduk.»

Tschi her zamanki gibi muzipçe gülümsedi.

«Pachmayr'ını yalnız bırakmamalısın!»

«Biraz içeri girmez miydin?» diye sordum aynı şaşkınlık içinde.

Modern pantolonu içindeki Pachmayr Tschi'yi büyük bir dostlukla selâmladıktan sonra sordu:

«Kim olduğunuzu sorabilir miyim, bayan?»

«Tschi.» dedi Natascha alaylı bir tonda. «Sizin gövdenizin yapımında o da çalıştı.»

Pachmayr kendini kısaca süzdükten sonra fısıldadı:

«Hiç de fena yapmamış hani!»

Tschi de gülümsedi.

«Sizden bizimle kalmanızı rica edebilir miyim bayan? Sizden gerçekten çok hoşlandım.»

Eğer Shultz izin verirse, diye düşündüm. Daha sonra zarfı Natascha'ya uzattım.

«Rahatça dışarı çıkabilmemiz için Pachmayr ve bizler için kimlik kartları geldi.»

Ancak Shultz, Tschi'nin bizimle kalmasına elbette izin vermedi. Dışarda Tschi'yi öptüm. Pek hafif, zayıf bir öpüşmeydi bu!

13

Ne yapabilirdim? Hava açıktı. Üstelik güneş de parlıyordu.

Pachmayr alışmadığımız derecede neşeliydi. Natascha yeniden giysilerini değiştirdi. Paul ise kimsenin duymadığı yanılgısı içinde ıslık çalıyor, özel olarak hazırlanmış ufak piknik sepetlerini arabanın bagajına yerleştiriyordu. Kurum bu kez de motosikletli bir polis birliğiyle beraber o büyük siyah makam arabasını göndermemiş, bu ilk gezimizi benim eski Ford'umla yapmamıza izin vermişti. Kurum bunun dışındaki ayrıntıları da düşünmüştü: Pachmayr'la birlikte bizler için de son

resimlerimizin yapıştırıldığı yeni kimlikler çıkarmıştı.

Artık bir aksilik çıkamazdı!

Arabaya bindiğimizde Paul'e yavaşça bagajdaki piknik sepetlerinin ne anlama geldiğini sordum. Bir aksilik çıktığı takdirde kullanabileceğimizi belirtti.

Nöbetçiye kimliklerimizi göstermek üzere tel örgülerin başındaki kapıda durduğumuzda birden gençlik yıllarımı, piyade okulundan ilk izinli çıkışımı anımsadım.

Nöbetçilerle ve kapıcılarla başımızın belâya girmemesi için O'Connor daha yüksek rütbeli bir polis de yollamayı unutmamıştı. Bu polis memuru arabaya yaklaşarak seslendi:

«Kimlikleriniz lütfen!»

Kimliklerimiz uzatıldı. Ancak sıra Pachmayr'ın kimliğine gelince polis iyice pencereye sokuldu. Çok şaşırmış olduğu belliydi. Yine de yüzünde büyük bir keşifte bulunmanın verdiği sevinç görülüyordu.

«Bakın bu kimlik sahte! Bununla beni aldatabileceğinizi sanıyorsanız aldanıyorsunuz.» - İşaret parmağıyla Pachmayr'ın doğum tarihini gösterdi: 1511

Pachmayr «O tarih doğru!» diye heyecanla atıldı.

Memur «Sanmıyorum.» diye karşılık verdi. Onu çok iyi anlıyordum, yine de Pachmayr'ı destekledim:

«O tarih doğru!»

«İnanmıyorum buna!»

«Sizi buraya inanmanız için değil, kimlikleri

kontrol etmeniz için gönderdiklerini unutmuşa benziyorsunuz.» Her nedense bir önceki kez dışarı bırakılmamamızın öcünü bu adamdan almak istemiştim. «Eğer inanmak istiyorsanız kiliseye gidin!»

Polis memurunun şaşılacak derecede sağlam sinirleri vardı. İnatla bildiğinde direndi:

«Bir insanın bu denli geride kalmış bir tarihte doğmuş olması olanaksız. 1511 tarihinde doğmuş biri! Olamaz bu!»

Pachmayr yine atıldı:

«Size tarihin her devrinde insanoğlunun doğduğunu anımsatmam gerekiyor dostum. Üstelik 1511 Nürnberg'te oldukça bereketli bir yılmış ve epeyce çocuk dünyaya gelmiş.»

«Doğduysa bile bugün aynı kişinin yaşaması olanaksız!» Memurun sabrı taşmaya başlıyordu.

Hâlâ tam anlamıyla öç alamamış olmanın verdiği kızgınlıkla memurun biraz daha üstüne gittim:

«Siz bu gibi şeylerden anlamazsınız.»

Aslında belki de Pachmayr'ın can güvenliği açısından dışarı çıkmayı istemiyor, bütün bunları bu nedenle yapıyordum.

Memur derin bir soluk aldıktan sonra ekledi:

«Sizden hemen geri dönmenizi istemek zorundayım. Kimlik ise sahte olup olmadığını kontrol ettirmem için bende kalacak.»

Paul arabadan inmişti. Bu gibi durumlarda onun çok daha başarılı sonuçlara ulaşabildiğini itiraf etmeliyim.

«Sayın komiserim, her halde sahte kimlik düzenleyen birinin bu kimliğe 1511 gibi ilk bakışta

dikkati çekecek bir tarih yazacağını sanmıyorsunuz. Siz olsaydınız yapar mıydınız böyle bir şey? Bu delilik olurdu. Böylesine inanılmaz, delice bilgilere ancak gerçek kimliklerde rastlanabilir.»

Akıllı bir memur olduğu için Paul'e hemen hak verdi.

Böylece kapıdan geçebildik.

Hepimiz rahat bir soluk alarak arkamıza yaslandık. Eski Ford'umu yavaşça orman yolunda ilerlettim.

İlk söze başlayan yine Pachmayr oldu:

«Devrinizle devrim arasında yine de bir fark görüyorum: Benim zamanımda engellerden geçebilmek için ya kont olmak ya da para vermek gerekirdi. Şimdi bir belge yetiyor.»

«Çok basit değil mi?»

Pachmayr'a ne olursa olsun zamanımızın iyi bir yönünü göstermek amacıyla devrimizde haydut denilen kişilerin kalmadığını söyledim. Pachmayr şaşırmıştı: Demek yolculuk süresince hiç para ödemek gerekmiyordu? Haydutlara bile!

O ana kadar susmuş olan Natascha bu sözlerim üzerine Pachmayr'a eğilerek fısıldadı:

«Araba için, dursun yürüsün sürekli para ödememiz gerekiyor.»

Pachmayr mutluluk içinde mırıldandı:

«Demek yine de eşkiyalar var!»

Hayır diyerek ona devlet ve vergi kavramlarını açıkladım. Yol yapımını ve yol yapımı için ayrılan paranın hepsinin bu amaçla kullanılmadığını...

O anda Pachmayr sözümü keserek, «İlerde sağdaki renkli tabelâdaki işaret ne anlama geliyor?» diye sordu.

«Yolun bozuk olduğunu, yer yer çukurlar olduğunu gösteriyor.»

Pachmayr yüzünü ekşitti ve bunu farketmek için bu renkli tabelâlara gerçekten hiç gerek olmadığını ileri sürdü.

Nihayet dar, asfalt bir yola varmıştık.

Pachmayr homurdandı:

«Beni o korkunç küreden eve getirdiğiniz atlı arabayla dolaşmaya çıkmamamızın nedenini öğrenmek isterdim.»

Atların çok yavaş gittiklerini söyledim.

O anda gaza basarak, otomobilin ata oranla ne denli hızlı gittiğini göstermek isterdim. Ancak yol kenarındaki bir trafik işareti en yüksek hızın (30) olması gerektiğini gösteriyordu. Bu durumda Pachmayr'a üzülerek atlardan çok daha hızlı gidebileceğimizi, ancak yasaların bunu bu yolda yasakladığını açıkladım.

Pachmayr bu açıklamalarım üstünde de düşündüyse de düşüncelerini kendine sakladı.

Anayola varmıştık. Yolun kenarındaki işaret otobandakilere geçiş hakkı tanımamızı belirtiyordu. Ne var ki otobanın sağ ve solundaki kolonların ardı arkası kesilecek gibi değildi.

«Allah kahretsin, bugün pazar!» Homurdanan Paul'dü. Ancak bu homurdanma Pachmayr'ın ters bakışlarıyla karşılandı. Hiç kuşkusuz Pachmayr şu anda pazar gününe duyduğumuz saygı ve tatil anlayışımız üstünde düşünüyor, kimbilir belki de bizi kınıyordu.

Sonunda araba dizileri arasında ufak bir delik bularak, otobana çıktım. Ancak dönüş sırasında arkamdaki arabaya hafifçe vurmuştum. Adam

çılgına dönmüşçesine korna çalıyordu. Bir korna, çalanın dileğini tam anlamıyla ifade edemezdi, ama Pachmayr'ın şaşılacak derecede kuvvetli sezgileri vardı.

«Kişilerin hemen öfkelenip, vahşileşmesi de zamanınızın özelliklerinden mi?» diye sordu.

«Bu zamanın değil, birçok insanın bir arada bulunmasının doğurduğu bir özellik Pachmayr. Bunca insan biraraya toplanınca ister istemez sinirli ve saldırgan oluyorlar.»

«Evet bilirim, tavuklar da kümesleri kendilerine küçük gelince saldırgan olurlar.»

Saatte otuz kırk kilometre hızla ilerliyorduk. Dizinin en başında yaşamında ilk kez Bavyera'ya gelen bir Belçika'lı kadın vardı. Çevreyi göre göre ilerlemeyi yeğ tutuyordu elbette!

Pachmayr merakla sordu:

«Daha hızlı gidemez miyiz?»

«Bu yolda arabayı daha hızlı sürebiliriz ama şimdilik bu olanaksız.» Neredeyse ben de korna çalacaktım.

Pachmayr artık dayanamıyordu:

«Daha hızlı gidemediğinize göre bence atlarla yolculuk etmek çok daha rahat olurdu, dostum. Hiç değilse böylece bu pis kokuyu da çekmiş olmazdık.»

«Biraz bekle!» diye mırıldandım. Birazdan otobana varacaktık.

Paul pencereleri kapadı. Natascha sigarasını söndürdü. Ancak tütün kokusundan çok hoşlandığını ileri sürerek, Natascha'dan bir sigara daha içmesini istedi. Bu arada burnunu cama dayamış, yolun kenarındaki yeşillikleri seyrediyordu.

«Sonbahar gelmişe benziyor, yaprakların hepsi

kurumak üzere boyunlarını bükmüşler bile.» - Çayırlar da çoktan sararmıştı.

Acaba ona eksos gazlarının canlılar üstündeki etkisini açıklamalı mıydım? (Ya da kışın yollara atılan talaşları?)

Radyoyu açtım: Trafik kazası olan bölgeleri bildiriyordu. Radyoyu hemen kapadım.

Ancak kapama işleminde yeterince çabuk davranamamıştım. - Pachmayr şimdi de insanların arabalarıyla bu tehlikeli caddelerde ne aradıklarını bilmek istiyordu.

«Dinlenmeye gidiyorlar.» diye açıkladım.

Artık sabrı taşmıştı.

«Sizi daima iyi bir arkadaş bildim, Toni! Benimle sürekli alay etmeniz için size ne yaptım, bunu bilmek istiyorum?»

Dikiz aynasında Natascha'nın muzipçe güldüğünü görüyordum. Neden sonra Pachmayr'ı sakinleştirmek üzere söze karıştı.

«Toni ciddî söylüyor. Batının insanları para harcadıkları zaman dinlendiklerini sanıyorlar.»

Nihayet otobana varmıştık.

Neyse ki şansımız yaver gitti de hemen otobana çıkabildik. Ancak biraz sonra anî bir fren yapmam gerekti. Diğer arabalardan bir çoğunun lastikleri patinaj bile yapıyordu.

Yol inşaatı!

Daha sonra bir kaç inşaat yerine daha vardık. Bunlardan birinin yanına bir helikopter inmiş, birkaç beyaz giysili adam ellerindeki sedyeyi yolun kenarında hurdahaş olmuş bir arabaya taşıyorlardı. Daha sonra birkaç dakika kadar gaza basabildim. Şimdi dikiz aynasında Pachmayr'ın kol-

tuğuna gömülmüş bir halde dua ettiğini görüyordum. Pachmayr'ı tanıdığım kadarıyla bu duanın bizden çok sedyeyle helikoptere taşınan zavallı için olduğunu anlayabiliyordum.

Otobana paralel bir köy yolunda üstünde eski, partal giyimli bir çiftçiyle ufak bir çocuğun oturduğu bir traktör ilerliyordu. Pachmayr merakla onları seyrettikten sonra açıkladı:

«İşte bakın orada huzur, mutluluk var. Bu makine bence kuvvetli, yapılı bir atın yerini doldurabilir. Meyve dolu bir arabayı ya da sabanı bununla çekmek kimbilir ne rahat olur.»

Şaşırmıştım. Pachmayr'ın makinelerin yararları ve kullanılış alanları konusunda gerçekten şaşırtıcı bir sezgisi vardı. Ayrıca anlamlıyı anlamsızdan ayırma yeteneği, daha doğrusu eski traktörü pırıl pırıl lüks otomobillere yeğ tutması da hayran olunmayacak gibi değildi.

«Pachmayr, bundan sonraki ilk gezintimize at arabasıyla çıkacağımıza dair size söz veriyorum.»

Ancak Pachmayr dehşet içindeydi. Her sözü korkuyla karşılıyordu.

«Atları bu dünyaya sokmak mı?» diye haykırdı. «Bunu hiç ama hiç bir ata yapmaya hakkınız yok.»

Aslında bunda da haklıydı.

Otobanın sağ ve solunda ilk gri, pembe ya da bej apartmanlar sayısız pencereleriyle görünmeye başlamışlardı.

Elbette bunlar da Pachmayr'ın ilgisini çekmişti.

«Bu büyük kasalarda ne saklıyorsunuz?» diye sordu.

«Bunlar ev Pachmayr! İçlerinde insanlar yaşıyor.»

«Bu insanların ne suçları var?» - Pachmayr'ın yüzündeki dehşet ifadesini dikiz aynasında bile görebiliyordum.

«Suçları yok Pachmayr, aksine başlarını sokacak bir yuvaları var. Bu yapıların içindeki bir diğer ufak kasa onları diledikleri kata çıkarıp, indiriyor. Onların burada mutlu olduklarına inanabilirsin.»

Pachmayr hiç bir şey söylemedi. Pencereden dışarı bakmayı da bırakmıştı. Başını önüne eğmişti. Bundan sonraki ilk dışarı bakışında bir rafinerinin önünden geçiyorduk.

Rafineri ve yanındaki kimya endüstrisini işaret ederek sordu:

«Bu büyük kazanlarda ve küplerde de insanlar mı yaşıyor?» - Bu sorudaki alay sezilmeyecek gibi değildi.

Ancak ben yine de büyük bir ciddiyetle karşılık verdim:

«Hayır, burada çalışıyor ve yıldan yıla daha fazla para kazanıyorlar.»

«Niçin?»

«Paranın değeri gittikçe düştüğü için.»

Pachmayr acı acı güldü.

«Peki aldıkları parayla ne yapıyorlar?»

«Harcıyorlar.»

«Güzel şeylere mi?»

«Pek sayılmaz, ama daima yeni şeylere.»

Otoban bitmişti. Yolun kenarı ufak, tek katlı evlerle çevrilmişti. Daha sonra şehre giden ana yola saparak, bu tek katlı evleri geride bırakarak şehre doğru ilerlemeye başladık.

Pachmayr bu evlerde oturanların tarlalarının nerede olduğunu bilmek istedi. Bu kişilerin tarlaları yoktu. Maaşla geçiniyorlardı. Ona bunu da açıklamaya çalıştım. Hayır, sanatkârlar, bilginler, iyi kazanan doktorlar değildi bunlar. Hayır diş hekimleri de değildi. Kazançları fena sayılmayacak orta halli bir sınıf oturuyordu burada. Hayır bu kişilerin özel bir buluşları olması da gerekli değildi, daima aynı şeyi ama doğru yapmaları yeterliydi. İlerlemek için üstleriyle sürekli bir uğraş içindeydiler. Emeklilik, sigorta vesaire...

Bu tek katlı evleri panjurlu pencereleriyle memur sınıfının çoğunlukla oturduğu kiralık evler izliyordu. Bir demiryolu geçidinde durduk. Tren hızla köprüden geçti.

Pachmayr:

«Bu taşıt da bana akıllıca bir şey gibi göründü: Ağırlığı çeken büyük bir makine ve arkasında insan dolu bir sürü araba. Niçin bu taşıtla çıkmadık dolaşmaya? Bunun içindekilerin ne arabayı kullanmak için çaba harcamaları ne de düşünmeleri gerekir.»

«İnsanlar devletten birer arabaları olmasını istedikleri için.»

«Öyleyse demokrasiniz size hak ettiğiniz cezayı zaten vermiş.» diye bağırdı. «Aptal bir halk kitlesi yönetiyor, o kadar.»

«Aptal bir hükümdar çok daha kötüsünü yapabilirdi, Pachmayr.»

«Ama hatalarının sayısı çoğalınca, yanlış yolda olduğunu, çok daha çabuk farkederdi. Tarihimizde ve Nürnberg'te sık sık görüldüğü şekilde kuzenleri hemen ayaklanarak, sırtına bir hançer saplarlardı.»

«Peki hançerlenenin yerine muhakkak daha iyisi mi geçerdi?»

«Halktan akıllı olduğu takdirde iyi bir yaşamımız olurdu. Aptal olduğu takdirde ise hava alırdı.»

Demek o zamanlar yüce Tanrı bu işe de el atarak, bunları böyle ayarlamıştı.

Arabayı yeniden çalıştırdım. Şehrin merkezine doğru ilerliyorduk.

Pachmayr öfkelenmişti. Ona göre bu şehir değil, sayısız fırınların kaynadığı dev bir dünyaydı!

Yolun kenarındaki az sayıdaki ağaçları işaret ettim. Ağaçların tepe kısımları az da olsa yeşildi.

«Bu cehennemde onlar bile kavrulur.» Pachmayr sürekli içini çekiyordu.

«Şu güzel vitrinlere bak, Pachmayr!»

«Bu kadar camın arkasına konan bir şey hiç kuşkusuz önemsiz, değersizdir.»

«Aksine, bütün bunlar çok pahalı mallar.»

Pachmayr dişlerini gıcırdatarak, hiç bir şey söylemedi. Neden sonra konuşmaya başladı:

«Sizde herşey pahalı. Herkes herşeyin bedelini karşısındakine ödüyor. Bütün bunların sonunda kimin sırtından çıktığını bilmek isterdim. Israfın sonu yoktur ve herşey tükenir.»

Natascha yine söze karıştı:

«En sonunda az gelişmiş ülkelerin sırtından.»

Yol tıkalı olduğu için durmamız gerekti.

«Politikayı bu işe karıştırmamanızı kesinlikle rica edeceğim, Natascha!» Natascha'dan sonra Pachmayr'a da dönerek ekledim: Natascha'nın ülkesinde temiz arabadan fazla sayıda kirli, pis kam-

yon olduğu için böyle konuşuyor. Bu uygarlıktan anlamaz o.» - Hâlâ duruyorduk. Motörü de susturdum. Pachmayr'a döndüm. Yüzünde son derece kayıtsız, alaylı bir gülümseme vardı. Evde çalışan ustaları seyrettiği zamanki gibi zamanımızla dalga geçtiği besbelliydi.

«Buradan atlı arabaların da geçmesi olanaksız.» diye açıkladım. «Bunu siz de görüyorsunuz.»

Pachmayr gülümseyerek: «Ama bir bisiklet geçer!» diye belirtti.

«O zaman da durmadan pedal çevirip, terlemek gerekir.» Ona kendi deneyini anısattım Aynı sözleri daha önce o da bana söylemişti.

«Ama hiç değilse ilerler.» Pachmayr'ın gülümsemesi daha da belirgin bir hal almıştı. «Bizse burada duruyor, bir adım bile ilerleyemiyoruz. Üstelik bacaklarım da uyuşmaya başladı bile.»

Pespaye Natascha yine söze karıştı:

«İşte kapitalist dünya buna 'duran trafik' adını veriyor, Pachmayr.»

Ancak Pachmayr duran bir şeye trafik denebileceğini kabul etmek istemiyordu.

O anda araba tıkanıklığı içinden bir tramvay sallanarak ilerledi. Ön arabada üç, arkadakinde ise yalnızca beş kafa görünüyordu. Pachmayr heyecanla tramvayda bizler için de yer olduğunu, hemen ona binmemiz gerektiğini ileri sürdü.

Ona ne gibi bir açıklama yapabileceğimi düşündüğüm sırada Paul yardımıma koştu: Kişiliğine önem veren insanların basit bir tramvaya bineceklerine kendi arabalarıyla dolaştıklarını ileri sürdü!

Pachmayr bunun da nedenini bilmek istiyordu.

«Diğerlerine arabası olduğunu göstermek için.» diye söze karıştım.

Pachmayr iyice huzursuzlaşmıştı; sinir içinde başını bir sağa bir sola sallıyordu.

«Zaman kıtlığı çektiğinizi sanıyordum. Aslında durmadan zaman azlığından söz ediyor, ancak çok fazla zamana ihtiyaç gösteren arabalarla dolaşıyorsunuz. Bana bu çelişkiyi açıklar mıydınız?»

Derin bir soluk aldım.

«Arabayla dolaşmak için bu trafik sıkışıklığında çok fazla zamana gerek olduğu bir gerçek, ancak böylece yayalara zamanımız ve paramız olduğunu göstermiş oluyoruz. Beni anlıyor musunuz?»

«Hayır.»

Kaldırımlardaki yayaların durumu da pek iyi sayılmazdı. Gerçi hepsi bir sürü halinde aynı yönde ilerliyorlardı ama durmadan itişiyorlardı. Duran arabalardaki şoförlerin renklerinin gittikçe solmasına karşılık yayaların yorgun ve kıpkırmızı yüzleri vardı. Yayaların da durumunun bizden iyi olmadığını görmek bir çeşit teselli yerine geçtiğinden bakışlarımı onlara yönelttim. Her şeye rağmen onlar şehir dışına doğru ilerliyor, bizlerse şehir içine gidemiyorduk.

Bu noktada duruma tam anlamıyla açıklık kazandırmayı çok önemli buluyorum.

Yayalara bakıyordum. Natascha ve Pachmayr ise yayaların yüzlerini, birbirlerini iten ellerini ve arkalarını incelemekteydiler. Bir süre sonra Pachmayr merakla sordu:

«Niçin tüm arabalar şehre, yayalar ise şehirden dışarı gitmeye çalışıyorlar?»

Bunu hiç düşünmemiştim, özellikle de pazar günleri buna dikkat etmek aklıma bile gelmemişti. Herkes tatil gününün keyfini çıkarma peşindeydi. Acaba şehirde daha fazla sayıda yaya mı vardı, yoksa şehirliler arabayla dolaşmayacak kadar akıllı mıydılar?

O anda Pachmayr koltuğunda hafifçe yükseldi. Kalabalığın arasında siyah, uzun, düz saçlarıyla zarif, güzel bir kadın kimseyle itişmeden rahatlıkla ilerliyordu. Âdeta bu kadından çevresindekileri ona yol vermeye, ona karşı saygılı davranmaya zorlayan bir şey yayılıyordu. O sırada Pachmayr arabanın sağ kapısını açmış, utanmadan Natascha'nın ayaklarına basarak dışarı çıkmış ve kuvvetli kollarıyla yaya kalabalığını yararak bu kadına doğru ilerlemeye başlamıştı bile.

Natascha son derece kısık bir sesle fısıldadı: «Tschi!»

Hemen Pachmayr'ın peşinden koştum.

O anda bir şekerciye doğru itildim. Kaldırımın kenarına takılarak sendeledim. Pachmayr gibi kalabalığı yararak ilerlemek istedimse de bunu başaramayarak arabaya dönmeye karar verdim. Ancak bu kez de hızla ilerleyen kalabalığı karşımda buldum.

İnsanoğlunun iyi olduğunda hiç kuşkum yoktu, ancak topluluk halinde korkunç olabildiği de kuşkusuzdu. En tehlikeli topluluk ise yayalardı! Nehrin akıntısına kapılmış bir taştan farksız şekilde arkamdan itilerek ilerliyor, terlemiş yüzlerin sıcaklığını ensemde seziyordum. Ancak şimdi zamana ayak uyduramadığımı, kurumun dar

çerçevesinde kaldığımı bilinçli olarak farkediyordum.

Aynı şey genç bir delikanlıyken sandalımla dolaştığım nehirde sandalım birden devrilince de başıma gelmişti. Böyle bir durumda da tek çare sakin bir koya ya da nehrin durgun çaylarından birine akıntıdan faydalanarak sürüklenmeyi sağlamaktı. Aynı şekilde kalabalık tarafından itilerek, soluk soluğa yan sokaklardan birindeki dev bir çöp arabasının dibine dek sürüklendim, Burası çöplerin boşaltıldığı büyük bir çöp fırının girişiydi. Kamyonlar birbiri ardından gelerek çöp boşaltıyorlar ancak beni fark bile etmiyorlardı. Nihayet çöplerin arasından eski, paslı bir Mercedes-Diesel göründü. Arabanın içi bağırışan gençlerle doluydu. Gençler içkiyi iyice fazla kaçırmışlar, bagaja boğdukları bir ihtiyar kadını kapatmış olduklarını bağıra çağıra ilân ediyorlardı. Hatta bagajdan sarkan bir eşarpla bunu kanıtlama çabasına kalkışacak kadar sarhoştular. Bu eşarbı daha önce önlerine çıkan bir ihtiyar kadından almışlardı hiç kuşkusuz. Kimbilir belki kadını gerçekten oraya kapatmışlardı da! Artık hiç bir şey beni heyecanlandıramazdı. Son derece yumuşak, dost bir ifadeyle sarhoş gençlere beni en yakın taksi durağına bırakmalarının mümkün olup olmadığını sordum. Gülerek arabanın arka koltuğuna oturdular ve gitarlarını çalarak, şarkı söylemeye başladılar:

«Evet, bize bir ölü anneanne daha getirirsen olur!»

Pachmayr işte bunu görmeliydi. Ancak bunun için de soğukkanlı bir açıklama bulacağında, bu-

nu da tabiî karşılayacağında hiç kuşkum yoktu. Belki bunda haklıydı da.

Delikanlıların yüzlerine bakınca hemen hepsinin iyi ailelerin çocukları oldukları anlaşılıyordu.

Onlara ölü bir anneanne bulacağıma söz vermem üzerine delikanlılar tarafından kollarımdan çekilerek arabaya alındım. Araba ileri geri sarsıldıktan sonra hareket etti. O anda bana uzatılan elle sarılmış bir sigaradan içmediğim takdirde beni öldüreceklerini söylediler. Çaresizlik insana neler yaptırmıyordu?

«Bu sarhoşluğu doğal karşılıyorum.» derdi Pachmayr şu anda burada olsa. «Çünkü sizler Tanrı'nızı, inancınızı kısacası herşeyinizi kaybetmişsiniz. İnsanoğlunun gerek duyduğu bu inançların yerini neyle doldurabilirsiniz? İşte Tanrı da sizleri gençlerinizi böylesine mahvederek cezalandırıyor, çünkü sizler şehirlerinizin yapımında, ticarette ve gezintilerinizde hiç bir zaman gerçek anlamıyla çocuklarınızı düşünmüyor, yalnızca zamanınızı ve kendinizi dikkate alıyorsunuz.»

Pachmayr'ın daha başka neler söyleyebileceğini düşünmeye çalıştıysam da başım dönmeye başlamıştı bile. Birden arabadaki delikanlıların ağızları büyüdü, gözleri açıldı açıldı. Yoldaki sarsıntılar bana bir beşiğin tatlı sallanmasından farksız geliyordu. Bu sarhoşluk içinde kim olduğumu ve nereden geldiğimi söylemiş olmalıyım ki delikanlılar beni tel örgülerin başındaki kapıya kadar getirdiler.

14

Tel örgülerin başındaki polis bir şeyim olup olmadığını öğrenmek istedi.

İşte bunu bilemiyordum.

Beni bir polis arabasına bindirerek evin önüne kadar götürdü.

Ev alışılmamış derecede sakin ve sessizdi. Aşçı kadına bunun nedenini sordum.

Tavuklar ölmüştü.

«Zavallı yaratıklar, özgürlüğe dayanamadılar.» diye açıkladı aşçı kadın ölüm nedenini. «Peki ya sizin bu haliniz ne? Hasta filan mısınız yoksa?»

Evde eksik olan yalnızca tavuklar değildi; baleden getirtilen tüm hizmetçiler ve uşaklar da geri gönderilmişlerdi. Aşçı kadın dışında bir de gerçek hizmetçi kız kalmıştı. Bir de Bavyera anlayışında bir kâhya. Koca göbeğinin üstüne bağladığı yeşil önlükle bu kâhyanın Bayveralığında en ufak bir kuşku bile kalmıyordu.

Aşçı kadına hemen bir duble konyak içmek istediğimi bildirdim. Yaşamım boyu hiç bir konyağı bu denli tiksinerek içmemiştim, çünkü bana sunulan konyak değil süttü.

Aşçı kadın merakla sordu:

«Evin diğer sakinleri de geliyorlar mı?»

Mutfakta oturuyordum. Ne var ki artık mutfak da bakır tencereleri ve kalaylı kaplarıyla o eski devrin rahat, şirin yeri değildi. Krom ve plastikten yapılma araç gereç her tarafı donatmıştı. 15'inci yüzyıla uygun lazımlığın durduğu yere ise şimdi dev bir soğutucu yerleştirilmişti.

Sendeleye sendeleye hâlâ eski halinde duran oturma odasından geçerek yatak odama gittim. Odamdaki telsiz de ortalardan kaybolmuştu. O anda arkamda aşçı kadının sesini duydum:

«Artık doğru dürüst bir telefonumuz var.»

İşte zaman böylesine değişiyor, diye düşündüm karma karışık kafamla.

Hemen kurumun telefonunu çevirerek, Shultz ile görüşmek istediğimi bildirdim. - Shultz televizyon seyrettiği için onu bulmalarının epeyce uzun sürebileceğini santraldaki kızdan öğrendim. Demek Shultz'un herşeye rağmen insan tarafı da vardı!

Biraz sonra telefona geldiğinde telaşlı ve kızgın olduğu sesinden anlaşılıyordu.

Hemen kısaca onu rahatsız etmemin amacını açıkladım:

«Pachmayr kayboldu.»

Telefonda uzun süren bir sessizlik oldu. Yalnızca hatlardaki cızırtılar duyuluyordu. Neden sonra Shultz'un öfkeden kısılmış sesi kulağıma çalındı:

«Hiç değilse onun nerede olduğunu biliyor musunuz, Düwell?»

«Hayır, sizi aramamın nedeni de bu.»

Öylesine bağırıyordu ki elimdeki telefonun bile bundan titrediğini seziyordum.

«Bu nasıl olur da başınıza gelir anlayamıyorum. Nasıl bir insansınız siz?»

«Benim başıma hiç birşey gelmedi Shultz, bunun tek sorumlusu o Rus kadın. Arabayla şehre inme fikri onundu. Pachmayr birden arabadan atlayarak kayboldu.»

«Bakın Düwell, gerçi programı o Rus'un eline bıraktık ama Pachmayr'ın sorumluluğunu halen siz taşıyorsunuz. Üç milyarınız var mı?»

«Nerede?» dedim kısık bir sesle.

Birden Shultz'un sesi de kısıldı.

«Demek sizden tazminat da alamayacağız.»

Tanrı'ya şükürler olsun!

«Birden arabadan atlayarak kalabalıkta kaybolacağı sizin aklınıza gelir miydi Shultz?»

«Peki araba şimdi nerede?»

«Sanırım halen şehirde. Öylesine bir trafik sıkışıklığı vardı ki!»

«İşte bunu düşünebilirdiniz. Yoksa hâlâ dünde mi yaşıyorsunuz?»

«Elbette halen dünde yaşıyorum, Shultz. Be-

ni yıllarca daireme hapsettiniz, bu yüzden oraya girerken olduğum yerde kaldım.»

«Ona sahip olmalıydınız Düwell! Onu tutabilirdiniz.»

«Tutmayı denedim. Arkasından arabadan atlayıp, peşisıra koştum da. Ama sokaklar çok kalabalıktı. Üstelik Pachmayr çok güçlüydü. Güzel bir kadın gördüğü için de daha da kolaylıkla ilerliyordu.»

Kısa bir sessizlikten sonra Shultz sordu:

«Güzel bir kadın mı? O Rus arabada değil miydi?»

«Arabadaydı ama Pachmayr gördüğü kadının ardından gitmek için onun bile ayaklarına basarak arabadan atladı.»

«Onu yeniden bulmaya çalışın, Düwell! Onu bulmalısınız!»

Tak! Telefon kapanmıştı.

Yeniden kurumun telefonunu çevirerek, O'Connor'la görüşmek istediğimi bildirdim. O'Connor durumu öğrenmişti.

Ona tüm devriye ve polis arabalarının Pachmayr'ı aramakla görevlendirilebileceğini anımsattım.

Ama o, tüm arabaların olimpiyatlarda çıkabilecek olaylar için hazır bulundurulduğunu söyledi.

Durumun televizyon ve radyo aracılığıyla halka duyurulabileceğini ileri sürdüm.

O'Connor bunun da olanaksızlığını bildirdi. Tüm haberleşme aygıtları atılacak goller ve yapılan fauller için ayrılmıştı.

Pachmayr'ı bulmak için herhangi bir olanağımız olup olmadığını sordum.

O'Connor iki ihtimalin sözkonusu olabileceğini bildirdi: Birinci ihtimal Pachmayr'ın kendiliğinden dönüp gelmesiydi ki bu durumda zaten her şey kendiliğinden çözümlenmiş olacaktı. İkinci bir ihtimal de Pachmayr'ın başına herhangi bir şey gelmesiydi ki bu durumda da üç milyar mark boşa gitmiş ancak sempatik bir insan olan Pachmayr da devrimizde yaşayarak, işkence çekmekten kurtulmuş olacaktı. Hangi ihtimalin gerçekleşmesini dilememiz gerektiğini ise O'Connor'un kendisi de bilemiyordu.

Üçüncü bir ihtimalin daha söz konusu olabileceğini belirttim: Pachmayr kötü amaçlı bir takım kişilerin eline de geçebilirdi.

Bunun üzerine O'Connor onu son olarak nerede gördüğümü sordu.

Tschi'nin peşinden giderken, dedim. O anda O'Connor'un derin bir soluk aldığını duydum.

«Demek iyi ellerde!» dedi.

Ben de rahat bir soluk aldım.

Sordu:

«Tschi ile nişanlı mısınız?»

Evet anlamında başımı salladım ve o bunu nasıl olduğunu anlayamadığım bir şekilde telefonda duydu.

«Ancak Tschi'ye güvenilebilir mi bunu bilemiyorum, O'Connor! Tschi gerçekten son derece duygusal bir kız.»

Kurum ancak duygusal kişiler karşısında karamsarlığa kapılırdı. Çünkü bu kişiler kendilerine güvenilmeyecek kadar becerikli olabilirlerdi.

Evet sözün kısası Pachmayr kaybolmuştu. Telefonu kapadım.

Penceremin önündeki çakıl taşlarının üstünde ayak sesleri duyuluyordu. Pencereden baktığımda benim eski Ford'u evin tam önüne park ettiğini gördüm. Natascha arabadan inmiş, eteğini çekiştirerek düzene sokmaya çalışıyordu. Onun ardından Tschi bir ceylan çevikliğiyle atladı. Batan güneşin kızıl ışıklarında arabadan son inen koca gövdesiyle Pachmayr oldu.

Pencereden geri çekildim. Arabanın kapılarının kapandığını ve neşe içinde söyleşen bir topluluğun eve doğru ilerlediğini duyuyordum.

Pachmayr'ı hemen odama çektim:

«Neredeydiniz? Anlatın bana Pachmayr, nereye gittiniz, neler oldu?»

«Savaştaydık.»

«Son olarak Tschi'nin peşinden gittiğinizi gördüm.»

«Ah evet! Üstelik savaşı seyretmek için bir de para ödememiz gerekti.»

«Savaş mı? Benim savaştan filan haberim yok. Peki ama neredeydi bu savaş?»

«Büyük bir çayırda. Tipik bir meydan savaşıydı diyebilirim. Bizler çayırın kenarında otururak, hiç birşeye karışmadık. Renkli çizgili giysileri içindeki taraflar benekli bir top için birbirlerine girdiler.»

«Ah Pachmayr, bu savaş değil, yalnızca bir top oyunu.»

«İşte buna inanamam, Toni!» Pachmayr şaşkınlık içinde başını sallıyordu. «İki yerine yalnızca bir tek topları olduğu için büyük bir hırsla savaşıyorlardı. Birbirlerine sürekli çelme takıyor, vuruyor; bazen istemeyerek bazen bilerek, öfkey-

le birbirlerine tekmeler savuruyorlardı. Eğer aralarında koyu renk giysili bir adam dolaşmasa ve durmadan düdük çalmasa hiç kuşkusuz birbirlerini öldürebilirlerdi. Devrimde de bazı piyade birliklerinin döğüşlerini seyretmiştim, tabur halinde onlar da birbirlerine giriyorlardı ama onların bu çayırdaki hasımlar kadar düzenli ve şekilli savaşamadıklarını itiraf etmeliyim.»

«Bunun yalnızca bir oyun olduğunu kabul etmelisiniz, Pachmayr.»

«İşte buna inanmak istemiyorum. Eğer siz de Tschi ve benimle birlikte orada olsaydınız ve çayırın etrafındaki banklardaki insanların hırsını, öfkesini görseydiniz bunun bir oyun değil, kıran kırana bir dövüş olduğunu onaylardınız.»

«İyi öyle olsun. Peki sonunda kim kazandı?»

«Bizler, yukarda banklarda oturanlar! Gerçi kırılan şişelerden ötürü biz de iki yaralı verdik ama sahadakilere bakınca zafer bizimdi.»

Günün diğer izlenimlerinin neler olduğunu sordum.

«Görkemli!» dedi.

O anda her nedense büyük yapılardan söz ettiğini düşündüm.

Ama Pachmayr başını salladı. Niçin böylesine yüksek ve sade yapılar inşa ettiğimizi öğrenmek istiyordu?

Çok kalabalık olduğumuzu belirterek, bunun yeterli olup olmadığını sordum.

Ancak bu açıklama hiç bir şekilde yeterli değildi. Ona göre fazla sayıda insanın oturması için yüksek yapılar yerine daha çok sayıda alçak yapılar yapılması çok daha iyi olacaktı.

Ona durumu açıkladım: Böyle bir durumda insanların birbirlerine ulaşmak için çok uzak mesafeleri arabalarıyla aşmaları gerekecek.

Yeniden insanların niçin yürümek yerine arabaya bindiklerini öğrenmek istedi. Tecrübeleri de ona yürüyen bir insanın trafik sıkışıklığındaki arabadan çok daha çabuk hedefine ulaşabildiğini göstermişti.

Bu konuyu onunla daha önce de tartışmıştık. Ancak yine de ufak bir açıklama yapma gereği duyarak, eğer yüksek yapılardan faydalanılmasa evden işe, işten eve gitmenin çok zor olacağını, uzaklıkların aşılmasının çok uzun süreceğini anlattım.

Pachmayr bu kez de insanların niçin çalıştıkları yerde oturmadıklarını öğrenmek istedi.

Yer olmadığı için, dedim.

O zaman niçin oturdukları yerde çalışmıyorlardı?

Aynı şekilde yer olmadığı için.

«Peki madem yeriniz yok niçin bu denli çoğaldınız?»

«Çok sayıdaki işlerin yapılabilmesi için.»

«Peki niçin bugün çok iş var?»

«Sayımız fazla olduğu için bunların yapılması gerekiyor.»

O anda Paul söze karıştı.

«Çok affedersiniz ama devrinizden bu yana doğum kontrolu önemli aşamalar kaydetti. Artık çocuk sahibi olmak istemeyen kadınlarımızın yalnızca bir toz ya da hap yutmaları bu isteklerinin gerçekleşmesine yetiyor.»

«Peki ama o zaman kadına niçin ihtiyaç duyuyorsunuz?»

«Zevk için.»

«Günahtan mı söz ediyorsunuz?»

Bu arada artık sabrım taşmıştı.

«Siz de söz ettiğiniz günahtan çok hoşlanmışsınız Pachmayr.»

Paul yeniden söze karıştı.

«Kadınlara ihtiyaç duymamızın bir nedeni de ev işlerinin yürütülmesi.»

Pachmayr alaylı alaylı gülümsedi. Bu yanıttan hoşnutluk duyduğu besbelliydi.

«İşte bu doğru! Aman dikkat edin de kadınlarınız günün birinde ev işlerine karşı da hap almaya başlamasınlar.»

Güneş battıktan sonra büyük bir sessizlik içinde akşam yemeğini yedik. Pachmayr arada sırada gizlice elektrik ampullerine bakıyorduysa da hiç birşey sormuyordu. Daha fazla açıklama dinleyecek hali yoktu. Aslına bakılırsa birdenbire tüm hizmetkârların ortadan kaybolmaları ona son derece esrarlı görünmüştü.

Ona işlerin pek çoğunun makineler tarafından görüldüğünü, bu yüzden eskisi kadar fazla insana ihtiyacımız olmadığını açıkladım.

«Peki bu makineleri kim çalıştırıyor?»

«Lastik kabloların içindeki bakır teller yoluyla iletilen bir çeşit titreşim.»

Yemeğe ara verdi: Kabloların öte ucunda bu titreşimi sağlayan kimdi?

«Pachmayr hiç ipek çamaşır giydiniz mi? — Evet, öyleyse hiç akşam bu giysilerinizi çıkarırken ufak bir çıtırtı, hatta bazen vücudunuzun ürpermesine yol açan minimini kıvılcımlar görmediniz mi?»

Pachmayr bu sorumu onayladı. Ancak yine de itirazı vardı:

«Bu durum ancak günah çıkarmaktan döndüğüm günlerde oluyordu. Sonra Toni, sana bir şey daha sormak istiyorum. Bu bakır tellerin öte ucunda sizin makinelerinizi çalıştırmanız için gerekli titreşimleri sağlamak üzere durmadan soyunup, giyinen bu kişiler nasıl insanlar? Bütün bu hareketi oluşturmak üzere çalışanlar kimler?»

Benim gibi Mercedes - Diesel motorlarının çalışması üstünde ihtisaslaşmış biri için birden dinamolar hakkında açıklama yapmaya başlamak gerçekten sıkıcıydı. Ayrıca kişi yarı gerçeklerle sorunları salt gerçeklerden çok daha kolay çözümleyebilirdi. Bu yüzden gülümseyerek karşılık verdim:

«Kabloların öte ucunda bu titreşimleri sağlayanlar böyle günah çıkaran günahkârlar.»

Daha sonra Paul onu yatmaya götürdü. Ancak o hemen yine dışarı çıkmak istedi. Zorunlu bir ihtiyaç içindeydi. Paul onu tüm modern araçlarla donatılmış, fayans bir tuvalete götürmek istediyse de Pachmayr orada özgür bir dışarı çıkmanın olanaksızlığından söz ederek bunu reddetti. Bu durumda hemen bir cip yollayarak kurumdan gece kullanılan lâzımlığı getirtmekten başka çare kalmıyordu.

Bu arada iki kez Natascha'nın kapısını çaldım.

«Girin!»

«Sizi biraz rahatsız edecektim, sevgili yoldaşım.»

«Otur Toni.»

«Teşekkürler Natascha.»

Aşağıdan yukarda Pachmayr'ın tepindiğini duyuyorduk.

«Karım olacak o derbeder kadın nerede kaldı?»

Ev kalın kalaslar üzerine çakılmış kerestelerle yapılmıştı. Waldheimer'in herşeyi o zamana uygun yaptırmak istemesinin sonucu işte böyle odadan odaya en ufak bir sesin bile duyulmasıydı.

«Natascha gerçekten Tschi nerede?»

Natascha kızgınlıkla bir sigara yaktı.

«Nedense bu evde herkes istemediği kadını soruyor. Pachmayr Tschi'ye sense bana âşık oldun. Gerçekten çok yalancı bir toplumsunuz!»

Belki de Natascha'ya günümüzde bu ilişkilerin nasıl olduğunu açıklamak gerekirdi. Ama o sigarasını ısırarak, ekledi:

«Bu her zaman böyleydi. Belki Pachmayr'ın devrinde insanlar biraz daha sayılı davranıyorlardı.»

Belki de kimsenin bu konuda düşünme gereği duymayacağı kadar saygısız!

Natascha'nın bacaklarını okşadığım sırada sırtımdan aşağı soğuk terlerin boşaldığını seziyordum. Yine de biraz da olsa düşünebiliyordum: Günümüzde insan ilişkileri eskisinden farksızdı ya da belki biraz daha tabiîliğini kaybetmişti. Daha doğrusu: Sahtekâr olduğumuzu bildiğimiz için dürüstlük yaygaraları koparıyorduk.

Daha uzunca bir süre Natascha'nın yanında kaldım. Onunla ilişki kurmak gerçekten çok zordu. Görevi benimle değil Pachmayr'la ilgilenmekti. Ona bunun özel bir konu, kişinin izin saatlerinin uğraşı olduğunu anlatmaya çalıştım. Ancak o

bir türlü açıklamalarımı onaylamak istemiyordu: Bu tür ilişkileri ancak görevini yerine getirmek için, ya da gerçekten sevdiği için kuruyordu. Gerçi benden hoşlanıyordu ama beni sevdiğini kabullenemiyordu.

Artık sabrım taşmıştı.

Merdivenlerden inerek Pachmayr'ın yanına gittim ve sordum:

«Natascha'yı değil Tschi'yi sevdiğiniz doğru mu?»

Pachmayr mutluluk içinde gülümsedi. Ekledim:

«Ama Tschi'nin de çehizi yok.»

«Yok biliyorum, ama çekiciliği, tatlılığı var.» diye fısıldadı.

Sonunda yatağıma uzanarak düşündüm: Çekicilik! Ne kadar çok evlilikte servet çekiciliğe yeğ tutuluyordu? Beraber çalışma, iyi ev işleri yapma, iyi bir kazanç, doğurganlık, uysallık ya da bir kadında olabilecek diğer özellikler çekiciliğin yerini nasıl da alıyordu?

İlk uykuya daldığım anlarda pencere denilen sayısız delikleriyle yüksek gökdelenleri, teneke yığınlarından farksız olan arabaları, suni yoldan olgunlaştırılan kayısıları, sevilmedikleri için hiçbir zaman sevemeyen sex dolu kadınları, sayısız oyuncakları arasındaki şımarık çocukları ve çevrelerindeki sinirli büyükleri gördüm. Uykum derinleştikçe sır tutmayı bilen, ahlâk anlayışları din kitaplarına bağlı kalan, gülümseyen, uysal, tatlı, erkeklerine bağlı 15'inci yüzyıl kadınları birer birer gözümün önünden geçti. Daha sonraki düşlerimde elinde makineli tüfeği ve üstünde üniformasıyla

Natascha'yı, elindeki aletlerle Pachmayr'ı kesip, deney parçalarını koklayan Shultz'u gördüm. Shultz'un cinsiyet organı yoktu, bunun yerine delikli kartlarla çalışan bir yardımcı beyin kullanıyordu.

15

Ertesi sabah birşeyler olmuştu: Kurumun bir cibiyle evden alındım. Bu götürülmenin habersiz olmasından çok cipin rahatsızlığından huzursuzluk duyuyordum. Böylesine rahatsız bir şekilde kuruma götürülen birinin bundan iyi bir sonuç beklemeye gerçekten hakkı yoktu.

Böylece kuruma vardım.

Kapıcıdan bile kurumda havanın nasıl olduğunu anlamak mümkündü. Adam eğilerek selâm verip, hizmet etti mi işler yolunda demekti. Görmemezlikten geldiği takdirde ise son koz da oynanmış, herşey bitmiş anlamına geliyordu. Kimbilir

belki de yine de herşeyi «düzeltme» olanağı olabilirdi. - Cipte benimle birlikte gelen nöbetçi tarafından kolumdan tutularak küçük toplantı salonuna götürüldüm. Kolumu hızla sallayarak, adamın elini kolumdan uzaklaştırmak istediysem de o bunu anlamayacak kadar aptaldı. Odaya dek sımsıkı kolumdan tuttu. Haklıydı, ona böyle emretmişlerdi bir defa!

Küçük toplantı salonunda kimse yoktu. Yalnızca ben! Burada kendi başıma oturmamda ne anlam olabilirdi? Bir toplantının en önemli kişileri daima oraya en son getirilenler olurlardı. Hoş bu gibi kişiler ciple değil, büyük siyah arabalarla getirtilirlerdi.

Biraz sonra diğerleri de birbiri ardından salona daldılar: O'Connor, Natascha'yı bulup getirten Woroscheff, Maurois, Vazary, Shultz ve Tschi. Birden odayı sandalye gıcırtıları ve henüz yazılmamış kâğıtların hışırtıları doldurdu. Vazary öylesine rahat ve kayıtsızdı ki salondakilere aldırış bile etmeden büyük bir gürültüyle çakmağını açarak, sigarasını yaktı. Tschi ise gözlerini bana dikmişti. Dar masanın başındaki sandalye henüz dolmamıştı. Herkes bekliyordu, ben de onlara bu beklemede ister istemez katıldım. Önüme toplantıyla ilgili notlar almam için kâğıt konulmamıştı. Ben de pipomu yaktım.

O anda siyah elbiseli, beyaz önlüklü bir kız odaya girerek, teker teker herkesin yanına geldi ve sordu:

«Meyve suyu mu yoksa kahve mi?» —Ve istekleri not alıyordu.

Masanın başındaki sandalye hâlâ boştu. Be-

nimle de kimse konuşmuyordu. Buna izinli olup olmadıklarını bilemedikleri belliydi.

O anda kapı açıldı: Elinde valize benzeyen bir evrak çantası taşıyan bir adam şaşırtıcı bir çeviklikle masanın başındaki sandalyeye oturdu. Adamın odaya girişini ve sandalyeye oturuşunu «çevik»ten başka bir sözcük gerçekten ifade edemezdi. Bu adamı tanımıyordum. Masanın çevresindekiler adamın odaya girmesiyle birlikte hafifçe kalçalarını havalandırdılar. Yalnızca Tschi bunu yapmayarak, başını önüne eğmekle yetindi.

Adam endüstri çevrelerinden birine benziyordu. Yüzünden herhangi bir şey anlamak olanaksızdı. Bir ağzı, bir burnu, iki kulağı ve - dikkatle bakınca - iki gözü vardı ama bunlar da pek birşey söylemiyorlardı. Örneğin o denli sarışındı ki rahatlıkla kaşları olmadığı ileri sürülebilirdi. Sarı saçlarıysa kafasını tül bir perdeyi andırırmışçasına hafifçe örtüyorlardı. Ancak yüzündeki bu ifadesizliğe rağmen onun zeki, ancak son derece aptal bir adam olduğunu anlamıştım. Hemen önündeki evrakları karıştırmaya başlayarak, bizlere bir kez olsun bakmadı bile.

Herşeyi bir araya topladıktan sonra, tok bir sesle söze başladı:

«Endüstri kuruluşumuzun pek katılamadığı gerçekten büyük masraflar sonucunda 15'inci yüzyılda ölen biri diriltilmiştir. Bu işe böylesine büyük bir sermayenin yatırılış amacı, bu ölüden - izninizle deney objesine bu adı vermek istiyorum - zamanımızın modern aygıtları ve buluşları karşısında zamanımıza göre programlanmamış birinin ne gibi bir tepki gösterdiğini görecek, bun-

dan gerekli sonuçları çıkarmaktı. Kurumunuzun başarılı çalışmaları sonucunda bu diriltme işlemi başarılmış, bu ölüye hayat verilmiş ve bilgi alınmaya hazır duruma getirilmiştir. Burada bulunanlara bundan dolayı teşekkürlerimizi bildirmek isterim.»

Salondakiler gülümseyerek başlarını salladılar. Bu gerçek bir iltifat sayılabilirdi. Yalnızca ben gülümsemedim; ne de olsa bu diriltme işleminde hiç bir rolüm yoktu. Ancak Tschi beni kötü kötü süzüyordu. Doğru, Pachmayr'ın dünyaya dönmesinin tek nedeni benim filtreleri çıkararak, onun plasmasına arı su yerine pislik dolu bir suyun gitmesine yol açmamdı. Ancak çenemi tuttum. Konuşmanın eninde sonunda gelip, bana dayanacağını seziyordum.

Konu bana dayandığı için acımasızca ekledi:

«Yıllarca sayısız bilgisayar tarafından hazırlanan bir programla diriltilenden gerekli bilgiyi almak yolundaki tüm adımlar saptanmış ve bu programın yürütülmesi görevi bay Düwell'e verilmişti.»

Odada uzun bir sessizlik oldu. Herkes gözlerini masanın kenarına dikmişti.

Adamın konuşmasını bitirmesini bekleyeceğim yerde atıldım:

«Bir dakika! Ben elimden geldiğince programa göre hareket etmeye çalıştım ama diriltilen programa uymadı. Bu kahrolasıca bilgisayarlarınızın tahminlerinin tamamen aksi şeyler yapmak istedi ve yaptı. Kurumdan ise hiçbir zaman durumu ayarlayabilecek, gerçekten çözüm getirici bilgi alamadım. Bu durumda Pachmayr'ı dilediğin-

ce davranmaya bırakıp, önceden hazırlanmamış şekilde hareket etmek zorunda kaldım.»

«Ve bunun sonucunda amaçlarımıza asla uymayan bir takım sonuçlara varıldı.» diye karşılık verdi endüstri - adamı.

«Kuruma karşı mı yoksa endüstri çevrelerine karşı mı sorumlu olduğumu bilmek iltiyorum.» Sinirlenmiştim.

«Silâhlı kuvvetlere bile, bay Düwell, çünkü bizim de arkamızda onlar var.»

«Allahaşkına silâhlı kuvvetlerin Pachmayr'dan öğrenmek istedikleri ne?»

«Endüstri çevreleri olarak bizler ürettiklerimizin bugünün tüketicilerinin hoşuna gidecek özelliklerde olup olmadığını öğrenmek istiyoruz askerî çevreler ise geleceğe yönelik tüketim planları yapmak.»

«Demek tüketiciler daha az suni madde bulunan mallar ya da içinde gerçek vitaminler bulunan süt içmek isterlerse, şu andaki malların üretiminden vazgeçilecek, öyle mi?»

Endüstri çevrelerinin temsilcisi artık kendini tutamıyordu. Avazı çıktığınca bağırmaya başladı:

«Eğer üretimden vazgeçmek gibi bir olanak düşünülseydi size ve Pachmayr'a gereksinme duymazdık. Bizim ilk silâhımız psikolojidir, bunu artık anlayın lütfen! Ve lütfen olay çıkartmaktan da vazgeçin.»

O anda Shultz parmağıyla beni göstererek, söze karıştı:

«Herşeye rağmen Pachmayr'a karşı yanlış hareket ettiniz, kurumun amaçlarını saptırdınız.»

Hergele!

Sanırım o anda sandalyemden kalkarak, gürledim:

«Herşey yolunda gidecekti ama kurumun yolladığı o Rus kadını programı altüst ettiği gibi herşeyi mahvetti. Onun namına da niçin benim hesap vermem gerektiğini anlayamıyorum.»

Bu sözlerim üzerine daima yakın bir dost olarak gördüğüm O'Connor söze karıştı:

«Bunda haklı olabilirsin, ancak Pachmayr'ın sorumluluğunun sana verildiğini de unutmamalısın.»

«Doğru!» diye bağırarak yerime oturdum. Ancak hemen tekrar kalktım ve yeniden söze başladım:

«Üç yıl önce bana diriltilenin tarihi bir deney objesi sayılabileceği söylenmişti. Buna katılmaya hazırdım. Ancak şimdi onun diriltilmesinin endüstri çevreleri, askeri çevreler dışında politik çevreler için de önem taşıdığını, bunda politik bir amacın da olduğunu öğreniyorum. Artık bu işe karışmıyorum. Yalayın...»

Ancak beni buna rağmen dışarı atmadılar.

Bu yüzden aynı öfkeyle ekledim:

«Bu işe niçin sosyalist blok ülkelerinin de katıldığını öğrenebilir miyim, Woroscheff?»

Woroscheff sandalyesinde hafifçe doğruldu.

«Kapitalist blok ülkelerinin endüstrisiyle boy ölçüşmek için bizim de endüstriye ihtiyacımız var bayım.»

«Allah amacından sapmış sosyalistleri de kahretsin!» diye bağırdım.

Ne var ki beni hâlâ dışarı atmıyorlardı.

Hatta masanın başındaki endüstri-adamının tutumu bana karşı daha dostça bir hal almıştı.

«Fevkalâdeydiniz, Düwell! Kimsenin size dokunmak, sizi kırmak gibi bir isteği yok. Ancak bu objeyi (Bu kelimeyle Pachmayr'ı kastediyordu) böyle kontrolsüz bırakmayı sürdürürseniz, yakında devrimci düşünceler de yaymaya başlayacaktır.»

«Peki ya bunlar gerçekten doğru fikirler olursa?» diye sordum sıkıntıyla.

Bu soruma yanıt vermediler. Bu sorunun çözümünü de kendi mantığıma dayanarak bulmam gerekiyordu. Sonunda konuşmayı sürdüren yine ben oldum:

«Eğer objeye belirli bir yol gösterir, düşüncelerini şekillendirmeye çalışırsak, ondan temiz, doğru, dürüst bilgiler almamız daha olanaksız olur. Bu durumda şaşkınlığı sonucu programlanmamış doneler olarak elde etmek istediğimiz bilgiler doğru olmazsa, bunlara önceden yön verilmişse, herhangi birşey öğrenmiş de sayılmayız.»

O anda Shultz atıldı:

«Önemli olan gerçek bilgiler, buluşlar değil inandığımızın onaylanması! Çünkü ancak inanç kişileri mutlu kılar.»

«Amin!» diye fısıldadım o anda elimde olmadan.

Ve benim şaşkın bakışlarım altında endüstriadamı da fısıldadı:

«Amin!» Ve düştüğüm dehşeti daha da arttırmak istermişçesine ekledi: «Tüm mutluluğunuzu endüstriye borçlusunuz. Çelik, beton, lastik ya da ilâçlar olmadan bugünkü yaşamınızın nasıl olacağını düşündünüz mü hiç?»

«İlâçsız mı? - Evet, doğum kontrol hapları ol-

masa bugün birkaç rahatsız edici kızkardeşim olurdu hiç kuşkusuz!»

«Sonra evlerinizde soğutucular olmasa ne yapardınız?»

«Söz konusu haftada toplanan sebze ve meyveyi yer, henüz kesilen etleri alırdım. Taze yiyecekleri kullanırdım.»

«Peki ya evinizde elektrik olmasa?»

«Erkenden yatardım.»

«Arabanız olmasa?»

«Yürürdüm ve daha da sıhhatli olurdum.»

O anda Tschi söze karıştı.

«Kuşkulu görüşleri, anlaşılmaz değer yargılarıyla Pachmayr'a artık niçin ihtiyaç duyduğumuzu anlayamıyorum? Nasıl olsa elimizde üç milyara mal olan Pachmayr ile aynı şaşırtıcı yanıtları veren bay Düwell gibi biri var.»

Endüstrici gülümsedi.

«Ne var ki biz diriltilenden çok daha fazlasını beklemiştik.»

Maurois atıldı:

«Örneğin zamanımıza hayran olmasını mı?»

Endüstrici sandalyesini geriye itti. Artık öfkesi son haddini bulmuştu.

«Burada kızıl bir klüpte miyim ki bu tür sorularla karşılaşıyorum?»

Zaten karşılık bulunamayan, sıkıcı herşey kızıldı. Bu da kapitalist bloğun bir oyunuydu.

Bu öfkeli bayı tekrar yerine oturtmanın çok iyi olacağını düşündüm. Yarım kalmış, kavgayla sonuçlanmış bir toplantıdan daha verimsiz birşey düşünülemezdi. Bu yüzden hemen sordum:

«Peki Pachmayr'ın bundan böyle nasıl davranması gerekiyor?»

Bu sırada endüstrici kapıyı bulmuştu bile. Ancak sorumu duyunca yeniden masaya dönerek, hepimizi teker teker süzdü. Ne diyeceğini düşündüğü belliydi. Neden sonra gülümseyerek yargısını bildirdi:

«Zamanımızı hayran olunacak kadar görkemli bulmalı, anlıyor musunuz? Ayrıca kişilerin tasarruflarını ne gibi tüketim maddelerine harcayacaklarını, nelerin daha fazla satılacağını, ne gibi malların onların daha fazla borçlanmalarına, dolayısıyla bizlerin onların dizginlerini elimizde tutmamızı sağlayacağını bulmalı.»

«Anlıyorum.» dedim.

Endüstrici odadan çıkarken isteksizce ayağa kalktık. Bizler onun parasıyla yaşıyorduk en nihayetinde!

Tschi'nin beni dürttüğünü sezdim o anda. Son derece kısık bir sesle sordu:

«Gerçekten böylesine bir domuzluk yapmayı düşünüyor musun?»

«Hem de bu çifte bir domuzluk olacak, şimdi artık bana görev verenleri de aldatıyorum.» - Yanağıma son derece sevgi dolu izlenimi uyandıran hafif bir öpücük kondurdu.

Yeniden «eve» döndüğümde Pachmayr'a yalnızca televizyonda bile olsa hiç ummadığı bir zamanda daha iyi ve güzel bir dünya gösterebildim: Bir rahip, yanında belediye başkanı ve saygıdeğer kilise meclisi üyeleri olduğu halde doğuştan sakat çocuklar için yaptırılan yeni bir yuvanın açılışını yapıyordu. Bu yuvanın yapılmasındaki amaç pek tabiî turizm gelirlerinin bu tür sakat yaratıklar yüzünden düşmemesini sağlamaktı. An-

cak bu görüntü Pachmayr'da pek iyi duygular yaratmamıştı. Yalnızca fısıldadı: Bu çocuklara yardım bile değmez!

Acaba yeniden dünyaya döndürülen Pachmayr'a gerçekten gerek var mıydı? Dünya hâlâ her zaman olduğu şekilde, ya da bizim onun olmasını dilediğimiz şekilde değil miydi?

Yatmaya gittiğim sırada Natascha yolumu kesti.

«Pachmayr'a New York'un batakhanelerini göstermeyi düşünmüyor musunuz?»

«Peki ya siz Sibirya'ya ne dersiniz?» diye sordum.

«Sorun hayat standartı değil.» diye karşılık verdi. «Önemli olan ahlâk anlayışı!»

«Peki ya Sibirya'da moral denilen şey var mı?»

«Evet, çünkü oradaki insanlarımızın da belirli bir inançları var.»

«Hoppala, demek sence her anlamıyla ahlâk tamamen bir inanç sorunu, Natascha.»

«O New York batakhanelerinde ahlâk denilen şeyin zerresine rastladınız mı siz? Görüyor musunuz? Bunun tek nedeni oradakilerin artık inanacak hiç birşeylerinin kalmamış olması.»

Buna itiraz ettim.

«Yanılıyorsunuz. Belki de az da olsa İsa'ya inanıyorlar.»

«Fevkalâde!» diye haykırdı alaylı bir gülümsemeyle. «Ancak pis bir inanç bu!»

«Hiç değilse fakirliğin getirdiği değil.» diye bağırdım arkasından.

Pachmayr uyuyordu bile. —Paul bana viski ve soda getirdi.

16

Üç gündür öylecesine evde oturuyorduk. Kurumdan gelecek dâhiyane bir fikir bekliyordum ama onlardan da ses çıkmadı. Onlara telefon etmek de istemiyordum, çünkü hiç birşey beni kendi kendime kızdığım zamanki kadar kızdıramazdı. —Paul bizlere skat öğretmeye çalıştıysa da ben pek öğrenemedim. Pachmayr ise oyunu hemen tüm ayrıntılarıyla kavramıştı. Zorluk çeken yine bendim.

Önceki gece nihayet aradığım dâhiyane fikre ulaşmıştım. Bu fikir kurumun değil, benimdi. Pachmayr'a yavaş yavaş mekanikten başlamak şartıyla fizik öğretecektim. Her gün yalnızca bir saat!

Hemen o sabah kahvaltıdan sonra ilk derse düşme yasalarıyla başladım. Ancak Pachmayr bu derslerden sevinç duyacağına pis pis sırıtarak beni izledi. Ağır olsun hafif olsun herşeyin aynı hızla aşağı düştükleriyle ilgili serbest düşme yasasına ise asla inanmak istemedi.

«Bakın dostum, bir yasayı koymak için doğaya bakmanız, onu izlemeniz yeterli; muhakkak düşünerek bir sonuca varmanız gerekmez. Bir tavuk tüyü bir taştan çok daha yavaş yere düşer,»

Ona hava basıncından, yer çekiminden söz edip, bütün yasaların vakum için geçerli olduklarını söylediğimde kahkahalarla güldü.

«Neye vakum dediğinizi anlayamıyorum, dostum. Yeryüzünde hava vardır ve tüy taştan çok daha yavaş düşer.» Sonra bilgiç bir tavırla ekledi. «Ben yalnızca yeryüzünde gerçekten olanlara doğa yasası diyebilirim, sizin buluşlarınıza değil!»

O anda içinde bir tüyle bir kurşun küre bulunan havası alınmış bir deney kabına nasıl da ihtiyaç duyuyordum. O'Connor'a telefon ettiğimde bunun ancak Leybold firmasında bulunabileceğini, oradan almak için de para gerektiğini; Deutsches Museum'un ise vermeyeceğini öğrendim.

Böylece zavallı Pachmayr devrinin cehaletini sürdürmek zorunda kaldı.

Gerçi Shultz'u da aradım ama onunla da konuşmam olanaksızdı.

Benden sonraki dâhiyane fikirse Nataschа'nındı. Pachmayr'ı bir jete bindirerek, bu pis dünyadan biraz uzaklaştırmamız, onu gökyüzünde uçurmamız gerektiğini savunuyordu. Eğer bu durum da onu şaşırtmazsa diri diri ağzına bir el bombası sokup, onu havaya uçurmamız gerektiğini söylüyordu.

Böylece futbol maçı olmayan bir gün hava alanına da gittik. Dışarda dev jetler alana inip, kalktıkları sırada sıcak bir kahve içip, pasta yiyebileceğimiz pencere kenarında bir masa da bulabilmiştik. Paul Roma için dört kişilik bilet de almıştı. Ancak Pachmayr Roma'da işi olmadığını ileri sürerek, oraya gitmek istemedi.

Ona ellerimden de alabildiğince yararlanarak uçma duygusunu ve böylesine bir mucizeden duyulan kıvancı vermeye çalıştım. Ama o bildiğinden dönmüyordu.

«Tanrı da bilir ya, bu gürültülü gümüş salamların içinde göklerde uçmak için gerçekten hiç bir neden göremiyorum. Eğer Roma'ya gitmek isteseydim bunu çok daha hoş, doğal bir yoldan yapardım. Zamanım ise yeterince olurdu.»

Zaman ya da gittikçe kıtlaşan zaman sorununa yeniden dönmek, onunla bunun tartışmasını yapmayı ise istemiyordum.

Ancak gürültülü, gümüş salamlara gelince bu konuda bazı söyleyeceklerim vardı:

«Bakın Pachmayr, bunlar hiç de sizin dediğiniz gibi yalnızca gümüş salamlar değil, kanatları var. Gökyüzünde neredeyse raksediyorlar.»

Pachmayr son pasta dilimini ağzına atarak, gülümsedi.

«Kanat mı? Ama bunlar kanatlarını çırpmıyorlar ki! Gerçi siz buna uçmak diyorsunuz ama, bunun hiçbir güzelliği yok, üstelik bana çekici de gelmiyor.»

Böylece Paul biletleri geri verdi.

Eve dönüşte bir süre durmamız gerekti: Yol işçileri orman yoluna yeniden asfalt döküyorlardı.

Sabırla beklemekten başka çaremiz yoktu. —Böylece orada durup, bekledik. Arada sırada arabadan çıkarak, dolaşıyorduk. Bu dolaşmalardan birinde Natascha kulağıma eğilerek, umutsuzluk içinde fısıldadı:

«Bu adamla başa çıkmak olanaksız. Ondan yarar beklemek anlamsız.»

«Belki de dünyamız gerçekten anlamsız.» diye fısıldadım. «Belki de dünyamızdan da yarar beklemek boş?»

O anda üstümüzden pervaneli bir spor uçak geçti. İki kişilik, özel bir gösteri uçağıydı bu. Önce hızla bulutlara doğru yükseldi, sonra bir takla attıktan sonra hızla aşağı düşerken yeniden geniş bir daire çizerek yükseldi. Son olarak da en tehlikeli numaralarından birini yapıp, ağaçların tepelerini sıyırarak, alçaktan uçtuktan sonra gri bir nokta halinde ufukta kayboldu.

Pachmayr gözlerini havaya dikmiş, hayranlık içinde bu gösteriyi izliyordu. Neden sonra heyecan içinde bizlere dönerek, bilgiç bir tavırla belirtti:

«İşte ben uçmak diye buna derim! Bu uçakta oturup, kendimi bulutlara bırakmayı gerçekten isterdim.»

Gerçekten şaşırmıştık. Paul birşeyler söylemek istediyse de ona engel olarak, açıkladım:

«Bu uçaklar artık eskidi, demode oldu Pachmayr! 50 yıl kadar öncesinde bile bunları kullanıyor, bu numaraları yapıyorduk.»

«Peki bunu niçin sürdürmediniz?»

«Para getirmediği için.»

Düşünceli düşünceli başını salladı. Para getirmediğine göre, her ne kadar böyle bir şeyle uçmayı

istese de, bu tür bir şeyin yapımının akıllılık sayılmayacağını mırıldandı.

O sırada asfalt dökücüler barikatı çektiler ve evimize dönebildik.

Dikenli telin başında uyuklayan iki nöbetçi bekliyordu.

Evin önündeki bankta ise Tschi oturuyordu.

Onu görünce ilk anda kurumdan bir haber getirdiğini, kurumun nihayet Pachmayr'ı ne yapacağımıza karar verdiğini düşünerek sevindim. Ancak getirdiği tek haber işten çıkarıldığıyla ilgiliydi. Programın artık sona erdiğini ona büyük bir soğukkanlılıkla bildirmiş ve rahatlıkla işine son vermişlerdi.

Peki ya şimdi ne olacaktı?

Hiç birimizin söylemeye cesaret edemediğini rahatlıkla açıklayan yine Pachmayr oldu:

«Peki şimdi ben sizin dünyanızda ne yapacağım, dostum?»

Gülümsedim.

«Yaşayacaksınız.»

O ise üzgündü.

«Niçin?» diye sordu.

Bunun için bir neden aradım.

«Yaşamak hiç kuşkusuz ölüm kadar sıkıcı olmadığı için!»

O anda hizmetçi kızlardan biri merdivenlerden inerek, Paul'e ince bir karton kutu uzattı. Paul kutunun üstüne bir göz attıktan sonra Pachmayr'a döndü.

«Beyefendinin şu anda ölüm ya da hayattan söz etmesi ne denli anlamsız! İşte bakın çok istediğiniz dik yakalı pulover de geldi.»

Pachmayr isteksizce sol elini uzattı.

«Yani bunun için mi yaşamımı sürdürmeliyim?»

Birçokları yalnızca yarın alabilecekleri için yaşıyorlardı. Acaba bunu Pachmayr'a söylemeli miydim?

Pachmayr yılmadan sordu:

«Peki şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz?» Gözlerini Tschi'ye dikmiş, onu hayranlıkla süzüyordu.

Natascha boynundaki ipek eşarbı sökerek, gülümsedi.

«Seninle birlikte şehre göçüp, orada modern bir yaşama başlayacağız Valentin!»

Natascha'nın bu önerisine hemen itiraz ettim:

«Peki ya orada başına birşey gelirse?»

«Hepimizin başına her an herşey gelebilir.»

«Ama hiç birimizin yaşaması bu denli pahalıya mal olmadı.»

«Bizler çok çok daha pahalıya mal olduk, Toni Düwell, gerçi bizim için Valentin için harcanan kadar para harcanmadı ama yaşamımız çok çok fazla sevgi gerektirdi. Pachmayr'ın ikinci doğumunda ise sevginin hiç kuşkusuz bir an bile yeri olmadı.»

Ona karşılık vermeden önce düşüncelerimi toplamalıydım.

«Bak Natascha, sevginin belirli bir pazar değeri yoktur, ya da gerçek bir pazar değeri diyelim. Ama Pachmayr'ın değeri tam üç milyar dolar. Bu yüzden onu dikkatle sakınmam gerek.»

«Öyleyse onu sigorta ettir.» —Natascha kapitalist dünyanın koşullarını çok iyi biliyordu.

Ertesi gün Lloyd sigorta şirketinin bir sorum-

lusunu eve getirttik. Pachmayr'ı üç milyara değil, yalnızca iki milyara sigorta ettirdim. Bir milyarlık kısmın amorte edildiğini düşünüyordum.

Tabiî sigorta memuru bazı kısıtlamalar koydu; ne de olsa kazanç için çalışan bir kurumun temsilcisiydi. İntihar, içki ya da sefahat benzeri nedenlerden ileri gelen ölümler, idamlar, savaş ya da kargaşalık gibi nedenlerle hayatını kaybetme, bilerek yaşama riskini çoğaltma, engellenebilecek olaylar ya da eski hastalıklar nedeniyle ölüm durumlarında sigorta para ödemiyordu. Öylesine kısıtlamalar vardı ki Pachmayr'ın sigortalı olarak ölmesi için hemen hemen hiç bir seçenek kalmıyordu denebilir. Ancak sigorta primi hemen ödenecekti. Kendi servetimden ödemek zorundaydım bu primi. Ama tabiî karşılıksız bir çekle! İmzaladım.

Paul ise şehirdeki bir blok apartmanda yanyana dört daire kiralamayı düşünüyordu. O anda sigorta poliçesinin altında minimini harflerle basılı bir madde daha keşfettim:

«Röntgenle saptanmamış beyin zedelenmelerinden doğan ölümlerde de sigorta para ödemez.»

Demek Pachmayr bir rastlantı sonucu beyni üzerine düşse ve doktorlar bu röntgen ya da daha başka bir kısım aygıtlarla saptamasalar —örneğin doktora gitmeye gerek görülmese— sigorta yanıyordu.

«Hiç korkmayın, beynimin üstüne düşmeyeceğim.» Böyle söz veren Pachmayr'dı.

Sigorta temsilcisini, dışarı bırakılmasını sağlamak üzere demir tellere kadar geçirdim. Kapıda yalnızca ilgisiz, uyuklayan bir tek nöbetçi bekliyordu.

Demek böylesine düşmüştük!

Sigorta temsilcisi arabasına binip, uzaklaştığı sırada düşündüm: Aslına bakılırsa onbin marklık bir sigorta da fazlasıyla yeterliydi.

İşte politik ya da ticari nedenlerle verilen araştırma görevlerinin sonu buydu. Politika da çıkarların çarpıştığı ticaret pazarları gibi her gün değişiyordu.

Pachmayr birden ne denli değer kaybetmişti acaba?

17

Tabiî ki herşey insanın plânladığı gibi olmuyordu.

«Yine de Tanrı'ya şükür!» diye mırıldandı Pachmayr. «Ya daha korkunç bir dünyada yaşasaydık...»

Göç işlemi henüz bir sonuca ulaşmamıştı. Gerçi Paul herbirimiz için birer apartman dairesi, yani toplam dört daire bulmak için sürekli dolaşıyordu ama bizler bir türlü karar veremiyorduk. Ayrıca boş zamanlarımızı daha rahat ve neşeli geçirmek için Paul'e evde de sürekli ihtiyaç duyuyorduk. Zaman öldürmekte ustalaşmıştık! Özellik-

le Pachmayr bu konuda kendini kandırmayı çok iyi biliyordu: «Bir ölü olarak her yeni günü yüce Tanrı'nın bana bir armağanı olarak nitelendirmeliyim.» Natascha ise sürekli olarak Pachmayr'ın bir gününün bize ne kadara mal olduğunu hesaplıyordu: Pachmayr yalnızca on gün yaşadığı taktirde yaşadığı her gün vergi ödeyenlerimize 100 milyona; 1000 gün yaşadığı takdirde ise yalnızca bir milyona mal olacaktı. Tabiî burada esas alınan maliyet bedeliydi!

Bunun dışında artık Pachmayr'sız bir yaşamı da düşünemiyorduk. Arabayla sürekli çevre ormanlarda gezintiye çıkıyor ve ona buralara yasalara aykırı şekilde atılmış çöpleri gösteriyorduk. Aslına bakılırsa ormanların böylesine kirletilmesi onu ilgilendirmiyordu bile. Aksine bunların arasında biraz onarılmakla işe yarayabileceğini düşündüğü bazı artıkları da eve taşımak zorunda kalıyorduk. Kolaylıkla onarılabilecek bir piknik koltuğu, iyice yıkandığı takdirde kullanılabilecek şık bir gömlek ve Pachmayr'ın rahatlıkla kullanabilmekten hoşnutluk duyduğu bir bisiklet bunun en tipik örnekleriydi. Pachmayr zenginlerin bütün bunları attıklarına göre çok, çok fazla zengin oldukları kanısındaydı. Tabiî bu durumda ona durmadan herşeyin yenisini alanların yoksullar olduğunu büyük bir bilgiçlikle açıklamaktan başka çarem yoktu. Onun şaşırdığını görmek gerçekten çok hoştu ama yine de ona bu gerçeği ayrıntılarıyla açıklama yeteneğinden yoksun kaldığımı da itiraf etmeliyim. —Kimbilir belki de bunun nedeni günümüzde gerçek para endişesini duyanların yoksullar değil zenginler olmasıydı. Belki de bizlerin

de çabası onlara gerçek yoksulluğu olanaksızlaştırmak, ya da böylesine bir yanlış kanı kazandırmaktı. Veya hiç değilse sosyal - devlet kavramından az da olsa söz ettiğim Pachmayr böyle düşünüyordu. Kimbilir belki de ona bunlardan söz etmem büyük bir hataydı!

Pachmayr fizik derslerime gerek kalmadan da teknik konulara ilgi göstermeye başlamıştı. Sürekli olarak evin giriş kapısının önünde oturuyor, kilidi inceliyordu. Arada sırada ayağa kalkıp, kapıyı açıyor ve hızla yeniden çarpıp, kapıyordu. Her defasında anahtar yere düşünce alaylı alaylı sırıtıyordu. Bu da beni huzursuz ediyordu. Neden sonra Pachmayr'ın açıklaması da geldi: Pachmayr kilitleri kapılara ters taktığımız kanısındaydı. Bizim takış şeklimizde anahtarın ağır kısmı alta geliyor, böylece kapının hızla kapanması anahtarın düşmesine yol açıyordu. Eğer kilitleri alt üst edip takarsak, hafif kısmı aşağı gelen anahtarın düşmesine de engel olunacaktı.

Kurumun bunu duymuş olmasını isterdim. Teknik çağımızın «saf, bağımsız» incelemesine bir başlangıç sayılabilirdi bu! Kimbilir belki de Pachmayr böyle devam edecek olursa birçok şeyi düzeltecekti!

Bu buluşundan sonra birkaç gün düşünmeye ara vererek, dinlendi. Onu yeniden harekete geçirmek amacıyla değerli bir mikroskop ısmarladım. Ertesi sabah kahvaltıda Pachmayr'ın dişinin üstündeki kirden bıçakla bir parça kazıyarak, lamın üstüne yerleştirdim. Ona içimizde yaşayan, gözle görülemeyecek kadar ufak canlıların da olduğunu göstermek istiyordum.

Pachmayr okülerden baktıktan sonra gülümsedi. Gördüğünü yadsıyamıyordu. Ancak yine de bir itirazı vardı:

«Görüyorum ama gördüğüme inanamıyorum, dostum!»

«Ama Pachmayr, siz de kendi gözlerinizle gördünüz işte!»

«Doğru! Gördüğüm kuşku götürmez, ama bu bunun doğruluğuna inanmamı da gerektirmez. Yüce Tanrı bizleri gerçekleri görmemiz için bu çeşit bir dürbünle değil, iki gözle yaratmıştır. Serbest gözle göremediğimiz gerçek olamaz.»

Biraz düşündükten sonra ekledi:

«Tanrı'nın serbest gözle görmemizi istemediği şeyler bizi hiç ilgilendirmez.»

Tschi ona doğru eğildi ve fısıldadı:

«Bu tür minik hayvancıklar ölmene neden olabilirler, Pachmayr. Ama bizler bu tür minik hayvancıkları saptayabilir, bunlara karşı ilâç vererek seni ölümden koruyabiliriz.»

«Görmediğim bir şeyden öleceksem buna karşı ilâç da istemem. Çünkü bu Tanrı'mın bana armağan ettiği bir ölümdür.»

Natascha birden sabırsızlık içinde atıldı:

«Bu saçma 'Tanrı' hikâyesine artık bir son ver Pachmayr! Böyle savunularla kafanı yoracağına, gördüğüne inan, olsun bitsin.»

Bunu ben daha önce de söylemiştim.

Ancak Pachmayr gülümseyerek bizleri süzdükten sonra ekledi:

«Tanrı'nın serbest gözle görmemi uygun görmediklerini o dürbününüzle görebilirim ama bu gördüklerime inanmam gerekmez.»

Onun devrinde bilim adamlarının ve kâşiflerin son derece zor durumda olduklarını düşündüm. Ancak bu kurumun tarihi bilgilere de değer vermesiyle ilgi çekici bir buluş sayılabilirdi. Ne var ki kurum tarihi konulara hiç ama hiç ilgi duymuyordu.

O anda dışardan motör gürültüsü, acı havalı fren sesleri ve çakıl taşlarının şakırtısı duyuldu. Üzerine büyük harflerle «Şehir Operası» yazılı kamyonlar evin önünde durmuşlardı. Kamyonlardan durmadan adamlar iniyorlardı. Orta yaşlı, şişmanca bir adam dudaklarının arasında sigarasıyla merdivenlerden yukarı yanımıza geldi: Şehir Operası Sahne Âmiri olduğunu bildirdikten sonra ilerde kullanılabilmesi için bu kulisi sökmeye gelmiş olduklarını bildirdi.

Peki ama kulis dediği neydi?

Olsa olsa bu ev olabilirdi!

Yıkma sırasında insanlar kurmadan daima daha düzenli ve daha dakik çalışırlar. Özellikle sahne işçileri bu konuda son derece çalışkandırlar.

Adama «Bir dakika bekler misiniz?» dedikten sonra doğruca telefona koştum.

«Evet bayan, ben Düwell, lütfen bana hemen bay Shultz'u bağlayın!»

Shultz kurumda değildi.

«Peki ne zaman gelecek?»

«Hiçbir zaman!»

«Peki bayan, öyleyse sizden bana hemen O'Connor'u bağlamanızı isteyeceğim.»

Kısa bir ara. - O da artık kurumda çalışmıyordu.

Maurois. - Bu arada adı bile unutulmuştu.

Vazary? - O da artık kurumda değildi.

Allah kahretsin. - Küfrederek telefonu kapadım. Ve bütün öfkemle operadan gelen adama bağırdım:

«Burayı sökemezsiniz. Biz burada oturuyoruz.»

Burada yaşamamız olanaksızdı, çünkü bu yalnızca bir dekordu.

«Lânet olsun!» diye haykırdım.

Adam aynı sakinlikle karşılık verdi:

«Siz rejisör olmalısınız. Böylesine sinirlendiğinize göre...»

Birden adamın bu sözleri aklıma dâhiyane bir fikir getirmişti.

«Bakın!» diye söze başladım. «Biz televizyondanız. Bunu iyi bilmelisiniz. Sonra henüz çekimi de bitiremedik. Daha sekiz gün sürer. Haftaya gelirsiniz. Oldu mu?»

«Oldu!»

Adam arkasını dönerek, yeniden kamyona bindi. Adamları da onu izlediler. Kısa bir süre sonra bütün kamyonlar gözden kaybolmuşlardı.

Natascha bir sigara yakarak, oldukça sinirli ifadesine rağmen sakin bir ses tonuyla belirtti:

«Projeyle ilgilenmeyi bıraktılar.»

Pachmayr ise odanın içinde çaresizlik içinde duruyordu. Ismarlanmış, ancak alınmamış biri olarak, ikinci yaşamının ortasındaydı!

«Şimdi daha dikkatli ve üstüne düşerek ev aramalıyım.»

Pachmayr bu sözlerle birlikte kendine gelmişti.

«Peki ama parayı nereden alacağız? Nasıl yaşayacağız dostlar?»

Onu sakinleştirebildim. Shultz bir ara «Her ihtimale karşı!» diyerek, bana epeyce banka çeki vermişti.

Altı gün sonra elektrik anahtarını kapalıya getirdim. Bu bizim eve vedamızdı.

Dikenli tellerin arasındaki kapıda yalnızca yaşlı bir adamcağız oturuyordu. Nereye gittiğimizi ve dışarı çıkma iznimiz olup olmadığını bile sormadı. Natascha onu evine göndermemi önerdi. Artık işi kalmadığına göre burada durmasının anlamı da yoktu. Ama ben bu yaşlı adamcağıza böylesine rahat ve sakin bir işi bağışlamayı çok daha doğru buldum.

Kurumu tanıdığım kadarıyla bu adamcağız ömrünün sonuna kadar burada, bu rahat görevin başında oturabilir ve artık iş endişesi duymasına gerek de kalmazdı. Üstelik dikkati çekmek de istemiyordum.

Kapıdan çıktıktan sonra ilerde Münih'in üstüne çökmüş büyük duman bulutuna doğru ilerledik.

Paul'ün şansı gerçekten yaver gitmişti. Bir apartmanın 23'üncü katında yanyana, tam konforlu dört daire bulabilmişti. Gerçi bu dairelerin kirası oldukça yüklüydü ama elimdeki banka çekleri böyle bir lüksü rahatlıkla sağlayabilirlerdi.

Möblelerden dolayı son iki günde epeyce tartışma çıkmıştı. Tschi kendi zevklerimize uygun möbleler almamızı öneriyordu. Bense Pachmayr'a günümüzün tipik yaşantısını tanıtmak amacındaydım. Bu yüzden son anda möbleleri bir dekorasyon bürosuna ısmarladım. Ancak seçim de dahil tüm sorunları yüklenen bir dekorasyon büro-

su günümüz zevkini tam anlamıyla bilebilirdi. Günümüz insanının nasıl yaşamak istediğini ve neyi güzel bulduğunu ancak onlar saptayabilirlerdi: Üstüne tahta görünümünde formika kaplanmış mutfak; bir duvarı boydan boya kaplayan, tahta görünümündeki kütüphane; katlanır masa; fiberglas lambalar; yumuşak skay divan ve koltuklar! Herkesin arkasını rahat, yumuşak yerlere koymak istediğini iyice belirgenleştiren möbleler...

Daha başka bir deyişle, eğer möbleleri kendi ya da Tschi'nin zevkine göre ısmarlamış olsaydım belki evin görünümü çok daha sanatkârâne olacaktı ama Pachmayr insan zevkinin günümüze dek ne denli bir evrim geçirdiğini öğrenemeyecekti. - Ya da ben böyle düşünüyordum. Bu gün bile bu konuda doğru düşünüp, düşünmediğimi bilemiyorum.

Üstelik o an için bu önemli de değildi. Yine trafik tıkanıklığında takılıp kalmıştık. Durmadan bundan söz etmek zorunda kalmam gerçekten çok sıkıcı bir şey! Ancak gerçek şuydu ki trafik artık akan değil duran bir şeydi!

Pachmayr'ın yalnızca bir tek öğrenmek istediği vardı:

«Hâlâ araba yaptırılıyor mu?»

Homurdandım:

«Elbette!»

Bunun nedenini öğrenmek istedi. Birden sinirlenmişe benziyordu. Sabırla karşılık verdim:

«Araba yapımı durdurulduğu takdirde ekonomimiz çöker de ondan!»

«Peki buna daha önceleri son verilmiş olsaydı bugün ekonomimiz çökmüş mü olacaktı?»

«Ama düşünün ki son verilmedi Pachmayr!»

«İnsanlarınız bu günlerin geleceğini daha önceleri bilmiyorlar mıydı?»

«Yo biliyorlardı. Ama araba yapanlar daha fazla para kazanmaktan vaz geçemezlerdi.»

Pachmayr kaygılı bir ifadeyle koltuğa yaslandı.

«Bir toplumun çok fazla üreterek yaşamaya çalışması gerçekten ilginç, neredeyse gülünç bir şey! Bir türlü buna bir anlam veremiyorum.»

Nihayet onun bir şeye şaşırmasını, zamanımızı hayretle süzmesini sağlamıştım. Zamanımıza duyulan bir çeşit saygı olarak bile nitelendirilebilirdi bu! Ne var ki bu konuda da çok erken sevinmiştim.

«Kim bolluk içinde yaşarsa bunu başkalarının zararına sağlar. Doğa yasasıdır bu! Ya da bir cevheri kemirir durur, ama hiçten bir şey çıkmaz, hele bolluk asla! Söyleyin bana dostlarım, sizin böylesine çokluk içinde yaşamanız için sizin yerinize kıtlık çeken kimler? Bunlar yendiğiniz düşmanlarınız mı? Değilse hangi kaynakları sömürüyorsunuz?»

Sustuk. Araba elli metre kadar ilerledi ve yeniden durdu.

O anda Natascha yeniden söze başladı:

«Bizde durum farklıdır; biz çokluk tanımayız.»

Belki de Natascha bir anlamda haklıydı. İnsan saç, krom ve lastik arasında büyüyüp, çevresi de suni maddeler, bulaşık makineleri, teypler ve pop müziğiyle sarıldı mı ister istemez sosyalizmden korkuyordu. Üretim, görkem ve bolluk gerilimi olmadan mutlu olunamayacağına inanmak

böyle bir insan için doğaldı. Üstelik insanoğlunun mutlu olmaya da hakkı vardı!

Pachmayr gülümseyerek sordu:

«Mutlu musunuz?»

Tschi başını hayır anlamında sallayarak karşılık verdi:

«Hayır.»

«İlerleme yolunda her tür zekâ ve anlayışı yitirdiniz mi?» diye soran Pachmayr bu sözleriyle insanoğlunu kastediyordu.

Paul ise bunu yanlış anlayarak, trafiğe bağladı.

«Yoo hayır bay Pachmayr, kişi biraz olsun yasaların dışına çıkmayı göz önüne alınca, ilerlemesi işten bile değil.»

Natascha heyecanla atıldı:

«Özellikle batıda, hiç kuşkusuz!»

Önde direksiyonda oturan Paul bana döndü:

«Birşeyler yapabilir miyim? Ne dersiniz şef?»

Ne demek istediğini tam anlamıyla kavrayamamış olmama rağmen meraktan onayladım.

«Elbette daima istediğini yapabilirsin.»

Aynı anda Paul otomatiği «dağ yoluna» ayarladı ve gaza basmasıyla birlikte araba öne doğru atıldı ve halivakti yerindeye benzeyen bir adamın arabasının kıç kısmına bindirdi.

Aynı anda bir buhar bulutu yükseldi. Bu bizim arabanın radyatöründen geliyordu. Şiddetli bir benzin kokusu vardı. Kimbilir belki de hali vakti yerinde bayın arabası şu anda arka kısmından yanmaya başlamıştı bile! Ancak hiçbir şey olmadan sağ, salim bir halde arabasından indi. Bizler de Ford'dan çıktık. Tam üstümüzde gök-

yüzünde bir helikopter uçup duruyordu. Aynı anda bir devriye arabasının sirenini duyduk. Polis arabalarının daima geçiş hakları vardı çünkü rahatlıkla kaldırıma çıkabiliyorlardı. Ne de olsa araba ve otobüslerin kenara çekilmeleri olanaksızdı ama yayalar kolaylıkla kaldırımdan kaçışabiliyorlardı.

Polis arabası tam yanımızda durdu. Paul meseleyi ele almıştı. Hiçbirimizin kimliği olmadığını söyledi. Bunun sonucunda polis arabasına bindirilerek en yakın polis merkezine götürüldük. Merkezde ise Paul birden kimliklerimizin olduğunu söyledi. Eski bir daktiloda birkaç kelime yazıldı, kimliklerimiz geri verildi ve başka bir devriye arabası bizi «evimize» bıraktı.

Böylece sonunda eve varmayı başarmıştık.

Bundan böyle oturacağımız yere kavuşmuştuk. Kaldırımda duruyorduk. Pachmayr başını kaldırarak, apartmanın sayısız pencerelerini hayretle süzdü ve gökdelenlerle çevrili bir caddede bulunabilecek kadar «havada» derin bir soluk aldıktan dükkânda ya da bir antikacıda bir tesbih buolsa bir tesbih olup olmadığını sordu.

Paul en kısa zamanda bir hediyelik eşya satan dükkânda ya da bir antikacıda bir tesbih bulacağına söz verdi. Hâlâ kaldırımda duruyorduk. Arada sırada yanımızdan geçenler bize hafifçe çarpıyorlardı. Günümüz insanlarının gerçekten karşılarındakileri bile göremeyecek kadar aceleleri vardı! Hafifçe Pachmayr'ın omuzuna vurdum:

«Haydi gel, kişi Tanrı'sını o boncuk tanecikleri olmadan da yanında bulabilir.»

Pachmayr yavaşça bana döndü:

«Paul bunu niçin yaptı?»

Ona durumu açıklamaya çalıştım: Eğer Paul böyle davranmamış olsaydı hâlâ olduğumuz yerde duruyor olacaktık. Üstelik kaza geçirmiş bir araba sigortalı olduğu için tüm masraflarını sigorta karşılardı. Ayrıca böylece bir polis arabasına binerek, başkalarının önüne geçmeyi de başarmıştık. Bu basit, adi bir çözümdü ama modern ve başarılı olduğu kuşku götürmezdi. Hem yasalara da uygundu. Yasaları sıyırıp geçmişti!

Aramızda kalsın ama ben de Paul'den böyle bir gösteri beklemiyordum. Hiç kuşkusuz biraz fazla ileri gitmişti. Ama yine de akıllı ve gösterişli bir buluştu. Amacına da ulaşmıştı! Ancak bu düşüncelerimi yüksek sesle söyleyemezdim. Paul duyduğu takdirde kırılabilirdi. Halbuki bizler ona bağlıydık. Aramızda modern dünyayla başa çıkmayı başarabilen, pratik zekâlı bir o vardı.

«Peki ama başka bir adamı hiç yoktan korkuttuğunuzu düşünmüyor musunuz dostlarım? Herşeyi para ile karşılayabileceğinizi mi sanıyorsunuz?»

Paul yüksek sayılabilecek bir sesle atıldı:

«Başka neyle adamın zararını karşılayabiliriz ki? Ayrıca kimbilir belki de adam bizim sayemizde yeni bir araba alabileceği ya da kendisininkinin arkasını yeniden yaptırabileceği için seviniyordur bile.»

«Giderleri ise sizin değil sigortanın ödemesi gerekiyor, değil mi? Hep sigortaların bilerek yapılmış, kasdî olaylara değil gerçek kazalara tazminat ödediğini düşünmüştüm. Peki ama hepiniz böyle davranmaya kalkarsanız sigortalar size öde-

yecek parası nereden bulacaklar?» Pachmayr'ın bakışlarındaki kızgınlık daha da belirginleşmiş, yüzü daha da asılmıştı.

Tschi hafifçe mırıldandı:

«Onlar da parayı sigorta primlerini ödemelerine rağmen dürüst kalanlardan buluyorlar.»

Pachmayr Tischi'nin yanaklarını okşadı. Kendisi de bunu çok önce, hatta belki bize sormadan önce keşfetmişti!

Bu sıkıcı durumdan kurtulmak amacıyla seslendim:

«Haydi artık yukarı çıkalım!»

Ufak, bozguna uğramış bir birliği andırırmışçasına apartmanın bizim yaklaşmamızla birlikte kendiliğinden açılan cam kapısına doğru ilerledik. Pachmayr kapının kendiliğinden açılması karşısında şaşkına dönerek, kapının aralığında durdu ve camı incelemeye koyuldu. Bu arada otomatik yeniden harekete geçmiş, kapı kapanmıştı. Cam kapı hızla Pachmayr'ın kafasına çarptı.

Pachmayr olağanüstü bir öfkeyle kapıya bir tekme indirdi. Kapı hızla açılarak, öylece kaldı. Bir bozukluk olmalıydı.

Pachmayr apartmanın alt antresinde bizlere dönerek, kuşkulu bakışlarla sordu:

«Niçin evine girmek isteyen adamın başına bir darbe iniyor dostlar?»

Alaylı bir tonda «Zamanımızın bir yeniliği de bu!» diye mırıldandım. Pachmayr'la beraber kaldıkça kendime güvenimi yitiriyor, daha yitik bir hale geliyor ve zamanımızdan daha çok nefret ediyordum.

Pachmayr gülümseyerek beni sakinleştirdi:

«Benim zamanımda da bu pek farklı değildi. Şimdi insanın başına evine girmek istedi mi cam çarpıyor, benim zamanımda ise şarabı biraz fazla kaçırıp da gece geç dönersen karının, yanağına inen tokatıyla karşılaşırdın.»

Acaba o devirlerin kadınları gerçekten Pachmayr'ın söylediği gibi sert, vurucu muydular? Okulda öğrendiğimiz kadarıyla onların itaatkâr, yumuşak başlı, sadık, ince ve zarif bayanlar olmaları gerekiyordu. Ancak kocası adi meyhanelerde dolaşırken ona sadık ve itaatkâr kalması o zamanın kadınlarından birini gözümde canlandırmaya çalışınca Pachmayr'ın karısını çok iyi anlıyordum.

Merdivenlerden yukarı çıkmayıp, asansörlerin metal kapılarının karşısına dikildik. O anda asansörlerden biri «bim» sesi çıkardı. Ancak daha biz ona yetişemeden otomatik kapılar kapanmış, asansör bütün hızıyla çıkmaya başlamıştı bile. Aynı anda bir başka asansör de alt kata inerek kapılarını açtı. Ne var ki bu da biz yetişemeden kapılarını yeniden kapadı. Yine aşağıda kalmıştık. - Sonunda bir asansöre binebildik. Bizimle birlikte büyükçe bir grup daha asansöre doluşmuştu.

Pachmayr içerdekilere dostça gülümseyerek, seslendi:

«Merhaba!»

Yaşlıca bir bay şaşkınlık içinde sordu:

«Ne dediniz?»

«Merhaba!»

Dolgun kalçasını asansörün duvarına yaslamış, şişman bir kız sırıttı.

Pachmayr dar asansör kabininin içindekilere

ve çevreye bir göz gezdirdikten sonra yeniden seslendi:

«Merhaba!»

Modaya uygun giyinmiş genç bir adam karşındakinin deli olmasından korkuyormuşçasına duvara döndü.

«Bim» —Dolgun kalçalı kız asansörden indi.

«Bim» —Tamirci giysileri içindeki genç bir adam hemen asansöre atladı. Pachmayr yine gülümseyerek bütün kibarlığıyla mırıldandı:

«Merhaba!»

Tamirci kılığındaki adam gülümseyerek, başını salladı:

«Bunu rahatlıkla söyleyebilirsiniz. Bir merhabanın kimseye zararı olmaz.»

«Bim» —Yirmiüçüncü kat! Birbirimizin bacağına çarparak, dar metal kapıdan mavi duvarlı ve halılı bir koridora çıktık.

Daire numaralarını okuyarak, koridorun köşesini döndük. Kapı numaralarımızı kaçırdığımız için yeniden geri döndük. Aksi yöne ilerlememiz gerekiyordu. Koridor tuvaletlere takılan dezenfekte ilâcı kokuyor, her köşede bir floresan yanıyordu. Koridorun her metresi diğerinin aynıydı.

«Binyetmişdokuzdan, binseksenüçe kadar olan daireler bizim!» dedim.

Pachmayr'ın alnında terler birikmişti.

«Niçin o hareketli odadaki insanlar bana karşı ters davrandılar?

«Sizi tanımadıkları için Valentin.»

«Aynı evde yaşayan insanların birbirlerine yabancı olsalar bile karşılaştıkları zaman karşılıklı dostça davranmaları gerekmez mi?»

«Çok çok fazlalaştık Pachmayr.»

«Niçin?»

Tschi gülümseyerek fısıldadı:

«Gerçek doğal düşmanımız kalmadığı için Pachmayr.»

Natascha da söze karıştı:

«Tanrı'nın uşakları tarafından sürekli olarak çoğalmaya teşvik edildiğiniz için...»

«Tanrı'nın modelleri olduğumuz için...» diyen Paul apartmanlarımızın numaralarını aramayı sürdürdü.

Sonunda yine de dairelerimizin numaralarını bulabildik. Heyecan içinde anahtarlarımızı kapılara sokarak, kilidi açtık ve içeri girip, lambaları yaktık. Pachmayr yeni evine ayak bastığında ise bizler de peşindeydik.

Dekorasyon bürosunun adamları daireyi gerçekten zamana uygun döşemişlerdi. Pachmayr bacaklarını iki yana açıp, oturma odasının tam ortasında durdu ve şaşkınlık içinde etrafını gözden geçirdi.

Neden sonra «Burası bana evden çok hasta atlar için bir bakımevini anımsattı!» dedi.

Oturmasıyla birlikte yumuşak, kauçuk minderlere gömülmesi bir oldu. Şaşkınlık içinde burnunun tam karşısına dikilmiş dizlerine bakıyordu.

«Birincisi hakiki deri bile olmayan, bu soğuk iğrenç şeylere oturmak hiç de hoş bir duygu değil. İkincisi bu yumuşak divandan nasıl kalkacağımı bile bilemiyorum.»

Paul bu arada bütün masa, duvar ve yer lambalarını yakmıştı.

«Dairenizde dilediğiniz kadar ışık yakabilirsiniz bay Pachmayr.»

Ne var ki Pachmayr elektrik değil, güneş ışığı istiyordu.

Tschi jaluzileri toplayarak, Pachmayr'a manzarayı gösterdi.

«Dışarı bak, Pachmayr! Hiç dünyayı bu kadar yukarıdan gözlemiş miydin?»

Pachmayr dışarı sarkmak istediyse de yine başını cama çarptı. Bu kez çarptığı pencere camlarıydı. Bu kattaki pencereler açılmıyor, hava değişimini klima tesisatı sağlıyordu. Ancak Pachmayr yine de pencereden aşağı biraz da olsa bakabildi.

«İnsanları bu denli uzaktan ve bu denli küçük görmeyi gerçekten istemezdim. Karıncadan farksızlar.» Pencereden uzaklaşarak, bizi kötü, kızgın bakışlarla süzdü: «İnsanların insan olduklarını anlayabileceğim kadar alçak bir katta oturmamız olanaksız mı?»

Hemen sakin bir sesle karşılık verdim:

«Aşağıda hava çok kötü, Pachmayr.»

«Peki aşağı katlarda, kötü havada oturan kimler?»

«Aşağıda dükkânlar var. Sonra küçük insanlar da oralarda yaşarlar. Bunlar genellikle tezgâhların ardında satış yapan, güzel giyimli, makyajlı, cici genç kızlardır. Çok para alır, karşılığında kötü havayı teneffüs ederler. Anlayacağınız bunlar birbirini dengeler. Bizde herşey hak kavramına göre düzenlenir.»—Gerçekten iyi bir açıklama yapmış sayılabilirdim!

«Hiçbir zaman gerçek felâketi karşılayacak kadar paranız olamaz.»

Artık Pachmayr gerçekten sıkıcı bir hal almıştı. —Her ne kadar haklı da olsa, konuya doğru bir bakış açısından da baksa artık can sıkmaya başladığı kesindi.

Birden bir fenalık hissi sezdim. Kimbilir belki de bunun nedeni sürekli gerilimdi. Paul'e midemin bulandığından söz ettim. Omuzundaki çantadan bir matara çıkararak, bana bir yudum konyak içmemi öğütledi. Ona göre bu fenalık hissinin nedeni kan dolaşımımdaki aksaklık değil, yirmiüçüncü kattı. Bu denli yüksek bir bina belirli bir esnekliğe sahip olduğu için sürekli hafifçe sallanıyordu. Ona şimdiye kadar hiç bu denli yüksekte oturan insanlardan bunu duymamış olduğumu söyleyerek itiraz ettim. Ancak Paul'ün yine bir söyleyeceği vardı: Yüksek katlarda oturanların çoğu da bunu bilmiyor benim gibi kan dolaşımına bağlıyorlardı. Yüksek katlarda oturanların sürekli doktor ihtiyacı duydukları ise gazetelere yazılacak şey değildi. Ancak gerçek şuydu ki üst katlarda oturanlar alçakta yaşıyanlardan en azından iki kat daha fazla hastalanıyorlardı-İlgi çekici bir buluştu bu! Daha sonra Pachmayr'a evini nasıl kullanacağını açıkladık: Nerelere oturulup, nerelere oturulamayacağını teker teker gösterdik. Ona radyo ve Paul'ü çağırmakta kullanacağı düğmeleri açıkladık.-Bir şeye ihtiyacı olduğu anda bir düğmeye basması Paul'ü yanında bulması için yeterli olacaktı. Ayrıca kalorifer ve klima tesisatını da açıklamamız gerekti!

Pachmayr gülümseyerek belirtti:

«Zamanınızda yaşamak gerçekten güç ve yorucu. Her iş için durmadan düğmelere basmak gerekiyor.»

«Otomatik bu!» dedim. «Herşeyin kendi kendine işlemesine otomasyon diyoruz. Yani bir çeşit insanın yerini makinelerin alması gibi bir şey. Anlıyor musunuz?»

«Hayır, herşey ancak düğmeye basılınca işliyor! Benim zamanımda da bir şeyin yapılmasını istediğim zaman yalnızca el çırpmam yeterliydi. Hemen biri gelir, o işi benim yerime yapıverirdi. Kendim yapmak zorunda kaldığım takdirde ise bir sürü düğmelerin yerini öğrenmem ve çeşitli düğmelere basarak zaman kaybetmem sözkonusu değildi. Durmadan düğmelere basarak yararlı bir iş çıkarmayı nasıl düşünebildiğinizi anlayamıyorum.»

Pachmayr'ı bu konuşmalardan sonra yalnız bırakarak, Natascha'nın üç numara ötedeki dairesine gittik. Paul de bizimle birlikte gelmişti. Daireye girer girmez bizim için içki hazırlamaya koyuldu. Herşeye rağmen bunun için de yine bir sürü düğmeye basması gerekiyordu: Meyve presinin, otomatik mantar çıkarıcının, soda-musluğunun ve buz kalıpları fırlatıcının düğmelerine teker teker bastığı gibi, ortada duran birçok fişi de prize sokması gerekmişti.-Ne var ki sonunda içkilerimiz hazırlanmıştı.

Natascha bardağını sallayarak, konuşmaya başladı:

«Pachmayr ilk yaşamında elbette şimdiki gibi çeşitli düğmelere basmak zorunda kalmamıştır. Buna rağmen birisi onun yerine yapmadığı takdirde meşe odununu şömineye atması, müzik dinlemek istediği zamansa müzisyenleri eve çağırması ya da kendinin gitmesi gerekiyordu. O

zamanlar yaşam onun söylediği gibi daha basit değil, yalnızca biraz daha değişikti o kadar.»

Tschi de söze karıştı:

«Kimbilir belki de o zamanlar yaşam çok daha güzeldi. Düğmeler hep birbirinin aynıdır; ama o zamanlar insanlar durmadan birbirinden değişik işler yapıyorlardı. Bir klimanın düğmesine basacağım yerde kendi elimle şömineye odun atmayı gerçekten isterdim.»

Örneğin, asansörün düğmesine basacak yerde merdivenlerden çıkmak, gaz pedalına basacak yerde bir atın sırtında tepeler aşmak diye düşündüm. Eline bir doğum kontrol hapı verecek yerde doğurganlığını yitirene kadar bir sevgiliden vaz geçmek... Bankanın bilgisayarlarında paranın hesabını tutturacağına kendi elinle paralarını saymak...

Tschi düşüncelerimi anlamışa benziyordu.

«Toni!» dedi. «Bugün artık olanaksız bütün bunlar. Bugünün yaşamı çok karmaşık ve değişik uğraşlarla dopdolu. Bunları yapmak için gerçekten zamanımız yok.»

Yine bu zaman sorunu dikilmişti karşımıza: Asaba Pachmayr bizlerin aslında en önemli şeye -zamana- bile sahip olamayacak kadar yoksul olduğumuzu söylerken haklı mıydı?

Tschi bardağını masanın üstüne koyarak sordu:

«Peki şimdi Pachmayr'ı ne yapacaksınız?»

«Çok üzgünüm ama...» dedim. «Kimse ona yeniden dünyaya gelmek isteyip istemediğini sormadı.»

Natascha gülerek söze karıştı.

«Bize de kimse ölmek isteyip istemediğimizi sormadı.»

«Çocukken bize de kimse yaşamak isteyip istemediğimizi sormadı.» Bunu söyleyen Tschi idi.

Paul gülerek sordu:

«Biraz daha içki istemez miydiniz?»

Paul fevkalâde bir uşak olup çıkmıştı. Aslında bir işte en başarılı olan rol yapandır. Örneğin saygıdeğer insanlar rolündeki tüccarlar, işçi dostu rolündeki endüstriciler, sorumluluklarının bilincinde halk temsilcileri rolündeki parlamenterler, halk dostu rolündeki diktatörler...

O anda Paul'ün aklına yeni bir sorun takıldı:

«Acaba kuruma yeni adresimizi bildirmemiz gerekmiyor mu?»

«Hayır!» -Kararım kesindi. Şimdilik Pachmayr'la birlikte özgür, rahat, programsız ve kontrolsüz bir yaşam sürdürmemiz daha iyiydi. Yerimizi öğrendikleri takdirde... ne yaparlardı bilemiyorum. Ne var kı kurumdaki diriltme-ekibi dağılmıştı. Üstelik kurumla ilgili olarak beni artık yalnızca çekler ilgilendiriyordu.

Pencerelerden havanın karardığı görülüyordu. Paul mumları yaktı. Kendi kendime biz modern insanların pırıl pırıl elektrik ışığına sahipken niçin mum ışığında oturmakta huzur bulduğumuzu sordum.

Yoksa modernlik bizi rahatsız mı ediyordu? -Niçin zaman bulduğumuz takdirde ızgaralarımızı kömür ateşinde yapmaya çalışıyorduk? Niçin hâlâ bazı şehirlerde atlı arabalar duruyordu? Niçin müzelere gidiyorduk?

«İçeri gidip Pachmayr'ın ne yaptığını görmek istiyorum.» deyip, kapıdan çıktım.

Pachmayr karanlıkta oturuyordu. Penceresinin altından ışıklı reklamlar geçiyor, odayı esrarlı bir şekilde aydınlatıyorlardı. Pachmayr bir tek düğmeye bile basmamıştı, ne televizyonunkine ne de pikabınkine. Dua da etmiyordu. Yalnızca düşünüyordu. Hayallere dalmıştı ve çok mutluya benziyordu. Bazen bizler de düş kuruyorduk, ama ancak yakınlarda bir düğme bulamaz ya da ne yapacağımızı bilemezsek... Traş olurken ya da duraklarda dururken de derin düşüncelere daldığımız oluyordu. Bunun dışında herhangi bir şeyi bekleyip de başka yapacak işimiz olmadığı zamanlarda da hayal kurduğumuz oluyordu ama bu hiçbir zaman uzun sürmüyordu. Çünkü fazla bekleyemiyorduk ve zaten beklememiz de gerekmiyordu. Yine de uzun beklememiz gerektiği takdirde ise yapacak birşeyler buluyorduk: Bir gazete satın alıyor, ya da sıkıntı içinde bir aşağı, bir yukarı gidip geliyorduk. Herşeye rağmen bizim için birşeyler yapması için bir düğme arıyorduk yine de!

Ancak Pachmayr düşünmekten, hayallere dalmaktan sevinç duyuyordu.

«Pachmayr, yemeğe gitmeyi düşünüyoruz. Bir restorana gideceğiz.»

«Nereye?»

«Bir lokantaya.»

«Niçin?»

«Yalnızca acıktığımız için değil elbette! Bizler buna 'dışarı çıkma' diyoruz.»

«Evlerimizde yeterince yiyecek yok mu?»

«Dışarıda yemek çok daha neşeli.»

«İçmek için dostlarla mı buluşacağız?»

«Hayır. Orada yalnızca yabancılar olacak.»

«Peki onlarla konuşulabilir mi?»

«O da olanaksız! Müzik sesi o kadar yüksek ki konuşmayı engelliyor.»

«Peki ama niçin müzik var dostum?»

«İnsanların kendilerini eğlendirmek zorunda kalmamaları için!»

Yine de bizimle birlikte geldi. O kadar sabırlıydı ki! Kimbilir belki ben de ölümümden sonra öyle olurdum. İkinci yaşamında ne bulmuştu? Bizimle birlikte 'dışarı çıkma' zorunda kalmayı mı? Yoksa bir umudu mu vardı? -Kimbilir belki de hepimiz birşeyler umuyor, yaşam son derece tekdüze olduğu için dışarı çıkıyorduk.

Dairelerimizin kapılarını kilitledik. Pachmayr'ın bitişiğindeki dairede kapısında «Müller» etiketi duran biri oturuyordu.

«Haydi gel Valentin!»

Ancak o olduğu yerde kaldı.

«Komşumuz kim acaba? Bitişiğimde kimin oturduğunu bilmek isterdim.»

Bu konuda ona pek bir şey söyleyemezdik. Bütün söyleyebileceğimiz adı Müller olan birinden öteye gitmiyordu. Ancak Pachmayr insanın komşularını tanıması gerektiğini ileri sürüyordu. Ona komşuların genellikle can sıkıcı insanlar olduğunu, uzak kalmanın yakınlaşmaktan çok daha iyi olduğunu, aksi takdirde insanın içinden onların boynunu sıkmak gelebileceğini söyledik. Ancak Pachmayr insanın komşularıyla sinirli olduğu takdirde rahatlıkla kavga edebileceğini, yine de yardıma ihtiyacı olunca onlarsız yaşanmayacağını savundu.

Paul gülümseyerek karşılık verdi:

«Bizde kimse kimseye yardım etmez.»

Tschi Saygon'dan bildiği kadarıyla açıkladı:

«Yalnızca son derece yoksul insanlar arasında yardımlaşma vardır.»

«Peki ya hastalanınca...» Pachmayr bu konuyu deşmeyi sürdürüyordu. «Hastalanınca komşularınız gelmezler mi?»

«O zaman da doktor gelir.» dedim.

Paul gülümseyerek, homurdandı:

«Ya da o da gelmez.»

Pachmayr şaşkınlık içinde bizleri süzdü.

Elimi omuzuna koyarak, onu koridorda ilerlettim.

«Zamanımız hakkında yanlış izlenimler edinmenizi istemem ama Pachmayr, doktorlardan bazıları arada sırada hastadan bıkıp...»

Pachmayr birden canlandı.

«Hastadan bıkmak için keseleri dolu olmalı!»

«Para sıkıntısı çekmedikleri kuşkusuz. En aptal doktorun bile iyi bir kazancı olduğunu söyleyebilirim. Akıllısı aptalı bütün doktorların yapacak çok çok fazla işleri oluyor. Bu yüzden ihtiyaç duyduğun zaman genellikle hiçbir işe yaramayacak kadar aptalını bulabiliyorsun. Yine de bu en aptal doktorun bile sizin devrinizin akıllılarından çok daha bilgili olduğunu söyleyebilirim.»

«Peki akıllı, bilgili doktorlarınız ne yapıyorlar?» -Pachmayr yine kalakalmıştı.

«Onlara tıp bilimini ilerletmeleri için gerek duyuyoruz. Pratik yaşama çıkarmamız olanaksız. Tıpta ne denli ilerlemeler kaydettiğimizi düşünemezsiniz, Valentin.»

«Böylece hastalıklar azaldı mı?»

«Aksine çoğaldı -Çünkü şimdi çok daha fazla hastalığı tanıyabiliyoruz.»

«Peki hastaların acısı, sızısı, çilesi azaldı mı?»

Yutkundum.

«Belki de bu da çoğaldı. Günümüz insanı daha uzun yaşadığı için daha fazla çile çekmek zorunda kalıyor.»

Pachmayr bir kaşını kaldırdı.

Natascha sinsice gülümseyerek, söze karıştı:

«Toni daha fazlasını söyleyemez çünkü bu tabudur. Aksi takdirde insanlar onun Nazi olduğunu düşünürler.» Pachmayr'ın şimdi «Nazi» deyimiyle ne denmek istediğini öğrenmek isteyeceği kesindi.

Aslına bakılırsa ona bunu anlatabilirdim ama inanıp, inanmayacağını bilemiyordum. En azından bugün artık bu tür insanların olmadığını ileri sürecekti. Buna ses çıkarmadığım takdirde ise yalancı durumuna düşecektim.

Asansörle en alt kata indik. Bodrum katında yol gösteren işaretlerin önünden geçip, uzun geçitlerde ilerliyorduk.

Geçitler caddelerden çok farklıdır. Bunlarda ne manzara ne de 'temiz hava' vardır. Bir sürü kapının önünden geçilir ve bu kapıların hepsi de birbirinin aynıdır. Bu apartmanın bodrum katında yer yer ayakkabı, mücevher, kürk, film ve fotoğraf makineleri, ya da süslü kemerler satılan mağaza vitrinlerine rastlanıyordu.

Pachmayr yine durdu. Bu cam sandıklarda bu ayakkabıların ne aradıklarını öğrenmek istiyordu.

Natascha biraz da alaylı bir tonda atıldı:

«Kadınları çekmek için oraya yerleştirilmişler.»

Pachmayr gülümsedi.

«Niçin çekme gereği duyuyorlar? Kadınlar kendilerininkiler eskiyip de yeni bir çifte ihtiyaçları olunca ayakkabı almıyorlar mı? Yoksa devrinizde kadınlar daha fazlasını da mı alıyorlar?»

«Zenginlerse...» diye homurdandım.

Oh evet, zenginler! Acaba çok mu fazla zenginimiz vardı? Yoksa onlar mı öyle sanıyorlardı?

Biraz sonra fotoğraf makinelerinin olduğu bir vitrinin önünde durarak, bunların ne işe yaradıklarını sordu. Bir anı saptamaya, dedim. Gülümsedi: «Belirli bir anı ne durdurabilir ne de saptayabilirsiniz, dostum.»

Daha sonra karşıda görülen geçit lokantasına doğru ilerledik.

«Niçin gününüzde birçok insan ufacık odalara doluşuyor?» —

Pachmayr yine durmuştu. Bugün çenesi açılmıştı! Aslında bu Shultz için bulunmaz bir şanstı! Pachmayr'ın soruları öyle kolay kolay bizlerin aklına gelen sorular değildi. Ne var ki kurum devreden çıkmıştı bir defa!

«Çok sayıda oda kullanışsız olur dostum! Üstelik buraya herşeyin, lambaların, geçitlerin, asansörlerin, suni temiz havanın ve bu gibi şeylerin özellikle yapılması gerektiği için çok pahalıya mal olur.»

«Madem burada oturanlara bu kadar pahalıya mal oluyor niçin bütün bunları binalarınıza yaptırıyorsunuz?»

«Aksi takdirde büyük bir yapıda oturmak olanaksız olacağı için.»

«Peki öyleyse bana niçin böylesine büyük yapılar yaptırdığınızı söyleyebilir misiniz?»

«Birçok küçük ev yaptırmaktan yine de daha ucuz olduğu için.»

«Ama yine de buralarda ışıklı, asansörlü ve havalandırma tesisatlarına ihtiyaç duyduğunuz için büyük yapılar size pahalıya mal oluyor değil mi?»

Kimbilir belki de yine haklıydı!

«Birçok küçük ev yapacak yerimiz yok.»

İlerlediğimiz sırada düşüncelere dalmış bir halde durmadan başını sallıyordu.

Lokantaya girdiğimizde oranın daha önce de sözünü ettiğim gibi, kalabalık ve gürültülü olduğunu gördük. Hatta belki benim tahminimden de daha gürültülüydü. Bütün masalar doluydu; masalar ve çeşitli insanların sırtlarının arasında zorlukla ilerledikten sonra genç bir çiftin oturduğu masada boş dört sandalye bulduk.-İzin istedik!

Genç adam genç kadına baktı. Genç kadın dudaklarını büzüştürdü. Adam da bizi selâmlamadığı gibi, bir tek kelime bile söylemedi. Oturduk. Yalnızca Pachmayr hafifçe eğildi ve mırıldandı:

«İyi akşamlar! Merhaba!»

Genç kadın genç adama hafifçe vurdu:

«Biz de zaten gitmeyecek miydik! Haydi hesabı öde de kalkalım.»

Pachmayr modern dünyanın rahatsızlıklarından, çirkinliklerinden bir çoğunu görüyor, seziyordu. Gürültünün ortasında en azından yarım saat sesimizi çıkarmadan garsonun gelmesini bekledik. Elbette daha sonra da kırkbeş dakika yemeklerin getirilmesini!

Pachmayr merakla sordu:

«Bu delikanlı niçin bizden hoşlanmadı? Ona ne yaptık da böyle kızdı?»

Ona yanıldığını bildirmeliydim.

«Garson bize kızgın ya da bizden hoşlanmamış değil, yalnızca işini yapıyor o!»

«Madem bu işten zevk almıyor, niçin başka bir iş yapmıyor?»

«Bugün artık kimse hiçbir işten zevk alamıyor da ondan.»

Pachmayr dehşet içinde istavroz çıkardı.

«Zavallılar! İşinizden hoşlanmayacak, alnınızın terlemesinden kıvanç duymayacak kadar boş durmaktan nasıl hoşlanabilirsiniz anlayamıyorum.»

«Boş durmaktan da kimse hoşlanmıyor Pachmayr.»

Natascha söze karıştı.

«O zaman da yapacak birşeyler arıyorlar. Boş zamanlarında bile!»

«Doğru!» dedi Paul düşünceli bir ifadeyle. «Örneğin Amerikalılar yapacak iş bulamayınca jiklet çiğnerler.»

Tschi de küstah ve alaylı bir gülümsemeyle atıldı.

«Almanlarsa yapacak iş bulamadıkları için öfkelenirler.»

«Doğru!» Artık gerçeği açıklamaktan başka çare yoktu. «Herşeyin düğmesi olmasının nedenlerinden biri de bu! Her düğmeye basmakla bir iş yapılmış oluyor ve böylece boş zamanımızın da boş geçmemesi sağlanmış oluyor. Örneğin müzik için düğmeye basılıyor...»

Paul gülümseyerek sözümü kesti.

«Bense boş zaman buldum mu kendime hemen bir iş yaratırım. Örneğin testere ya da çekici alır, duvar kâğıtlarını ya da muşambaları değiştiririm. Bu tür ev işleri boş zaman değerlendirmede fevkalâde!»

Pachmayr buna da karşı çıktı.

«Bense eski yaşantımda boş kalınca bahçedeki bir sandalyeye oturur, kuşların sesini dinlerdim.»

Tschi yeniden alaylı ses tonuyla konuşmaya katıldı:

«Kuş seslerini biz ancak plaktan dinleyebiliyoruz.»

Hesabı ödemek için yarım saat daha beklememiz gerekti. Para ise çöpten farksızmışçasına bir isteksizlik ve küçümsemeyle alındı.

Pachmayr bu arada garsona seslendi:

«Hey delikanlı, bu arada bana aşçıyı gönderiver.»

Garson karşılık vermeden uzaklaştı. Pachmayr'a bugün artık bir aşçının mutfağından asla ayrılmadığını açıkladık.

Pachmayr dudaklarını ısırarak mırıldandı:

«Yazık, halbuki yemek pişirme konusunda iyi bir dersi haketmişti. Onunla görüşmek mümkün olmadığına göre bu iğrenç şeyleri mideye indirip, hazmetmeye çalışmaktan başka çare yok. İnsanın kendini savunamaması ne kötü!»

Lokantadan ayrılıp, sessiz boş geçitlerde ilerlediğimiz sırada Pachmayr yeniden biraz rahatlamıştı. Bu lokantaların en hoş tarafı arkasından temiz havaya çıkılmasıydı. Hoş burada hava pek

temiz sayılmazdı ama hiç değilse filtre edilmişti. Asansörle yeniden yirmiüçüncü kata çıktığımızda polislerle karşılaştık. Hiçbir şey yapmıyor, yalnızca asık suratlarla koridorda dolaşıyorlardı. Komşumuz Müller'in kapısı açık duruyordu. Pis bir koku seziliyordu. Beyaz önlüklü iki adam sedyeyi andırır bir bezin üstünde insan uzunluğunda, beyaz bir çuval taşıyorlardı. Komşumuz ölmüştü. Yönetici ise kapının üstündeki etiketi sökmeye başlamıştı bile!

Pachmayr bizleri endişeyle ve neredeyse suçlayarak süzdü:

«Gördünüz mü, üstelik hiç birimiz ona yardım da etmedik.»

Genç bir polis söze karıştı.

«Bu işi altı hafta önce yapmanız gerekirdi. Öleli tam altı hafta olmuş.»

Pachmayr'ın yüzü sarardı. Tschi hemen onu tuttu. Natascha ise koluma girerek ilgiyle olanları izledi. Ölü önümüzden geçirildiği sırada kolumdaki elinin titrediğini seziyordum. Altı hafta boyunca kimsenin farketmediği bir zavallı daha götürülüyordu işte:

Pachmayr sapsarı bir yüzle sordu:

«Sizde insanlar böyle yapayalnız mı ölürler?»

Natascha soğuk bir sesle karşılık verdi:

«Genellikle evet.»

«Mumsuz ve bekleyeni olmadan mı?»

«Hatta rahip bile olmadan.» Natascha'nın sesinde tuhaf bir üzüntü seziliyordu.

Pachmayr dehşetle haykırdı:

«Öyleyse sizin devrinizde ölmek istemiyorum.»

Polis fotoğrafçıları Müller'in evinin açık ka-

pısından içeri girdiler. Bir parmak izi uzmanıysa kapılarda parmak izi aramaya koyuldu. Ne de olsa her ölüm kuşkulu sayılabilirdi.

«Bu evde insanların birbirlerini tanımalarını olanaksızlaştıracak kadar çok çeşitli insan yaşıyor Pachmayr. Bu yüzden kimse onun ölümünü farkedememiş.» diyerek durumu açıkladım.

«Peki dostum, ben bir dahaki sefere nasıl öleceğim?»

Tschi heyecanla atıldı.

«Ben seni asla yalnız bırakmayacağım, Pachmayr.»

Fevkalâde bir atılımdı bu! Peki ama neden? Tschi benimdi. Pachmayr içinse Natascha vardı.

Tschi yine aklımdan geçenleri anlamıştı.

«Toni, duyguların yine başka âlemlerde geziyor. İnsanî duygular insanın onları göndermek istediği yerde değil, yalnız olanın yanındadırlar.»

Sedye uzun geldiği için asansöre binemeyerek, merdivenlerden inmeye başladılar.

Herşeyin geçtiğini düşünerek dairemin kapısını açmaya koyulduğum sırada yaşlı bir öğretmen kadın soluk soluğa koridordan yöneticiye doğru ilerledi. Listenin başında olduğunu ve hemen boşalan daireye yerleşmek istediğini ileri sürüyordu. Aynı anda geniş kalçasını sallayan kızıl saçlı bir kadın da aynı daireye taşınma isteğiyle yirmiüçüncü kata geldi. Kızıl saçlı yaşlı öğretmenden çok daha etkileyiciydi. Yönetici öğretmenin nasıl olsa ihtiyar olduğunu ve önünde pek fazla yaşayacak zamanı kalmadığı düşüncesi içinde daireyi kızıl saçlıya verdi ve ihtiyar kadına biraz daha beklemesi gerektiğini bildirdi.

Pachmayr kaygı içinde sordu:

«Buradan kiliseye nasıl gidebilirim dostlar?»

Paul ertesi sabah bu sorunu da çözümlemeye çalışacağına söz verdi.

Ne var ki Pachmayr hemen o anda gitmek istiyordu. Aslına bakılırsa ben de bunun hiç de fena bir fikir olmadığı düşüncesindeydim. Biraz dolaşıp, kendimizi toplamaya gerçekten hepimizin ihtiyacı vardı.

Paul önde, bizler arkada yeniden yola koyulduk. Yeniden bodrum katına inerek, biraz önce yemek yediğimiz lokantaya gittik. Paul garsonu çağırarak ona yakınlarda nerede kilise olduğunu sordu.

Garson şaşkınlık içindeydi.

«Ne demek istediğinizi anlayamıyorum. Gezmek için gecenin bu saatinde kilise nereden aklınıza geldi?»

Hâlâ kendimi toplayamamış olmanın verdiği öfkeyle haykırdım:

«Bu saçma sorulara son verin lütfen!»

Kişiye hislerini iletmek Pachmayr'ın en belirgin özelliklerinden biriydi. Onun isteklerini kendi isteklerinmişçesine içinde duyuyordun!

Oldukça uysal yaradılışlı bir garsondu. Bizlere aldırmadan kulağını eşelemesini sürdürdü. Pek bir kir de çıkmıyordu aslında!

O anda Natascha söze karıştı:

«Kapitalist batı temelini kiliseye borçludur. Bu yüzden bu insanların varlıklarının kaynaklarını bilmeleri gerekir.»

Garson Heinz kulağını karıştırmayı keserek, karşılık verdi:

«Kiliselere artık yalnızca yabancılar ve turistler gidiyorlar.»

Pachmayr'ı işaret ederek seslendim:

«Bu bay yabancı.»

«Oh affedersiniz!» -Heinz herşeyin bulunduğu Olimpiyat merkezinde bir de kilise olabileceğini bildirdi.

Atıldım:

«Konuğumuz Protestandır.»

Ne var ki garson sporun katolik mi yoksa protestan mı olduğu konusunda bilgi sahibi değildi. Ona yanında bir şehir planı olup olmadığını sordum.

Gerçekten lokantada bir şehir planı vardı ama ne yazık ki bunda da yalnızca alışveriş merkezleri, benzinciler ve eğlence yerleri işaretlenmişti.

Lokantadan ayrıldığımızda garsonun yüz ifadesinde bir sevinç belirdiğini sezdim. Paul kapıcıya hemen bir taksi çağırmasını söyledi. Doğruca ana istasyona gittik. Daha biz kendimizi toplamadan Pachmayr büyük bir lokomotifin durduğu perona koşmuştu bile. Buhar veren lokomotifin önünde duruyor, parmağıyla tekerlerini yokluyordu. Daha sonra trene doluşan insanların arasına karıştı. Onu izlemekte gerçekten güçlük çekiyorduk. Aynı anda bir hoparlörden bir sonraki trenin geliş ve kalkış saatleri bildirildi. Pachmayr bize dönerek, neşe içinde seslendi:

«Ne fevkalâde bir şey değil mi? Birbirine asılmış arabalar içinde bir sürü insan hep birlikte yolculuk edebiliyorlar.»

«Evet!» diye onayladım. «Köprünün altında arabayla beklediğimiz sırada da aynı şeyi söylemiştiniz.»

O anda 'Lokanta' ve 'yataklı' kelimelerini okudu. Ve bu tür taşıt araçlarının çakır çukur yollarda at arabalarıyla gitmeyi ortadan kaldıran, kişinin akşam binip, yiyip içip uyuduktan sonra ertesi gün gitmek istediği yerde uyandığı bir çeşit han sayılabileceğini söyledi. Daha sonra da vagonun tekerlerini işaret ederek sordu:

«Bu taşıt araçları için de yedek tekerlere ihtiyaç duyuluyor mu?»

«Hayır...»

İşaret parmağını göğsüme bastırdı.

«Gördünüz mü işte, ihtiyaç duyulmadığı için yedek teker bile bulundurulmuyor.» Daha sonra rayları işaret ederek ekledi: «Çünkü gereksiz sıçramalardan doğan yıpranmalar engellenmiş. Bu demir raylar üstünde kayan tekerler fikri kimin dostum? Fevkalâde bir fikir bu!»

Artık sabrım kalmamıştı. Yolcuların hiçbirinin gidilecek yönü saptamada rol oynayamayacağını, yalnızca oturup, kendi kendine ilerleyen bu vagonların içinde kaderlerine boyun eğmekten başka çareleri olmadığını, herşeyi bir makinistin eline bıraktıklarını ileri sürdüm.

Pachmayr heyecan içinde karşılık verdi:

«Peki ama dostum, arabalarıyla yolculuk eden insanların kaderleri farklı mı sanki? Bana göstermek istediğinizden çok daha fazlasını gördüm. Arabalarınız ilerlemedikleri sürece daha uzun yaşama olanağınız var. Hareketleri ise birbirinizi karşılıklı öldürmeniz demek! Sayısız kazaları düşünün bir! Arabayla yolculuk hem maddeten hem manen ölüm! Halbuki trendeki şu insanların yüz ifadelerinin ne denli huzurlu olduğuna bir bakın!»

Sonunda onu istasyon binasına geri döndürmeyi başardık.

«Danışma»dan en yakın Protestan kilisesini nerede bulabileceğimizi sorduk. —«Danışmada» daima gece nöbetini tutan ufak tefek, sapsarı yüzlü bir adam oturuyordu. Düşünmekte bile büyük güçlük çektiği besbelliydi.

«Bu bir manastır kilisesi olabilir mi?»

«Elbette!»

«Buralarda manastır yok. Ama Ulm'da bir tane olduğunu biliyoruz.»

O akşam için başka bir şehre gitmemiz gerçekten olanaksızdı.

Ufak, solgun adam düşünmeyi sürdürüyordu:

«Eski, tarihî bir katedral de olabilir mi?»

«Elbette!»

«O zaman da Berlin'e gitmeniz gerekecek.»

Herşeye rağmen ufak tefek, solgun yüzlü adam bize yine de bir şehir planı sattı.

Bu planda şehirdeki bütün kiliseler işaretliydi. Ne zaman yapılıp, ne zaman yıkıldıkları ve ne zaman yeniden restore edildikleri özellikle belirtilmişti. Bu kiliselerden hangilerinin Protestan kiliseleri olduğunu sordum:

Ufak tefek, solgun yüzlü adam gülümseyerek karşılık verdi:

«Bunu denemeniz gerekecek dostum! Eğer insanlar arada sırada diz çöküyorlarsa Katolik kilisesidir.»

Pachmayr'a döndüm.

«Katolik kilisesi olmasının sizce bir sakıncası var mı, Valentin?»

Pachmayr başını sallayarak karşılık verdi.

«Eğer rahip orada değilse yok.»

Yeniden bizi bekleyen taksiye bindik. Şoföre planda en belirgin kilisenin adresini verdim.

Parlak sokak lambalarının, büyük mağaza ve bankaların neonlarının ışıkları taksinin camlarını sıyırıp geçiyor, şoförün koltuğunda kayboluyorlardı.

Pachmayr merakla sordu.

«Niçin geceleri caddelerinizi bu denli çok aydınlatıyorsunuz?»

«İnsanlar için.»

«Hangi insanlar?»

Dışarı baktığımda geceleyin şehrin bomboş, şehir merkezindeki sokakların tamamen ıssız olduğunu gördüm.

Natascha belirgin bir kızgınlıkla yardımıma yetişti.

«Bu ışıklar geceleri kapitalist batıda sokağa çıkmağa cesaret edemeyenler için Pachmayr! Buralar hâlâ son derece tehlikeli; soyguncular ve katiller kol geziyorlar.»

Pachmayr dehşete kapılacağı yerde birden neşelendi.

«Nihayet eski, güzel günlerimde olan bir şeyin gününüzde de olduğunu öğrendim.»

Kiliseye girince kendini yeniden eski günlerinde hissedip, bundan mutluluk duyacağını umuyordum. O anda taksi büyük bir kilisenin önünde durdu.

Oymalı kapıya hemen dikkati çeken, büyük beyaz bir kâğıt asılmıştı.

«Gezme ve görme her gün 10 dan 18'e kadar. Adam başı 2.50 Mark!»

Kapının tokmağını bastırdım ama kapı açılmadı.

Pachmayr birden heyecanlandı.

«Sizde Tanrı'nın evleri geceleri kapalı mı olur?»

Tschi kolunu Pachmayr'ın boynuna doladı. Birden ona acımış olmalıydı. Bunda hiç kuşkum yoktu. Ona arabada, lokantada, istasyonda hep olağanüstü bir dostluk ve sevgiyle bakıyordu.

Natascha beni gözleriyle tepeden tırnağa süzdükten sonra ikisine döndü:

«Eh ne de olsa yüce Tanrı'nız da ihtiyarladı artık, geceleri bile olsa biraz dinlenmesi gerek.» Bu sözlerinde en ufak bir kızgınlık bile sezilmiyordu.

Pachmayr'ın devrinde isteyen, günün istediği saatinde Tanrı'sının evine girebiliyordu. Üstelik Tanrı evine girmekteki amaç da önemli değildi. Dua etmek için olsun, günah çıkarmak için olsun, sığınmak için olsun, yıkmak için olsun isteyen istediği anda Tanrı'sının evini ziyaret edebiliyordu.

Pachmayr yeniden kapıdaki beyaz kartona baktı.

«Demek gündüzleri de kiliseye yalnızca gezmek için girebiliyor, üstelik de gezdirildiğiniz için para ödemek zorunda kalıyorsunuz.»

Artık bir açıklama yapmam gerekiyordu.

«Günümüzde insanların birçoğunun kiliseye gitme nedenleri Tanrı'larına dua etmek değil içerdeki sanat eserlerini görmek.»

Pachmayr öfke içinde kilisenin taş merdivenlerinden indi.

Natascha bana doğru eğilerek, alaylı bir sesle mırıldandı:

«Tanrı inancının sürekli olarak insanın sırtına bir yük gibi binmesindense böylesi çok daha iyi.»

Pachmayr taksinin kapısını açarken seslendi:

«Kadın, sen Tanrı'sız olabiliyor musun?»

Natascha sert, kendinden emin bir tavırla karşılık verdi:

«Bugün o seviyeye de ulaştık Pachmayr.»

Hemen büyük bir atiklik ve kurnazlıkla konuşmaya karıştım:

«Bir dakika, önemli olan bunun ne zaman olduğu. Valentin'in kendi deneyinden de bildiği gibi ölümden sonra Tanrı'ya pek ihtiyaç duyulmuyor olmalı! Ancak kişi yaşadığı sürece Tanrı'ya inanması onun için teselli edici, rahatlatıcı bir şey! Böylece kişi daha iyi bir insan olarak topluma çıkabilir, dürüst kalır, Tanrı'nın yasalarına uyar, hayvanlara işkence etmez, karısına bağlı kalır, kısacası insanları çirkinleştiren birçok özelliklerden arınmış olabilir.»

Pachmayr inleyerek bildirdi:

«Artık yatmak istiyorum.»

Apartmanımızın önünde taksiye parasını ödedim. Etraf tamamen sessizdi. Pachmayr yeniden başını kaldırarak, apartmanın pencerelerine baktı.

«Gecenin bu kadar geç saatinde pencerelerden bir çoğunda ışık olmasının nedeni ne? Oralarda ne yapıyorlar? Niçin uyumuyorlar?»

Şoförden aldığım bozuk paraları pantolon cebime koydum.

«Yatağa girecek kadar yorgun düşmeyi bekliyorlar. Aksi takdirde uyuyamıyorlar.»

Pachmayr her zamanki gibi yavaş yavaş ilerledi.

«Benim zamanımda bütün insanlar akşamleyin yatağa girer girmez uyuyabilecek kadar yorgun düşüyorlardı. Kimsenin uyku problemi yoktu. Bütün bir günün yorgunluğundan sonra uykuyla dinlenirdik.»

Bugün artık kimse yorulmuyordu. Sosyal ürünlerin gelişimiyle yaşıyor, yorulduğumuzu sanıyorduk. Gerçekte ise yalnızca sürekli bir gerilim içindeydik. - Ancak bunu Pachmayr'a açıklamadım. Bunu anlamak ona gerçekten güç gelebilirdi.

Sonunda yataklarımıza girdiğimizde sirenler çalmaya başlamıştı!

18

Sirenler üçlü aralıklarla çalıyordu. Natascha hemen açıkladı: «Üçlü alarm!»

Tschi sükûneti bozmadı. Jaluzileri kapayarak, radyoyu açtı. Radyo'da Jicky Jumm'un son albümlerinden biri çalıyordu. Birden yayın kesildi. Tutukluk olmuşa benziyordu. Radyonun etrafında toplanmıştık. Pachmayr ise şaşkınlık içinde bir bana bir başkasına bakıyordu.

«Bu duyduğunuz savaş, Pachmayr.»

«Düşmanlarınız korkunç sesler çıkarıyor.» diye karşılık veren Pachmayr hafifçe irkildi.

«Bu sesleri çıkaran düşmanlarımız değil bizleriz dostum.»

«Niçin? Bu sesleri duyunca düşmanlarınız kaçıyor mu?»

«Hayır, kaçması gereken bizleriz. Hemen aşağı sığınağa inmemiz gerekiyor.» - Ona sığınakları, ne işe yaradıklarını ve bombaları anlattım.

Pachmayr hemen kapıya koştuysa da Tschi hafifçe tutarak ona engel oldu. O anda ben de işe karıştım.

«Bunun hiçbir yararı yok. Bu bodrumlar sığınak olarak atılabilecek bombalara nasıl olsa dayanmazlar.»

«Peki öyleyse bu korkunç boruların çalınmasının nedeni ne?»

«Sirenler mi? Tabiî ki bodruma inmemizi bildiriyorlar. Bu sığınakların yapımı gerçekten pahalıya mal oldu.»

«Peki ama yararları olmadığına göre niçin yapıldı?»

«Kendimizi güven içinde hissetmemiz ve devletimizden sürekli bir barış içinde yaşamasını istememiz için! Aslına bakılırsa aksi zayıflık olurdu.»

«Peki bunu düşmanlarınız bilmiyor mu?»

«Onlar da ülkelerinde aynı şekilde davranıyorlar.»

«O zaman iki tarafın da barış içinde yaşaması gerekiyor.»

«Ama bunu da silâh yapıp, bunları satarak para kazananlar istemiyor.»

«İnsan ancak silâha gerek duyuyorsa silâh yapar ve satın alır.» - Pachmayr bu konuda tamamen haklıydı. «Niçin silâh satıyorsunuz?»

«Tüm insanların çalışma yerleri olması için. Elde edilen parayla iş yerleri kuruyoruz.»

«Peki ama silâh yerine başka bir şey üretseniz?»

«Satışı bu denli iyi olmaz.»

«İyi öyleyse silâhları satın alın ama kullanmayın.»

«Eğer silâhlar uzun süre kullanılmazlarsa yenilerine duyulacak istek de ortadan kalkacaktır. Bu da mahvımız olur.»

«Bu bombalara dayanacak sığınaklar yapılamaz mı?»

«Bunları yapmak çok, çok pahalıya mal olur. Sonra yapıldıklarını düşünsek bile bu bombalar atıldığı takdirde elli yıldan uzun bir süre bodrumlarda kalmamız gerekir. Çünkü bu bombaların atılmasıyla hava radyoaktiviteyle kaplanıyor ki bu durumda da biz insanların dışarı çıkması olanaksız.»

«Ayy... peki şimdi biz ne yapacağız dostum?»

Gülümseyerek karşılık verdim:

«Burada, yukarda kalıp içki içecek, plak dinleyeceğiz. Bu yeni nükleer silâhların en iyi tarafları ülkelerin bunlarla birbirlerini sürekli baskı altında tutabilmeleri! Bu yüzden herkes öylesine bir korku içinde yaşıyor ki bir türlü gerçek bir savaş çıkamıyor.»

Pachmayr'ın yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. Neden sonra alaylı bir tonda mırıldandı:

«Demek bu şeytan icadı silâhların amacı bu! Dünyada savaş olmamasını, barışın sürmesini sağlamak.»

İşimi bozan daima Natascha oluyordu:

«Pek öyle sayılmaz Pachmayr, büyük dünya savaşlarının olmamasına karşın ufak ülkeler ara-

sındaki sayısız savaşlar sürmekte. Büyükler silâhlarını küçük ülkelere satarak onlara denetiyorlar ve ancak deneyden sonra barış yoluna gidiyorlar. Bunun sonucunda da küçük ülkeler gittikçe daha geri kalıyor ve büyük ülkelerin ekonomik kalkınmalarını sağlamak üzere onlardan sürekli silâh alıyorlar. Büyükler ekonomilerinin sürekliliğini küçüklerin geri kalmış ekonomilerine borçlular.»

Pachmayr'ın yine bir bilmek istediği vardı:

«Ekonomiye niçin gerek duyuyorsunuz?»

«Dilediğimizi elde edebilmek için.»

«Bana kalırsa dileyebileceğinizden çok daha fazlasına sahipsiniz.»

«Mutlu olmak için buna gerek duyuyoruz.»

«Bence bununla mutlu olmuyorsunuz. Aksi takdirde durmadan daha fazlasını istemezdiniz.»

O zamana kadar sürekli susmuş olan Tschi bir koltuğa gömülerek söze karıştı:

«Pachmayr, bunu anlamalısınız artık, bizim insanlarımız böyleler işte. Bu şekilde yetiştirildiler. Bu yüzden savaş onlara arada sırada da olsa mutluluklarını ve varlıklarını sezdiriyor! Bence bu büyükler arasında gerçek anlamda bir savaş çıkmalıydı. İnsanları hiçbir zaman doymak bilmeyen büyükler arasında! Onlar da aç kalmayı, acı çekmeyi öğrenmelilerdi.»

«İsa da aç kalmak için çöle gitmişti.»

Natascha söze karıştı.

«Bu peygamberlik yolunda bir gösteriş ya da dayanıklılık deneyi olmalıydı.»

Tschi yerinden sıçradı:

«Çenenizi tutun Natascha! Valentin'in sahip

olabildiği tek şeyi, inancını yitirtmeye hakkınız yok.»

Natascha alaylı bir tonda, kısık bir sesle güldü.

«Birinci yaşamında bu inanç onun mutlu olmasını sağlamamış ki!»

Pachmayr sert bir ifade ve soğuk bir sesle karşılık verdi:

«Birinci yaşamımda hiç bir yakınmam yoktu.»

«Peki mutlu muydunuz?» Natascha yine zaman kaybetmeden atılmıştı.

«Evet ama karım olmasaydı çok daha mutlu olabilirdim.»

«Evet karınız! Sevgili, yüce Tanrı'nız sizi birbirinize bağladığı için ondan ayrılamıyordunuz, değil mi?»

«Tanrı'nın emri olmasa da ondan ayrılmazdım. Bana çocuk vermiş ve bu yolda çok çabuk çökmüştü.»

O anda gökyüzünden kulakları sağır edici bir ıslık sesi gittikçe yaklaştı ve çınlayarak yavaşça kayboldu. Ses uzaklaştıktan sonra bile dar caddede yankısı kalmıştı. Bu yankının şiddetiyle birkaç pencere camı kırıldı.

Paul bizleri rahatlatmak ve neşelendirmek için Martini dağıttı. - Bir dahaki patlamada çatılardaki kiremitler yerlerinden oynadı, çinko damlardan teneke parçaları evlerin duvarlarına çarpa çarpa kaldırıma düştüler. Bütün bu sesler açıkça seçiliyordu. Paul Pachmayr'ı sakinleştirme görevini yine yüklenmişti. Bu gürültünün düşmanlarımızdan değil, kendi savaşçılarımızdan geldiğini açıkladı. Bu arada tuzlu kurabiyeler de ikram etti.

O anda vestiyerden telsiz düdüğü duyuldu.

Önce duymamazlıktan geldim. Sonra birden aklıma telsizi kuruma ayarlamış olduğum geldi.

«Çabuk! Çabuk! Lütfen objenin yerini bildirin.»

Niçin yine birdenbire Pachmayr'la ilgilenmeye başlamışlardı acaba? Onlara karşılık vermeyerek, sessizliği yeğ tuttum.

Odaya girdiğimde Pachmayr içerdekilere yeni bir soru yöneltiyordu:

«Bu karşılıklı baskı olmasa ve savaş çıksa bizler ne oluruz?»

Pipomu yakarak düşünmeye başladım. Hiç utanmadan yalan mı söylemeliydim, yoksa gerçeği mi anlatmalıydım? Piponun kokusu ve lezzeti o denli iyiydi ki sonunda gerçeği söylemeye karar verdim:

«Her iki tarafın da elinde de o denli çok bomba var ki herbirimizi - bütün hayvanları, bitkileri, canlıları - dileseler altı yedi defa öldürebilirler.»

Pachmayr yine sordu:

«Peki ama niçin bu kadar fazla?»

«Üstün olmak için!»

Pachmayr bunu da anlayamamıştı. Kurumun günün birinde sorma olasılığını düşünerek bunu not ettim. (Tekrar tekrar öldürmeyi anlayışla karşılamıyor.)

Pachmayr'ın devri de tehlikesiz sayılmazdı. Bir köyden diğerine giderken yolda bir ayının ya da kışın aç kurtların hücumuna uğrayabilirdin. Kadere bağlıydı bu! Aslına bakılırsa bu bizlerin arabayla bir yerden hareket edip de hedefe varıncaya kadar karşı karşıya olduğumuz tehlikeleri andırıyordu. Ancak o devirlerde de daha büyük

bir felâket, yani savaş söz konusuydu. Kahraman uşaklar kılıçlarını kadınların dalgalı saçlarına saplayıp, üç kez döndürdükten sonra yere saplıyorlardı. Bunda da haksız sayılmazlardı hani! Önemli olan daha sonra bu zavallı kadını yaşamaya bırakıp bırakmadıklarıydı. - İhtiyarlar ise rahatsızlık verici oldukları için öldürülüyorlardı. Babalar ve oğullar bu işte elele vermek zorundaydılar! Elbette kılıçtan geçirme sırasında yüzyüze bakılacaktı!

Pachmayr'ı asıl huzursuz eden günümüz savaşının gürültüsüydü: Radyo, sirenler, havayi fişekler, jetler, patlamalar, Napalm'la ilgili haberler ve tutuklular! Pachmayr'ın devrinde günümüz savaşında bir defada ölen kadar insan yaşamıyordu bile!

«Sivilleri savaş felâketinden koruyamadıklarına göre savaşçılara, askerlere niçin gerek duyuyorsunuz?»

«Gelenek.» dedim.

Birkaç saat uyuduk. Pachmayr'dan ölümle ilgili öğrendiklerim bana hiç de çekici gelmemişti. Onu diriltme kabinine almamıza dek ölü yaşamında hiçbir şey hissetmemişti. Ne acı duymuş, ne sevinmiş, ne de korkmuştu!

Bir türlü uyuyamadığım için «Belki de ondan öğrendiğimiz en önemli şey bu!» diye düşündüm. Acaba bunu devrimiz insanlarına bildirmeli miydi? Bazıları hiç kuşkusuz bundan cesaret alacaklardı. Anlamsız, boş kahramanlara devrimizde nasıl olsa her köşe başında rastlanıyordu. Daha fazla ayaklanma ve serkeşliğe ise gerçekten hiç gerek yoktu. - Yataktan kalkarak Tschi'nin dairesine geçtim. Ancak Tschi kendi dairesinde değildi.

Bitişikten fısıldaşmalar duyuluyordu. Kapıyı hafifçe çalarak, Pachmayr'ın dairesine girdim.

Tschi Pachmayr'ın yatağının kenarına oturmuş, Pachmayr'ın göğsünü okşuyordu. Daha önceleri onun böylesine sevgiyle yalnız beni okşayacağını düşünmüştüm. İçimde tuhaf bir öfke belirdi. Ancak Pachmayr'ın yitik, bitkin halini görünce bu öfke duygusu kayboldu.

Tschi'ye sordum:

«Kurumla bağlantı kurup, Ben Shalit'i çağırayım mı?»

Tschi beni dostça gülümseyerek süzdü.

«Hiç gerek yok. Aradığın taktirde yerimizi öğrenirler. Üstelik Pachmayr'ın doktora ihtiyacı da yok. Doktorun iyileştirebileceği bir rahatsızlık değil bu!»

«Peki öyleyse!»

Tschi beni yatağın yakınına çekti.

«Onu huzursuz eden savaş değil günümüz insanlarına karşı duyduğu yabancılık! Örneğin sen ona karşı çok iyi davranıyorsun ama ne olursa olsun onu bir obje olarak görmekten de vazgeçmiyorsun.»

«Görevim bu!»

«Zorunlu musun buna? Boş veremez misin görevine?»

Pachmayr yalvaran bir sesle konuşmaya katıldı:

«Onu azarlama Tschi. Aslına bakılırsa bana karşı daima dürüst davrandı.»

Tschi üzgün bir yüz ifadesiyle sordu:

Dürüst mü? Hayır Pachmayr! Seninle ilgilenmesinin tek nedeni senden bazı şeyler öğrenmek.»

Artık kendimi tutamıyordum. Kızgınlıkla söze karıştım:

«İyi öyleyse! Dostum Pachmayr, günümüz savaşları hakkında ne düşünüyorsunuz?»

«Henüz kesin bir şey söylemek istemem, çünkü bu savaşı kazanana göre değişebilir. Ancak savaşma şekliniz çok hoşuma gitti. Ne savaş naraları duyuluyor, ne de düşmanın öfkeli bakışları ve yüzleriyle karşı karşıya gelinmek zorunda kalınıyor. Savaşı büyük bir doğa felâketine dönüştürmüşsünüz. Bunları Tschi'nin bana zamanınız savaşlarıyla ilgili olarak anlattıklarına dayanarak söylüyorum. Devrinizin savaşları zamanımın karın deşmelerinden, kafa uçurmalarından çok daha iyi, çok daha hoş!»

Sallanan koltuğa oturdum. - Demek Pachmayr'ın lokomotif dışında devrimizde onayladığı, beğendiği tek şey buydu: Savaş!

O anda kapı çalındı. Hiç birimiz kıpırdamadık. Ancak bu kez kapı yumruklanmaya başlandı. Yatakta kaldık. Neden sonra yine de kapıyı açtım. Gelen apartman yöneticisiydi.

«Hemen sığınağa inmeniz gerekiyor.»

«İkinci bodrumdaki garajdan mı söz ediyorsunuz?»

«Orası hava saldırılarından korunma sığınağıdır, anlıyor musunuz?»

«Hayır! İçerde depoları dolu en azından ikibin araba var. Üstelik havalandırma tertibatı da yok. Orada elli yıl yaşamayı başarabilir miyiz?»

«Boş lafı bırakın bayım!»

«Burada yukarda daha kolay bir şekilde ölmeyi yeğ tutuyoruz.»

«Bakın bunu yapmanız ölmemek için değil, yurttaşlık görevi olarak gerekli!»

«Demek yurttaşın bodrumda ölmesi gerekiyor.»

«Haklısınız! Hemen aşağı inmediğiniz taktirde polisi çağırmak zorunda kalacağım.»

Kapıyı kapadım.

Yönetici her nedense polis çağırmadı. O da sığınak denilen bodrumlardan birinde oturuyordu hiç kuşkusuz!

Sabaha karşı sirenler uzun uzun, aralıksız çaldılar.

Ertesi gün ise savaş bitmişti bile. Yalnızca üç ölü vardı: Biri itfaiye arabasının altında, bir çocuk bodruma inerken merdivenlerden düşüp, panik içindekiler tarafından ezilmiş; bir kişi de dehşetten kendi canına kıymıştı.

Pachmayr bu konuda gerçekten ilerleme kaydettiğimizi söyledi. Nürnberg kuşatmasında on kişi sıcak zift kazanına düşmüş; beş kişi merdivenlerden aşağı yuvarlanarak, başlarını kırmış, yüz kadar asker kapıda düşman tarafından kılıçtan geçirilmiş ve otuz kadar kadın da erken doğum yapmışlardı.

Pachmayr artık Tanrı'ya dua etmek için bir kiliseye gitmek istiyordu. Meryem heykellerinin çalınması tehlikesine karşı kiliseler kapalı olduğundan onu hayvanat bahçesine götürdük. Dolambaçlı yollardan da olsa bu yol da onu Tanrı'ya götürürdü!

19

Pachmayr ile birlikte hayvanat bahçesine girdiğimizde ağaçlardaki papağanlar neşe içinde sallanıyor, zebralar bizi süzüyor, yakınlarda bir yerde filler çocukları gezdiriyor, uzaklarda bir yerde bir aslan kükrüyordu. Bunları görünce Pachmayr'da tuhaf bir sevinç belirdi. Kendini her nedense Nuh gibi hissetti. Ona hemen İncil'in sözünü ettiği devirlerden bu yana tufan olmadığını anlattık. O ise bu hayvanların bir çeşit Nuh düşüncesiyle toplandıklarını düşünmüştü.

Pachmayr düşünceli bir ifadeyle burnunu karıştırdığı sırada arkamızda bir Malezya papağanı

bağırmaya başladı. Solumuzda ise Flamingolar sakin bir havuzda yürüyorlardı. Bazıları ise yürümeye bile zahmet etmiyor, yalnızca oldukları yerde duruyorlardı. Uzunca bir süredir hayvanat bahçesine gelmemiştim. Hayvanat bahçesine abonman kartım olan kolay, dertsiz lise yaşantımı anımsadım.

Pachmayr merakla sordu:

«Bütün bu hayvanların buraya, size niçin geldiklerini bana açıklar mısınız, dostum?»

Her nedense bu soruyu yanıtlamakta bocaladım. Tschi ise benden çok daha rahattı.

«Gelmediler Pachmayr, buraya getirilmek için özel şekilde yakalandılar.»

«Peki onları ne zaman serbest bırakacaksınız?»

Hepimiz sustuk. Ancak elindeki yem kovasıyla bize kulak kesilmiş olan geveze bir bekçi söze karıştı. Kovayı yere bıraktı.

«Serbest bırakmak mı? Adınızın ne olduğunu bilmiyorum ama bayım, bu hayvanların buraya kaça mal olduklarını biliyor musunuz siz? Bunca pahalıya elde edilen bu yaratıkların serbest bırakılmaları söz konu olamaz.»

Pachmayr merakla sordu:

«Peki onları niçin burada tutuyorsunuz?»

Bu arada maymunların kafeslerine varmıştık.

Yanımızdan ayrılmayan bekçi Pachmayr'ın bu sorusuna da karşılık verdi.

«Hayvan sevgisinden!»

O anda bir goril demirlerini sarsarak yıkmaya çalıştı. Ancak başaramayınca üzgün ve boş bakışlarla bundan vazgeçti. Bu rada bize ve Pachmayr'a bakıyordu.

«Değişik bir sevgi anlayışınız var, dostlar.»

Bakçi şaşkınlık içinde sordu:

«Bay ilk kez mi hayvanat bahçesine geliyorlar?»

Pachmayr bu soruyu duymamazlıktan gelerek, kendi sorusunu yöneltti:

«Bu hayvanlar size bir yarar sağlıyorlar mı?»

Onun zamanında da pek hayvan sevgisine yaraşmayan bazı şeyler serbestti. Ama bu tür hayvan beslemelerinin Tanrı'nın hoşuna gitmesi için bir yarar sağlaması gerekiyordu. Örneğin yumurtladıkları için tavuklara bakılıyor, kesip yenebileceği için evde domuz besleniyordu. Köpekler ise sürüleri güttükleri ya da eve bekçilik edip, tam zamanında havladıkları için evde tutuluyorlardı.

Ancak hayvanat bahçesinde Pachmayr gerçekten şaşkına dönmüştü.

Bu yüzden açıkladım:

«Bu hayvanların burada tutulmalarının nedeni onları meraklılara göstermek Pachmayr!»

Bekçi yerden kovasını aldı.

«Gördüğünüz gibi her hayvan için doğada yaşadığı koşulların aynen sağlandığı bir bölge hazırlanmıştır. Vahşi doğadaki kadar büyük olmasa bile bu bölgelerde en vahşi hayvanların bile tüm gereksinmeleri sağlanmaktadır. Bu hayvanlar kendilerini burada mutlu hissediyorlar, yaşamalarına uygun bir çevreleri var ve daha fazlasını da istemiyorlar. Anladınız mı?»

Tschi alaylı bir tavırla karşılık verdi:

«Hiç kuşkusuz!»

Ancak Pachmayr bildiğinden dönmüyordu:

«Bence doğadaki çevreleri çok daha zengin ve

geniş, üstelik demir parmaklıklar ve kafesler de yok. Allah bilir ya evimden memnundum, yolculuktan da pek hoşlanmıyordum ama eğer evimde demir parmaklıklar ya da bu tür kafesler olsaydı çileden çıkabilirdim! Böyle bir durumda kendimi kötü ruhlu bir kralın eğlenmek için beslediği bir ayıya benzetirdim. - Birden dönerek, maymunların tam karşısına yerleştirilmiş olan dağ keçilerine baktı. Hayvancıkların sıçramalarıyla kendilerini demir parmaklıkların dibinde bulmaları bir oluyordu. Oysa zavallılar nasıl da sıçramak, oynamak istiyorlardı. Sersem hayvanat bahçesi müdürü ve düzenleyicileri, diye düşündüm. Ancak Pachmayr'la birlikte olunca insan daha önce farketmediği birçok şeyin farkına varıyordu. Bu hayvanat bahçesinde kurumun Pachmayr'ı diriltmenin üstünde niçin ısrarla durduğunu, bu konuya çok önem verdiğini daha iyi anlıyordum.

Bekçi inatla iddiasında direndi:

«Biz insanların da bazı kısıtlamalara katlanmamız gerekiyor. Özellikle öğrencilerin! Aslına bakılırsa onların hepsini kafese kapatmak gerekirdi.»

«Dostum bırakın insanlar her türlü kısıtlamaya ve zorlamaya katlansınlar. Kaderlerini çizen onların kendileridir. Ama doğanın bu suçsuz yaratıklarını böylesine insan eliyle hazırlanmış kısıtlamalar içine sokmak... Bunu aklım almıyor işte! Bunlar günahsız, zavallı yaratıklar, onlara karşı niçin bu denli sert ve acımasız olduğunuzu anlayamıyorum?»

«Mister!» Bekçi yine dayanamayarak söze karışmış, yabancı olduğunu düşündüğü Pachmayr'a

televizyondan öğrendiği şekilde «Mister» sözcüğüyle hitap etmişti. «Eğer hayvanat bahçeleri olmasaydı bu hayvanların bir çoğunun bugün soyları tükenmiş olurdu.»

Natascha o gün ilk kez ağzını açarak, söze karıştı:

«Barutu keşfettiğimiz için!»

«Hayvanları zevk için mi öldürüyorsunuz?» Pachmayr şaşırmıştı.

Natascha gülümsedi.

«Bu zenginler tarafından sevilen, tutulan bir spordur.»

Tschi Natascha'ya dişlerini gıcırdatarak mırıldandı:

«Sizin memurlarınız da samur, astragan kalpaklar giymiyorlar mı?»

Pachmayr bağırarak söze karıştı:

«Bu barut dediğiniz size şeytanın bir armağanı olmalı!»

Natascha gülümsedi.

«Hayır Pachmayr, barutu bulan bir Alman rahibiydi.»

Pachmayr yeniden maymunlara baktı. Hayvanlar kafeslerin içinde yere oturmuş, vücutlarındaki kepekleri temizliyorlardı. Birden sıçrayarak, bize bakmaya başladılar.

Pachmayr gülümseyerek belirtti:

«Bizi anlıyorlar.»

Natascha alaylı bir tonda karşılık verdi. Küstah bir ses tonu vardı.

«Bunlar bizim kuzenlerimiz, Pachmayr!»

«Maymunların kuzenlerinin ne hale geldiğini görmeleri gerekli mi, dostlar?» Pachmayr yüzünü sol koluyla kapadı.

O anda bekçi söze karıştı.

«Sizi kaplanların yanına götürebilir miyim?»

Bekçinin arkasına takılarak, kaplanların kafeslerinin bulunduğu bölmeye gittik. Bir kaplan demir parmaklıkların dibinde bir aşağı, bir yukarı dolanıp duruyordu.

Pachmayr inleyerek belirtti:

«Yine kafes!»

Bekçi biraz da hayretle sordu:

«Kafesin olmamasını mı yeğ tutardınız?»

Tschi içtenlikle karşılık verdi:

«Evet!»

«Onu bütün gücüne rağmen bu halde göreceğime,» Pachmayr da kendinden emin bir tavırla Tschi'nin sözlerini onaylıyordu, «onun tarafından yenmeyi yeğ tutardım.»

Bekçi onların itirazlarına aldırmadan ekledi.

«Daha önce de söylediğim gibi Mister, eğer bu kafesler olmasaydı bu kaplan belki de bugün ölmüş olacaktı. Doğada bugün yalnızca 273 bu cins kaplan yaşıyor. Hayvanat bahçelerinde ise bu cinsin sayısı ikibini aşmakta.»

Pachmayr merakla beni süzüyordu. Doğru olarak kabul etmesi gereken her şeyin önce benim tarafımdan onaylanmasını bekliyordu. Sakin, kısık bir sesle açıkladım.

«Bekçinin bir anlamda hakkı var. Gerçekten de kafes arkasında olmayan hayvanlar zengin kadınların sırtlarını palto şeklinde süslemek üzere vuruluyorlar. Bu kaplanlar özellikle bu tür hanımlar tarafından aranmakta.»

«Peki ama kadınlar niçin bu denli az bulunan bir kürkü giymek istiyorlar?»

«Kaplanların doğadaki sayısı azaldıkça kürklerinin değeri artıyor da ondan.»

Pachmayr yeniden burnunu kaşıdı. Sonra da kısmen candan kısmen karamsar bakışlarla beni süzdü.

«Ne kadınlarınız var! Eğer iyi insanlar olsalardı soyu tükenen bir hayvanın kürkünü giyerler miydi?»

Natascha Pachmayr'ın karşısına dikildi.

«Siz de zamanınızda kaplan kürkü olmasa bile samur kürkü giymemiş miydiniz?»

Pachmayr istavroz çıkardı.

«O zamanlar o kadar çok kaplan ve samur vardı ki! Üstelik bizler sayıca onlardan çok azdık. Ayrıca tükenme tehlikesi geçiren hayvanları da vurmazdık. Yine de kürk giymemizin nedeninin değeri olduğunu itiraf etmeliyim. Bu kötü alışkanlık bizden size geçmiş olmalı. Üstelik sizler bu savunmasız hayvanları onlarla dövüşerek, avcılık sanatının inceliklerini göstererek de değil, barutla öldürüyorsunuz.»

Hepimiz biraz da olsa utanmıştık. Birden haykırdım:

«Aslında bu da bir başka günah!»

Onu buraya Tanrı'nın doğasını göstermek amacıyla getirmiştik. Ne var ki doğa artık doğa değildi. Pachmayr burada da aradığı mutluluğu bulamamıştı. Hatta dönüş yolunda bir ara kulağıma eğilerek, şöyle fısıldadı: «Bazen Tanrı'nın artık olmadığı bile aklıma geliyor!»

Hepimiz aynı konuyu düşünüyorduk, ama böyle bir düşünce dine aykırı düşeceği için kendimizi bu konuda kafa yormaktan uzak tutuyorduk.

Tabiî bunun bir diğer nedeni de bizlerin yüce Tanrı'ya inanmaya pek çalışmamamızdı.

Çıkıştan hemen önce yumuşak başlı bir file rastladık. Hayvanın hemen yanında bakıcısı yürüyordu. Üstüne de beş yaşlarında bir çocuk bindirilmişti. Gezi sona ermişti. - Sarışın kız çocuğu neşeli bir yüz ifadesi ve kendinden emin bir gülümsemeyle hayvanın sırtından indirildi.

Pachmayr'a hayvanın dişlerini göstererek, açıkladım.

«Doğadaki fillerin sayısı da oldukça azaldı. Neredeyse tükenmek üzereler. Onları da bu dişler için vuruyorlar.»

Pachmayr fildişini biliyordu. Ancak yine de yakınmaktan vazgeçmedi:

«Sizin o denli güzel bir beyaz maddeniz var ki fildişine niçin gerek duyduğunuzu anlayamıyorum.»

Daktilomun tuşlarının, gömleğimin düğmelerinin yapıldığı beyaz plastikten söz ediyordu.

«Elinizde bu madde olmasına rağmen yalnızca iki diş için bu koskoca hayvanları vurmanız gerekir mi sanki?»

Tschi Pachmayr'ın yanağını okşayarak, karşılık verdi:

«Gördüğün gibi burada, hayvanat bahçesinde kimse filleri vurmuyor.»

Pachmayr filin önüne geçerek, hayvanın ufak parlak gözlerine bakmaya başladı. Hayvan hortumunu kaldırarak, Pachmayr'ın gömleğinin üstünde gezdirdi.

«Bu hayvan kendi doğal çevresinde yaşamasa bile doğa vergisi olan olağanüstü gücüyle siz

insanlara yararlı olmak, sizlerin dostluğunu kazanmak istiyor. İnanın bana dostlar, hayvanlar da Tanrı'nın hoşuna giden bir iş yaptıkları zaman bunu sezerler. Halbuki siz onu bir dilenci haline getirmişsiniz.»

Natascha hemen küstah tavrıyla atıldı:

«Demek domuzlar kendilerinden salam ya da sosis yaptığımız için yararlı olduklarını sezerek, kendilerini yeryüzünde rahat, mutlu hissediyorlar.»

Elinde ince bir sopa tutan fil bakıcısı gülümseyerek sordu:

«Fille dolaşmak ister miydiniz bayım?»

Pachmayr bir bilet aldı. Hayvan arka ayakları üstüne çökerek, oturdu. Hep birlikte iri yarı Valentin'i filin sırtına bindirdik. Hayvan ayağa kalkarken Pachmayr bakıcının elindeki sopayı ustalıkla kaptı ve beraberce ilerlemeye başladılar.

Bakıcı arkalarından koşarak bağırıyordu:

«Hey durun!»

«Nereye gidiyorsunuz?» diye bağırdıysam da aynı anda boğazıma bir şey düğümlendi.

Pachmayr son bir kez bize dönerek seslendi:

«Dünyanıza fil sırtından göz atmak istiyorum.»

Tschi ince, cırlak sesiyle haykırdı:

«Valentin!»

Ancak Pachmayr güldü.

«Nürnberg'e gitmek istiyorum.»

Dev hayvanı çıkışa doğru yöneltti. Olduğumuz yerde kalakalmıştık.

Girişteki döner kapı kırıldı. Son olarak hayvan ince kuyruğunu neşeyle salladı. Durumun çıl-

gınlığının bilincine varan papağanlar neşe içinde bağırıyor, çığlıklar atıyorlardı. Hayvanat bahçesinin dışından acı acı fren sesleri geliyordu. Bir yerlerden de devriye arabasının düdüğü duyuluyordu. Pachmayr yanımıza geldiğinden bu yana sürekli polisle karşı karşıya geliyorduk!

Herkes heyecan içindeydi. Uçuşan ceketiyle yaşlıca bir adam yanıma gelip, hiç değilse fille kaçan adamın adını bilip bilmediğimi sordu. Bu ceketli adam hayvanat bahçesinin müdürü olmalıydı. Ancak bunu anlamamazlıktan geldim. Ne de olsa Pachmayr'dan sorumlu olan bendim.

Tschi koluma girerek, beni uyarmaya çalıştı:

«Bir şeyler yapmalısın, Toni!»

Natascha hemen benim yerime atıldı.

«Niçin bu denli heyecanlanıyorsunuz yavrum? Nasıl olsa onu bir süre sonra yeniden yanımızda bulacağız.»

Yine de onun ardından koştuk. Çıkışta bizi beklemesini söylediğimiz Paul ile neredeyse çarpışıyorduk. Dışardaki tüm insanlar dikkat kesilmiş, arabalar durmuştu. Uzakta, çok uzaklarda filin heybetli arka kısmını farkedebiliyordum. Ön kısmı ise çoktan gözden kaybolmuştu bile. Fil kalabalık trafikte imrenilecek bir rahatlıkla yol bulup, ilerliyordu. - İnsanın arabası değil fili olmalı, diye geçirdim aklımdan o anda. Eski bir polis arabası sürekli olarak sirenini çalıyor, trafikte kendine yol açarak ilerlemeye çalışıyordu. Bu böyle sürüp gittiği takdirde polisle başımızın derde gireceğinde hiç kuşkum kalmamıştı artık. Yine de biz Pachmayr'a siren çalan polis arabasından çok daha çabuk yetiştik. Pachmayr'ın yüzünde son dere-

ce rahat, mutlu bir ifade olduğunu farkettim. (Bu ince saçlı arabaların arasında bir filin üstünde olsam kimbilir belki ben de aynı şekilde rahat ve mutlu olurdum.) Bu arada devriye arabası da bize yetişmişti. Son bir kez sirenini oldukça yüksek bir tonda çaldı. Alex, Pachmayr'ın üstünde oturduğu filin adı buydu, bu siren karşısında birden ürkerek, sirkteki insanların çok sevdikleri bir fil numarasını yaptı. Arka ayakları üstünde şaha kalktı ve oturdu. Ancak asfaltın üstüne değil, devriye arabasının radyatörünün üstüne oturmuştu. Böylece polislerin görüş sahası tamamen kapandığı gibi motör de daha fazla dayanamayarak, buhar çıkarmaya başladı. Aynı durumu iki gün önce eski Ford'ta Paul de yaratmıştı. Kuyruğunun altından fışkıran buharın sıcaklığı Alex'i yeniden harekete geçirdi. Aynı anda yanımda Natascha'nın alaylı kahkahasını duydum.

Aslına bakılırsa Natascha gülmekte haklıydı. Ertesi akşam Pachmayr geri döndü. Yanında Alex yoktu. Tramvaylara bir filin ne demek olduğunu göstermek istemiş, Alex kırmızı renkten hoşlanmadığı için trafik lambalarının bükülmesine yol açmış ve böylece otobana kadar varmıştı! İşte bu polisleri çılgına çevirmeye, ortalığı birbirine katmaya yetmişti. Önce bir helikopterle yolu taramış, daha sonra otobandaki tüm şoförleri «çok ağır bir vasıtaya» karşı uyarmışlardı. Aslında akıllıca bir tutumdu bu! Çünkü bir «filden» söz etseler hiçbir araba sürücüsü bununla ilgilenmez, bunu dakkate almazdı. Daha sonra da Darching'te yüz kişilik bir polis birliğini bir barikatın başına yerleştirmişlerdi. Bu polislerden birinin ettiği ateş-

le Alex bacağından yaralanmıştı. Şimdi ise hayvan koruma dernekleri gerçek bir beyefendiyle dost olan, bu dünyanın haksızlıklarını kavrayamayan şaşkına dönmüş, yaralı bir fili iyileştirmeye çalışıyorlardı.

Pachmayr'ı ise kimliğinde belirli bir ev adresi olduğu için serbest bırakmak zorunda kalmışlardı. Böylece Pachmayr'ı Waldheimer'in koruda hazırlattığı eski stildeki eve götürmüşlerdi. Ancak ev yerinde durmadığı için Pachmayr'ı neredeyse 'evsizler yurduna' taşımak zorunda kalıyorlarmış. Böylece onu tamamen kaybetmiş olacaktık. Çünkü günümüzde herşey geri alınabilir de nedense evsizler yurduna düşmüş biri alınamaz. Çünkü onun yaşamını devlet yüklenmiştir. Toplum onu bağlamaktadır!

Onu geri dönüşünü yirmiüçüncü kattaki dairede şampanyayla kutladık.

Pachmayr gülümseyerek belirtti:

«Gününüzde hayvan olsun, insan olsun tüm yaratıkların belirli kural ve kısıtlamalara uymaları gerektiği çok doğru.»

Tschi Pachmayr'ın yanaklarından birini okşadı.

«Haydi söyle bakalım, yaşam ölüyken mi, yaşarken mi daha güzel?»

«Bu insanın ne durumda olduğuna bağlı. Canlıyken canlı, ölüyken ölü yaşamak güzel elbette.»

Natascha bu konuda daha da ayrıntılara dalmak niyetindeydi.

«Peki kısıtlamalarına rağmen - sence yaşamak nasıl?»

Şampanya kadehinden bir yudum alarak, bur-

nunu kıvırdı. Ancak yine de şampanyadan hoşlanmıştı. Bizler de bazen çok hafif kızlara başımıza gelecekleri bile bile tutulmaz mıyız? Pachmayr'ın şampanya beğenisi böyle bir duyguydu işte!

«Şampanya da barut gibi rahipler tarafından keşfedilmiştir.» dedim onu uyarmak istermişçesine.

İyi bir uşak olma isteği içinde hiçbir zaman oturmayıp, sürekli etrafta dolaşan Paul o anda «Hayvanat bahçesi iyiydi, değil mi?» diye sordu. Her nedense durmadan lafa karışmaktan bir türlü vazgeçemiyordu.

Pachmayr hayır anlamında başını salladı. «Sorun hayvanat bahçesi değil, Paul!» Bir dikişte bardağını boşalttı. «Hayvanat bahçesi, arabalar, napalm dediğiniz o dehşet verici bomba, taşıt araçlarınız ya da devletiniz de değil sorun; bugünkü toplum, o iğrenç hastaneler, ya da gözlerimle ve televizyonda görüp, tanıdığım hiçbir şey de değil... Biraz daha içki alabilir miyim?»

Kısa bir aradan sonra ekledi:

«Sorun...» Biraz düşündü. «Sizde bir terslik var, her şeyi ters yapıyor ya da düşünüyorsunuz. Bizler günümüzde sizden çok daha mutluyduk! Rusya'dan sansar kürkü almak için uzun yolculuklar yapmamız gerekiyordu ama hiçbir zaman hancılar tarafından kovalanmıyor, daima hoşnutlukla ağırlanıyorduk. Çocuklarımızın birçoğu ölüyordu ama yaşamayı başaranlar sıhhatli vatandaşlar oluyor, bir hastalığın ya da içki, sigara gibi bir tutkunun pençesine yakalanmazlarsa oldukça uzun yaşayabiliyorlardı. Sizden çok daha az eğlencemiz vardı ama biz var olmakta, yaşamak-

ta mutluluk, neşe buluyorduk. Bence bizler sizin eksikliğini duyduğunuz, sıkıntısını çektiğiniz bir şeye sahiptik. - Bizim zamanımız vardı.»

Bunu bize daha önce de birkaç kez söylemişti.

Paul yeniden bardağını doldurdu ve şerefe kadehleri tokuşturduk.

Yine o önemli anlardan biriydi: Pachmayr bize kurumun onu üç milyar harcayarak diriltmekteki bilançosunu veriyordu. Kurum bu projeden vazgeçmişti ama biz o değerli bilgileri alıyorduk: Trenler, jetler, telgraf, telsiz, arabalar, otomasyon, bütün bunlar yalnızca zaman sıkıntısı çeken bir toplumun koltuk değnekleriydi.

O anda «Vakit nakittir!» diye atıldıysam da aynı anda bu ataklığımdan dolayı kendi kendimi tokatlamak istedim. Açıkça basitlikti bu!

Pachmayr kadehini kaldırdı:

«Bu yüzden paranızın ne denli değersiz olduğunu görüyor musunuz?»

Bir mark karşılığında yalnızca birkaç tane yumurta alabiliyorduk. Lokantada ise kahvaltıda getirilen bir yumurta üç marktan biraz daha pahalıydı, çünkü yumurtayı sıcak suda pişirecek zaman bile günümüz insanları için çok, çok pahalıydı. İnsanoğlunun bu denli pahalanmasının nedeni maliyet giderleri değil, insanların dünyadan çok, çok fazla şey istemeleriydi.

«Yoksa çok mu tembelleştiniz?» diye sordu Pachmayr o anda. «Kimbilir belki de yalnızca yaratmakla yetiniyor, çalışmıyorsunuz.»

Daha başka bir deyişle - zamanımız insanla-

rından bir çoğu - tüm onların yerine çalışan makinelere rağmen çok, çok az üretkenlerdi.

Şampanya başıma vurmuştu. Sıkıntı içinde bu bilgiyi nereye satabileceğimi düşündüm. Bir zamanlar bilgiler ilerleyişleri getirirlerdi. Bu tür bilgilerin belki bugün de yararları vardı ama bugün artık bir bilginin değeri para getirme gücüyle ölçülüyordu. Çünkü bizler bir şeyi ilerlemeyle değil, parayla ölçüyorduk.

Pachmayr bana doğru eğilerek fısıldadı:

«Kötü, sıkıcı şeyler düşünüyorsunuz dostum! Bunu yüz ifadenizden anlıyorum.»

20

Pachmayr son serüveninden ve kaçış denemesinden sonra yanımıza ve hiç olmamasından olması yine de daha iyi sayılabilecek bir zamana, döndüğü için mutlu ve neşeliydi. Minderli döner koltuklardan birine gömüldüm. Pachmayr ise iri yarı cüssesine rağmen portatif masanın üstüne oturdu. Masanın üstünde oturmanın daha hoşuna gittiğini ve daha neşeli olduğunu ileri sürüyordu. Bunun dışında dik yakalı kazak ve kadife pantolon giymişti. Sigara da içiyordu.

«Sizde en güzel şeyler geçici olanlar!» diye açıklıyordu bu durumu.

Bu zamandan kaçmayı bir filin bile başaramayacağını artık anlamıştı. Arada sırada kendi kendine gülüyor ve böylece yetiştiği Nürnberg çağının tamamen dışına çıkıyordu. O zamanlar kendi yaptıklarına yalnızca deliler ve soytarılar gülerlerdi. İnsanlar sanırım espriden çok uzaklarmış! Ne var ki Pachmayr da tam zamanımız adamı olup çıkmıştı!

Bizler, bugünün insanları yetiştiğimiz sürede ve yaşlanınca yaşamı ve zamanımızı tanıyıp, anlamak zorunda kalıyoruz. Pachmayr ise yaşamı tanımayı ilk yaşamında gerçekleştirmişti. Şimdi ona yalnızca zamanı tanımak kalıyordu ve o bütün gücüyle buna çalışıyordu.

İnsanın sürekli olarak evde, hiçbir şey yapmadan oturması olanaksızdı. Böylece dostumuza onu gerçekten şaşırtacak bir şey göstermeye çalıştım. Ya da öyle olacağını sandığım için bundan kıvanç duydum! Böylece yanıma Pachmayr'ı da alarak, Münih'in ünlü İngiliz bahçesine gittim. Saf, zavallı şehir çocuklarının oynadığı, büyükannelerin güneşlendiği ve acelesi olan insanların hızla yürüdüğü park yollarında dolaştık. Bizimle birlikte büyük adımlarla ilerleyenlerden bazıları zaman zaman durarak, burunlarını temizliyor ya da hapşırıyor, bazıları ise hiç durmadan yürüyorlardı. Çevrede ufak ördek ve kaz yavruları dolaşıyorlardı.

Fotoğraf makinemi çıkararak, gözüme götürdüm ve düğmeye bastım. Pachmayr fotoğraf çekmemi ilgiyle izlemiş, makinenin hışırtısını da duymuştu.

Tarihi bir önemi olsun olmasın çevrede bütün olup bitenin resimlerini çektim.

Sonunda Pachmayr dayanamayarak, merakla sordu:

«Bu kutuyu gözünüze götürdüğünüz zaman çevreyi daha mı iyi görüyorsunuz, dostum?»

«Hayır ama daha uzun görüyorum.» Gülümseyerek açıkladım. «Bu tür kutularla belirli anları edebileştirmeyi başarabiliyoruz, Pachmayr!»

« Ya demek öyle?» Pachmayr kendi kendine homurdanıyor, durmadan başını sallıyordu.

Üç gün sonra banyosu yapılmış filmle eve döndüm. Salonu karartarak, projeksiyon ekranını indirdim. Artık Pachmayr dilediğimiz anı durdurabileceğimizi ve istediğimiz anda o anları yeniden bir film şeridinde yaşayabileceğimizi görebilirdi. Projeksiyon makinesini çalıştırdım.

O da ne?

Pachmayr ekranda ufak çocukların attığı ekmek taneciklerini gagalayan ördekleri görür görmez öfkeyle projeksiyon makinesini kaptı, ancak her ne düşündüyse hemen tekrar masanın üstüne bıraktı. Karanlık odada etrafa bakındı, fotoğraf makinesini aradı, bulamayınca yumruklarını sıkarak duvarı yumruklamaya başladı.

Kusursuz bir uşak rolü oynamaya kendini iyice kaptırmış olan Paul hemen sordu:

«Bir kadeh konyak içmeye ne dersiniz?»

Bir terslik çıkar çıkmaz konyakla imdada yetişmeye bayağı alışmıştı.

Aynı anda Tschi sandalyesinden sıçrayarak, projeksiyon makinesini durdurdu. Ekrandaki ördek yavruları gibi ekmek tanecikleri de kayboldular.

Pachmayr'ın duvarı yumruklayınca öfkesi

geçmiş, yorgun bir halde yeniden koltuğuna oturmuştu. Yüzünde dünyaya yeniden düzen gelmişçesine huzurlu ve mutlu bir ifade vardı.

Hemen ona dönerek, merakla sordum:

«Sizi bu denli sinirlendiren ne, sevgili dostum?»

Zamanımızın soket çorap giymeye alışkın adamlarından biriymişçesine soketlerini düzelttikten sonra karşılık verdi:

«Aklınızı kaçırmışsınız siz, Toni! Zamanı zorla da olsa durdurup, bir anlık olayları ebedileştirmekten ne zevk alıyorsunuz? Anları bağlayıp, istediğiniz zaman karanlık bir odada ekrana düşürmekten nasıl hoşlanabilirsiniz anlayamıyorum.»

Şaşkınlık içinde mırıldandım:

«Yani sizce bu önemsiz mi?» Sesimin tonundan bile yenilgiyi kabullendiğim belli oluyordu.

Pachmayr koltuğundan kalkarak odada dolaşmaya başladı.

«Siz anların ne denli kutsal olduğunu bilmiyor musunuz?»

«Bu anın özelliklerine, o anın değerine bağlı! Tabiî ki bu konuda çeşitlemelere gidilebilir.»

«Anlar arasında fark yoktur. Önemli olan yaşanmış olmalarıdır.» diye haykıran Pachmayr halının üstünde sert adımlarla bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Birkaç dakikaya kalmadan aşağımızda oturanların avizeleri sallandığı için bize telefon edip, sakin olmamızı isteyeceklerini düşünüyordum. - Neden sonra Pachmayr karşımda durarak, bağırmayı sürdürdü: «Bir anın değeri onun gelip, geçici olmasındadır! Anlara kutsallığı-

nı kazandıran bu geçiciliktir. Sizlerse bu hışırdayan makinelerinizle onun geçiciliğini, tüm değerini ortadan kaldırıyor, onun kutsiyetine dokunuyorsunuz. Anları yaratan Tanrı olduğuna göre böylece Tanrı'nın işine de karışmış oluyorsunuz.»

Eğer şaşkına dönmüş olmasaydım hiç kuşkusuz bu açıklamayı ilgi çekici bulurdum. Bu yine Pachmayr'ı içtenlikle onayladığım ve sevdiğim anlardan biriydi.

Divan Natascha'nın altında hafifçe inledi. Natascha son haftalarda yerinden bile kıpırdamaya yanaşmamış, hiçbir işe karışmamış, yalnızca bizi izlemişti. Özellikle incelediği Tschi idi. Zaman zaman notlar alıyor, konuşmalara genellikle katılmıyordu. Artık kendini bu ekipten saymıyormuşçasına bir havası vardı. Bizler bile onun Woroscheff'in onu Sibirya'ya geri çağırmasını beklediği kanısına kapılmıştık. Natascha divandan inerek, doğruca durdurulmuş projeksiyon makinesine gitti ve filmi boşalttı. Boş makaralar kısa bir süre kendi kendilerine döndükten sonra yavaşça durdular. Natascha filmi yere atıp, ayaklarıyla çiğnedikten sonra mutfağa götürerek, çöp borusuna savurdu.

Pachmayr ona dönerek, gülümsedi.

«İşte böylece anlar yine kutsal anlar oldular.» diyen Natascha Pachmayr'ın karşısına dikildi. Ve onu ancak gerçek bir yoldaşın gerçekleştirebileceği bakışlarla ve gülümseyişlerle süzmeye başladı. Bu bakışların anlamı açıkça beliriyordu: Eğer batıdaki bu dünya sizi düş kırıklığına uğrattıysa, doğudaki dünyamız herşeye düzen getirecektir!

Ancak hâlâ geçirdiği şokun etkisinden kurtulamamış olan Pachmayr Tschi'ye döndü. Tschi her zamanki zarif gülümsemesiyle elini uzatarak, Pachmayr'ın geniş alnını okşadı. Bu davranış Natascha'nınkinden çok daha etkileyici ve yatıştırıcıydı.

Pachmayr sırıtarak, belirtti.

«Bir erkek için kadınlar söz konusu olunca mantığın yerine hemen kadınca incelikler, yakınlıklar geçer.»

Herşeye rağmen «anlarla» ilgili dersimizi almıştık.

Paul'ün konyağını başıma diktim. Bu arada düşünüyordum: Filmi çekilmemiş bir andan uzun sürede filmi çekilmişten çok daha anlamlı, çok daha değerli anılar geride kalıyordu, çünkü insan beyni önemli ve değerli olanı anı olarak saklıyor, önemsizi yitiriyordu. Anılarsa en somut kanıttan daha güvenilir ve anlamlıydılar. - Her ne kadar bu tür düşüncelerime şaşırıyorsam da bu gibi sonuçlara varabildiğim zamanlarda kendimi neredeyse bir dâhi, büyük bir âlim gibi hissediyor, tanımı olanaksız bir büyüklük duygusunun etkisiyle kendime güvenim daha da güçleniyordu.

Ancak bu çok ender oluyordu. Genellikle kendimi pek beğenmezdim. Başkaları da benden pek hoşlanmazlardı. O denli duygusal bir insandım ki her sıkıştığım noktada katı bir gerçekçiliğe ve mantığa sığınır ve böylece insanlar üzerinde son derece soğuk bir etki uyandırırdım.

Paul bardağıma yeniden konyak doldurdu. Evet yine aklıma gelmişti işte - an! Herşeyi tutmak, ele geçirmek istiyorduk. Anlar güzeldir, ge-

çicidir, bazen acı da olabilirler ama hiçbir şekilde bir film şeridine ya da teyp bantına yakışmazlar. Onların yeri insanın kalbidir. - Herşeyi yeniden düşününce kurumun aradan çekilip de bütün bu bilgileri alamamasının gerçekten çok yazık olduğu sonucuna varıyorum. Ancak o sırada aklıma takılan yeni bir fikir tüm düşüncelerimi altüst etti: Böyle bir bilgi kurum için elde edilmemesi gerekecek kadar değerliydi!

Hâlâ Valentin Pachmayr'ın karşısında oturmaya devam ediyorduk. Hepimiz aynı yerlerimizdeydik; ben döner koltukta, Natacsha divanda, Tschi ise yumuşak deri koltukta! Pachmayr'a gelince o masanın kenarında oturmayı sürdürüyor, arada sırada hafif bir sertliğin kalçasına temas etmesinin ona çok iyi geldiğini ileri sürüyordu. Masanın kenarının arkasına batması onun için hiç de rahatsız edici değildi.

Birden öğrenme hırsına kapılmıştı. Ona buzdolabının, televizyonun, çöp yakma aygıtının nasıl çalıştıklarını ve çöpün aslında ne olduğunu anlattım.

Hatta açıklamalarımda o denli ileri gittim ki ekonomimiz açısından fazla üretimin gerekliliğine bile değindim. Yine de dünyamızın biz insanlara sunduklarının tükenmez mi olduğunu, yoksa bunların güneş ışınlarının bize bir armağanı mı olduğunu öğrenmek istedi. —Bu durumda ona karşı dürüst davranarak bugün kullandığımız hammaddelerin çoğunun, örneğin kömür ve petrol gibi, milyarlarca yıl önce de olsa güneş ışınlarının desteğiyle üretilmiş olduğunu itiraf etmek zorunda kaldım. Hemen yine sorguya başladı. Bu kez de bü-

yük, sıcak güneşin milyarlarca yılda yaptığını biz insanların nasıl olup da bu denli kısa bir sürede tüketebildiğimizi öğrenmek istiyordu. —Ondan bu konuda yalnızca optimist olmasını istiyebilirdim. Ancak iyimser olması da olanaksızdı, çünkü daha firmanın aptal ortakları farketmeden firmanın kötü durumda olduğunu anlayıp da yüksek bir kurdan satabileceği hisse senetleri bile yoktu.

Dünyamızın kaynakları bu sorumsuz tüketim sonucunda tükenince ne yapmayı düşündüğümüzü sordu.

«Atom - enerjisinden yararlanacağız!» dedim bir bilgiçlik içinde. Zamanımızın tipik bilgiçliğiydi bu! Ancak yine de nükleer madde kullanımında ortaya çıkan fazla miktardaki artığı ne yapacağımı bilmediğimizi itiraf etmek zorunda kaldım. Halbuki bu artıklar insan hayatını tehdit edici özellikteydiler. Aynı şekilde atom reaktörlerinde ortaya çıkan büyük sıcaklığı nasıl önleyeceğimizi de henüz bilemediğimizi kabul etmek zorundayım. Sürekli olarak nehirlere verilmesi olanaksızdı bu sıcaklığın, soğutucu hava vermek de olmuyor, zira böylece iklimde büyük değişikler ortaya çıkabiliyordu. Ancak yine de —hâlâ bıkmadan usanmadan dünyamıza enerji yollayan güneş olduğunu söyleyerek— onu teselli edebildim.

Pachmayr'ın imrendiğim bir düşünme yeteneği vardı. Her kelimem üzerinde uzun uzun düşünüyordu. Yine uzunca bir süre söylediklerimi ölçüp biçtikten sonra gülümseyerek karşılık verdi:

«Eğer güneş ışınlarının gücünü kısmen de olsa alırsanız, dünyanızın sürekliliğini sağlayan güçte eksiklik olur.»

Bu mantıklı açıklamadan kaçmak amacıyla, «Yakın bir tarihte rüzgârların gücünden de faydalanabileceğiz.» dedim.

«Eğer rüzgârların ve fırtınaların gücünü alacak olursanız, onlar esmeleri gerektiği şekilde esemezler. Böylece onları hafif meltemlere dönüştürmüş olursunuz ki güneyin sıcaklığını bize taşıyan rüzgârlarda kalmamış olur.»

Pachmayr'ın tahsili yoktu; onu konuşturan salt insan aklı ve mantığıydı. Daha sonra bilim adamlarımızın uzun bir süredir yazıp da bir türlü söylemeye cesaret edemedikleri bir şeyi korkusuzca açıkladı.

Bunda tamamen haklıydı: Enerji yönünden daima açık veriyorduk!

Pachmayr daha sonra açıkladı:

«Bana öyle geliyor ki dostum sizler dünyanızı kısır bir döngü içine sokmaya çalışıyorsunuz.»

O anda mektup kutusuna bir şey atıldığını duyduk. Apartman yönetiminin bir bildirisiydi bu: Kira için verdiğimiz son çek karşılıksızdı!

Birden hepimiz susmuştuk. Çıplak, katı, gerçek dünya tüm heybetiyle karşımıza dikilmişti işte!

Pachmayr merakla sordu:

«Bu ev denilen büyük odaların kendi malınız olduğunu sanıyordum. Öyle değil mi?»

«Hayır!» dedi Paul. «Kiraladık bunları. Şef bunlar için her ay para ödemek zorunda.»

Pachmayr içini çekti.

«Bundan kazançlı çıkan ev sahibi mi oluyor?»

Yeniden bir açıklama yapma zorunluğu hissettim:

«Bu tür bir daireyi satın da alabilirsiniz, Pachmayr. Ama bunun için de krediye ihtiyaç duyacaksınız ki bu kez de kazanan ev sahibi yerine bir başkası, yani banka olacak. (Ve tabiî bankanın kurucuları, aksi takdirde bu bankaları kurmazlardı) —Ya da bu dairenin parasını nakit olarak ödemek durumunda kalırsınız ki bu kez de paranızın bankada durduğu takdirde kazanabileceğiniz faizleri kaybetmiş olursunuz. Yani ne yaparsanız yapın sonuç hep aynı, bir başkası sizden kazanacak.»

«Peki evinizi niçin kendiniz yaptırmıyorsunuz?» diye sordu bu kez de.

Bunu yapacak kadar paramız olmadığı için böyle bir işe girişemediğimizi, bunun büyük sermaye gerektirdiğini söyledim.

Yeni bir sessizlik oldu.

Tschi birden yerinden sıçradı.

«Kurum nasıl olur da bizi böyle yüzüstü bırakabilir?»

Natascha bir sigara yaktı. Sinirli bir hava içinde divanın üstünde oturuyor, sert bakışlarla beni süzüyordu.

Onun bu davranışından hoşlanıyordum. Birisi ona haksızlık ettiği ya da ileri gittiği takdirde yakınmıyor, inlemiyor yalnızca gözlerini dikerek, kötü kötü süzüyordu. Tabiî bu bakışlar insanın tüylerini ürpertmeye yeterliydi, ama şimdilik bundan söz etmek istemiyordum.

Aksine büyük bir güvenle açıkladım:

«Hemen bankaya gideceğim.»

Pachmayr yeniden içini çekerek, söze karıştı.

«Kurumun vermediğini size bankanın vereceğini sanıyorsanız aldanıyorsunuz dostum.»

Dışarda yine yağmur başladığı için pardösümü koluma almıştım bile.

«Bankalarımızın ne çeşit yerler olduğunu bilmiyorsunuz Pachmayr. Orada çalışanlar ancak onlara sert ve küstah çıkışlar yapanlara karşı iyi davranan tuhaf insanlardır. Kimbilir belki de böyle davranmakta haklılar çünkü büyük meblağlarda paraları alanlar genellikle küstah ve saygısız insanlar oluyor. Hatta kendilerinin paraları olmasa bile.»

«Sanırım benim de sizinle birlikte gelmem çok iyi olacak dostum.» Pachmayr da ayağa kalkmış, vestiyerden pardösüsünü almıştı.

Böylece beraberce bankaya gittik.

Bankanın büyük gişe salonu mermer kaplıydı. Pachmayr gözlerini mermer salonda gezdirdikten sonra sinsice göz kırparak mırıldandı:

«Burayı yaptıranlar tefeci olmalı dostum!»

Gülümseyerek karşılık verdim.

«Hayır Pachmayr, bu büyük binalar, sayısız denebilecek kadar çok kat, mermer ve maun kaplamalar bir çeşit sermaye yatırımı sayılabilir.»

Pachmayr'ın yine bir itirazı vardı: Bu insanların nakit paraya ihtiyaç duydukları takdirde bu maun ve mermerleri tekrar nasıl paraya dönüştüreceklerini gerçekten merak ediyordu!

«Bu bankalar parayı çoğunlukla gerçek olmayan izlenimlerle sağlarlar.»

«Ne demek istediğinizi çok iyi anlıyorum dostum. Ancak izlenimlere güvenen bu müşterilerin nasıl insanlar olduğunu bilmek isterdim.»

Bunu ben de bilmiyordum. Üstelik o an için daha önemli sorunlarım vardı. Kirayı ödemediği-

miz takdirde evlerimizi boşaltmak zorunda kalacaktık. Üstelik şimdi Pachmayr karşılıksız bir çekin nasıl işlem gördüğünü kendi gözleriyle görmek isteğiyle peşimde dolaşıyordu. —Gişedeki memur hiçbir şekilde kendini beğenmiş değildi. Bir miktar nakit sağlamak amacıyla ona hemen ikinci bir karşılıksız çek uzattım.

«Bir dakika!» diyen banka memuru, bankanın arka kısmında kayboldu.

Pachmayr gülümseyerek izlenimini belirtti.

«Hiç kuşkusuz sevimli ve dost bir memur ama yine de fazla kibirli.»

Gülümseyerek fısıldadım:

«Bu tür bir adam asla karşılıksız bir çek vermeye cesaret edemeyeceği için bu açık bir çekememezlikten başka bir şey değil! Böyle birşey yapacak kadar gözü kanlı ve küstah değil o!»

«Sizde en büyük borcun altına girebilen, sanırım en makbul adam sayılıyor.»

Bu soruya vicdan rahatlığıyla karşılık verebilirdim:

«Birkaç milyondan sonra her çekin karşılığı vardır.»

Sanırım bu sözleri biraz yüksek sesle söylemiştim. Çevrede hepsinin çeklerinin karşılığı bulunduğundan kesinlikle emin olabildiğim bir takım insan beni kötü bakışlarla süzdüler.

Beklememiz gerekiyordu. Arkamızda uzun bir sıra oluşmuştu.

Pachmayr içini çekerek fısıldadı:

«Hiç kuşkusuz yeniden dünyaya getirilmemem sizin için çok daha iyi olurdu dostum.»

Öfkeyle ona döndüm. Bu sözlere kızmış olma-

ma rağmen o anda ne diyebileceğimi bilmiyordum. Pachmayr gülümseyerek ekledi:

«Gerçi buna bir son verebilirdim ama bunun günah sayılıp sayılmayacağını bilmiyorum.»

Gişede arkamızda toplanan sırada homurdanmalar başlamıştı.

Oradan ayrıldım. Pachmayr'ı sırada bırakmış, kuruma gidiyordum.

Kurumun kapıcısı bile değiştirilmişti. Ona eski kimliğimi gösterdim. Adam kimliği başka bir lisanda yazılıymışcasına şaşkın bakışlarla süzdü. Onu biraz azarlayıp da sert çıkınca hemen yumuşadı ve benimle havadan sudan söz etmeye başladı. Eskinin ve yeninin bir karşılaştırmasını yapıyordu. Böylece kurumun yeni bir proje üzerinde, yeni bir obje ile çalıştığını öğrendim: Yeni uğraşları bir ölünün nasıl diriltilebileceği değil, bir insanın hayattan ayrılmadan nasıl ölebileceğini sınamaktı. Yeni zamanlar— yeni projeler!

Kapıcı da aynı kanıdaydı. Birkaç yere telefon ettikten sonra yeni kurum müdürüne gidebilmem için bir ziyaretçi kartı verdi: Yeni şefin adı van Stuyvesand'tı.

Bay van Stuyvesand son derece cana yakın, samimi bir adamdı. Hemen muhasebeye telefon etti. Ve hemen sonra Pachmayr projesinin tamamen kurum programından silinmiş olduğunu ve bu yüzden artık Pachmayr'ı serbest bırakabileceğimizi söyledi.

Birden parladım.

«İyi ama nereye göndereceğiz?»

Van Stuyvesand şaşılacak derecede sakindi.

«Geldiği yere tabiî»

«Geldiği yere mi? 16'ıncı yüzyıldan geldi o! Ah onu o devirlere nasıl gönderebileceğimizi bir bilebilsem! Kendisi de bunu bir defasında bir fille denedi!»

«Peki ama niçin fille?»

«Hoş bunu da başaramadı. Ama kimbilir belki de kurum onu geldiği yere geri yollayabilir.»

«Bütçemizde bunun için ödenek yok.»

«Gördünüz mü işte! Peki ya ben kiralarımızı nasıl ödeyeceğim? Kurum bir evde oturup, yiyip içmesi ve yaşaması gereken bir insanı yeniden dünyaya getirdi ve birden ilgilenmeyi bıraktı.»

Van Stuyvesand onun çalışmak isteyip istemediğini öğrenmek istedi.

Pachmayr'ı kalıplara kauçuk dökmesi için bir lastik fabrikasına mı yollamalıydım? Günümüzde işçi ihtiyacı çekilen, vasıfsız işçinin de çalışabileceği tek sanayi kolu buydu.

«Bayım, bu adam günümüzde faydalı olarak hiçbir şeyi bilmiyor. Üstelik yeniden dünyaya gelip, yeniden yaşamayı isteyen de o değil. Bizler zorladık onu buna!»

«Ben de dünyaya gelmeyi istemedim, ama yine de çalışıp bir şeyler yapmayı başardım.» Van Stuyvesand düşünceleriyle de tuhaf bir adamdı.

Bu tartışmayı daha fazla sürdürmek anlamsızdı. Yeniden bankaya döndüm. Arabanın arkasında otururken kendimi yenik ve küçülmüş hissediyordum.

Pachmayr gişenin başında durmuyordu. Yoktu orada! Çeklerle ilgilenen gişe memuru onu sorunca beni doğruca müdürün odasına götürdü. Bu odaya da müdür paraymışçasına kalın kapı-

lardan geçilerek gidiliyordu. Kasa kapısından farksızdı bu kapılar!

Pachmayr eskiden minderli koltuk adı verilen cinsten bir maroken koltuğa gömülmüştü. İnce tel gözlüklü bir adam olan banka müdürü odada bir aşağı, bir yukarı dolaşıp duruyordu. Ben de minderli koltuklardan birine çöktüm. Bankadaki hesabını aşmış bir adam bundan başka ne yapabilirdi ki? Bundan dolayı utanmaya hiç gerek yoktu; bankalar bu tür aşılan hesaplarla yaşar, müdürler bunlardan maaşlarını alırlardı. Daha başka bir deyişle: Zenginler bizim borçlarımızla yaşıyorlardı!

Pachmayr benim de koltuğuma gömülmemi bekledikten sonra teker teker kelimelerinin üstüne basarak konuşmayı sürdürdü:

«Değerime gelince, bir çocuğun doğumunun kaça mal olduğunu bilir misiniz?»

«Çok yorgunum.» diyen banka müdürünün yüzünden gerçekten öyle olduğu anlaşılıyordu.

Pachmayr aynı tonda, yavaş yavaş ekledi:

«Hamileliği, eğitimi, çehizi ve tüm evlilik masraflarını da buna ekleyebilirsiniz sayın müdürüm!» —Pachmayr'ın hiç bu denli dinç olduğunu görmemiştim.

Müdür odanın ortasında durdu.

«Bakın bayım, adınız neydi, sorun yalnızca bu değil!»

«Bence bu konuda düşünmeniz bile gereksiz.» Pachmayr yılmadan direniyordu: Kesin verilere göre yeniden yaşama döndürülmem tam üç milyara mal oldu. Buna karşılık sizin değerinizin ne denli az olduğunu düşünün!»

Müdür kekelemeye başlamıştı.

«Tabiî bu kadar fazla değil!»

«Size bir önerim olacak. Şu andaki değerim tam üç milyar...»

Müdür yazı masasının başına geçmişti. Birden beti benzi solmuştu.

«Belki de sözünü ettiğiniz bu diriltme işi doğru! Ancak bankacı olarak her iddiayı kuşkuyla karşılamak zorundayız. Sanırım beni anlıyorsunuz.»

«Artık bu kuşkuyu duymanıza hiç gerek yok. İşte karşınızdayım ve tamı tamına, ne bir kuruş eksik, ne de fazla üç milyarlık değerim var. Bankanızda rehine kalmak istiyorum.»

Müdür karar vermekte bocalıyora benziyordu.

«O zaman başka bir bankaya baş vuralım.» Pachmayr kendi kendine mırıldanmaya başlamıştı.

«Üzerinizde başka ipotek var mı?»

«Hayır!» diye atıldım. «Pachmayr üzerinde hiçbir yükümlülük yok.»

Müdür koltuğuna oturmuş, sinir içinde parmağının arasına sıkıştırdığı kalemiyle oynuyordu.

Karar vermekte güçlük çektiğini anlıyordum. Şimdi bize hayır dediği takdirde ilerde onu bundan dolayı suçlayabilirdik. Evet dediği takdirde ise ilerde başkaları tarafından suçlanabilirdi. Acaba hangi suçlamayı yeğ tutacak, diye düşünüyordum.

Müdür düşüncelerimi anlamışçasına açıkladı:

«Şey adınız neydi bayım... Bakın sayın bayım, üzerinde düşündüğüm tek konu müşterileri-

mizden hiçbirinin bir yeniden dünyaya getirmeye inanmak istemeyeceği!»

Söze karıştım:

«Müşterileriniz çok daha gerçekdışı şeylere, örneğin kazanç getirmeyen senetlere, varolmayan faiz gelirlerine, devlet tahvillerine, hatta kâğıt paraya bile inanıp, güvenebiliyorlar.»

Müdür yeniden düşünmeye başladı. Neden sonra yeniden açıkladı:

«Eğer sayın bay bir tarla, bir maden ocağı ya da bir holding olsaydı onu rehin olarak kabul edebilirdik.»

Pachmayr kendinden emin bir tavırla açıkladı:

«Ama ben bir insanım.»

Ancak bunun müdür için pek bir önemi yoktu.

«İnsanları ancak malları olduğu zaman banka açısından değerli bulabilirim.»

Pachmayr :

«Ama benim malım var. Bir zamanlarki yaşamımda zengin bile sayılırdım.»

Müdür gülümseyerek söze karıştı:

«Tabiî bu bizim için yeni bir şey!» O andan itibaren bize yardıma çalıştığı apaçık belliydi. Hatta bir önerisi bile belirmişti: «Bildiğiniz gibi biz bir özel bankayız ve çeşitli risklere katlanarak para kazanırız. Siz gerçek anlamıyla bir risk, hem de ilgi çekici bir risk sayılabilirsiniz bayım! Şey, adınız neydi hep unutuyorum. Nasıl yapılabileceğini şu anda düşünemiyorum ama belki de sizin kişiliğinizden para kazanmayı bile başarabiliriz. Sizi şimdilik aksiyon olarak kaydediyorum. Bu önerime ne dersiniz?»

Pachmayr homurdandı:

«Eğer yüce Tanrı'mız ve Efendimiz bunu uygun görüyorlarsa, anlaştık! Yalnızca bir sorun var. Bana ne kadar değer biçiyorsunuz ve arkadaşıma ne ödeyeceksiniz?»

Geniş çenesiyle beni işaret etti.

Pachmayr karşılığında tam 50 000 mark aldım. Vedalaşma sırasında ikimiz de hiç ummadığımız kadar duygulanmıştık. Daha sonra Pachmayr'ı büyük bir dostluk ve kibarlıkla kasaya kapatmaya götürdüler.

Arkasından seslendim:

«Size Natascha'yı göndereceğim!»

Başını arkaya çevirerek bağırdı:

«Tschi'yi tercih edirim »

Mermer salondan geçtiğim sırada kendimi son derece adi ve alçak bir adam görüyordum: Cebimde 50 000 mark vardı ve Tschi'yi utanmadan vermiştim.

Ve elbette Pachmayr'ı da!

21

Natascha bir akşam sordu:

«Acaba Pachmayr'ın rahat edebileceği koşulları sağlayabildiler mi?»

Birden haykırdım:

«Yanında Tschi var ya!»

«Hâlâ ona âşık mısınız?»

İnsan bir kadına aynı anda iki kişiye birden âşık olduğunu nasıl anlatabilirdi? Allahtan o anda penceremin tam altında bir tramvay acı bir sesle köşeyi döndü ve ben kısa bir süre için de olsa karşılık vermekten kurtuldum.

Paul alış-verişe gitmişti.

Tramvay geçtikten sonra kapımın acı acı çalındığını duydum.

Dışarda üç adam duruyordu. En öndeki şapkasını hafifçe havalandırarak sordu:

«Bay Düwell siz misiniz?»

Tedbiri elden bırakmamak amacıyla sordum:

«Ne istiyorsunuz?»

Üçü birden bana aldırış bile etmeden önümden geçip içeri girdiler. En öndeki ıslak pardösüsünün düğmelerini çözmeye başlamıştı bile. Bundan hemen buradan ayrılmayı düşünmediği sonucuna vardım. Birden damdan düşermişçesine açıkladı:

«Fizyolojik biyoloji kurumundan Doktor Schmitt!»

Beraberindekileri tanıştırmaya bile gerek görmedi. Zaten olar da arka planda durmuş, merakla etrafı süzüyorlardı. Doktor Schmitt elinde tuttuğu valiz benzeri çantayı odanın ortasındaki masanın üstüne koydu. Yeniden divanın üstüne, Natascha'nın yanındaki yerime oturdum.

Natascha kulağıma eğilerek son derece kısık bir sesle sordu:

«Onlara oturmaları için sandalye vermeyecek misin?»

«Hayır.» diye fısıldadım. «Bir koltuk üç kişiye az gelir, üstelik kendini tanıtan adamdan da hiç hoşlanmadım.»

Adamlardan biri sordu:

«Bay Pachmayr burada değiller mi?»

«Hayır, yoklar.»

«O zaman onu beklemeyeceğiz gerekiyor.»

«Niçin? Onu görmeniz bu kadar acele mi?»

«Kurumdan onun sağlık durumunu saptama görevi aldım.»

«Bu konuda endişelenmenize hiç ama hiç gerek yok. Hepinizden daha sağlıklı ve sağlam olduğundan emin olabilirsiniz.»

«Bu konuda fikir yürütecek yetkiniz olduğunu sanmıyorum bay Düwell!»

«Bildiğim kadarıyla bu konuda yetkili olan kişi Dr. Schalit!»

«Bu meslektaşımız artık bizimle çalışmıyor.»

Bunu ben çoktan biliyorum, diye düşündüm.

«Eğer dostum Pachmayr bir rahatsızlık hissederse onu kuruma, size yollarım.»

Doktor Schmitt küçük, sinsi bakışlı gözleriyle beni kötü kötü süzdü. Ne o ne de diğer iki adam gitmeye niyetli görünmüyorlardı. Aksine: Doktor Schmitt bir sandalye çekerek, izin bile istemeden oturdu.

«Bildiğim kadarıyla —siz ve bayan— halen kurumun hizmetindesiniz, bay Düwell!»

Acaba karşılığında para alınmayınca da bir kurumun hizmetinde sayılabilinir miydi? Doktorun yanlış da olsa bu kanısının sürmesinde büyük yarar görerek, evet anlamında başımı salladım.

«Halen bildiklerinizi sır olarak saklamakla yükümlüsünüz, bay Düwell!»

Yeniden başımla onayladım.

«Size şimdi anlatacaklarımda da bu gerçeği unutmamalısınız.»

Başımı evet anlamında salladım. Natascha da merak içinde başıyla benim hareketimi onayladı.

«Kurumun görevi ve amacı biraz değiştirildi, bir başka deyişle modernleştirildi.»

Kulak kesildim.

«Bildiğiniz gibi —diriltme işlemi— başarıyla sonuçlandı.»

Pis suyla, diye düşündüysem de çenemi tuttum.

«Ancak biz bununla artık ilgilenmiyoruz. Yeterince insana sahibiz zaten, üstelik bir savaş durumu için bu buluş pek pahalı sayılmazsa bile çok yavaş ilerliyor. Kullanışlı sayılmaz.»

Bu doğruydu.

«Diriltilenin verdiği bilgiler hiç kuşkusuz çok çeşitli ve ilgi çekiciydi ama asla dünyada sansasyon yaratacak niteliğe ulaşmadılar. Bize söyleyebileceği herşeyi biz zaten daha önceden de biliyorduk. Sonra bunlardan çoğu da sola yönelikti.»

«16'ıncı yüzyıldan gelen birinin sola yönelik düşünceleri olması ilgi çekici değil mi bay Doktor?»

«Bizi daha çok onun bedeni ilgilendiriyor.»

Atıldım:

«Tüm muayenelerden olumlu sonuç alındı. Sıhhati kusursuz.»

Doktor Schmitt üzüntü içinde başını salladı.

«Hâlâ onun bedeninde neyi saptamak istediğinizi gerçekten öğrenmek isterdim.»

«Bunun için onu önce bir anotomi laboratuarına almamız gerekiyor.»

«Orada onu dilimleyecek misiniz?»

«Bunu çok acemice ifade ettiniz bay Düwell»

«Bunu bir insana yapmaya hakkınız yok!»

«Elbette ki yok, bunu ancak bir cesete yapabiliriz.»

«Ama Pachmayr ceset değil ki!»

«Bu ele alışa göre değişebilir, bay Düwell! Onu öldürmeyi düşünüyor da değiliz. Yalnızca onu modern dünyanın koşullarına uyumsuzluk göster-

mesine rağmen yaşatmaya devam etmeyi doğru bulmuyoruz.»

Acı bir sessizlik oldu. Natascha'nın elini sıktığımı sezdim.

Yeniden kendimi toparlayınca derin bir soluk alarak, elimden geldiğince sakin bir sesle sordum:

«Hipokrat'ın yeminini bilirsiniz değil mi doktor?»

Hemen telaşla atıldı:

«Bu yemin ölüler için değil, canlılar için geçerlidir.»

«Bu nerede yazıyor doktor?»

«O zamanlar diriltme işleminin sözkonusu olabileceği bilinmediği için özellikle belirtilmesine gerek görülmemiş.»

Natascha o gün ilk kez ağzını açtı:

«Demek Pachmayr'ın ölmesi gerekiyor.»

Doktor elini hayır anlamında salladı.

«Asla gerekli değil bu sayın bayan, yalnızca onun ölmesine izin verilmesi gerektiğini savunuyoruz. Suni olarak yaşamının uzatılmaya çalışılmasında hiç bir anlam göremiyoruz.»

Arka plandaki iki adamı neredeyse unutmuştum. Ancak biri konuşunca onları anımsadım.

«Bu Pachmayr da nerede kaldı?»

Dışarda hava kararmıştı. Masa lambasını yaktım.

«Herhalde biraz dolaşıyor.» dedim.

Natascha o gün ikinci defa ağzını açtı:

«Eğer şimdi gerçekten gelseydi ya da gelebilseydi bile ona bir hastalık aşılayacak, buna uygun bir iğne vuracak ve yarın anotomi laboratuarınıza gelmesini sağlayacaktınız, değil mi?»

İki adamın arada sırada da olsa konuşmayı sürdüreni divana doğru atıldı.

«Ağzınızdan kaçırdınız işte sayın bayan: 'Gelebilseydi...' demekle neyi kastettiniz? Nerede o? Niçin gelemiyor? Onu nereye sakladınız?»

Ayağa kalkarak, güldüm ve adamın tam karşısına dikildim.

«Artık onu ele geçiremezsiniz. Bunu ben de yapamam! Bankanın kasasında o. Kendini bankaya sattığı için artık bankanın malı ve banka da ona birşey olmaması için son derece dikkat ediyor. Pachmayr bundan böyle diriltilen bir deney objesi değil, bir hisse senedi oldu. Gittikçe değeri artan bir hisse senedine karşı ne yapabilirseniz yapın.»

Aptal yerine koyduğum daima ikinci planda kalan adam gülümseyerek söze karıştı:

«O hisse senedini satın alırız.»

O gece uyuyamadık. Sabahleyin erken saatte bankaya gittim. Büyük bankalar sabahları oldukça tenha ve sessiz olurlar, çünkü büyük müşterilerin çoğu o saatlerde uyuyorlardır.

İlk gişeye giderek, müdürle görüşmek istediğimi bildirdim. Önce hangi müdürle, sonra da neden görüşmek istediğim soruldu. Bankada çeşitli işlere bakan çeşitli müdürler olduğunu da böylece öğrenmiş oluyordum. —Para yatırma konusunda öğüde ihtiyacım olduğunu söyledim. Gişedeki adam bundan pek etkilenmişe benzemiyordu. Beni tahta bir kapıdan büyükçe bir masanın başında oturan bir başka arkadaşına yolladı. Bu odanın sandalyeleri yeşildi. Ancak ben bir gün önce görüştüğüm müdürü istiyordum. Halbuki para yatırma konularında salık verme işlemiyle o değil, bu bay ilgile-

niyordu. Bu yüzden ona hesabımdan fazla para harcamış olduğumu söyledim. Hemen heyecanlanarak, hesap kartımı getirtti. Hesabımın kapanmış olduğunu ben çok daha önceden biliyordum.— Benim için başka bir şey yapılabilir miydi? Adam benimle ilgileniyor gibi davranıyorsa da aslında ilgilendiği filan yoktu. Yine de birşeyler yapmam gerekiyordu. Büyük bir krediye ihtiyaç duyduğumu söyledim.

Birden adam heyecanlandı. Ne de olsa büyük bankalar bu tür büyük kredilerle yaşamlarını sürdürüyorlardı. Hemen iki oda öteye götürüldüm ve böylece bir gün önce Pachmayr'ı satın alan müdüre de ulaşmış oldum.

Müdür benimle birlikte odanın yan kısmındaki ufak, yuvarlak bir masanın başına oturdu. Böylece daha dostça bir görüşme yapabileceğimiz düşüncesindeydi. Hemen konuya girdi:

«Bay Pachmayr çok iyi, hayatından da çok memnun! Başka soracağınız var mıydı?»

«Gerçekten kasaya kapatıldı mı? Açık havaya hiç çıkarılmıyor değil mi? Onun korunmasını nasıl sağlıyorsunuz?»

«Bay Pachmayr ve hayat yoldaşı sizin anladığınız anlamda hapsedilmiş değiller.»

Ufak masanın üstüne eğildim.

«Sizden onu elinizden geldiğince kilitler arkasına hapsetmenizi rica edeceğim sayın müdür.»

Adam beni şaşkınlık içinde süzdü.

«Sonra sakın onun yanına yabancı birini sokmayın.» diye ekledim.

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Eğer rahatsızlanırsa filan da yanına sakın adı Schmitt olan bir doktoru sokmayın.»

Müdür beni şaşkınlık içinde süzüyordu. Söylediklerimi anlamadığı, beni deli yerine koyduğu besbelliydi.

«Siz gazeteci, yazar ya da o tür bir şeydiniz değil mi?»

«Sayın müdür, birden Pachmayr'ın ölüsüne dirisinden çok daha fazla değer veren bir takım insanlar ortaya çıktı.»

«Bizim de aynı düşüncede olduğumuzu söyleyemem.»

«Ona ne kadar değer biçiyorsunuz, sayın müdür?»

«Bu kadarının sizde olmadığından kesinlikle eminim.»

«Ama başkalarında var! Pachmayr'ı ele geçirmek için onun bütün hisselerini satın almaya hazır bir kuruluş var.»

Müdür gülümsedi.

«Bu elbette ki hisselerin değerini artıracaktır.»

«Peki öyleyse - bu hisseleri elinizde tutacak mısınız?»

«Hepsini değil. Ufak bir kısmını sattık bile. Ancak yine de büyük kısmı elimizde tuttuğumuzu söyleyebilirim. Bize durumu açıkladığınıza göre de onları elimizden geldiğince elden çıkarmamaya çalışacağız.»

«Peki bunu ne kadar zaman başarabileceğinizi düşünüyorsunuz?»

«Belirli bir yüksekliğe kadar tabiî! Pachmayr'ın durumu tehlikeli bir hal almaya başlayınca da onları elden çıkarırız. Tabiî bundan iyi bir kazanç sağlayarak...»

Müdürü şaşkınlık verecek derecede dürüst buluyordum. Kimbilir belki de kişiler büyük işlerde açık kartlarla oynuyorlardı ya da adam beni pek önemli bir insan yerine koymuyordu.

Ürkek bir tavırla sordum:

«Onu biraz görebilir miyim?»

Müdür benden başka bir zaman yeniden gelmemi istedi. Ne zaman gelebileceğimle ilgili haber ileteceklerdi.

Tramvayda bir bankanın nasıl olup da bir insandan hisse senedi yapmasının mümkün olduğunu düşündüm. Bir hisse senedinin ardında verimli ya da hiç değilse kazanç getirici birşey olmalıydı. Peki ama... Pachmayr'ımdan ne gibi bir verim bekliyorlardı? Bu düşüncelere dalmış bir halde bir kontrolörün önünde durmuşum!»

«Lütfen biletiniz!»

Yanlış bilet almış, ya da yanlış damgalamıştım. Zaten bugün artık bir bilim dalından farksız olan 'tramvay yolculuğunda bilet damgalama işlemini' kim başarabiliyordu ki? Ceza olarak yirmi mark ödeyince kontrolörle sohbete başladık. Adam bana tramvay işletmelerinin cezalar olmasa oldukça düşük sayılabilecek bilet ücretleriyle yaşayamayacağını anlattı. Anlattıklarını dikkatle dinlediğim için olsa gerek adam büyük bir heyecanla en ince ayrıntılarına kadar cezalı bilet ve bilet ücretleri sorununu açıkladı. Sonunda yanlış hatta yanlış tramvaya binmiş olduğum da ortaya çıktı. İlk durakta inerek bir taksiye bindim. Çok pahalıya da mal olsa, yine de yüce Tanrı'ya inanmaktan başka çarem yoktu!

22

Paul bizi terketmişti. Pachmayr yanımızdan gidince kendine de gerek kalmadığı kanısına varmıştı. Yine bize geldiği bale grubunda dansediyordu. Bacaklarını açıyor, parmaklarının ucunda dönüyor, bir balerini kolları üstünde kaldırarak, onunla üç adım atıyor ve yeniden yere bırakıyordu. İşte Paul böyle bir yaşam sürüyordu!

Natascha ile ben uzun bir süredir beraber yaşamaya başlamıştık. Sanırım birbirimizi gerçekten seviyorduk. Ruslar onu daha geri çağırmamışlardı. Pachmayr projesinin bitmiş olduğunun farkında olmasalar gerekti. Bazen bazı projelerde birkaç

ülke birlik olur, daha sonra anlaşılmaz bir nedenle birbirlerinden koparlar. Konu patates ihracı olsun, savaş uçakları olsun, barış olsun ya da dürbün için mercek alış-verişi olsun sonuç hep aynıdır. Önce beraber çalışır, sonra birden ayrılırlar. Biz sade vatandaşlar bütün bunları, ya da hiç değilse bunları hazırlayan nedenleri hiçbir zaman öğrenemeyiz. Bir kadının kendini pencereden attığını, elektronik beyinin birbirine uygun olarak seçtiği çiftlerin gerçek yaşamda anlaşamadıklarını,. (ancak yine de evlendiklerini), başbakanın açıklamalarını, muhalefetin sonuçsuz çıkışlarını bize duyuran gazeteleri okuruz. Aslında demokrasi de çoktan battı, çünkü halk bunu yürütemeyecek kadar aptallaştı.

Ben alış-verişi yapıyordum, Natascha ise yemekleri pişiriyordu. Niçin hâlâ böyle yaşamayı sürdürdüğümüzü ise ikimiz de bilmiyorduk. Paramız vardı; meçhul biri tarafından bankadaki hesabıma durmadan para yatırılıyordu. Bu konuda konuşmuyor, bu meçhul kişinin kim olduğunu bulmaya çalışmıyorduk, çünkü ikimiz de bunun kim olduğunu bilebiliyorduk: Pachmayr!

Büyük bir ihtirasla birbirimizi istediğimiz zamanlarda Natascha soketlerimi çıkarmam gerektiğini ileri sürüyordu. - Soketlerimin onu niçin rahatsız ettiğini anlamıyordum ama bunun için onunla tartışacak değildim. Bense onun küpelerini çıkarmak istiyordum. Tabiî o buna karşı koyuyor, ancak daha sonra yakınlaşma ilerleyince acıya dayanamayarak, halının üstüne savuruyordu.

Yine böyle bir günde tam yakınlaşmanın ortasında telefonum çaldı. Soğuk bir kadın sesi er-

tesi gün saat 15.45'de bay Pachmayr'ı ziyaret edebileceğimi bildiriyordu. Elinde kalemi, kalıptan farksız saçları olan tipik bir sekreterin sesi ve konuşma tarzıydı bu! Randevuları düzenleyen, aslından çok daha kibirli görünmeye çalışan bir genel müdür sekreterinin sesiydi bu!

Natascha çıplak ayaklarla halının üstüne basmış, kahve hazırlıyordu. Pipomu yakarak, pantolonumu aradım.

Pachmayr yeniden yaşantımıza girmişti!

Önce bir deney objesi, daha sonra da bir hisse senedi olarak görülen bir 'diriltilen' tarafından canlandırılan eski devirler, 15'inci yüzyılın Nürnberg'i günümüze kadar gelmişti işte! Pachmayr'ın sorumluluğunu benliğimde seziyordum.

15.30'da bankadaydım. Hemen beni daha önce de görüşmüş olduğum müdüre götürdüler. Adam bu kez eskisi gibi cana yakın ve samimi değildi, aksine bende son derece ciddî ve işini bilen bir adam izlenimini uyandırdı.

«Bay Düwell, bay Pachmayr ile bir randevunuz var!»

«Bundan dolayı size minnettarım sayın müdürüm!»

Söylediklerime bir anlam vermemişçesine şaşkın bakışlarla beni uzun uzun süzdükten sonra ekledi:

«Şu anda sizi yanına almasının mümkün olup olmadığına bakalım.»

«Niçin mümkün olmasın?»

Birden öfkeye kapıldım. Kimbilir belki de acınacak halde olduğunun görünmemesi için onun kılık kıyafetine özen göstereceklerdi. Tabiî yalnız-

ca benim gözümü boyamak için! Eğer Pachmayr iyi durumda değilse hemen gazeteye koşup bütün hikâyeyi basına açıklayacağıma dair kendi kendime söz veriyordum. Herşeyi açıkladıktan sonra aç da kalsam, tutukevine de kapatılsam herşey bana vız geliyordu.

Öfkeden pipomu çekmeyi unutmuştum. Dilim yanıyordu. Hırsla pipomu tüttürdüm.

Müdür bir kâğıdın üstüne birşeyler karaladıysa da bundan vazgeçerek kâğıdı yırttı ve kendisinin de benimle birlikte gelmesinin daha iyi olacağını söyledi.

Kalın, tüylü halıların üstünden asansöre doğru ilerledik. Asansörün kapıları arkamızdan kapandı.

Asansör aşağı değil, yukarı çıkıyordu. Kasaların bulunduğu bodrum katına değil, göğe doğru... bir türlü çıkış bitmiyordu.

Neden sonra asansör yine de durdu. Buradaki halılar gri-mavi değil kırmızıydılar. Otomatik silâhlı bir nöbetçi yolumuzu kestiyse de müdürü tanıyarak geçmemize izin verdi. Bu bana neyi anımsatıyordu? Ormanın içindeki ortaçağ evinde de durum aynı değil miydi? Tavukların gagalamayı bilmediği, Pachmayr'ın ise günümüze henüz yabancı olduğu günlerde!

Bekleme odasında biraz oturmam rica edildi. Elinde telefon randevuları düzenleyenin Tschi olduğunu görünce bir an «Tschi» diye haykırmaktan kendimi alıkoyamadım. O da beni büyük bir ciddiyetle süzdükten sonra işinde son derece tutarlı bir sekreter tavrıyla bir coca-cola ya da kahve içmek isteyip istemediğimi sordu. Aslına bakılır-

sa o anda onu tokatlamaktan başka isteğim yoktu. Ama yine de kendimi tutarak, ürkek bir sesle belirttim:

«Valentin ile randevum vardı. Artık bu denli yüksek bir katta mı yaşıyor?»

Tschi gülümseyerek karşılık verdi:

«Biraz beklemen gerekecek!»

Doğu kadını olmanın ona kazandırdığı tüm efsunlu hava kaybolmuştu. Bana yabancı olan bir kadındı karşımdaki. Keşke Tschi'yi kızdırması için yanıma Natascha'yı almış olsaydım?

Tschi birkaç yere telefon etti. Konuşmalarından hiçbir anlam çıkaramamıştım.

«Çok değişmişsin Tschi!» dedim.

Bir teleks durmadan tıkırdıyordu. Tschi kâğıdı yırtarak, bir çantaya yerleştirdi ve antreye açılan bir kapıdan dışarı götürdü. Geri döndüğünde telefonla bir yerlere emirler yağdırdı. O sırada içeri giren biri Tschi'nin kulağına bir şeyler fısıldadı ve içeri girdi. Bense hâlâ bekliyordum.

Pencereden şehrin çatıları görülüyordu. Güneş iyice alçalmış, şehre bambaşka bir güzellik kazandırıyordu. Tabiî böyle kızıl bir renk almanın güneşe de çok yakıştığı kuşkusuzdu! Ayağa kalkarak bekleme salonunda bir aşağı, bir yukarı dolaşmaya başladım. Sallanıyormuş gibi bir duyguya kapıldıysam da bu bozuk sinirlerimin sıkıcı bir oyunundan başka bir şey olamazdı.

O anda Tschi'nin seslendiğini duydum:

«Artık onun yanına gidebilirsin!»

Pachmayr'ı her şekilde, eski Nürnberg giysileri içinde, blue-jean ve dik yakalı kazak içinde göreceğim aklıma gelirdi de onu ince çizgili bir

takım elbiseyle karşımda bulacağım aklıma gelmezdi. Büyükçe bir yazı masasının arkasında son derece şık ve günümüze uygun takım elbisesiyle oturuyordu.

«Toni, değil mi? Buyrun oturun! Benimle konuşmak istiyormuşsunuz?» - Gizlice saatine baktı.

Aman Tanrım!

Farkında bile olmadan yazı masasının kenarına oturarak, ayaklarımı salladım.

«Nasılsınız dostum?»

«İlginize teşekkürler!» Pachmayr'ın sesi şaşılacak derecede soğuk ve sertti. «Koltuklardan birine oturmanız daha iyi olmayacak mı?»

«Efendim?» Bacaklarımı sallamaya devam ettim. «Size ne oldu Allah aşkına Pachmayr? Aklınızı mı kaçırdınız? Artık dostlarınızı tanımıyor musunuz? Yoksa kendi kendinize alınma numaraları mı uydurdunuz?»

Şaşkınlık içinde döner koltuğunu bana çevirerek, burnunu kaşıdı.

«Nihayet yanıma gelen birinden insanca sözler duyabildim!»

«Neyse sanırım artık sizinle doğru dürüst konuşabiliriz.»

Burnunu büyük bir gürültüyle mendiline temizledi.

«Uzunca bir süredir sohbet edebilecek ne zaman ne de insan bulabildim, sevgili dostum.»

«Haydi söyleyin bakalım Valentin, burada ne işler çeviriyorsunuz?»

Bu soruya kızmış olduğu yüzünün ifadesinden anlaşılıyordu. Birisinin bizi dinlemesinden korkarmışçasına etrafına bakındı.

«Bu da ne demek oluyor Valentin - son bıraktığımda siz bir hisse senedi olmuştunuz.»

Pachmayr hayır anlamında başını salladı.

«Hayır, ben artık yalnızca bir anonim şirketim.»

«Peki bu anonim şirket ne üretiyor, ya da ne iş yapıyor?»

Pachmayr son derece kısık bir sesle açıkladı.

«İnsanlara gerçeği sunuyoruz.»

Ona ne zamandan beri gerçekle para kazanmanın mümkün olduğunu sordum ve bunun benim için tamamen yeni bir şey olduğunu söyledim.

Heyecanla başını salladı. Herşeyin gerçeğin yeterli değeri olmasına bağlı olduğunu açıkladı ve değerli her gerçeğin kurumun da istenildiği şekilde yükseleceğini söyledi.

Bu kez de hangi gerçeği sattığını öğrenmek istedim.

«Beklediğinizi!»

«Demek bir çeşit peygamberlik yapıyorsun!» Yeniden hayır anlamında başını salladı.

«Bunun için peygamber olmaya gerek yok. Yalnızca insanları sıkıcı gerçeklere inandırıp, onlara bunu yüksek paralar karşılığında satabilecek kadar usta bir tüccar olmak yeterli!»

«Peki isteyen sözünü ettiğiniz gerçeği satın alabiliyor mu?»

Sinsice gülümsedi.

«Bu tamamen ödeme gücüne bağlı. Az ödeyen gerçeğin yalnızca bir kısmını, çok ödeyen büyük kısmını ve yalnızca gerçekten bir şeyler ortaya koyan da tamamını alıyor.»

«Demek şirketiniz küçükleri talan etme yolunda.»

«Yalnızca kısmen! Küçükler yoksulluktan kurtulur kurtulmaz mahvımıza neden olurlar. Çünkü bugünün gereksiz tüketim ve üretim fazlası onlar yüzünden ortaya çıkıyor. Bizler gibi cimri olacakları yerde kolaylıkla ellerine geçen parayı harcıyorlar.»

O zamana kadar hep Pachmayr'ın dürüst, dindar bir insan olduğunu düşünmüştüm. Beni ne denli düş kırıklığına uğrattığını ona da söyledim. Ancak o bugünün dünyasında yalnızca yoksulların cennete gitmeye hak kazandıklarını ve ancak yeterince yoksul olduğu takdirde cennetin değerinin artacağını söyleyerek bana itiraz etti.

«Gerçek anlamıyla sahtekârın teki olmuşsun sen, Valentin! Hergelenin tekisin sen artık!»

«Puro alır mıydın?»

Başımı hayır anlamında salladım. Puro sunan patronlardan nefret ediyordum.

«Toni, dünya buna izin vermiyorsa bütün dünyayı zenginleştirmen olanaksız. Yoksul insanları kaldıramazsın ortadan! Makinelerinizin de gücü yetmez buna. Çünkü onlar için de hammadde ve enerjiye ihtiyaç var ve bu doğal maddeler tahmininizden de önce tükenecek. Üstelik insanın mutlu olması için zengin olması, bolluk içinde yaşaması da gerekmez.»

Tschi kapıyı vurmadan içeri daldı.

«Bay Pachmayr, Napalm'ın temsilcileri sizinle görüşmek üzere bekliyorlar.»

Gitmeden önce ona son bir soru daha yöneltim:

«Napalm konusunda bugünkü düşüncelerin ne?»

Purosunun külünü silkeledi.

«Pek önemli değil bu konudaki düşüncelerim! Yalnızca sakat insanların merhamet ve barışseverlik yarattıklarını biliyorum. Yapılan hesaplamalara göre bugün dünyamızda % 740 kadar fazla insan yaşıyor. Bunları napalmla da ortadan kaldırmak olanaksız.» Göze çarpacak şekilde saatine baktı. Ancak buna aldırış etmeyerek, oturmaya devam ettim.

«Bu konuyu açtığımıza göre, ekonomiyle ilgili teşhisin ne Valentin?»

«Bundan sana daha önce de söz etmiştim, ayrıca» diye ekledi. «Bana kalırsa ekonominizin çok karmaşık bir yapısı var. Çok fazla birbirine girmiş. Birbirinin desteğiyle çalışan bir sürü ufak çark! Bu çarklardan yalnızca biri durduğu takdirde tüm ekonominiz durmuş olacak.»

«Bu da korkunç bir şey olur, değil mi?»

Purosunu düşünceli bir halde sigara tablasının kenarına bıraktı.

«Bu sizler için gerçek bir felâket olurdu Toni! Hammadde olsun, enerji olsun, haberleşme olsun, savunma olsun, gıda sanayii olsun bu çarklardan yalnızca bir kaçının tükenmesi halinde milyonlar aç kalır, yaşayamazlardı.»

«Senin de isteğin sekizde yedimizin azalması değil mi zaten?»

Yeniden hafifçe eğilerek fısıldadı:

«Ama bu denli yavaş değil, Toni!»

Önce bu sözleri hazmetmem gerekiyordu. Neden sonra şaşkınlık içinde sordum:

«Peki Valentin senin kanınca bu durdurulabilir mi - çarklar üzerine kurulu bu ekonomiden söz ediyorum.»

«Bir zamanlar bizler, Nürnberg'te, Floransa'da ya da Moskova'da yaşayanlar kendi yağımızla kavrulabiliyorduk. Bir şehri yakabilir, tüm çiftçi ve köylüleri öldürebilirdin. Hayatta kalanlar için yine de yaşama şansı vardı, çünkü ormanlardaki ağaçlar, tarlalardaki bitkiler dururdu. Daima yokluğu doldurabileceğimiz bir şey olurdu. Ama sizin yok! Daima batma tehlikesiyle karşı karşıyasınız. Her an batıp, yok olabilirsiniz. Endüstri ülkeleri olarak sizler savaşa bile cesaret edemezsiniz. Çünkü büyük sanayi kuruluşlarınıza atılacak birkaç bomba sizi mahvetmeye yeterli. Artık savaş yalnızca uygarlaşmamış bölgelerde, çalılar arasında mümkün. Bir çeşit gerilla savaşı yani! Ama bu tüketim fazlasına, gereksiz israfa son verilebilmesi için de şart!»

«Bak Valentin, bu israfa ihtiyacımız var çünkü sürekli tüketim malına gerek duyuyoruz. Biz bunla yaşıyoruz, unutma bunu Pachmayr!»

Sandalyesine iyice yaslanarak, sırıttı:

«Tüketim malı mı? Öyleyse dünyanızın daha fazla ürün vermesini de sağlayın. Aksi takdirde kendi tüketiminizle mahvolacaksınız.» Yeniden belirgin bir şekilde saatine baktı.

Kapıda son kez arkamı dönerek sordum:

«Napalm-temsilcilerinin senden istedikleri ne, Pachmayr!»

«Onların isteği de yalnızca bir gerçek, Toni!»

«Peki onlara hangi gerçeği sunacaksın, kısmi gerçeği mi, oldukça fazlayı mı yoksa tamamını mı?»

Pachmayr iri yarı cüssesini doğrulttu.

«Onların ödeme güçlerinin ne kadar olacağını henüz bilmiyorum.»

Son bir kez ona döndüm.

«Peki şirketin kazandığınız bu paraları nasıl işletiyor?»

Ayağa kalkmış, yanıma gelmişti.

«Bu paralarla günün birinde çok önemli olabilecek kuruluşları satın alıyoruz. Örneğin tüm bisiklet yapan fabrikaları! Ayrıca tahtrevan yapımına geçecek bir kuruluşu da finanse ediyoruz.»

Şaşırdığımı görünce gülümsedi.

Neden sonra merakla sordum.

«Peki bu tahtrevanları çekecek renkli insanları nereden bulacaksınız?»

Daha da belirgin şekilde sırıttı.

«Renkliler tahtrevanları çekmeyecekler, aksine onlarla dolaşacaklar. Onları çeken biz olacağız.»

Böylece konuşmamız bitmişti. Kapıda Napalm-temsilcileriyle karşılaştım. Son derece şık giyimli, konservatif görünüşlü adamlardı. Aralarında işini bilen, günün adamı sayılabilecek birkaç tip de vardı elbette!

Bekleme odasında kolumu Tschi'nin boynuna doladım. Kolumdan kaçmadı. Yine de birbirimize hiçbir şey söylemedik. Bunun bir nedeni olmalıydı. Tschi başımı yavaşça masanın kenarına kadar eğdi. Masanın altına minimini bir elektronik alıcı monte edilmişti. Çenemi tutmaya devam ettim.

Tschi'den çıkış iznini aldıktan sonra asansöre bindim ve en alt kata indim. Asık suratlı banka kapıcısı beni samimiyetle selâmladı.

Biraz rahatlamış olarak cam kapıdan çıkıp, derin bir soluk almak istediğimde ise yolum iki sivil polis tarafından kesildi. Her ikisinin de Milli

Emniyet kimlikleri vardı. Dikkati çekmeden onlarla birlikte gitmemi istiyorlardı. Doğruca politik suçluların sorguya çekildiği bir daireye getirildim. Bay Pachmayr'ı ne gibi nedenlerle ziyaret ettiğimi öğrenmek istiyorlardı.

Aynı anda bitişik odada da «siyasi şubenin» adamları Natascha'yı sorguya çekiyorlardı. - Savcı hemen o akşam serbest bırakılmamızı istedi. Bu özgürlüğün karşılığında yalnızca kimseye bu sorgulardan bahsetmeyeceğimize ve bay Pachmayr'ı ziyaret etmeyeceğimize ilişkin bir kâğıt imzalamamız gerekiyordu.

Demek bu da başkalarını ilgilendiriyordu!

Evde herşey altüst edilmişti, möbleler, tabak çanak ve dolaplar. - Pachmayr'a ilişkin anılarımı yazdığım hatıra defterinden başka bir eksik yoktu. Yalnızca bu defteri almışlardı evi arayanlar. O sırada mutfaktan çıkan Natascha et bıçağının da gitmiş olduğunu bildirdi.

«Şimdi hiç değilse evde silâh bulunduğunu ileri sürebilirler, Natascha!»

Ondan sonraki günlerde yeniden gazeteci olarak bir iş bulmaya çalıştım. Ancak uğursuzluklar her nedense beni izliyordu: Bir gazetede iş bulup, çalışmaya başlamamın hemen birkaç gün ardından çok basit nedenlerle işten çıkarılıyordum.

Bir akşam eski gazetecilik yıllarımdan tanıdığım Daniel adlı bir meslektaşımla birkaç bardak bira içmek için buluşmuştuk. Daniel içkiyi biraz fazla kaçırınca ona böyle durmadan işten çıkarılmamamın nedeninin ne olabileceğini sordum. Sarhoş Daniel gülümseyerek açıkladı:

«Aslında bunun gizli kalması gerekiyor ama,

hık, sen benim en iyi arkadaşımsın, hık, bu yüzden sana herşeyi anlatacağım, hık! Aslına bakarsan, hık, birkaç yıldan beri iyi kazançlı bir işte çalıştığın için, hık, seni pek çekemiyorlar. Hık! Yine de seni işe almak isterlerdi ama, hık, bunu yapamıyorlar, hık! Nedenini şimdi sana söyleyeceğim, hık! Aslına bakarsan, hık, ben de sana bunu söyleyemem. Hık! İyi arkadaşımsın ama söyleyemem işte!»

Biraların parasını ödeyip de Daniel'in arkasından birahaneyi terkettiğim sırada ödediğim paraya yazık oldu diye düşünüyordum. Benimle büyük bir gürültüyle vedalaştıktan sonra yanağımdan öperken fısıldadı:

«Kulaklarını iyi aç dostum, hık! Sizin çeteye de selâmlar.»

Bu arada beni bir kez daha sorguya çekmiş, yaşamımı sağladığım parayı kimden aldığımı öğrenmek istemişlerdi. Banka hesabımı çok iyi izliyorlardı. Bana bu parayı verenin Pachmayr olduğunu söyledim. «Aha!» diyerek, beni yeniden serbest bıraktılar.

Sonunda gazetecilik dışında bir iş aramaya koyuldum. Şanslı bir rastlantı sonunda önleme aygıtının temsilciliğini bulabildim. Bu işimden büyük sevinç duyuyordum. Ne de olsa iyi bir işti!

23

Dünya bana çok anlamsız görünüyordu ve bunun nedeni de Pachmayr'dı. Gerçekten insanî bir nedenle sık sık yolculuklara çıkmam gerekiyordu. Her eve dönüşümde Pachmayr'la telefon bağlantısı kurmaya çalışıyordum. Onun hakkında pek bilgi alıyor sayılmazdık. Üstelik her telefonumda tipik bir sekreter sesi daha önceden telefon için randevum olup olmadığını, onu arayacağımı önceden bildirip bildirmediğimi soruyordu. Pachmayr önceden bildirilmemiş telefonlara çıkmıyordu. Her defasında bir sonraki aramamı bildirmek istiyorsam da bu da kabullenilmiyordu çünkü randevu için ara-

manın bile haberli olması gerekiyordu. Bu yüzden hiç değilse bayan Tschi ile görüşmek istediğimi bildirdim. Ne var ki o da erişilemeyecek kadar önemli bir kişi olup çıkmıştı. Pachmayr bir kasadan da kötü bir yerde; şartlandırılmış, aşağı seviyeli memurların bulunduğu bir kuruluştaydı.

Natascha'yla aynı yatakta yattığım bir sırada serin bir rüzgâr çıplak vücutlarımızı sıyırırken, kaygılı bir sesle mırıldandım:

«Üstelik bir de ben onun en iyi dostum olduğunu düşünüyordum!»

Doğu bürokrasisi Natascha'yı unutmuştu. Hiç kuşkusuz onunla ilgili bilgiler bir belgeye kaydedilmiş ve bu belgeler önemli bir memurun çekmecesine kilitlenmişti. İşi değiştirilen bu önemli memurun ardından gelen de çekmeceyi karıştırmayı akıl bile etmemişti! Bazen Natascha ile evlenmeyi istediğimi bile düşünüyordum. Onu başka yönleriyle de yaşamak isterdim. Ancak böyle bir şey yaptığım takdirde hiç kuşkusuz Rusya'dakiler çekmeceyi açacak, Natascha'yı yeniden akıl edecek ve geri çağıracaklardı. Natascha daha önce Pachmayr'la ilgili söylediklerime şöyle karşılık verdi:

«İşte batının dünyası böylesine aldatıcı; saf, namuslu bir insanı göz açıp kapayana kadar ekonomi dolandırıcısı yapıp çıktınız.»

Bu sözleriyle Pachmayr'ı kastediyordu.

Yeni yaşamımıza bayağı alışmıştık. Hatta yeni bir otomobil bile satın aldık. Bu arada iyice onarılan Ford'umuz gerçi son derece kullanışlıydı ama modeli eskimişti. İşverenim bu konuya son derece dikkat ediyor; eski model arabayla dolaşan birini katlanmış plastikleri otomatlara yerleştirmeye lâ-

yık görmüyordu! Böylece kısa bir süre sonra kapımızın önünde büyük, açık renk bir Mercedes bizi beklemeye başladı. Eski Ford'umu ise bir araba mezarlığına bırakmıştım. Bu onu satmak için kaybedilecek zamanın bedelinden çok daha ucuza mal olmuştu. - Natascha ile bu eski arabayı böyle mezarlığa atmanın yazık olduğunu, bu arabadaki demir, alüminyum, plastik, suni madde ve yapımı için harcanan emeğin böylece boşa gittiğini konuşuyorduk. Aslına bakılırsa ekonomimize bu demirin ve alüminyumun nasıl olsa pek bir yararı olmazdı; suni maddeler ise olsa olsa zehirli gazlara dönüştürülebilirdi, emek ve üretim için katlanılanlar ise nasıl olsa boşa gidiyordu. Natascha alaylı alaylı güldü. İkimiz de şu anda yanımızda olsa aynı düşünceleri ileri sürecek olan Pachmayr'ı düşünüyorduk. Ondan gerçekten etkilenmiştik. Düşüncelerini bize de aşılamıştı!

Böylece yeni Mercedes'imle lastik tutucularımı halka iletmeyi sürdürdüm. Her tarafta, caddelerde benden çok daha saygıdeğer insanlara rastlıyordum. Hiç kuşkusuz bu tutucular daha önce de sözünü ettiğim Napalm'dan, güldürücü ya da öldürücü gazlardan, işletilmeyen mal ve sermayeden, yanlış teşhisler koyan beceriksiz doktorlardan çok daha insancıl, çok daha tutarlıydılar. Bütün bu saydıklarım bir bombadan çok daha fazla insan öldürüyorlardı. Aslında bunun nedenlerinden biri de bombalardan çoğunun boşa gitmesiydi. Bomba yapımcıları bu bombalarının yarattığı zarardan çok daha fazlasını kazanıyorlardı. Güzel bir teselliydi bu! Ne var ki bunun ticaretini yapanlar benim gibi utanmıyorlardı. Şefim de yaptığı

ticaretten utanmıyordu çünkü o bu işten gerçekten çok kazanıyordu ve çok para insanı temiz tutmaya yeterliydi.

Bir akşam Natascha büyük bir içtenlikle bu konudaki düşüncelerini belirtti:

«Aslına bakarsan sen bu sattığın paketlerle gerçekten iyilik yapıyorsun. Üremeyi ve çeşitli hastalıkları engelliyorsun. Şu sıralar bu tür hastalıklar iyice arttı, üstelik üreme de gerçek anlamıyla çevrenin pislenmesi demek! Etrafı pisleten bacalar, çöp fırınları, artıklar, fabrikalar, atom reaktörleri değil, olmasalar bütün bunlara ihtiyaç duyulmayacak olan insanlar. Asıl pisliği, uğursuzluğu yayan bizleriz. Bana kalırsa dini makamlarınız bundan dolayı seni ödüllendirmeliydi.»

Ancak tabiî böyle bir şey yapılmadı. Çünkü kilise inançlarına bağlı olmasalar bile dünyadaki katolik sayısının artması için durmadan daha fazla üretmemizi istiyordu

Bir cumartesi sabahı Natascha gazetenin ekonomi sayfasını göstererek, büyük harflerle yazılmış bir manşeti işaret etti.

«Bir bankanın esrarlı yatırımları.»

Bu kitaptan dolayı başıma iş açılmasını istemediğim için adından burada söz etmeyeceğim bir banka akıl almaz yatırımlara girişmişti. Ekonomik açıdan tamamen tutarsız sayılabilecek, batmak üzere olan kömür ocaklarını yüksek meblağlar karşılığında satın alıyor, üstelik yenilerinin yapılması için yatırımlara girişiyordu.

Elektrikli otomobil yapımına geçmek isteyen bir kuruluşa da şaşırtacak kadar yüksek bir tutarda kredi sağlamıştı.

Bütün bisiklet fabrikalarını da satın alıyorlardı.

Hatta inekler ve Alp'lerde geniş otlaklar bile satın alıyordu.

Ertesi cumartesi bu haberler daha da gelişti: Banka hava, daha başka bir deyişle oksijen kullanma ayrıcalığı satın almıştı.

Devletin teftiş heyeti bu konuyla ilgilendiyse de kısa bir sürede bundan vazgeçti. Çok ucuza satın alınan otlakları, gölleri, nehirleri pahalıya satmak gerçekten kârlı bir işti, hele oksijeni! Üstelik banka gerçekten sağlam bir alıcıydı!

Banka ortakları şaşkına dönmüşlerdi. Birkaç ufak ortak yatırımlarını geri aldılarsa asıl büyük ortaklardan çoğu bankadaki hisselerini artırdılar. Hatta bir sermaye artırımına dahi gidildi.

Hisse senedi piyasası altüst olmuştu! İşin daha da kötüsü artık kimse hisse senedi almak istemediği gibi herkes ellerindekinden de kurtulmaya çalışıyordu. Çünkü artık kimse neyin gerçekten değerli olduğunu bilemiyordu.

Tüm gazetelerin ekonomi bölümü yazarları da bu konuda tahminler yürütmeye çalışıyorlardı. Banka yönetim kurulunda büyük etkisi olan yeni yönetmen ve ortağın adı artık daha fazla gizli kalamazdı. Bu Valentin Pachmayr'dı. Kimse onun hakkında kesin bir şey söyleyemiyordu. Henüz hiçbir sanayi dalında yatırıma girişmemişti, ne çelik endüstrisinde, ne suni madde endüstrisinde, ne de gıda endüstrisinde!

Üç ay kadar sonra tüm gazetelerin ekonomi sayfalarında aynı soru göze batmaya başladı:

«Bu Pachmayr da kim?»

Banka susmakta devam ediyordu. Aslına bakılırsa bunu onlar da bilmiyorlardı. Pachmayr'ı soyunu sopunu bilmeden, kimliksiz bir halde benden almışlardı.

Acaba kurum şimdi Pachmayr'ı kaybetmekle neler yitirdiğini anlamış mıydı? Acaba onu hâlâ bir anatomi laboratuarında parçalamak istiyorlar mıydı? Parçalasalar bile ne bulacaklardı ki? Kuvvetli bir iskelet, sağlam bir karaciğer, insanlık dolu bir kalp ve kusursuz işleyen bir sindirim sistemi! Pachmayr'ın diriltilmesi ancak bir tek şekilde yararlı ve ilgi çekici olabilirdi o da canlıyken ve bir bankanın yöneticisiyken!

İflaslar birbirini izliyordu!

İleri görüşlü gençlik ellerinde pankartlarla yürüyüşler düzenliyordu:

«Oksijen halkındır!»

Ne var ki oksijen üstündeki kullanma ayrıcalığı bankaya çoktan satılmıştı bile. Oksijen böylesine problem halini alınca doğal olarak değeri de arttı ve tedbirli kullanılmaya başlandı.

27 - Mart günü bankanın en üst katında bir bomba patladı. Bomba yalnızca asansöre zarar vermişti. Polis hemen bir tedhiş örgütüne dahil oldukları bilinen, üç sol gruba dahil genci tutukladı. Utanmazlar bir de suçlarını inkâr ediyorlardı!

2 - Nisan günü Pachmayr beni telefonla aradı.

Bu kez Natascha'yı yanıma almıştım. Onun son derece pürüzsüz, tutarlı düşünme yeteneğine hayrandım ve geçen sefer de buna ihtiyaç duymuş olduğum kanısındaydım.

Valentin Pachmayr hâlâ şehrin beton yığınlarına bakan odasındaki büyük yazı masasının başında oturuyordu. Ne var ki herşey kullanılmaktan aşınmış, bakımsız bir havaya bürünmüştü. Pachmayr'ın yüzü oldukça sarıydı. Sinirli bir yüz ifadesi vardı. Gözlerinin altında yağ bezeleri birikmişti. Yazı masasının yanında yerde çoğu kısmı içilmiş bir konyak şişesi herkesin görebileceği şekilde ortada duruyordu. Havaya ağır, soğuk bir puro dumanı hâkimdi. Hiç kuşkusuz Pachmayr'ın devrinde de kişiler yanlarında çalışanlarla, dostlarıyla ya da ticaret yaptıkları kişilerle çeşitli nedenlerle kadeh kaldırıyorlardı. Ama bu kişileri neşelendiriyordu, böyle kendi hallerinde, yalnız bırakmıyordu. Pachmayr kaygılı ve bitkindi.

Pachmayr bizi görünce birden canlanarak, ayağa kalktı:

«Sizi yeniden görmek benim için ne büyük sevinç! sevgili dostlarım!»

Kendimi tutamayarak sözünü kestim.

«Lütfen boş laflar etmeyi bırak Pachmayr; bize ihtiyacın olduğu için bizi sen kendin çağırttın. Söyle bakalım aksi giden ne?»

Pachmayr purosunu söndürdükten sonra derin derin içini çekerek sordu:

«Acaba Natascha konuştuğumuz sürece dışarıda bekleyebilir mi?»

Natascha küçük adımlarla odayı terketti.

Hemen sordum:

«Evet Pachmayr, haydi anlat, ne oldu?»

«Puro alır mısın?»

İyice gözüne batacak şekilde pipomu yaktım.

«Bunu tercih ederim. Sen eskiden çok daha insancıldın, Pachmayr.»

«Peki ya siz, sizler bana karşı insancıl mıydınız? Başıma gelenleri düşün bir defa! Önce beni yeniden bu kötü dünyanıza getirdiler, sonra benim yaşamımı sağlayacak parayı ödemediler. Sonra da karnımı deşmek için beni öldürmeye kalkıştılar. Sanki böylelikle bir şey öğreneceklermiş gibi! Bugün ise ben onlara bu gidişin sonunun ne olacağını göstermeye çalışıyorum, bu kez de beni abideleştirmeye çalışıyorlar. Söyle dostum, bu durumda hâlâ insancıl kalmam mümkün mü?»

Birden kendimi tutamayarak haykırdım.

«Haklısın Pachmayr, gerçekten kalamazsın.»

«Görüyor musun? Şimdi de size benim sorumluluğumu taşıdığınızı anımsatmam gerekiyor, sevgili dostum. Bu kahrolasıca dünyaya yeniden gelmemi kime borçlu olduğumu Tschi'den öğrendim. Bu sizmişsiniz sevgili dostum!»

«Evet, evet şu filtre edilmemiş su hikâyesi, biliyorum!» - Pachmayr karşısında iyice küçüldüğümü seziyordum.

«Madem bunu kabulleniyorsunuz Toni, beni buradan çıkarmak da size düşüyor.»

«Valentin, yoksa bisikletler, su ya da havayla ilgili hesaplarında yanıldığını mı anladın?»

«Karşılıklı olarak bisiklet, su hava gibi maddeleri çalacağınız günler hiç de uzak değil.»

«O denli yoksullaştığımız zaman toplum ister istemez gerileyecektir. Bunu farelerde de denedik.»

Birden parladı:

«Aksine, insanlar durumları kötüleşince ço-

ğalmaya girişirler. Hiç değilse başlangıç için en büyük zevkleri bu kalır.»

«Ama Valentin, o zaman da insanlar daha saldırgan, daha hırslı olup, birbirlerini öldürmeye, birbirlerini yemeye başlayacaklardır. Farelerdeki deneylerimizle bu sonuca ulaştık.»

O anda kapı çalındı.

Duymamazlıktan geldik.

«Farelerle denediğiniz koşulların gelmesini mi istiyorsunuz, Toni? O zamana kadar bekleyecek misiniz?»

Kapı yumruklandı.

Hâlâ duymamazlıktan geliyorduk. O anda kapı hırsla açıldı.

Gelenler yine polislerdi. Pachmayr kadar dürüst bir insanın durmadan polisle karşı karşıya kalması gerçekten ilgi çekiciydi. Sanki dürüstlük kuşku uyandıracak bir şeymiş gibi!

Yoksa kuşkulu olan aslında devrimiz dışındaki zamanlar, gelecek gibi geçmiş de miydi?

Bu konuda düşünmek için pek fazla zamanım olmadı. Dışarı bekleme odasına çıkarıldım. Orada da bir sivil polis bekliyordu, ya da ben adamın öyle olduğunu sandım. Merakla sordum:

«Bay Pachmayr'ı neyle suçluyorsunuz?»

Düşman bir ülkenin desteğiyle amaçlı olarak yanıltıcı ekonomik salıklar vermek ve sistemimizi zayıflatmak üzere yıkıcı analizler yapmak, ekonomimizi altüst eden, mahvımızı öngören yatırımlara girişmekle suçlanıyordu. Dışarı atılmamak ve tutuklanmamak amacıyla son derece tedbirli olarak sordum:

«Ekonomik sistemimizi eleştiren her düşüncenin yıkıcı olduğuna inanıyor musunuz?»

«Bunu savcıya sormalısınız.» Ne de olsa bu polis yalnızca bir yürütme organıydı.

Kapıyı tam kapamadıkları için Pachmayr'ın odasında konuşulanları duyabiliyordum.

«Evet söyleyin lütfen, nereden geliyorsunuz?»

Pachmayr içini çekerek belirtti:

«Kurumdan.»

«Orada mı doğdunuz? Ne zaman?»

«İkinci kez dünyaya geliş tarihimi tam anımsayamıyorum.»

«Aklınızı mı kaçırdınız siz?»

Kendimi tutamayarak odaya daldım ve haykırdım:

«Çok doğru! Bay Pachmayr hafızasını kaybetti.»

«Eğer bu konuya bir açıklık getirebileceğinize inanıyorsanız sizden de bizimle birlikte gelmenizi rica edeceğim. Dışardaki bayanlar da sizinle birlik mi?»

Dışarda kadın filan kalmamıştı. Tschi ortalardan kaybolmuştu. Natascha da öyle!

«Hangi bayanlardan söz ettiğinizi anlayamıyorum?»

Bu sözlerim üzerine beni de gerçekten yanlarına aldılar.

Asansör henüz yaptırılmamıştı. Ancak merdivenlerden doğruca dışarı çıkılabiliyordu. Aslında asansörün yapılmamış olmasına seviniyordum. Böylece uyuşmuş olan bacaklarım biraz hareket kazanacaktı. Polislerin bana karşı büyük hırs beslediklerini anlıyor, bunun nedenlerini sezebiliyordum: Ellerinde henüz somut bir delil yoktu, ne yapıp edip somut bir suç delili bulmaları gerekiyordu.

İkinci katta durarak, aşağı inmemekte direndim. Yanımdaki bayların kimliklerini görmek istediğimi bildirdim. Ne var ki bunun gizli bir görev olduğunu ileri sürerek göstermemekte direndiler. Hemen yere yattım. Böylece geçişlerini engellemiş oluyordum. Polislerden biri hemen destek almak üzere aşağı koştu. Pachmayr'ın bu arada yukarda yalnız kalıp, bu fırsattan kaçmakta yararlanmasını umuyordum. Nereye kaçabileceğini bilmiyor, ancak bunu yapmasını istiyordum.

Aslına bakılırsa gerçekten pürüzsüz, lekesiz bir dünyada yaşıyorduk. Ancak bu dünyanın anlayışında lekesiz olanın karşısına uğursuzluklar dikiliyordu. İşte lekesiz, pürüzsüz olan da buydu aslında!

Bu kez beni «karakola» değil, ufak evime götürdüler.

«Kadın burada da değil!» Bu sözleriyle Natascha'yı kastediyorlardı. Benden ve Natascha'dan ne istediklerini bilemiyordum. Bu yüzden şaşkınlık içinde sordum:

«Hangi bayan?»

«Natascha denilen o bayandan söz ediyoruz. Bir önceki sorguda kişiliğiyle ilgili olarak söylediklerinin hepsi uydurmaydı. Bize verdiği bilgiler tamamen yalan! Neyse söyleyin bakalım, onun gerçek adı ne?»

İnanmayacaklarını bildiğim için büyük bir rahatlıkla gerçeği söyledim:

«Natascha!»

«Peki şimdi nerede?»

«Sibirya'da!»

Şu anda onların yalnızca gerçeğe, salt gerçeğe inanmayacaklarını seziyordum. Onları yanıltmanın tek çaresi gerçeği söylemekti. Bunu seziyor ve uyguluyordum.

«Peki görevi ne?» - Polis memurunun tehditkâr bir sesi vardı.

«Teğmen.» dedim.

«Bu aptalca esprinizle elimizden kurtulabileceğinizi sanıyorsanız aldanıyorsunuz.»

Uzun süre için bu söyledikleri doğru olabilirdi. Sordum:

«Şu anda beni suçlu olarak mı yoksa tanık olarak mı sorguya çekiyorsunuz?»

«Sizi suçlu olarak sorguya çekmek için yeterince nedenimiz var.»

«Fevkâlâde! O zaman bu sorgulara karşılık vermem de gerekmez.»

«Bu hoşunuza giderdi değil mi?»

«Hiç kuşkusuz! Ama ben yine de sizi boş yere oyalamış olmak istemiyorum. Adı her neyse - iş yerinizin - bundan sonra da bizi rahatsız etmemeniz, boşuna başımızı ağrıtmamanız için herşeyi öğrenmesini istiyorum. Beni tanık olarak istiyorsanız, tanık olarak ifade vermeye hazırım. Sanırım sorun bay Valentin Pachmayr!»

«Evet! Siz de onunla birliksiniz. Onunla birlikte sık sık görüldünüz, hatta bir süre gizli bir orman evinde beraber bile yaşadınız.»

Gülümsedim.

«Bu orman evini bana göstermenizi isterdim.»

Bu önerim onu biraz da olsa düşündürmüştü. Neden sonra endişeli bir ifadeyle karşılık verdi:

«Evet, anlıyorum, ne var ki o orman evine

sizi götürmemiz olanaksız. Yerinde değil! Akıl almaz bir şekilde ortalardan kayboldu, ya da kaybedildi. Sanırım bize bu konuda da bir açıklama yapabilirsiniz.»

«Hiç kuşkusuz! O orman evini şu anda devlet operası dekor deposunda bulabilirsiniz. O bir ev değil, yalnızca bir platoydu.»

«Ama kalorifer tesisatının artıklarını bulduk.»

«Doğru! Herhangi bir operada buna ihtiyaç duyulabileceğini mi sanıyorsunuz? Onu da beraberlerinde almalarının ne anlamı olabilirdi ki?»

Polis beni belirgin bir öfke ve şaşkınlık ile süzdü. Ne ile karşı karşıya olduğu anlamıyora benziyordu. Aslına bakılırsa bazen bunu ben de bilemem. Karşımdaki adam da içinde bulunduğu zor durumdan kurtulmak amacıyla kesin delillere sarıldı:

«Daha sonra da onunla bir apartman dairesine taşınmış, onun oturduğu dairenin de kirasını ödemişsiniz. Doğru mu bu?»

«Kira mı? Evet doğru! Bir dairede oturunca kirasını ödemek gerekir. Yoksa sizce ödememek daha mı doğru olurdu?»

«Onu koruyup, desteklediniz.»

«Bu suç mu?»

Polis memuru anlamlı bir şekilde başını salladı.

Eski stildeki büfemden konyak şişesini ve iki kadeh çıkardım. İkimiz de kadehlerimizi boşalttıktan sonra memur düşünceli bir tavırla belirtti:

«Gerekli tüm açıklamaları yapana dek tanık olarak kalacaksınız. Aksi taktirde sizi yasalara karşı çıkıp, tanıklık etmekten kaçınmak suçuyla nezarethaneye götürmemiz gerekecek.»

«Peki ne gibi açıklamalarda bulunmam gerekiyor?»

«Pachmayr'ın kaçırılmasına yol açan nedenlerle ilgili ifade vermenizi istiyoruz.»

«Pachmayr'ı neyle suçluyorsunuz? Şaşırtıcı ekonomik tahminleriyle borsayı birbirine kattı, çeşitli yanıltıcı sonuçlara yol açtıysa, bu bir suç değil, üstelik bunun için yabancılardan emir almış olması, düşman güçler tarafından desteklenmesi de gerekmiyor.»

«Toplumu değiştirmeye kalkıştı.»

«Hangi toplumdan söz ediyorsunuz?»

«Her halikârda büyük bir çoğunluktan.»

«Onlar ölçü sayılabilir mi?»

Boş kadehini uzattı. Yeniden konyakla doldurdum. Biraz rahatlamasına rağmen sert bir sesle belirtti:

«İşte şimdi neyle karşı karşıya olduğumu çok iyi biliyorum.»

Benden konyak almış birinin böyle davranmasını hiç de doğru bulmuyordum.

«Hoşunuza gitmeyen her kimse komünistlikle suçlanır, değil mi?» diye bağırdım öfkeyle.

Karşımdaki şaşılacak derecede dürüst bir memurdu.

«Doğru!»

Pachmayr'ın uzaklaşabilmesi için nasıl zaman kazanabileceğimi düşündüm. Onun bürosunda oturup da şu berbat dünyamızda kendini emniyette hissetmemesi için durmadan onun sevgili Tanrı'sına dua ediyordum. Onun devrinde başına buyruk hükümdarlar, şimdi ise şartlanmış memurlar vardı. Eski Nürnberg'ten bu yana hiç bir şey değişmemişti, yalnızca tipler!

Yoksa milli emniyetten gelen bir memur bunak değil de yalnızca cesur ve atılgan mıydı? Ekonomik sistemleri kuşkulu hale sokanın devletin güvenliğine zarar getirdiğini ileri sürerken haklı mıydı? Doğru dürüst bir ekonomik sistem olmadığı için toplumu yanlış bir sistemden daha başka bir yanlış sisteme yöneltmek isteyerek, huzursuzluk, isyan, ayaklanma çıkarmak gerçekten suş sayılabilir miydi?

Yoksa yalnızca Pachmayr'ın keşfedebileceği daha iyi bir sistem söz konusu olabilir miydi?

Memur derin bir soluk aldıktan sonra sabırsızlık içinde sordu:

«Düşündünüz mü?»

Şaşırmışçasına bir ifade takınarak sordum:

«Neyi?»

«Haydi söyleyin, o nereden geliyor?»

«Nürnberg'ten.»

«O zaman 400 yaşının üstünde olması gerekir.»

«Doğru.»

«Yanlış ifade vermenin yasalarımızda suç sayıldığını...»

«Bunu biliyorum. Bu yüzden de sizden kuruma başvurmanızı rica edeceğim. Pachmayr'ı ilk kez orada tanıdım. Pachmayr'ın ben tanımadan önceki yaşamı hakkında benden bilgi alamazsınız. Bunu kuruma sorun.»

Ne var ki adamın yüzünde hiç de meraklı, heyecanlı bir ifade yoktu. Onun çoktan kuruma başvurup, oradan da istediği gibi bir sonuç alamadığından kesinlikle emindim.

O anda aklıma daha iyi bir fikir gelmediği için eski sorusuna döndü:

«Burada beraber yaşadığınız bayan nerede kaldı?»

Ellerimi havaya kaldırarak, omuzlarımı silktim. Çok akıllı bir Musevi'den en iyi karşılığın bir soruya yine bir soru olduğunu öğrenmiştim. Bunu uyguladım:

«Gerçekten, nerede kaldı acaba?»

24

Natascha bir daha gelmedi.

Ertesi sabah banka müdürü telefon ederek Pachmayr'ın yanımda olup olmadığını sordu. Bayan Tschi de gitmişti.

Onların nerede olduklarını bilmemekten mutluluk duyuyordum.

Bir gün için de olsa desenli valizimi bırakıp, olabilecekleri düşünmekten hoşnutluk duyuyordum. Gerçi bunlar güzel desenler sayılmazlardı ama yine de ilgi çekici oldukları kuşkusuzdu.

Önceleri hiçbir şey olmadı.

Daha sonraları iyice düşünüp, çeşitli mantık

yollarından sonuca varmaya çalışınca Pachmayr, Tschi ve Natascha'nın çoktan polis nezaretinde olduklarını anladım.

Derken polis bana da geldi.

Ancak bu sefer gelenler eğlenilecek, gülünecek tipler değil, gerçek baylardı. O denli kibar ve nazik davranıyorlardı ki önceleri korkuya kapıldım. Hatta vicdan azabı çektiğimi bile söyleyebilirim. Ne var ki elimden hiçbir şey gelmezdi.

Tel gözlüklü yaşlıca olanı homurdandı.

«Evet...»

Daha genç olan meslektaşı da aynı davranışı yineledi.

«Onların nerede olduklarını gerçekten bilmiyorum.» dedim. Daha doğrusu bugüne kadar hep sizin yanınızda olduklarını düşünmüştüm.»

«Niçin? Bay Pachmayr ve o iki bayana karşı bir ihbar ya da suçlama yok ki.» Beni sakinleştirmeye çalışan tel gözlüklü olan ihtiyarıydı.

Ona hemen inandım. Söyledikleri doğru olmasa «İki bayan» yerine 'ortakları' gibi bir değim kullanırdı.

«Dün polisler önce ona gitmişler, daha sonra da bana geldiler ve beni sorguya çektiler. Suç sayılacak bir birleşmeden söz ediyorlardı.»

Tel gözlüklü yaşlıca polis gülümsedi.

«O dündü. Birincisi bunu yapmaları saçmalıktı; ikincisi bay Pachmayr bu arada kayboldu.»

«Gerçekten bilmiyorum onun...»

«Sakin olun!» Yaşlı polis beni diliyle sakinleştirmeye çalışırken, genç olanı da bir sigara tuttu. Birinden laf almak istediler mi hep böyle davranırlar.

Pipom bir türlü yanmıyordu. Ne kadar yaktıysam söndü. Bu da kötü bir haberin belirtisi sayılabilirdi.

«Sizden bay Pachmayr'ın şu anda nerede olduğunu öğrenmek istemiyoruz. Bunu sormak sizi rahatsız etmek olur. Bu arada bizimkiler nasıl olsa onun nerede olduğunu öğrenmişlerdir, üstelik siz bize bu konuda yardım da edemezsiniz. Bizim sizden asıl öğrenmek istediğimiz bay Pachmayr'ın nereden geldiği?»

Durmadan aynı soruyla karşılaşıyordum. Artık bıkmıştım.

«Bu konuda bilgi vermek istemiyorum.»

«Bunu size biri yasakladı mı?»

«Evet, kurum! Hangi kurumdan söz ettiğimi biliyorsunuz.»

«Evet öğrendik bunu! Ancak size kurumun bir kamu kuruluşu olarak devletin yürütme görevini yüklenmiş kişilerine karşı susma görevi veremeyeceğini bildirmek isterim.»

«Yine de bu konuda konuşmak istemiyorum»

İki adam düşünceli bir halde purolarını tüttürerek, önlerine baktılar. Bu sessizlik ve düşünceli bakışlar insanın sinirini bozmak için birebirdi.

Bir süre sonra genç olanı başını doğrultarak, bana döndü.

«Bu Pachmayr dünyayı kuşkulu bir huzursuzluğa sürükledi.»

Hemen atıldım.

«Biliyorum, biliyorum, Pachmayr dünyamızın ekonomik sistemini kuşkulu hale soktu. Bunu yeterinden çok fazla duydum. Suç mu bu?»

Kısa bir sessizlik oldu.

«Bakın bay Düwell, biz de sizinle aynı düşüncedeyiz. Bay Pachmayr'ın yaptığı hiçbir şekilde cezayı hak eden bir suç değildi. Ancak bizim sorunumuz nereden geldiği belli olmayan bir adam! Onunla ilgili verilerin doğru olmadığını biliyoruz. En hassas elektronik hesap makineleri ve bilgi sayarlar bile onun doğum tarihini çıkaramadılar. Sanırız bu Pachmayr bizim verilerini ele geçiremediğimiz bir ülkede doğmuş.»

«Yabancılara karşı mısınız?»

«Lütfen böyle kendinizi aptal tanıtmaya çalışmayın, bay Düwell! Natascha'nızın Sovyetler Birliğinden geldiğini siz de biliyorsunuz. Şimdi birden o da ortalardan kayboldu. Yalnızca bayan Tschi'nin kimliğiyle ilgili verileri oratya çıkarabildik, ama sanırız o da bu Pachmayr'la birlik.»

Hoppala! Biraz önce bu iki adam «bay Pachmayr'dan» söz ederken şimdi birdenbire «bu Pachmayr» oluvermişti. İşte böylece herşey açığa çıkmıştı.

«Bu konuda da size birşey söylemeyeceğim» dedim.

Yaşlı polis purosunu söndürerek, bana döndü.

«Bu Pachmayr'ı ev, araba, giysi, para gibi şeylerle desteklerken ne düşünüyordunuz? Sonra sizden bir şeyi daha öğrenmek istiyorum. Bunun için gerekli parayı nereden buluyordunuz?»

«Bankadan. Daha doğrusu banka da kurumdan alıyordu.»

İki adam sandalyelerine iyice gömüldüler.

«İşte bu doğru değil! Kurum bankadaki hesabınıza hiçbir zaman para yatırmamış. Parayı yatıran bay Klein adında biri. Onun da kim olduğunu henüz ortaya çıkaramadık.»

Kurum görevini gizli yürütebilmek için gerçekten herşeyi düşünmüştü. Tabiî bunun sonucunda da ben kapana kısılmıştım.

O anda bu uğurda kendi başımı ortaya koymayı ise gerçekten hiç düşünmüyordum.

Biraz sakinleşmek amcıyla uzunca bir süre susarak, pipomu tüttürdükten sonra anlatmaya başladım. Büyük bir soğukkanlılık ve sükunetle baylara herşeyden gerçekte olduğu şekliyle, kurumdan, uzun deneylerden, enerji kuvantıyla ilgili teoriden Pachmayr'ın başarılı diriltilmesinden ve gizli görevimden söz ettim. Aynı şeyleri kitabımın 1-20'nci sayfalarında siz de okuyabilirsiniz sevgili okurlarım! Yalnızca bunları anlattığım sırada polislerden hiçbirinin şaşkınlıktan yere düşmediğini, yalnızca beni sıkılarak dinledikleri dikkatimi çekti. Açıklamalarım bittiğinde de hiçbir şey olmadı.

Yaşlı adam beni gözlüklerinin arkasından alaylı alaylı süzdü. Genç olanıysa derin bir soluk aldı. Neden sonra yaşlı olanı şaşılacak kadar yumuşak bir sesle konuşmaya başladı.

«Aynı hikâyeyi daha önce başkalarından da dinlemiştik. Yalnızca kurumun bu konuda en ufak bir bilgisi bile yok. Orada bunlardan söz ettiğimizde bizimle alay ettiler. Gerçekten de —bay Düwell— hikâyeniz biraz fazla hayali!»

Genç polis de söze karıştı.

«Bu konuda bilim adamlarıyla konuştuk. Ve böylece —inanın bize— kendimizi gerçekten gülünç duruma düşürmüş olduk.»

Pipomu odanın köşesine boşalttım.

«O zaman bunu proje yönetmeni Shultz'a, üretim yönetmeni O'Connor'a, biyolog Vazary ya da psikolog Maurois'e sorun, sorun onlara...»

Gözlüklü, yaşlıca polis gülümseyerek başını salladı.

«Bütün bu insanlar da birdenbire yok oldular. Kurum da onlar hakkında birşey bilmiyor. « - Sonra böylesine sakin ve kibar bir baydan asla beklemeyeceğim kadar sert ve yüksek bir sesle sordu: «Haydi söyleyin bakalım, bu Pachmayr nereden geldi?»

«15'inci yüzyılın Nürnberg'inden kurumda günümüze döndürüldü.»

Polisler alaylı alaylı gülümsediler.

«Kurumda kimse diriltilmemiş.»

Bazen insan kendi aklından ve mantığından bile kuşkuya düşebiliyor. Her halikârda bu konuda aptalların durumu çok daha iyiydi. Ne var ki o kadar aptal da değildim. Aksine birden şaşılacak derecede mantıklı düşünmeye başlamıştım.

«Madem Pachmayr kurumda diriltilmedi, o halde bu adda biri hiç yaşamadı. Böyle biri yok, baylar!»

İki polis önceleri şaşırmışlardı. Sonra birden beni anlamlı anlamlı süzmeye başladılar. Kimbilir belki de kafalarını toplayamıyorlardı. Ne var ki birden sert bir yüz ifadesiyle sordular:

«Bu konuda ciddi misiniz, bay Düwell?»

Evet anlamında göğsüme vurdum.

Yaşlıca olanı gözlüğünü çıkararak, ufak masanın üstünden bana doğru eğildi ve beni kısık gözlerle kötü kötü süzdükten sonra bağırdı:

«Ya itiraf edersiniz, ya da onlarla suç ortağı olduğunuzu düşünürüz. Niçin koruyorsunuz onları?»

Aynı anda evin kapısı çalındı. Genç polis hemen

açmak üzere yerinden sıçradı. Birkaç saniye sonra içeri üstünde kalın muşamba önlüğüyle, iri yarı bir tamirci girdi. Bu musluğu tamir etmesi için çağırdığım adam olmalıydı.

İki polis bu musluk hikâyesine de inanmadıkları için hemen onu çembere aldılar. Muslukçu bu benim suçummuşçasına beni kötü bakışlarla süzüyordu. Bir daha benim musluklarımı tamire asla gelmeyeceğini söyleyerek, durmadan sinir içinde küfrediyordu. Tabiî ki sapsarı kesilmiştim. Polisler muslukçuyu o an için serbest bıraktılarsa da hemen ertesi sabah karakola gelmesi gerektiğini bildirdiler.

O gittikten hemen sonra beraberce söz konusu musluğu görmek için banyoya gittiler. Rastlantıya bakın ki musluğun damlaması da kesilmişti!

Genç polis büyük bir bilgiçlikle belirtti:

«Bu musluk damlamıyor.»

Yaşlı olan bana dönerek kısık bir sesle konuşmaya başladı:

«Haydi söyleyin artık! Bu Pachmayr nereden geldi?»

Beni zor duruma düşürmek isteyen daha genç olanı ekledi:

«Aksi takdirde sizi tutuklamamız gerekecek.»

Gülümseyerek karşılık verdim:

«15'inci yüzyılın Nürnberg'inden.»

Düşünüyorlardı.

Gözlüklü olan daha yaşlıcası neden sonra sordu:

«Beş dakika için odadan çıkar, telefonunuzu kullanmamıza izin verir misiniz?»

Nasıl olsa tuvalete gitmem gerekiyordu. Genç

olanı benimle birlikte geldi. Aslına bakılırsa tuvalete bir bekçiyle gitmek son derece sıkıcı bir şeydi. Ancak orada durumun tersliğini kavrayabildim. - Daha sonra yeniden oturma odama döndüm.

«Aklî durumunuzu muayene ettirmeye hazır mısınız?»

Çocukluğumdan beri «ruh» doktorlarına karşı sebebini kendimin de anlayamadığım bir çekingenlik, korku duyardım.

«Bakın mesele şöyle...» diye kekeledim. «Bakın mesele şu...»»

Yaşlı olanı sözümü kesti:

«Her meselenin belirli bir şekli vardır.»

Ancak yılmadan ekledim:

«Eğer Pachmayr varsa ve yaşıyorsa ben akli bakımdan sıhhatli sayılabilirim. Yok eğer yoksa, onun sizi ilgilendirmesi de olanaksız. O zaman ben de sizi ilgilendirmem. Doğru değil mi?»

Yaşlı olanı gözlüğünü renkli bir mendille temizleyerek mırıldandı:

«Ya da aklınız tamamen yerinde ama bu Pachmayr'ın geldiği yeri gizlemek için iyi bir nedeniniz var.»

Herşeyden önce bir akıl hastalıkları kliniğine kapatılmak istediğim belliydi. Bu iki bayın da acil olsa beni mavi ışıklı bir arabayla bile oraya kapatmaya götürmeyi istediklerinde hiç kuşkum yoktu! Orada akıllarında bir bozukluk olduğuna kendilerini inandırmaya çalışan bir sürü enteresan insan bulacaktım. Onların durumunu çok iyi anlıyordum çünkü benim de aklî dengemde bir bozukluk yoktu. Doktorların dışındakilerinin çoğu da son derece normal, doğal insanlardı.

Beni muayene etmelerinden önce klinik masraflarını kimin ödeyeceğini bildirmem gerekiyordu. - Bir akıl hastalıkları kliniğinde zengin bir müşteri olduğunu anlamaları son derece tehlikelidir, çünkü böyle birinden ayrılmayı kabullenmeleri çok zor olur. Hiçbir şeyin olmadığını anlarlarsa hemen sokağa bırakıverirler. Bu yüzden idareli davranmak, ne zengin ne de yoksul olduğun kanısını uyandırmak gerekiyordu. Bu yüzden pek önemli sayılmasalar da bir miktar birikmiş param olduğundan söz ettim. Böylece sokağa atılacağım zamanı da kendim ayarlayabilecektim.

Üçüncü günde kliniğe bayağı alışmıştım. Korkunç bir heyecan içindeydim. İlk kez sahneye çıkan aktör ya da aktrislerin duyduğu türden bir heyecandı bu. Ne de olsa yaşamımda ilk kez bir deli rolü oynamak zorunda kalıyordum. Aslında bu benim düşündüğümden de daha kolaydı. Kurum, diriltme işlemi ve Pachmayr'ı anlattığım doktor beni dinlemek zahmetine bile katlanmadı. Bu arada durmadan çeşitli evrakları elden geçiriyor, okumadan hepsini imzalıyordu. Konuşmamı bitirdiğimde yalnızca birşey sormuş olmak için sordu:

«Peki bu Pachmayr dediğiniz kimse nerede? Onu da görebilir miyim?»

Bu adam beni gerçekten şaşırtmıştı. Şaşkınlık içinde karşılık verdim:

«Hayır. Görünmez oldu, kayboldu o. » —Bu istediğim etkiyi uyandırmaya yeterli olmalıydı!

«Sizi çok iyi anladığımı sanıyorum, söz ettiğiniz bayı da!» Doktor gülümsedi. «Niçin sizi bize gönderdiler?»

«Polis bu hikâyeye inanmadığı için.»

«Evet, evet! Gerçekten inanırlıktan uzak bir hikâye bu, ama yine de... Bu bizim kuruluşumuzu ilgilendiren bir sorun değil!»

«Ama ben, aklımda bir noksanlık var, değil mi?»

Doktor içini çekti.

«Kimin yok ki?»

«Ama ben bazen insanların üstüne yürüyüp, onları boğmak isteği duyuyor, cinnet geçiriyorum. Bu da önemsiz mi?»

Doktor yine hayır anlamında başını salladı.

«Bunu yaptığınız zaman konuyu yeniden düşünürüz. Burada çok az odamız var. Sizi maalesef alamayacağız.»

«Bana banyolu ve balkonlu bir özel oda yeterli.»

«Özel hasta mı?» diye sordu heyecanla.

Başımı evet anlamında salladım. Hemen çek defterimi çıkararak, yazmaya koyuldum.

«İlk dört hafta ne tutuyor?»

25

Güzel bir odaya yerleştirilmiştim. Yalnız oluşum ise gerçekten bulunmaz bir fırsattı. Buna da ayrıca seviniyordum. Hasta yatağının üstüne asılı tabelada «dikkatle izlenecek» yazılıydı. Beni tek ilgilendiren de buydu zaten, çünkü beni izleyen filan yoktu. Beni sonsuza dek burada tutmayı mı, yoksa günün birinde yeniden kapının önüne koymayı mı düşünüyorlardı acaba? Bazı bazı Pachmayr'ın gerçekten yaşamış olup olmadığını kendi kendime bile sorduğum oluyordu. Acaba Pachmayr var mıydı? Dakikalarca süren tereddütlerim olabiliyordu bu konuda! İşte böylesine iyi ilaçlar veriliyordu bana.

Bir sabah birden dahiyane bir fikir şimşek gibi kafamda çaktı: Hafıza kaybı!

Hafıza kaybıyla yeniden dışarı çıkabilirdim, üstelik hiçbir polis de bana dokunamazdı. Tek sorun vardı, o da elimde hafıza kaybı olduğuna dair bir raporun olmaması!

Peki ama hafıza kaybı rolünü nasıl oynamalı ve bana bakmayan doktorlara bunu nasıl anlatmalıydım?

Bu yüzden bir sabah şef doktorun beni ziyaret etmesini istedim. Doktor gelmeden önce sol ayakkabımı ve gömleğimi giymeyi unuttum. Doktor gelince de şaşırmışçasına bir ifade takınarak, beni bu odaya yatıran bayan doktoru beklediğimi ileri sürdüm.

Beni hastaneye alan babacan doktor endişe içinde haftanın hangi gününde olduğumuzu sordu. Çarşamba olduğunu bilmeme rağmen «salı» dedim. Ancak yanılmıştım, çünkü gerçekten de çarşambaydı. Yine de yanılmam pek büyük sayılmazdı çünkü doktor 'perşembe' olduğundan kesinlikle emindi.

Hafıza kaybım onu endişelendirmişti. Durum benim düşündüğümden de daha ciddiydi.

İki gün sonra bahçede dolaşırken Franz Josef Strauss olduğundan kesinlikle emin olan bir bayla tanıştım. O anda bu adamın Strauss olup olmadığı benim için gerçekten önemsizdi. Benim için önemli olan yalnızca bu adamın pazara yeniden evine dönecek olmasıydı. Dünyamızın hali kötü, kimbilir belki de birkaç Strauss'a daha gerek duydular diye bu akıl almaz serbest bırakmayı kendi kendime açıklamaya çalıştım. Tabiî bu işin espri tarafıydı.

Kendini Strauss olarak tanıtan bu bay benim namıma bankama telefon ederek, akıl hastalıkları kliniğine daha fazla ödeme yapmalarına izin vermediğimi bildirmeye hazırdı. Eh ne de olsa bankadaki benim kendi hesabımdı!

Böylece üç hafta daha geçti. Yine de elinde bir valiz, ceketinin göğüs cebinde hafıza kaybına ilişkin bir raporla yeniden dışarı çıkabilmek tanımı olanaksız derecede sevinç verici bir duyguydu. Hatta elime ev adresim yazılı bir kâğıt bile vermişlerdi.

Gittikçe soğuyan serin bir ekim rüzgârında tramvayın gelmesini bekliyordum. Her zamanki gibi tramvayın bir türlü gelmediğini görünce en yakın gazeteciden bir gazete aldım. Aslına bakılırsa sabah gazetelerinde hiçbir zaman yeni bir habere rastlanamazdı ama üçüncü sayfadaki bir yazı benim için gerçekten ilgi çekiciydi.

«Nürnberg'li gezgin bir rahip had safhadaki zaman yokluğuyla ilgili kehanetlerde bulunuyor.»

O anda bir tramvay hızla durağa yaklaşarak, acı bir frenle durdu. Hemen taşıt aracında bir yer alarak, okumaya devam ettim:

«Taraftarları gün geçtikçe çoğalan protestan rahibi açık hava toplantılarında teknik ilerlemeleri reddediyor. Dün verdiği söylevde bu ilerlemelerin gittikçe yoksulluğunu çektiğimiz bir malın, zamanın yerine koymaya çalıştığımız bir maldan farksız olduğunu ileri sürdü.»

Bunları söyleyen yalnızca Valentin olabilirdi!

Jetler hakkında söylediklerini, elektrikli kahve makineleriyle nasıl alay ettiğini, zaman kazanmak için bir sürü makine satın alıp da, artan

zamanlarını nasıl değerlendireceklerini bilemeyen ev kadınlarıyla ilgili olarak ne gibi alaylı iddialar ileri sürdüğünü büyük bir zevkle okudum.

Kurum meselenin bu hali alacağını hiç kuşkusuz düşünmemişti - bilse bunun için üç milyar harcar mıydı?

Dairemin bulunduğu katın merdiven aralığında aynı katta yaşayan bir bayana rastladım. Bulaşıcı bir hastalık yayıyormuşumcasına hemen telaşla merdivenlerden indi. Anahtarlarım evimin kapısını açmıyorlardı. Biri kilidi değiştirtmişti. Kapıyı kırmaya çalıştım. Bitişikte ve aşağı katta birçok dairelerin birden kapıları açıldı. Apartmandakiler heyecan içinde bağırıyor, polisi yardıma çağırıyorlardı!

Gerçekten de polis geldi, ama bu benim kendi evimin kapısıydı. Çaresizlik içinde geri çekildiler.

Buzlukta buz tutmuş üç biftek buldum. Hafifçe yağlayarak tavaya koyduktan sonra oturma odama dönerek, okumaya devam ettim: Valentin halka eski, temiz Hıristiyan'lığı duyuruyordu. İncil'den çeşitli bölümler okuyordu; bunların arasında bir devenin bile geçebildiği iğne deliğinden bir türlü geçemeyen sahtekâr zenginin öyküsü de vardı.

Bunun üzerine şehirde açık hava toplantıları düzenlemesi yasaklanmıştı. Ancak taraftarları, meraklılar ve televizyoncular onu boş tarlalarda da izlemeye koyulmuşlardı.

Bu gezgin rahibin yanında bağışları toplayan bir de genç kız vardı. Yabancıya benzeyen bu kızla, bu devrimci rahip geçimlerini bu bağışlardan sağ-

lıyorlardı. Bağış toplamaya da izin verilmediği için bu ikisinin bir hafta kadar tutukevinde kalmaları gerekmişti.

Bundan başka Valentin insanlar ve iki cins arasındaki sevgiden de söz etmiş ve bir taraf bu denli şartlanmış, diğeriyse bu denli hafif-meşrep olmasa duyulabilecek kıvanç ve zevki duyurmaya çalışmıştı.

Ahlâksızlık, yolsuzluk, tefecilik ve hatta savaşa da karşı çıkıyordu, - Aslında bunu yapmaması gerekirdi, çünkü böylece onu bastırmaya çalışan, bu sözlerden çıkarları sarsılan grupları da ayaklandırmış oluyordu. Ancak bu gezgin rahibin gerçekten akıl almaz bir etki gücü vardı ve sesi kolaylıkla duyulabiliyordu! Konsernlere karşı çıkıyor, demokrasiye inanmıyordu.

Bu yüzden onun konuşmasını yasaklamışlardı.

Ancak bu kez de Pachmayr bildiriler bastırmış, yeryüzündeki mutlu bir azınlığın yiyip, göbeğini şişirip de buna karşılık insanlığın % 70'inden fazlasının açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya bulunması için bizlerin pis havaya, zehirli sayılabilecek kadar suni gübrelerin etkisindeki sebze meyvelere ve hayatın yavaş yavaş bittiği göl ve denizlere kendimizi alıştırmamız gerekmediğini duyurmuştu.

Tavadaki biftekler bu arada kömürleşmişti. Musluğun altında onları tavadan çıkardıktan sonra en yakın köşe başındaki bir büfede karnımı doyurdum.

Daha sonra yeniden daireme dönerek, bir zamanlar yolculuk etmek için alıp da hiç kullanma

fırsatı bulamadığım sırt çantamı çıkardım. Çantamın içine birkaç giyecek yerleştirdikten sonra en üste çek defterimi koydum. Benim için kimsenin bağış toplamayacağı kesindi.

Daha önce kendimde hiç görmediğim bir kararlılık içindeydim. Bu gezgin rahibin kim olduğunu yalnızca iki kişi biliyordu. Bunlardan biri rahibin beraber yaşadığı 'yabancı kız', diğeriyse bendim.

İnsan bir dostuna para verebilirdi; çünkü o zaman bu paranın geri döneceğini umabilirdi.

Neler yapmazdı ki insanoğlu gerçek bir dost için ...

Burada ise önemli olan Pachmayr ya da bir dost değildi. Bu pis dünyada hiç değilse tüm entellektüellerden ve bilgisayarlardan daha doğru, daha korkusuz, daha inançlı olarak dünyayı görüp, nitelendiren, değer yargılarına güvenebilecek bir tek kişi vardı. Kardeşlerine yardım etmek için gezgin rahip olmayı bile göz önüne alabilen biri...

Nürnberg'e giden akşam trenine bindim. İkinci sınıf bir bilet almıştım. Aslına bakılırsa - bu pek hoş bir davranış sayılmazdı.

Trenin loş ışığında tam karşımda elli yaşlarında, meraklı bir bayın oturduğunu gördüm.

«Nürnberg'e mi gidiyorsunuz?» diye sordu.

Gülümseyerek yine bir soruyla karşılık verdim.

«Siz de mi gezgin rahibi görmek istiyorsunuz?»

Eliyle boşver dermişçesine bir hareket yaptı.

«Onun ortadan kaldırılması gerek!»

«Niçin?» diye sordum.

«Bilmiyorum» dedi. «Ama yine de öyle olması gerekiyor.»

İki koltuk yanımda oturan bir ev hanımı söze karıştı:

«Söylediklerinin gerçekleştirilmesi olanaksız da ondan.»

«Peki ama niçin?» diye sordum.

«Yapılırsa ne hale düşeceğimizi düşünsenize!»

«Yapılmazsa ne hale düşeceğimizi hiç düşündünüz mü sayın bayan?»

«Farketmez!»

Ellilik ihtiyar bacaklarını altına topladı.

«O herifin suni maddeler hakkında söylediklerini duymadınız mı? Güya çocuklar suni elbiseleri içinde yanacaklarmış filan...»

«Çocukların PVC - elbiseleriyle ilgili söyledikleri doğru.» dedim.

Ev kadını kızgınlık içinde söze girdi:

«Demek siz de teknik ilerlemeye karşısınız.»

«Ben yalnızca suni elbiseleri içinde terden mahvolan çocuklara karşıyım.» dedim.

«Doğru dürüst bir valiziniz bile yok.» Ellilik ihtiyar sırt çantamı işaret ederek, alaya başladı. «Bir de kalkmış çocuk giyimi konusunda lâf ediyorsunuz.»

O anda kadın bağırdı:

«Bu adam komünist!» Ve valizini, iki el çantasını ve büyük bir kutuyu alarak bitişik kompartmana taşıdı ve orada kaldı.

Kompartmanın açık kapısından serin bir rüzgâr esiyordu. Koridordaki pencerelerden biri açık kalmış olmalıydı. Trenin raylar üzerinde çıkardığı ritmik tıkırtıları duyuyordum. Gözlerimi kapadım.

26

Birden sessizlik olunca uyandım. Dışarda bir hoparlörün kulak tırmalayıcı sesi duyuluyordu: «Nürnberg - ana istasyon!» Yüklükten sırt çantamı alarak, trenden indim.

Gece yarısıydı. İstasyonun dışında karanlıkta taksiler müşteri avlamaya çalışıyorlardı. Önceleri basit, mütevazi bir pansiyona gitmek istedim. Bir rahibin izindeki benim gibi biri için lüks bir otele gitmek hiç de yakışık almazdı.

Ancak yine de lüks bir otele gitmek zorunda kaldım. Yalnızca gerçekten büyük bir otelin cam kapılarının arkasında ışık görülüyordu. Neyse bu

yaşamın fazlalıklarından, lüksten ve anlamsız tüketimden bir çeşit vedâ olacaktı! Bunun nedeni «yüce Tanrı» değil, Pachmayr'ın yeterinden de fazla bütün bu sihrin aslında ne denli boş ve anlamsız olduğunu anlatmış olmasıydı.

Pachmayr da devrinde iyi yaşamıştı. Ancak çok fazla sayıda insan iyi yaşamaya kalktı mı —sanırım bunu kendi deneylerine dayanarak söylüyordu ve bu onun buluşu sayılabilirdi— dünyadaki enerji, hammadde, oksijen ve su kaynakları zorunlu olarak tükeneceklerdi.

Gece nöbetçisi kırmızı gözlerini oğuşturarak, sırt çantamı süzdü.

«Sayın bayın başka valizleri var mı?»

«Hayır.»

Tedbirli bir adam olduğunu hemen banyo ve kahvaltı dahil oda fiyatını söylemekle gösterdi. Evet anlamında başımı salladım. Benimle birlikte asansöre bindi. Bakışlarını bir türlü sırtımdaki çantadan ayıramıyordu

«Sayın bayımız yolculuğa mı çıkıyorlar?»

«Evet.» dedim. «Yürüyerek.»

«Şu sıralar burada da bir gezgin rahip var. Kutsal Conrad!»

Asansör durdu. Kapıcının ardından yumuşak, tüylü halılarda ilerledim.

«Onun hakkında ne biliyor, onu nasıl buluyorsunuz?» diye sordum tedbirlice.

Odamın kapısını açarak, ışığı yaktı.

Bizi rahat bıraktığı sürece...» derken, sırt çantamı yüklüğe yerleştirdi. «Haklı olabilir.»

«Peki ya sizi rahat bırakmazsa, o zaman?»

Kapıcıların daima zamanları vardı. Uzunca bir süre düşündükten sonra karşılık verdi:

«O zaman ne mi olacak? Tabii ki devlet birşeyler yapmak zorunda kalacak.»

«Peki ya bizim iyiliğimizi istiyorsa?»

«Böyle bir şeyi düşünmemiz bile ters olur, değil mi?» Kapıcı birden sinirlenmişti. Alnındaki damarların attığını, tüylerinin diken diken olduğunu görebiliyordum.

«Bu Conrad'ın isteği ne?» diye sordum.

«Bütün bu ışıkların çoğunu söndürmemiz. Gerçekten de bu kadar fazla ışığa ihtiyaç yok, ama müşterilerimiz bunların parasını ödüyorlar, öyle değil mi? Sonra fabrikalarda daha az oksijen kullanılmasını da istiyor. Daha az yememizi ve bu kadar araba kullanmamamızı! Bütün bunların gerçekleşebileceğini nasıl düşünüyor anlayamıyorum. Sonra ona göre beyaz unun içine biraz da siyah un katmalıymışız. Daha önce de dediğim gibi belki de haklı ama söyledikleri olanaksız!»

«Peki ama niçin?»

«Boş ver!» Kapıcının birden acele edeceği tutmuştu. Otel odamda yalnız kaldım.

Sabaha kadar deliksiz bir uyku çektim. Lüksle artık vedalaşma isteğinde olduğum için son lüks kahvaltımı odama getirttim. Bu yüzden portakal suyuyla, katı pişmiş bir yumurta da ısmarladım. Gerçi oda servisi yapan garson Almanca anlamıyordu ama yine de ne istendiğini hemen kavrayacak kadar akıllı, daha doğrusu gözü açıktı. Daha sonra lüksle vedalaşmak üzere bir de duş aldım. Nürnberg'te bir beyaz en temiz içme suyuyla yıkanırken Sahel'deki bir çiftçi susuzluktan ölen ineğinin başında neler düşünüyordu kimbilir? Karısı sabanını sürerken, suyu akıl almayacak ka-

dar pahalı ancak onun için gereksiz petrolle karışmış Mozambikli bir zenci çalışmayan, paslı traktörünün başında Nürnberg'teki duşu duysa ne kadar etkilenirdi acaba?

Duştan sonra diş fırçamdan da ayrılmam gerekip gerekmediğinde epeyce tereddüt ettim. Sonunda yine de bunun konuyu abartmak olacağı yargısına vardım. İnsanların yüzde sekseninin dişlerinin bozuk olduğu, kemik çürümesi geçirdikleri doğruydu. Peki ama bu yüzde seksene dahil olmak şart mıydı? Sonra bir defasında kemik çürümesinin ya da diş çürüklerinin dişi fırçalamakla, ya da temiz tutmakla ilgisi olmadığını da duymuştum. Böylece diş fırçamı da otelde bıraktım. Çek defterim yanımda olduğuna göre nasıl olsa istediğim anda yeni bir tane satın alma imkânına sahiptim.

Resepsiyonda çekimi kabul etmeyerek, otel ücretini nakit olarak ödememi istediler. Bunun nedeni sırtımdaki çanta olmalıydı. Seve seve yanımdaki paralardan otel ücretini de ödedim. Pachmayr'ın yalnızca 'kâğıt' olarak nitelendirdiği bu 'banknotların' ne değerleri vardı ki?

İstasyon meydanında bir trafik polisi duruyor, sabah güneşi başındaki şapkanın metal kısımlarında yansıyordu. Arabaların arasından zorlukla ilerleyerek, yanına gittim ve sordum:

«Rahip Conrad'ı nerede bulabileceğimi söyleyebilir misiniz bana?»

Yaşamım boyunca ancak çok ender bu denli şaşırmış bir polis memuru görmüştüm.

Ekledim:

«Sizin gibi bir polis memurunun bunu bilmesi gerek. Bütün dünya ondan bahsediyor, bütün ga-

zetelerde onunla ilgili yazılar yayınlanıyor. Üstelik televizyona da çıktı.»

«O zaman televizyona başvurmanız gerekiyor.» Bu mantıklı bir karşılıktı.

Yine de üsteledim:

«Orada değil artık. Onunla işleri çoktan bitti. Buralarda bir yerde oturuyor olmalı.»

Polis memuru trafiği dikkatle izliyordu.

«Belediyeye başvurun!» - Arkasını döndü. Artık yalnızca sırtını görebiliyordum.

Şehir halkının ikâmetgahlarını saptayan zabıta dairesine varmıştım.

«Kutsal Conrad mı? Sanırım Mitermeier Conrad'tan söz ediyorsunuz.»

«Gezgin rahip.» diye açıkladım.

«Çok doğru, Mitermeier olmalı bu! Ondan ne istiyorsunuz?»

«Onunla konuşmak!»

Oradaki diğer memurlar da sandalyelerini gıcırdatarak bana çevirdiler.

Konuştuğum memur gülümseyerek belirtti:

«Demek böyle? Onunla konuşmak istiyorsunuz? Çok dikkatli olun!»

«Isırıyor mu?»

«Şimdiye kadar bu tür bir şey duymadık.»

«Peki oturduğu yeri de bilmiyor musunuz?»

«Henüz bize adresiyle ilgili bir bilgi iletilmedi. Ama tutukevinde onun için ufak bir yer nasıl olsa bulunabilir.»

Yüzüme şaşkın bir ifade vererek, sordum:

«Neden dolayı?»

Başka bir masada oturan memur karşılık verdi:

«Ülkenin huzurunu bozmaya kalkışmaktan ötürü.»

Birden haykırdım:

«Demek böyle! Peki onu bugüne kadar tutuklamadılar mı?»

«Tutuklamak için önce ülkenin huzurunu bozacak bir şey yapmasını beklemeliyiz.»

«Peki ama niçin böyle bir davranışta bulunsun?»

Konuştuğum memur yeniden söze karıştı.

«Bakın bayım, bir sürü insan onun ardından gidiyor.»

Yeniden bitişik masadaki memur sözü ele aldı:

«Yanınızda kimliğiniz var mı?»

Bu gibi durumlarda her nedense birden öfkeye kapılırım ve yasaları tutacağım gelir.

«Kimliğimi kontrol yetkiniz olduğunu sanmıyorum.»

Ve dışarı çıktım.

Adamlardan biri hâlâ arkamdan bağırıyordu:

«Sırtınızdaki çantada ne taşıyorsunuz?»

Bu soruya aldırış bile etmeden ilerleyip, caddeye çıktım.

Önce bir süre kaldırımda ilerledim. Arabamı yanıma almış olmayı diliyordum. Peki ama arabam olsaydı bile Mittermeier'i, ya da diğer bir adıyla Pachmayr'ı nasıl bulacaktım? O anda bir taksi yaklaştı. Arabayı durdurdum.

Arabanın arka koltuğuna oturarak kapıyı kapadım.

Şoför başını arkaya çevirerek, sordu:

«Nereye gitmek istiyordunuz?»

«Kutsal Conrad'a, biliyorsunuz şu ünlü rahibe!»

«Peki onun şu anda nerede olduğunu bilmiyor musunuz?»

«Bunu sizin bilmeniz gerekir.» dedim. «Bütün dünya onun dediklerini konuşuyor, yazıyor.»

Telsizle merkezi aradı:

«Rahip Conrad'a gitmek isteyen bir müşterim var...» Merkezden anlaşılmaz bir karşılık geldi.

Şoför arabayı hareket ettirdiyse de yine durdurdu.

«Bu size epeyce pahalıya mal olacak! Ne dersiniz.»

«Farketmez.»

«Bu Conrad şehir dışında yaşıyormuş. Bu yüzden otuz mark civarında bir ücret ödemeniz gerekecek.»

«Oldu!» Ve arabayı hareket ettirdi. - «Size pek pahalıya oturmaması için en kısa yoldan gideceğim.»

«Teşekkürler!» dedim.

«Bu Conrad çok iyi bir insan! Fevkalâde!»

«Niçin?» - Gerçekten şaşırmıştım. O zamana kadar hiç taksi şoförlerinin dindar kişiler olabileceğine inanmamıştım.

«Çok iyi ve akıllı o! Yararsız ve gereksiz oldukları için özel arabaların kaldırılmasını istiyor. Nasıl olsa her şehirde yeterince taksi çalıştığına göre bu insanlar niçin arabaya gerek duyuyorlar anlayamıyorum.»

«Peki ya günün birinde taksilerin de gereksiz olduğunu söylerse...»

Başını hızla salladı. Bu arada araba hafifçe sallanmıştı.

«Bunu asla söylemeyecektir! Böyle bir şeyi ileri sürdüğü takdirde onu yaşatmayacağımızı bilecek kadar akıllı o! İnanın bana,» ben ve meslektaşla-

rım böyle bir durumda ona hayat hakkı tanımayız!

Bu arada bozukça bir yolda ilerlemeye başlamıştık. Hafifçe yağmur çiselemeye başlamıştı. Silecekler yerden kalkan tozlarla camda pis izler bırakıyorlardı.

Şoför kısa bir süre sonra yeniden söze başladı:

«Haklı o söylediklerinde!»

Birden onu sınama isteğine kapılmıştım.

«İyi ama sizden dua etmenizi de istiyor.»

Şoför eliyle boşver dermişçesine bir hareket yaptı.

«Eğer başka çare kalmazsa onu da yaparım. Biraz çalışmakla dua etmeyi de öğrenebileceğimden kesinlikle eminim.»

«Sonra bizlerin daha kanaatkâr ve alçakgönüllü bir yaşam sürdürmemizi de istiyor. Her üç yılda bir çamaşır makinesi almamıza filan karşı!»

«Bu aletlerin her iki yılda bir bozulup, kullanılmaz hale gelmelerini engelleyebilecekse çok daha iyi!»

«Sanırım yaşlıların yalnız ve terkedilmiş kalmamaları için anne ve babalarımızı sayıp, onlara değer vermemizi de istiyor.»

«Buna da bir diyeceğim yok, benim ihtiyarlar nasıl olsa çoktan öldüler.»

Birden hiç beklemediğim bir anda fren yaparak, bir yan sokağa saptı. Kavşakta ufak bir karton tabela asılıydı:

«Kutsal Conrad'a gider!»

Urak bir köyde insanlar panayır varmışçasına toplanmışlardı. Seyyar satıcılar çevrede toplanmış, geçici dükkânlar açılmışlardı. Yalnızca üç sosis sa-

tan seyyar büfe saydım. Balon satan biri de vardı. Burada toplanan insanlardan çoğu çocuklarını da yanlarında getirmişlerdi. Eh çocukların balon istemelerinden daha doğal bir şey de olamazdı. Bazı evlerin camlarına kâğıtlar asılıydı:

«Boş oda var!»

Hatta bazı yerlerde şöyle yazılı kartonlar da gördüm:

«Temiz ahırda rahat döşekler!»

Taksi şoförü beni doğruca «Altın dana!» hanına götürdü.

Paramın üstünü verdiği sırada, gülerek fısıldadı:

«Yarın büyük bir yürüyüş var!»

Yakasında ufak bir haç bulunan bir kapıcı tarafından durduruldum. Basın kartım olup olmadığı soruluyordu. Basın kartsız içeri alınmam olanaksızdı.

«Müller!» dedim sert bir sesle. «İcra memuruyum. Mahkemenin kararıyla haciz koymaya geldim.»

Kapıdaki adam bu cevabım karşısında geri çekildi.

«Lütfen gereksiz yere heyecan uyandırmayın.» diye yalvarırdı. «Bildiğiniz gibi din adamları finansal konulardan pek anlamazlar.»

Oturma salonuna giden kapıya yine bir karton yapıştırılmıştı:

«Basın toplantısı.»

Bir zamanlar basında meslektaş olduğum kimselerin çoğu «Altın dana» hanının sert, tahta banklarında oturuyorlardı. Hemen bir sandalye kapıp, en ön sıranın yanına koydum. Pachmayr'ın

beni gelir gelmez görüp sevinmesini istiyordum. İçki tezgâhının üstüne bir okuma tahtası ve bir mikrofon yerleştirilmişti. Arka plandaki içki şişelerinin ve bardakların durduğu camlı dolabın üstüne ise büyük bir tahta haç asılmıştı. Hemen yanımda, bankın ucunda genç, ciddî bir bayan oturuyordu. Yüzünü avuçları içine gömmüş, derin düşüncelere dalmıştı. Bacaklarından anlayabildiğim kadarıyla son derece güzel bir kadın olmalıydı. Tabiî bunda yanılıyor da olabilirdim. İster istemez Natascha'yı düşündüm: Acaba hâlâ kayıp mıydı? Pachmayr projesi gibi o da unutulmuş muydu yoksa yurduna mı dönmüştü?

Bankaların arasındaki boşluğa bir televizyon kamerası yerleştirildi. Büyük bir heyecan içinde kablolar taşınıyor, bankların kenarına yerleştiriliyordu.

İçki tezgâhının arkasındaki buzlu cam kapıdan çıkan gri giysili bir kız elinde taşıdığı kalın kitabı kürsünün üstüne bıraktı. Yan gözlerle salonu süzen bu çekik gözlü kızın taşıdığı kitap «İncil» olmalıydı.

Birden haykırdım:

«Tschi!»

«Çeneni tut, serseri!» Bunu söyleyen yanıbaşımda oturan kızdı. Bir an için ellerini yüzünden çekmiş, öfkeli bakışlarını bana yöneltmişti.

Elimden geldiğince kısık bir sesle fısıldadım:

«Senin çoktan gittiğini düşünüyordum.»

Ayakkabısının topuğuyla ayağıma bastı. İşte şimdi onun Natascha olduğundan kesinlikle emindim.

Fısıldadı:

«Tekrar geri döndüm.»

O anda Pachmayr salona girdi. Ağır ağır konuşacağı kürsüye doğru ilerledi. Salondakilerden bazıları ayağa kalkmışlardı. Pachmayr herkes oturana kadar bekledi.

«Dua edelim.» Pachmayr'ın ilk sözü bu oldu.

Salondakiler birden suskunlaştılar. Bu yalnızca bir paternosterdi. (Hıristiyan kiliselerinin Hazret-i İsa'dan havariyun vasıtasıyla iletilmiş duası) Kimse bu duayı doğru olarak bilmiyordu. Üstelik biraz bilenler de söylemeye utanıyorlardı. Yalnızca hemen arkamda oturan göbekli, pembe yanaklı ufak tefek bir adam her kelimeyi Pachmayr'la birlikte doğru söyledi. Diğerleri ise anlaşılmaz bir takım sözler mırıldandılar.

Natascha'ya doğru eğilerek, kısık bir sesle sordum:

«Burada ne yapıyorsun?»

«Gözetlemeye geldim.»

«Desene ajan olarak!»

Amin - Elma yanaklı duanın ardından Ave-Maria'ya başladıysa da hemen sustu. O da pater'in değişik oluşundan Pachmayr'ın Protestan olduğunu anlayamamıştı.

Pachmayr İncil'ine eğilerek, Babil kulesinin yapımıyla ilgili kısmı okudu. Çok basit, diye düşündüm. Ancak gazeteciler bundan fazlasıyla etkilenmişlerdi. Bu sözlerle birlikte hiçbir düzene uymadan yaptırılan gökdelenleri, aldatıcı vergileri, sömürülen misafir işçileri ve hiçbirinin diğerini anlamadığı ideolojileri düşündükleri açıktı.

Pachmayr içki masasının arkasından çıkarak, salondakileri dost bakışlarla süzdü.

«Evet dostlarım, sorularınızı bekliyorum.»

«Yarın Nürnberg'te bir yürüyüş yapacağınız ve eyleme geçeceğiniz doğru mu?»

Pachmayr hayır anlamında başını salladı.

«İnanın bana bu bir eylem değil.»

«Bunu yapmanız yasaklandı değil mi?»

«Eğer sorsaydım izin verilmeyecekti hiç kuşkusuz.»

«Peki ya şimdi ne yapacaksınız?»

«Dinî bir olay düzenleyeceğim.» Pachmayr sinsice gülümsedi.

«Yürüyüşle dinî olay arasında büyük bir fark görüyor musunuz?»

«Elbette!» - Pachmayr gülüyordu. «Hiç kuşkusuz eylem gibi dinî bir olay da trafiği engeller, ama bunu yasaklayamazsınız.»

Çok iyi dua eden pembe yanaklı söze karıştı:

«İşte bunda yanılıyorsunuz. Kilisemizi sizi ve taraftarlarınızı inançlı Hıristiyanlar olarak tanımadığını resmi makamlara bildirdi. En sıkı tedbirlerin alınacağını hesaba katmalısınız bay Mittermeier!»

Natascha'nın kulağına eğilerek, kısık bir sesle sordum:

«Niçin Mittermeier adını aldı?»

Natascha fısıldadı:

«Sahte bir pasaportu var. Pachmayr olarak dolaştığı takdirde hayatının tehlikede olması karşısında Tanrı'nın böyle bir şeyin yapılmasına izin verdiğini ileri sürüyor.»

Pachmayr derin bir soluk alarak, acı acı gülümsedi.

«Hıristiyan saymıyor mu? Hıristiyanlıktan ne

anlıyorsunuz sizler, dostlarım?» —İçini çekti.— «Hıristiyan olmadığımı düşünsek bile herhangi bir dinin taraftarlarının dinî bir alay düzenlemeye hakları yok mu sizce?»

Pembe yanaklı öfkeyle bağırdı:

«Her dinin mensubunun çıkıp da adamlarıyla birlikte Nürnberg'te yürüyebileceğini mi düşünüyorsunuz?»

Diğer gazeteciler sükûnetlerini pek bozmaya niyetli görünmüyorlardı. Yalnızca Pachmayr'a bu tartışmanın bitmesini istediklerini belirtmişçesine sordular:

«Bu yürüyüşten vazgeçiyor musunuz?»

Pachmayr düşündü. Neden sonra başını kaldırarak, bana göz kırptı ve gülümseyerek açıkladı.

«Vaz geçiyorum dostlarım. Yarın yalnız başıma Nürnberg'e kiliseye gideceğim.»

«Peki ya dışardakiler? Onlar bu arada ne yapacaklar? Burada mı kalacaklar, yoksa...»

Pachmayr başını eğdi.

«Aralarından birkaçı benimle birlikte gelmek isterlerse buna engel olabileceğimi sanmıyorum. Kimbilir belki de çoğunluk gelmek isteyecektir.»

«Sizce hepsinin gelmek istemesi de mümkün mü?»

Pachmayr kollarını açtı.

«Bunu yalnızca yüce Tanrı'm bilir.»

«Ama o zaman bu bir dinî alay olur.»

Pachmayr gözlerini salonun tavanına çevirdi.

«Yoo hayır! Böyle bir durumda bizler yalnızca kiliseye giden bir topluluk olacağız. Kiliseye gidenlere engel olmaya ise kimsenin hakkı yoktur.»

Pembe yanaklı öfkeyle haykırdı:

«Alçaklık, küstahlık bu!»

Diğer gazeteciler ise meslektaşlarının öfkesine aldırış bile etmeden gülüyorlardı.

Gazeteciler yeniden sordular:

«Peki orada ne için dua edeceksiniz?»

«İnsanların düzensizliğinin alıp yürüdüğü bu dünyayı, kendi dünyalarını yeniden düzeltmeleri için.»

«Bu konuda belirli kanıtlarınız var mı?»

«Bunu Tanrı'm benden daha iyi bilir. Paramızı, enerjiyi, hammaddeleri, suyu ve hatta havayı bile nasıl boş yere ziyan ettiğinizi görmek için benim açıklamalarıma hiç gerek yok! Ayrıca dünyamızın hazineleri, elementleri ve doğal ürünleriyle bize daha uzun süre hizmet edebilmesi için daima tutumlu ve kanaatkâr olmamız gerektiğini, aksi takdirde boş harcama ve bolluğun sonunda muhakkak kıtlık geleceğini Tanrı'mız temsilcileriyle bize yüzyıllar önce de söyletmiş bizi uyarmıştı.»

«Kapitalizme karşı mısınız?»

«Tanrı'mız paramızı üretmeye çalışmamızı emreder. Ancak hiçbir şekilde birkaç kişinin kazanç sağlaması için bizim elimizdekini, avucumuzdakini harcayıp, savurmamızı söylemez.»

«Marxist misiniz?»

«Yalnızca inançlı bir dindarım. Eminim ki Hazret - i İsa da Marxist olup olmadığını söyleyemezdi.»

Pembe yanaklı diğerlerinin dizlerini sıyırarak, salondan çıktı ve kapıyı arkasından hızla çarptı. Kapı çarpışın hızından tekrar açılmıştı. Tschi parmaklarının üstüne basarak, salonun ucuna gitti ve yeniden sessizce kapıyı kapattı.

Bir sorunumuz daha olacak bay Pachmayr! En büyük çokluğu nerede görüyorsunuz?»

«İnsanlarda!»

O anda arı kovanında hissettim kendimi. Salon homurdanmalar, mırıldanmalar içinde kalmıştı. Pachmayr'a durmadan ne olduğu bile anlaşılmayan sorular yöneltiliyordu. Fotoğraf makineli gazeteci Pachmayr'ı yeterince net, büyük ve görkemli çekebilmek için zoomu ayarladı.

Natascha bana dönerek, mırıldandı:

«İşte şimdi gerçekten ileri gittiler. Aslına bakarsan Pachmayr da öyle!»

Neden sonra salon yeniden sessizleşti.

«Bay Mittermeier, sanırız atom bombasına karşı değilsiniz?»

Pachmayr uzun uzun düşündükten sonra karşılık verdi:

«Çok fazla abartılmış buluyorum. Çünkü bu bomba atılınca masum, zararsız bir sürü hayvan da ölüyor.»

«Bay Mittermeier, doğum kontrolünü doğru mu buluyorsunuz?»

«Tanrı bize 'çoğalmamızı' emretmiştir. Ama o zamanlar çoktan geride kaldı. Tanrı'mız bunu emrettiği zaman dünyada çok az insan yaşıyordu ve bunlar vahşi hayvanlara, karşı konulmaz afetlere, hastalıklara ve felaketlere dayanmak zorundaydılar. Güçlü olan yaşamayı başarabiliyordu. Ancak Tanrı'mıza bugün aynı soruyu yöneltecek olsanız en büyük felaketin bu dünyaya yerleşip, onu mahveden insanlar olduğunu söylerdi.»

«Peki bay Mittermeier, sizce bu felaketin nedeni ne olabilir?»

Pachmayr kısık bir sesle fısıldadı:

«Doktorlar!»

Salon bomba atılmışçasına sessizdi. İnsanlar kalakalmışlardı.

Pachmayr gülümseyerek açıkladı:

«İnsanları iyileştirme konusunda büyük ilerlemeler kaydetmişler. Tanrı'nın hemen günahsız melekler olarak yanına çağırmak üzere yeryüzünün ışığını görmeye yolladığı çocukları onların ilerdeki yaşamlarında mutlu olup olmayacaklarını düşünmeye bile gerek görmeden yaşatıyorlar. Yaşlılar ise daha uzun süre yalnız kalmak ve ıstırap çekmek için çeşitli iğnelerin yardımıyla yaşatılıyorlar. Tanrı nereye bir hastalık ya da afet yollarsa doktorlar hemen oraya koşup, dünyanın bütün bu insanlar için gerçekten yeterli olup olmadığını bile düşünmeden daha fazla sayıda insanın yaşamasını sağlıyorlar. Onların gayretleriyle yaşanılan bu sürenin, ölümden dönmenin insanlar için mutluluk mu, yoksa üzüntü mü olduğunu kendi kendilerine sorma gereği bile duymuyorlar. Onlar için önemli olan yalnızca bilimsel bir hırs ve ilerleme! İnsan sevgisi ve geleceği görmeden yoksunlar. Üç günlük bir fazladan yaşatma onlar için Tanrı'mızın takdirinden bile daha önemli!»

«Nazi misiniz?»

Pachmayr salondakileri hiçbir şey anlamayarak süzdü.

«Ne demek istediğinizi, bu kelimenin ne anlama geldiğini bilemiyorum. Ancak bütün bu düşüncelerimin içinden geldiğine yemin edebilirim. Belki zaman zaman bu tür düşünceler ortaya çıkmıştır ama inanın bunlar da insanın içinden geleni ifade

etmiş, ya da belki şeytanca amaçlarla kullanılmışlardır.»

Bu sözlerden sonra Pachmayr gazetecilerle birlikte yeniden Tanrı'nın bize doğru yolu göstermesi için dua etmek istediyse de... Gazetecilerden çoğu «Altın dana» hanının telefonuna ya da telefonlu köy evlerine koşuşmuşlardı. Natascha da birden yer yarılıp da içine girmişçesine kaybolmuştu.

Sırt çantamı koluma takarak, Pachmayr'ın odasını aramaya koyuldum.

Pachmayr'ın oda kapısının önünde bekçi yoktu. Yalnızca bir çoban köpeği duruyordu. Bunlar kendileriyle konuşulması, anlaşılması olanaksız hayvanlardır. Ancak özel şekilde eğitildikten ve uygarlaştırıldıktan sonra karakterleri değişir. O zaman da karakterlerini tamamen yitirir, kendilerini efendilerinin hizmetine adarlar. Bu çoban köpeği ile de anlaşmak olanaksızdı. Dişlerini gıcırdatıyordu. Dişleri hiç de fena sayılmazdı! Bağırdım:

«Valentin, ben geldim!»

Bu bile hayvanın dişlerini gıcırdatarak, ısırılmayı hiç ama hiç istemediğim yerlerime yaklaşmasına yetti. Artık bundan vaz geçmekten başka çarem yoktu. Isırılmayı gerçekten istemiyordum!

27

Ertesi sabah tek başıma samanların arasında uyandım. Diğer «İnançlılar» ahırı terketmişlerdi bile. Çapaklı gözlerle sırt çantamı aradım, ama biri yürütmüştü bile.

Ahır kapısından dışarı çıktığımda dışarda güneş parlıyordu. İnsanlar minibüslere doluşmuşlardı. Hepsinin ellerinde çiçek demetleri vardı. Bir önceki gün balon satan herif bu kez kutsanmış mum satışıyla ilgileniyordu ve kazancı da hiç de fena sayılmazdı. Sosis satan adam ise malını bitirmiş tezgâhını topluyordu. «Altın dana» hanının önünde üstünde horozların dolaştığı, yapım tarihi

kaybolmuş sayılabilecek kadar eski bir Diesel bekliyordu. Arabanın motoru büyük bir homurtuyla çalışıyordu. O anda handan üstünde alçakgönüllü bir köylü giysisi ve elinde incille Pachmayr çıktı. Diesel'e bindi. Hemen ileri atılıp, kapıyı açtım.

«Pachmayr, ben de seninle geliyorum.»

Arabaya binmeme izin verdi ve Diesel büyük bir gürültüyle hareket etti.

İlk söze başlayan Pachmayr oldu:

«Bir zamanlar beni götüren sizdiniz, Toni! Şimdi ise ben sizi taşıyorum.»

Birden kuşkulu bir ifade ile bana döndü: «Yoksa yine bir kurumdan beni boynuna ip bağlanmış bir ayı gibi dünyanızda dolaştırma görevi mi aldınız?»

«Hiç kuşkusuz bir aksilik çıkacak. Böyle durumda size yardımcı olmak istiyordum.»

«Yardımınıza gerek duyuyorum Toni, uzun zamandır da bunu bekledim. Yazı yazma gücünüz var, ayrıca görüşlerimi de biliyorsunuz. Niçin bugüne kadar sustunuz? Niçin gazetelerde Tanrı'mıza ve onun dünyasına nasıl hizmet etmek istediğimi yazmadınız?»

«Birincisi düne kadar bir akıl hastanesindeydim. İkincisi artık hiçbir gazete benim yazdıklarımı basmıyor. Üçüncü ise gazeteler çoktandır doğru ve gerçek olanı değil, halkın okumak istediğini yazıyorlar. Buna da aktüalite diyorlar.»

Bu arada şehrin dış bölgelerine varmıştık. Direksiyondaki genç çiftçi merakla arkasını döndü ama Pachmayr devam etmesini işaret etti. Ancak eski şehir surları önünde arabayı durdurdu.

Pachmayr arabadan inerken genç çiftçiye dönerek, fısıldadı:

«Tanrı sizden razı olsun!»

Adam şaşkınlık içinde kekeledi:

«Amin!... yirmibeş mark lütfen! Bu kadar tutuyor.»

Kaldırımda Pachmayr şaşılacak kadar otoriter bir ifadeyle benimle vedalaştı. O anda telsizli bir polis arabası gördüm. Şoförün yanında oturan adam bir yandan elindeki mikrofana bir şeyler söylüyor bir yandan da Pachmayr'ı izliyordu. Uzaktan diğer kiliseye gidenlerin arabaları yaklaşıyordu.

Ben önden ilerledim.

Belki de ilk kez şehrin merkezinde hemen hemen hiç ev kapısı olmadığını, caddelerin kenarlarının vitrinler, dükkân kapıları ve çeşitli firma ve marka ilanlarıyla dolu olduğunu farkediyordum: Telefunken, Belinda, Commerzbank Bally, Ford, Württember metal işleri, Osram, Triumph, Miele ve Asbach bunlardan yalnızca bazılarıydı. Sanki dünyada eşya satmaktan başka hiçbir şey yokmuşçasına doldurmuşlardı bu ilanlar sokakları!

Gerçi Pachmayr'ın zamanında da giyime, yiyeceğe ve çeşitli gereksinmelere gerek duyulmuş, herşey için belirli bir fiyat ödenmişti ama hiçbir zaman insanlar alış-verişe bu denli zorlanmamıştı. O zamanın insanları ihtiyaç duyduklarını satın alıyorlardı ve hiçbir üretimci gerçekte satabileceğinden fazlasını zorla da olsa satmak için üretmiyordu. O devirlerde gerek duyulanın büyük kısmını doğa veriyor ve insanoğlu da bunu hiçbir zaman sonuna dek tüketmiyordu. Demek ki Pachmayr bu konuda Tanrı'dan yardım dilemekte bir noktaya kadar haklıydı. Düşünceleri doğru ve

geçerliye benziyordu. Tanrı uzun süredir yeryüzünde ancak insanların kendine gerek duydukları yerde ve görünmeye ve çıkan aksilikleri düzeltmeye kendini alıştırmıştı. Dua eden daha az dert çekiyor, inananın ise içinde ufak da olsa umut olabiliyordu.

O anda bir yan sokağı geçmem gerekti. Köşe başında toplum polisinin iki devriye arabası bekliyordu.

Yan sokağa doğru koşarak, öndeki devriye arabasına doğru ilerledim. Arabanın arka kısmındaki banklarda üniformalı, miğferli, kalkanlı toplum polisleri solgun ve genellikle çocuksu sayılabilecek yüzleriyle oturuyorlardı. Hepsinin yüz ifadesinde çeğrek saate kalmadan toplu ateşlerinin arasına atılıp, büyük bir düşmanı yenmek zorunda kalacakmışçasına bir ciddîyet ve boşluk görülüyordu. Arabanın yanı başında bir aşağı bir yukarı dolaşan sivillerin ise birşey bekledikleri anlaşılıyordu. İşe girişmeyi bekledikleri açıktı!

Zayıf bir sivile yaklaştım. Zayıflar genelliklę daha az konuşurlar ama hiç değilse söyledikleri doğrudur.

«Basındanım! Size bir şey sormak istiyordum. Çatışma çıkacağını mı sanıyorsunuz?»

«Herşeyi hesaba katmalıyız.»

«Eylemcilerin olay çıkaracaklarını mı düşünüyorsunuz?»

«Elbette.»

«Sizce bunlar eylemci mi yoksa normal kiliseye giden yurttaşlar mı?»

«Hareket halindeki bir topluluk daima bir eylemi simgeler.»

«Peki dinî amaçla düzenlenen alaylara ne dersiniz?»

«Bize bu tür bir dinî alayın sözü edilmedi.»

Birden korkuya kapıldım.

«Peki göreviniz ne?»

«Dağıtmak.»

«Kiliseye girmelerinden önce mi?»

«Solcular kiliseye gitmezler.»

«Peki bunu böyle önceden nasıl bilebiliyorsunuz?»

«Nasıl olsa yürüyüşü dağıtacağız.»

Mantıklı bir açıklamaydı bu! - Bu konuyu düşünüyormuşçasına bir tavır takınarak, pipomu yaktım.

«Bu kişilerin inançlı Hıristiyanlar oldukları ile ilgili bir şeyler duymuştum.»

«Göreceğiz!» dedi.

O anda telsizin düdüğü duyuldu. Konuştuğum sivilin birşeyler bağırmasıyla birlikte devriye arabaları birinci viteste kavşağa kadar ilerlediler. Üniformalılar arabadan atlayarak, çenealtı kayışlarını taktılar.

Kaldırımdan geçenlerin hemen hepsi durmuşlardı. İyice duvar dibine sokularak olacakları beklemeye başladılar. Bazı babalar ise olanları daha iyi görebilmeleri için küçük çocuklarını sırtlarına aldılar.

Birden araba trafiği durdu. Bir tramvay hızla geçti. Pachmayr elinde dua kitabı olduğu halde yolun tam ortasından yürüyordu! Arkasından koştum. Biraz daha arkadan ise ellerinde çiçek demetleri ve mumlar taşıyan, her yaştan erkekler, kadınlar, gençler ve çocukların oluşturduğu büyük bir kalabalık onu izliyordu.

O anda bir polis Pachmayr'ın karşısına dikilerek, bağırdı:

«Hiç değilse kaldırımdan yürüyün.»

Pachmayr kaldırıma çıktı. Ancak bu kez de karşısına onun geçmesine fırsat bırakmayan meraklılar dikildi. Pachmayr çaresizlik içinde kaldırımın kenarında duruyordu. Bir başka tramvay kaldırımın hemen kenarındaki raydan düdük çalarak, hızla geçti.

O anda bir başka polis memuru öfkeyle haykırdı:

«Buradan çekip gidin bayım!»

Pachmayr sakin bir tonda karşılık verdi:

«Kiliseye gitmek istiyordum.»

«Başka zaman gidersiniz.»

Birden Pachmayr'ın gözleri öfkeyle parladı.

«Tanrı'mı ne zaman ziyaret edeceğimi bana nasıl olur da devletin bir uşağı öğretmeye kalkabilir?»

İnançlılar daha da yakına sokuldular.

O anda siyah bir makam arabası yüksek rütbeli bir polis memurunun yanında durdu. Arka pencereden uzanan bir baş seslendi:

«Bu eylemcileri daha ne kadar konuşturacaksınız?»

Yüksek rütbeli memur sapsarı kesilerek, hazırol durumuna geçti. Neden sonra Pachmayr'a dönerek haykırdı:

«Sizden hemen çözülmenizi istiyorum.»

Pachmayr çaresizlik içinde gülümseyerek ellerini kaldırdı.

«Beni yeniden biraraya toplamaları tam üç milyara mal oldu. Beni yeniden nasıl çözeceklerini ise bilmiyorum.»

Onlara biraz daha sokularak, konuşmaya katıldım.

«Gerçekten üç milyara mal oldu sayın komiser...»

O anda kaldırımdan atılan bir taş Pachmayr'ın arkasındaki topluluktan birine isabet etti ve adamın yere yıkılmasına yol açtı. Ve bir anda ortalık cehenneme döndü. Kalkanlı, miğferli ve coplu bir polis taburu kalabalığa doğru yaklaştı. Arka taraftan bir panzer su fışkırtmaya başlamıştı bile. İnançlılar ise ne fışkırtılan suya, ne de coplara doğru koşmak istiyorlardı.

Coplulara doğru koşarak bağırdım:

«Durun! Bunlar kızıllar değil, gerçek dindarlar! Eskinin gerçek Hıristiyanlarını günümüzde yaşatmak istiyorlar.»

Ne var ki kaldırımdakiler bir ağızdan bağırıyorlardı:

«Kahrolsun kızıllar!»

Pek genç sayılamayacak kadınlardan bir kısmı ise haykırıyorlardı:

«Vurun öğrencilere!»

Ancak o anda ortalık iyice karıştı.

Elli yaşlarındaki Pachmayr'a gerçek anlamıyla bağlı bir kadın elindeki çiçek demetiyle üç toplum polisine birden vurduysa da buna karşılık başına bir cop yedi.

İşte tam o anda Pachmayr büyük bir hata yaptı: Üniformalılardan birini yakaladığı gibi burnuna bir tane indirdi.

Olan olmuştu: Üç el ateş edildi, bunu yeni bir silah sesi ve arkasından iki el daha ateş sesi izledi. Pachmayr önceleri kısa bir süre yaşlı bir

ağaç gibi dimdik yerinde durduysa da birden boş bir çuval gibi kaldırıma yığıldı.

Pachmayr ikinci kez ölmüştü.

Yirmi dakika sonra cadde sakinleşti. Bekleyen tramvay nihayet geçebildi. Asfaltın üstüne çiçekler ve mumlar saçılmıştı. Panzerin fışkırttığı sular bunları da silip süpürdü. Böylece yeniden düzen gelmişti ve dünya çöküşüne doğru hızla ilerlemeyi sürdürebilirdi.

28

O günün üstünden epeyce zaman geçti. Natascha yer yarılmış da içine girmişçesine ortalardan kayboldu. Tschi ise hâlâ nezarethanede; Pachmayr'a bir banka soygununda yardım etmekle suçlanıyor. Pachmayr öldüğü için ondan da herhangi bir sonuç alınamamasından ötürü Tschi bu işten kolay sıyrılacaktı.

Önceki hafta ufak gazetelerden birinden bir mektup aldım. Ufak bir şehirdeki bürolarına redaktör olarak gitmemi öneriyorlardı. Zaman çabuk geçiyordu. Politik güvenilmezliğim de aynı şekilde unutulmuştu. Rehberlikten çok daha az kazançlı bir iş olmasına rağmen bu öneriyi hemen onayladım. Kendimi her nedense yüceltilmiş his-

sediyordum. Sonra gazeteciliğin benim için bambaşka bir çekiciliği vardı. Kuruma, Pachmayr'ın yeniden dünyaya döndürüldüğü güne ve bu işten kazandığım o büyük paralara lanet ediyordum. Herşeyin eski, sakin rayına oturmasından mutluluk duyuyordum.

O sabah sarı zarflı, resmi bir mektup aldım. «Kurumdan» geliyordu.

Benimle mümkünse yeniden görüşmek istediklerini bildiriyorlardı.

Benimle mi? Hem de «mümkünse». Bu kurum beni bir daha ne olursa olsun kandıramazdı. Kandıramayacaktı. Gazetemin ufak bölümünde üstün kedilerden, ufak bölge yangınlarından, cinayetlerden ve panayırlardan söz etmeyi defalarca yeğlerdim oraya gitmeye!

Yine de benden ne istediklerini öğrenmek istiyordum. Aslına bakılırsa bana borçluydular. Hatta belki tazminat bile ödemeleri gerekiyordu. Bunları onların yüzüne vurmalıydı. Ancak bunun için çok fazla onurluydum.

Bütün bunlar dün akşam oldu.

Bu sabah oraya gittim. Amacım yalnızca kurumda olup bitenlere şöyle bir göz atmaktı. Kapıcıya mektubu gösterdim. Hemen konunun ne olduğunu bilirmişçesine dahili telefonda bir yerlerle konuşmaya koyuldu. Ve benden bir saniye beklememi, hemen karşılanacağımı bildirdi. Önemli bir konu varmışçasına...

O anda genç bir rahip koridordan bana doğru yaklaştı.

«Bay Düwell? Size eşlik edebilir miyim?»

Daha önceden de tanıdığım koridorlardan geçip, asansöre bindik. Bu asansörün de beni tanıması gerekliydi. Az mı binmiştim buna? Genç rahip yukardaki koridorlarda da yolu blimiyormuşum gibi önden giderek, önemli bir şey yaptığı kanısında yaşayacak, diye düşündüm. Yukardaki koridorlara çıkınca bir an düş gördüğümü sandım. Herşey eskisi gibiydi. «Eski toplantı odasında» durduk.

Yazı masasının arkasında oturan Shultz beni görür görmez ayağa kalktı. Onun hemen yanındaki sandalyelerde şişman O'Connor ve ufak, sinirli Maurois oturuyorlardı. Yan kısımdaki ufak masada ise Ben Shalit ve diğerleri oturmuş, gülümsüyorlardı. Herşey o zamanlar gibiydi. - Shultz oturmamı söyledi. Ancak hemen belirtmeliyim ki o zamanlardaki kadar sert ve kaba bir öneri değildi bu!

Yeniden bana «Meslektaşım!» dedi.

Kendimi topladıktan sonra gülümseyerek belirttim.

«Sizlere de yol verildiğini düşünüyordum.»

Genç rahip sessizce ortalardan kaybolmuştu.

Shultz yeniden konuya döndü:

«Pachmayr'ı yeniden yakaladık.»

Tam yerimden doğrulacağım anda O'Connor söze karıştı:

«Onun yeni frekansını saptadık.»

Maurois de hemen atıldı:

«Çok iyiymiş.»

«Bu işe bir daha karışmam.» dedim. «İkinci bir kez öldü. Yeniden ölmek için yaşamanın hiç-

bir anlamı yok.»

Shultz gülümseyerek açıkladı:

«Onu yeniden yaşama döndürmeyi düşünmüyoruz.»

«Peki o zaman frekansını niçin buldunuz?»

Shultz koltuğuna iyice gömüldü.

«Kilisenin verdiği bir görev o! Ondan yalnızca bilgi alacağız. Öte dünya ve ötesi hakkında!»

Pipomu doldurdum. Shultz hemen yakmaya çalıştı. Eskiden bunu da hiç yapmamıştı.

Biraz da öfkeyle, «Önemli mi?» diye sordum. Bana daha borçları vardı.

«Yeniden dini inançlara kayış güçleniyor. Kilise de bu durumda gerçek bilgiler istiyor. Doğru olanın ne olduğunu saptamak diyelim.»

«Peki bunda bana düşen görev ne olacak?»

Shultz O'Connor'a işaret ederek, bunu açıklamasını istedi. O'Connor'la çok daha kolay ve iyi anlaştığımı biliyordu. O'Connor piposunu temizledikten —hem de Shultz'un halısının üstüne— sonra gülümseyerek konuyu açıkladı:

«Pachmayr konuşmak istemiyor. Bizlerle konuşmuyor.»

Merakla sordum.

«Peki ya din adamlarıyla?»

Hepsi utanarak sustular.

«Kaç para ödeyeceksiniz?» diye sordum. Benim günümün de geldiğini düşünüyordum.

«Hiç!» dedi Shultz. «Bu bir çeşit halk hizmeti olacak.»

Başımı salladım. Ancak hemen sonra heyecanla atıldım:

«Bunun karşılığında Tschi'nin nezarethaneden çıkarılmasını istiyorum. Yoksa sizler de Pachmayr'ın banka soyguncusu olduğunu mu düşünüyorsunuz? Öyleyse! Eğer onun suçlu olduğunu düşünüyorsanız, sizlerin —ya da kilisenin— bir banka soyguncusundan gerçek Tanrı'nın ve öte dünyanın nasıl olduğunu öğrenmek istemeniz ters olmaz mı?»

Maurois birden heyecanla söze karıştı:

«Bak Düwell, kilise yapsın yapmasın banka soygununu bağışladı bile. Ancak bunun karşılığında yüce Tanrı'nın ve öte dünyayı tanımlamasını istiyorlar elbette! Eğer Pachmayr istenileni verirse kilise de Tschi'nin serbest bırakılmasıyla ilgilenecektir.»

«İyi öyleyse!» dedim.

Shultz beni dört merdiven yukardaki bilmediğim, tanımadığım aygıtlarla dolu bir odaya götürdü. Diğerleri de bizimle birlikte gelmişlerdi. Shultz hemen eminans (kardinallere verilen unvan) diye hitap ettiği birine telefon etti. Daha sonra biraz beklememiz gerekti.

Eminans sıska, pek yaşlı sayılmayacak bir adamdı. Beni kuşkulu bakışlarla süzdükten sonra görkemli giysileriyle bir koltuğa gömüldü.

Aynı anda kısa bacaklı, yumuşak, sarı saçlı orta yaşlı bir kızcağız odaya girdi. Shultz'un işaretiyle kız aygıtın başına geçti. Salonda çıt çıksa duyulabilirdi o anda! Kimse, hiç kimse soluk almaya bile cesaret edemiyordu.

O anda oszillografta minimini bir nokta belirdi ve bu ışık gittikçe büyüyerek, ekrana yayıldı. Aygıtın başındaki kız bana mikrofonu uzattı.

O'Connor ve Maurois'nun işaretlerinden konuşmam gerektiğini anladım. Ben Shalit elindeki bloknotu açmış, sağ elinde kalemi not almaya hazır bekliyordu. Aynı anda bir teyp de dönüyordu.

Mikrofona eğilerek seslendim:

«Pachmayr!»

Aynı anda uzaklardan gelen bir ses salona yayıldı:

«Merhaba dostum!»

«Neredesiniz?»

Yeniden Pachmayr'ın sesi duyuldu:

«Her yerde!»

«Ama siz yeniden yalnızca bir enerji kuvantı oldunuz.»

Pachmayr güldü.

«Bir kuvantın ne denli küçük, ya da ne denli büyük olabileceğini biliyor musunuz! Kuvant diye isimlendirdiğiniz taneciklerin boyutları yoktur. Bu yüzden her yerde olduğumu söyledim.»

Birden kendimi tutamayarak, açıkladım.

«Aynen yüce Tanrı gibi, değil mi?»

«Yoo hayır, yüce Tanrı'mız istenmediği yerde bulunmaz.»

«Tanrı'ya rastladınız mı Pachmayr?»

«Ah evet, size bundan söz etmeyi unuttum:»

«Peki nasıl? Tanrı'mız nasıl bir şey? Tanımlar mısınız?»

«Ona pek dikkatli bakacak zaman bulamadım. Benden bu diriltme işlemi hakkında bilgi almak istediği için, onu incelemeye pek olanak bulamadım. Yüce Tanrı'yı bile göremeyeceğim kadar sıkı bir sorguydu bu!»

«Peki niçin böyle bir sorguya gerek duydu? Yüce Tanrı'mız herşeyi bilmez mi?»

Aygıtta alaylı bir gülümseme duyuldu. Neden sonra yeniden Pachmayr'ın sesi geldi:

«İşte buna inanamam dostum, aksi takdirde dünyanız çok daha iyi yönetilirdi!»

Valentin Pachmayr panayıra giderken öldürüldüğünde yıllardan 1544'dü.

Aradan dört yüzyıl geçti.
Bir bio-fizik enstitüsü, olağanüstü bir deney yaptı.
Deney başarıyla sonuçlandı.

Ve Pachmayr, gözlerini açtı.

Yirminci yüzyıla Ortaçağ'dan gelen bir konuktu şimdi.

Kapak Düzeni: F. Erkman
Kapak Baskısı: Reyo Basımevi

30 lira